

การแปลคำและสำนวนราชาศัพท์ในหนังสือชีวประวัติเรื่อง
Four Sisters: The Lost Lives of the Romanov Grand Duchesses
ของ Helen Rappaport

นางสาวสิริกกาญจน์ บุญเอนกพัฒน์

สารนิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ปริญญาอักษรศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาการแปล ศูนย์การแปลและการล่ามเฉลิมพระเกียรติ
คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
ปีการศึกษา ๒๕๕๙

บทคัดย่อและแฟ้มข้อมูลฉบับเต็มของวิทยานิพนธ์ตั้งแต่ปีการศึกษา 2554 ที่ให้บริการในคลังปัญญาจุฬาฯ (CUIR)
เป็นแฟ้มข้อมูลของนิสิตเจ้าของวิทยานิพนธ์ที่ส่งผ่านทางบัณฑิตวิทยาลัย

The abstract and full text of theses from the academic year 2011 in Chulalongkorn University Intellectual Repository (CUIR)
are the thesis authors' files submitted through the Graduate School.

บทคัดย่อ

สารนิพนธ์ฉบับนี้มุ่งศึกษา วิเคราะห์ และค้นหาแนวทางการแปลคำและสำนวนราชาศัพท์ในหนังสือชีวประวัติเรื่อง *Four Sisters: The Lost Lives of the Romanov Grand Duchesses* ของ Helen Rappaport เพื่อให้ได้บทแปลที่เข้ากับวัฒนธรรมปลายทาง และให้ผลตอบสนองต่อผู้อ่านได้ใกล้เคียงกับต้นฉบับ

ทฤษฎี แนวคิด และแนวทางที่นำมาใช้ในการศึกษาประกอบด้วย ทฤษฎีการแปล Skopostheorie ของ Reiß และ Vermeer การศึกษาประเภท ลักษณะ และบทบาทหน้าที่ของคำราชาศัพท์ของราชบัณฑิตยสถาน แนวทางการใช้ราชาศัพท์สำหรับราชวงศ์ต่างประเทศของราชบัณฑิตยสถานรวมถึงแนวทางการใช้ราชาศัพท์ในภาษาแปลของวินิตา ดิถียนต์ แนวทางการใช้ราชาศัพท์จากพระราชนิพนธ์พระนิพนธ์ และหนังสือต่างๆ ที่เกี่ยวกับราชวงศ์ ตลอดจนการศึกษานานนตรศักดิ์แห่งพระราชวงศ์ของไทย รัสเซีย อังกฤษ และ เฮลส์และไรน์

ผลการศึกษาพบว่าทฤษฎี แนวคิด และแนวทางดังกล่าว ช่วยให้ผู้วิจัยพบแนวทางการแปลคำและสำนวนราชาศัพท์ที่เหมาะสมกับตัวบทที่เลือกมาศึกษาวิจัย และสามารถแก้ปัญหาการแปลได้เกือบทั้งหมด ยกเว้นประเด็นปัญหาการแปลคำที่ไม่มีราชาศัพท์บัญญัติ พบว่าทฤษฎี แนวคิด และแนวทางดังกล่าวข้างต้นยังไม่สามารถช่วยแก้ปัญหาได้ ในการแก้ไขปัญหาล่าช้านี้ ผู้วิจัยใช้ทางเลือกอื่นๆ ได้แก่ การแปลด้วยคำราชาศัพท์ที่ความหมายใกล้เคียงหรือพอทดแทนได้ การแปลโดยเลี่ยงไปใช้วิธีพูดแบบอื่นที่ให้ความหมายเดิม การกลับรูปแบบประโยคให้สามารถสื่อความหมายเดียวกับต้นฉบับได้โดยไม่ต้องใช้ราชาศัพท์ และการแปลโดยใช้คำสามัญ

Abstract

This special research aims to study the protocols in translating royal terms and phrases of reverence in the nonfiction biography, *Four Sisters: The Lost Lives of the Romanov Grand Duchesses* by Helen Rappaport from English to Thai, with the purpose to devise a translation that corresponds with the target text's culture as well as achieving the effect that is closest to the source text.

In this study, I apply the following theory, concepts, and approaches: Reiß and Vermeer's Skopostheorie, the categories, features, and role of royal terms of reverence and the usage of royal terms of reverence with royalties of other countries issued by Office of the Royal Society, Winita Diteeyont's guidelines in using royal terms of reverence in translated works, the use of royal terms of reverence in historical novels and non-fiction about royal families, and the study on hierarchy of Thai's, Russia's, Britain's, and Hesse and Rhine's royal families.

It has been found that the theory, concepts, and approaches above could help find the way to translate royal terms and phrases of reverence that was suitable to render the source text. However, some of the words without equivalent royal terms of reverence in Thai cannot be translated. Translators need to rely on using other royal terms of reverence with similar meanings, finding other way of speaking, changing sentence structure to avoid using royal terms of reverence, and using common words to solve this problem.

กิตติกรรมประกาศ

สารนิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงได้ด้วยความช่วยเหลือของอาจารย์ที่ปรึกษาทั้งสองท่าน อันประกอบด้วย ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. แพร จิตติพลังศรี และอาจารย์ ดร. ไกล่รุ่ง อามระดิษ ขอขอบพระคุณอาจารย์ทั้งสองท่านที่ให้ความกรุณาในทุกๆ ขั้นตอน ตั้งแต่เริ่มวางแผนการทำงาน ให้คำปรึกษา รวมถึงเสนอแนะแนวทางและข้อคิดเห็นอันมีค่ายิ่ง ตลอดจนตรวจทานและให้คำแนะนำในการปรับปรุงแก้ไขสารนิพนธ์ด้วยความเอาใจใส่

ขอขอบพระคุณผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. อาทิตย์ ชีรวณิชกุล กรรมการผู้ตรวจสารนิพนธ์ที่ให้ความอนุเคราะห์ตรวจแก้กันอย่างละเอียด รวมถึงชี้แนะแนวทางการแก้ไขปรับปรุงสารนิพนธ์ให้สมบูรณ์

นอกจากนี้ ผู้วิจัยขอขอบพระคุณผู้ช่วยศาสตราจารย์สารภี แกสตัน ที่ได้ให้คำแนะนำตั้งแต่สารนิพนธ์เรื่องนี้ยังเป็นโครงร่างในคาบเรียนวิชาสัมมนาการแปล และขอขอบพระคุณอาจารย์ ดร. ทองทิพย์ พูลลาภ สำหรับความกรุณาที่มีให้ผู้วิจัยมาโดยตลอด รวมถึงให้คำปรึกษาที่ช่วยผู้วิจัยอย่างมากในการพัฒนาโครงร่างสารนิพนธ์

ขอขอบพระคุณอาจารย์ทุกท่านที่ได้ประสิทธิ์ประสาทวิชาความรู้ด้านการแปลในทุกๆ แขนง และถ่ายทอดประสบการณ์ต่างๆ ซึ่งผู้วิจัยพบว่าเป็นประโยชน์อย่างมากต่อการทำสารนิพนธ์ฉบับนี้

ขอขอบคุณเจ้าหน้าที่หลักสูตรทุกท่านที่คอยให้ความช่วยเหลือและให้คำแนะนำอันเป็นประโยชน์เสมอมา และขอบคุณเพื่อนร่วมรุ่นทุกคนที่ได้แลกเปลี่ยนความรู้ แบ่งปันประสบการณ์ รวมถึงเอื้อเฟื้อช่วยเหลือกันและกันอย่างดียิ่ง ทั้งในการเรียนและการทำวิจัย

สุดท้าย ขอขอบคุณสมาชิกทุกคนในครอบครัว โดยเฉพาะคุณแม่ ที่ให้การสนับสนุน ให้คำแนะนำ และให้กำลังใจอย่างดีมาโดยตลอด เป็นแรงใจที่สำคัญในทุกก้าวของสารนิพนธ์ฉบับนี้

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ก
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	ข
กิตติกรรมประกาศ.....	ค
สารบัญ.....	ง
บทที่ ๑ บทนำ.....	๑
๑.๑ หลักการและเหตุผล.....	๑
๑.๑.๑ คุณค่าทางวรรณกรรม.....	๑
๑.๑.๒ ผู้เขียน.....	๑
๑.๑.๓ ประเด็นปัญหาในการวิจัย.....	๓
๑.๒ วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	๓
๑.๓ สมมติฐานของการวิจัย.....	๓
๑.๔ ขอบเขตของการวิจัย.....	๔
๑.๕ ระเบียบวิธีวิจัย.....	๔
๑.๖ ขั้นตอนการศึกษาวิจัย.....	๔
๑.๗ ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	๔
บทที่ ๒ ทบทวนวรรณกรรม.....	๕
๒.๑ ภาษาศาสตร์สังคม.....	๕
๒.๒ ราชาศัพท์.....	๘
๒.๒.๑ รายงานผลการศึกษาราชศัพท์ของราชบัณฑิตยสถาน.....	๘
๒.๒.๑.๑ ความหมาย ลักษณะ ที่มา และบทบาทหน้าที่ของราชาศัพท์ในสังคมไทย.....	๘
๒.๒.๑.๒ ประเภทของราชาศัพท์.....	๑๐
๒.๒.๑.๓ คำเกี่ยวเนื่องกับราชาศัพท์ที่ใช้ในภาษาพูด.....	๑๔
๒.๒.๒ การนำผลการศึกษาราชศัพท์ของราชบัณฑิตยสถานไปใช้ในการวิจัย.....	๑๖
๒.๓ การใช้ราชาศัพท์สำหรับราชวงศ์ต่างประเทศ.....	๑๖
๒.๓.๑ รายงานผลการศึกษากการใช้ราชาศัพท์สำหรับราชวงศ์ต่างประเทศของราชบัณฑิตยสถาน และราชาศัพท์ในภาษาแปลของวินิตา ดิถียนต์.....	๑๖
๒.๓.๒ การนำผลการศึกษากการใช้ราชาศัพท์สำหรับราชวงศ์ต่างประเทศของราชบัณฑิตยสถานและราชาศัพท์ในภาษาแปลของวินิตา ดิถียนต์ไปใช้ในการวิจัย.....	๒๐
๒.๔ แนวทางการใช้ราชาศัพท์จากพระราชนิพนธ์ พระนิพนธ์ และหนังสือต่างๆ ที่เกี่ยวกับราชวงศ์.....	๒๐

๒.๔.๑ รายงานผลการศึกษานโยบายการใช้ราชาศัพท์จากพระราชนิพนธ์ พระนิพนธ์	
และหนังสือต่างๆ ที่เกี่ยวกับราชวงศ์.....	๒๐
๒.๔.๑.๑ นวนิยายเชิงประวัติศาสตร์ ของ ว. ฒ ประมวญมารค.....	๒๐
๒.๔.๑.๒ นวนิยายอิงประวัติศาสตร์ของวัชรีย์ สายสิงห์ทอง และนวนิยายแปล	
อิงประวัติศาสตร์ของวิกตอเรีย ฮอลต์ แปลโดยนิดา.....	๒๔
๒.๔.๑.๓ พระนิพนธ์ของสมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอ เจ้าฟ้ากัลยาณิวัฒนา	
กรมหลวงนราธิวาสราชนครินทร์.....	๒๗
๒.๔.๑.๔ พระนิพนธ์ของพระเจ้าวรวงศ์เธอ พระองค์เจ้าจุลจักรพงษ์.....	๒๗
๒.๔.๑.๕ พระราชนิพนธ์ในพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว.....	๓๓
๒.๔.๒ การนำผลการศึกษานโยบายการใช้ราชาศัพท์จากพระราชนิพนธ์ พระนิพนธ์	
และหนังสือต่างๆ ที่เกี่ยวกับราชวงศ์ไปใช้ในการวิจัย.....	๓๕
๒.๕ ฐานันดรศักดิ์แห่งพระราชวงศ์ของไทย รัสเซีย อังกฤษ และ เฮสส์และไรน์.....	๓๕
๒.๕.๑ รายงานผลการศึกษารฐานันดรศักดิ์แห่งพระราชวงศ์ของไทย รัสเซีย อังกฤษ	
และ เฮสส์และไรน์.....	๓๕
๒.๕.๑.๑ พระราชวงศ์ของไทย.....	๓๕
๒.๕.๑.๒ พระราชวงศ์ของรัสเซีย.....	๓๖
๒.๕.๑.๓ พระราชวงศ์ของอังกฤษ.....	๓๖
๒.๕.๑.๔ พระราชวงศ์ของเฮสส์และไรน์.....	๓๖
๒.๕.๒ การนำผลการศึกษารฐานันดรศักดิ์แห่งพระราชวงศ์ของไทย รัสเซีย อังกฤษ	
และ เฮสส์และไรน์ไปใช้ในการวิจัย.....	๓๖
๒.๖ ทฤษฎี Skopostheorie ของ Reiß และ Vermeer.....	๓๗
๒.๖.๑ รายงานผลการศึกษาทฤษฎี Skopostheorie ของ Reiß และ Vermeer.....	๓๗
๒.๖.๒ การนำผลการศึกษาทฤษฎี Skopostheorie ของ Reiß และ Vermeer ไปใช้ในการวิจัย.....	๔๐
บทที่ ๓ วิเคราะห์ตัวบทและวางแผนการแปล.....	๔๑
๓.๑ วิเคราะห์ตัวบท.....	๔๑
๓.๒ วางแผนการแปล.....	๔๔
๓.๓ ขั้นตอนการแปล.....	๔๙
บทที่ ๔ ตัวบทต้นฉบับ บทแปล และคำอธิบายการแปล.....	๕๖
บทที่ ๕ บทสรุป.....	๘๙
บรรณานุกรม.....	๙๒
ภาคผนวก.....	๙๔

บทที่ ๑

บทนำ

๑.๑ หลักการและเหตุผล

๑.๑.๑ คุณค่าทางวรรณกรรม

Four Sisters: The Lost Lives of the Romanov Grand Duchesses เป็นหนังสือสารคดีชีวประวัติราชวงศ์โรมานอฟช่วงปลาย ที่เน้นเรื่องราวของเจ้าหญิงสี่พระองค์ ได้แก่ เจ้าหญิงโอลกา เจ้าหญิงตาเดียนา เจ้าหญิงมาเรีย และเจ้าหญิงอะนัสตาเซีย พระราชธิดาในพระเจ้านิโคลัสที่ ๒ พระมหากษัตริย์พระองค์สุดท้ายของราชวงศ์โรมานอฟแห่งรัสเซีย ก่อนจะถูกยึดอำนาจในค.ศ. ๑๙๑๗ หนังสือชีวประวัติเล่มนี้ชนะเลิศรางวัล Spear's Book Award สาขาประวัติศาสตร์ราชวงศ์ ในค.ศ. ๒๐๑๔ และเป็นหนังสือขายดีที่สุดของ New York Times Bestseller ประเภทสารคดี ติดต่อกันนานถึง ๑๒ สัปดาห์ รวมถึงติดอันดับ The Sunday Times Top 10 Bestseller ด้วย

ในขณะที่หนังสือชีวประวัติและสารคดีเชิงประวัติศาสตร์เกี่ยวกับราชวงศ์โรมานอฟและการปฏิวัติที่นำไปสู่การเปลี่ยนแปลงการปกครองของรัสเซียส่วนใหญ่มุ่งเน้นเรื่องของพระเจ้านิโคลัสที่ ๒ กับคณะปฏิวัติ หนังสือชีวประวัติเรื่อง *Four Sisters: The Lost Lives of the Romanov Grand Duchesses* เป็นหนังสือเล่มแรกๆ ที่มุ่งเปิดเผยชีวิตและเรื่องราวของเจ้าหญิงสี่พระองค์ที่มักจะถูกกลืม ผู้เขียนได้ปะติดปะต่อเรื่องราวที่เกิดขึ้นในขณะนั้นโดยใช้ข้อมูลจากหลักฐานทางประวัติศาสตร์ต่างๆ ทั้งหลักฐานขั้นต้น เช่น ลายพระหัตถ์ บ้านที่กษัตริย์พระองค์ โทเรลเชจ จดหมาย และหลักฐานอื่นๆ ทั้งที่มีการเผยแพร่มานานแล้ว และหลักฐานใหม่ที่เพิ่งไม่เคยตีพิมพ์หรือเปิดเผยที่ใดมาก่อน และหลักฐานชั้นรองเช่นคำบอกเล่าจากผู้ที่เคยใกล้ชิดกับพระราชวงศ์เช่นนางสนองพระโอษฐ์ หนังสือบอกเล่าเรื่องราวตั้งแต่พระมารดาของเจ้าหญิงทั้งสี่ยังทรงพระเยาว์ เรื่อยมาจนถึงวันที่มีพระประสูติกาลพระราชธิดาและพระราชโอรส เข้าสู่ชีวิตของเจ้าหญิงทั้งสี่พระองค์และครอบครัว การอบรมเลี้ยงดูขณะทรงพระเยาว์ บุคลิกลักษณะ อุปนิสัย พระตำริ พระปรีชาด้านต่างๆ ของแต่ละพระองค์ ความรู้สึกนึกคิดที่ถ่ายทอดผ่านพระตำริสในลายพระหัตถ์ บ้านที่กษัตริย์พระองค์ และหลักฐานอื่นๆ ตลอดจนพระภริยาภิกขุ ในฐานะพยาบาลในโรงพยาบาล งานการกุศลและมูลนิธิที่ทรงจัดตั้งเพื่อประชาชนและผู้ลี้ภัยสงคราม ชีวิตประจำวัน ความสัมพันธ์กับพระญาติ และทัศนคติในด้านต่างๆ

จุดเด่นที่ทำให้หนังสือชีวประวัติเรื่องนี้ได้รับรางวัลชนะเลิศคือการค้นคว้าข้อมูล ซึ่งผู้เขียนทำได้อย่างพิถีพิถัน มีรายละเอียดที่ลึกและแปลกใหม่ ข้อมูลหลายอย่างไม่เคยเปิดเผยที่ใดมาก่อน นอกจากนี้ยังใช้ภาษาในการเขียนและเรียบเรียงได้อย่างน่าอ่านและน่าติดตาม

๑.๑.๒ ผู้เขียน

เฮเลน แร็ปพพอร์ท (Helen Rappaport) ผู้เขียน เป็นอดีตนักแสดง นักเขียน นักแปล และนักประวัติศาสตร์ชาวอังกฤษ ซึ่งมีความเชี่ยวชาญพิเศษด้านประวัติศาสตร์รัสเซียยุคปฏิวัติและประวัติศาสตร์อังกฤษยุควิคตอเรียน เกิดเมื่อค.ศ. ๑๙๔๗ ที่ประเทศอังกฤษ สมัยเรียนชั้นมัธยมมีความหลงใหลคลั่งไคล้เรื่องราวเกี่ยวกับประเทศรัสเซียมาก เมื่อเข้ามหาวิทยาลัยจึงเลือกเรียนสาขาวิชารัสเซียศึกษาที่มหาวิทยาลัยลิเวอร์พูล ประเทศอังกฤษ ขณะเป็นนักศึกษา ได้เข้าร่วมชมรมการ

ละครของมหาวิทยาลัยและเริ่มต้นชีวิตนักแสดงจากจุดนั้น โดยเริ่มจากแสดงละครเวทีของมหาวิทยาลัยเรื่อยมา จนกระทั่งเรียนจบจึงได้เริ่มต้นอาชีพนักแสดงเต็มตัว มีผลงานทั้งละครโทรทัศน์ ภาพยนตร์ และโฆษณา จนกระทั่งช่วงปลายทศวรรษ ๑๙๘๐ แร็ปพอร์ทก็เลิกอาชีพนักแสดง หันกลับมาทำอาชีพในสายงานนักเขียนตามที่เคยฝันไว้ เริ่มจากเป็นบรรณาธิการต้นฉบับให้สำนักพิมพ์ต่างๆ เช่นแบล็กเวลล์ สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยออกซฟอร์ด ฯลฯ และเขียนบทความสารคดีประวัติศาสตร์และชีวประวัติให้นิตยสาร*ริตเตอร์ส ไตเจสต์* เมื่อถึงช่วงปลายทศวรรษ ๑๙๙๐ จึงได้ออกมาเขียนหนังสือเต็มตัว งานเขียนประเภทสารคดีทั้งหมด ได้แก่¹

- *Joseph Stalin: A Biographical Companion*, 1999 (Award-winner)
- *An Encyclopedia of Women Social Reformers*, 2001 (Award-winner)
- *Queen Victoria: A Biographical Companion*, 2003
- *No Place for Ladies: The Untold Story of Women in the Crimean War*, 2007
- *Ekaterinburg: The Last Days of the Romanovs*, 2008 (National Bestseller in USA)
- *Conspirator: Lenin in Exile*, 2009
- *Beautiful for Ever: Madame Rachel of Bond Street - Cosmetician, Con-Artist and Blackmailer*, 2010
- *Magnificent Obsession; Victoria, Albert and the Death that Changed the Monarchy*, 2011
- *Capturing the Light: The Birth of Photography*, 2013 (co-written with Roger Watson)
- *Four Sisters: The Lost Lives of the Romanov Grand Duchess*, 2014 (Award-winner and Bestseller)

นอกจากงานเขียนประเภทสารคดีข้างต้นแล้ว แร็ปพอร์ทยังมีงานเขียนประเภทนวนิยายหนึ่งเรื่องคือ *Dark Hearts of Chicago* (2007) ซึ่งเขียนร่วมกับวิลเลียม ฮอร์วูด (William Horwood)² เป็นนวนิยายเขย่าขวัญอิงประวัติศาสตร์อีกเช่นกัน สะท้อนให้เห็นถึงความหลงใหลคลั่งไคล้ในประวัติศาสตร์ของเธอ

งานเขียนของแร็ปพอร์ทส่วนใหญ่มักได้รับการยกย่องหรือได้รับรางวัลในแง่การค้นคว้าข้อมูลดีเด่น (Well-researched) วิธีการที่โดดเด่นของเธอคือการขุดค้นข้อมูลทางประวัติศาสตร์จากเชิงอรรถในหนังสือต่างๆ เพื่อหาหลักฐานเกี่ยวกับเรื่องราวที่หายสาบสูญหรือถูกละเลย และนำมาเปิดเผยในแง่มุมใหม่ เช่น การเปิดเผยข้อสันนิษฐานสาเหตุการตายของเลนินในแง่มุมที่ไม่เคยมีใครรู้มาก่อนจากหลักฐานที่หาได้

เนื่องจากแร็ปพอร์ทเป็นผู้เชี่ยวชาญด้านภาษารัสเซีย จึงมีผลงานแปลจากภาษารัสเซียเป็นภาษาอังกฤษด้วย ผลงานแปลที่โดดเด่นที่สุดคือบทละคร ๗ เรื่องของอันตอน เชฮอฟ (Anton Chekhov) ที่ทำร่วมกับนักเขียนบทชาวอังกฤษหลายคน นอกจากนี้เธอยังเป็นที่ปรึกษาด้านประวัติศาสตร์รัสเซียให้แก่โรงละครด้วย³

¹ Rappaport, H. *Helen Rappaport's Biography* [Online]. 2016. Available from: <http://www.helenrappaport.com/page2.html> [2016, September 30]

² *Ibid.*

³ *Ibid.*

๑.๑.๓ ประเด็นปัญหาในการวิจัย

ผู้วิจัยพบว่าอุปสรรคในการแปลตัวบทที่เกี่ยวกับราชวงศ์เช่นนี้คือความแตกต่างด้านภาษาศาสตร์สังคมระหว่างภาษาอังกฤษกับภาษาไทย ภาษาไทยมีการใช้ราชาศัพท์สำหรับพระราชวงศ์เป็นทำเนียบภาษา (Register) หนึ่งโดยเฉพาะ แต่ภาษาอังกฤษไม่มี และเมื่อกล่าวถึงหรือเขียนเรื่องเกี่ยวกับราชวงศ์ต่างประเทศเป็นภาษาไทย จำเป็นต้องใช้ราชาศัพท์เพื่อให้เข้ากับระบบภาษาปลายทาง แต่ปัญหาในการแปลคือควรใช้ราชาศัพท์ในระดับไหน มากน้อยเพียงใด จึงจะพอดีและเหมาะสมกับลักษณะของตัวบท ซึ่งตัวบทที่นำมาวิจัยนี้เป็นสารคดีที่มีลักษณะเด่นคือการนำเสนอความเป็นมนุษย์ธรรมดาของพระมหากษัตริย์และพระราชวงศ์และความสัมพันธ์ในครอบครัว การกำหนดสรรพนามและระดับการใช้ราชาศัพท์ในประโยคคำพูดและจดหมาย คำเรียกขาน และการแปลชื่อตำแหน่งต่างๆ รวมถึงปัญหาคำที่ไม่มีราชาศัพท์บัญญัติ จะต้องทำการศึกษาวิจัยเพื่อหาแนวทางในการแปล ซึ่งนอกจากทฤษฎีการแปล และหลักเกี่ยวกับการใช้ราชาศัพท์ต่างๆ รวมถึงการศึกษาลำดับฐานันดรศักดิ์ของแต่ละราชวงศ์ที่เกี่ยวข้องแล้ว ผู้วิจัยจะนำแนวทางการใช้ราชาศัพท์จากพระราชนิพนธ์ พระนิพนธ์ และหนังสือต่างๆ ที่เกี่ยวกับราชวงศ์ เช่น พระราชนิพนธ์เรื่อง *ไกลบ้าน เล่ม ๑* ของพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว *เจ้านายเล็กๆ-ยุวกษัตริย์* ของสมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอ เจ้าฟ้ากัลยาณิวัฒนา กรมหลวงนราธิวาสราชนครินทร์ *เกิดวังปารุสก์* ของพระเจ้าวรวงศ์เธอ พระองค์เจ้าจุลจักรพงษ์ นวนิยายเชิงประวัติศาสตร์ ของ ว. ณ ประมวญมารค เรื่อง *พระราชินีนาถวิคตอเรีย ฤทธิราชินีสาว และคลังเพราร์รัก* นวนิยายอิงประวัติศาสตร์เรื่อง *ราชินีนิเวศ* ของ วชิร สายสิงห์ทอง และนวนิยายแปลอิงประวัติศาสตร์เรื่อง *คำสารภาพของมารี อังตัวแนตต์* ของวิกตอเรีย ฮอลต์ แปลโดยนิดา มาใช้เป็นข้อมูลเพื่อศึกษาวิเคราะห์แนวทางในการวิจัยด้วย

๑.๒ วัตถุประสงค์ของการวิจัย

- ๑) เพื่อศึกษาความแตกต่างในการใช้คำราชาศัพท์ในภาษาต้นทางและภาษาปลายทาง
- ๒) เพื่อศึกษาประเภท ลักษณะ และบทบาทหน้าที่ของคำราชาศัพท์ และศึกษาแนวทางการแปลคำราชาศัพท์ โดยใช้ทฤษฎีการแปลที่เกี่ยวข้อง
- ๓) เพื่อแปลตัวบทที่คัดสรรจากหนังสือสารคดีชีวประวัติเรื่อง *Four Sisters: The Lost Lives of the Romanov Grand Duchesses* ของ Helen Rappaport

๑.๓ สมมติฐานของการวิจัย

นอกจากทฤษฎีการแปล Skopostheorie ของ Reiß และ Vermeer แล้ว ผู้วิจัยยังได้ศึกษาประเภท ลักษณะ และบทบาทหน้าที่ของคำราชาศัพท์ของราชบัณฑิตยสถาน แนวทางการใช้ราชาศัพท์สำหรับราชวงศ์ต่างประเทศของราชบัณฑิตยสถาน และราชาศัพท์ในภาษาแปลของวินิตา ดิถียนต์ แนวทางการใช้ราชาศัพท์จากพระราชนิพนธ์ พระนิพนธ์ และหนังสือต่างๆ ที่เกี่ยวกับราชวงศ์ รวมถึงฐานันดรศักดิ์แห่งพระราชวงศ์ของไทย รัสเซีย อังกฤษ และ เฮลส์และโรนั และพบว่าแนวคิดเหล่านี้สามารถนำมาประยุกต์ใช้ในการแก้ปัญหาการแปลคำราชาศัพท์ในหนังสือสารคดีชีวประวัติเรื่อง *Four Sisters: The Lost Lives of the Romanov Grand Duchesses* ของ Helen Rappaport ได้

๑.๔ ขอบเขตของการวิจัย

จัดทำบทแปลส่วนหนึ่งของหนังสือสารคดีชีวประวัติเรื่อง *Four Sisters: The Lost Lives of the Romanov Grand Duchesses* ของ Helen Rappaport จำนวน ๒๔ หน้า ได้แก่ หน้า ๓๑-๓๓, ๔๖-๔๗, ๘๙-๙๕, ๑๐๒-๑๐๔, ๑๑๙-๑๒๒, ๑๗๐-๑๗๑, ๒๒๔-๒๒๕ และ ๒๓๕

๑.๕ ระเบียบวิธีวิจัย

๑. วิธีการเก็บข้อมูล

- เป็นการวิจัยจากเอกสาร (Documentary Research)

๒. วิธีการวิเคราะห์ข้อมูล

- เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research)
- มีกระบวนการของการวิจัยเป็นแบบนิรนัย (Deductive Reasoning)

๑.๖ ขั้นตอนการศึกษาค้นคว้าวิจัย

๑. ศึกษาทฤษฎีการแปล Skopostheorie ของ Reiß และ Vermeer
๒. ศึกษาประเภท ลักษณะ และบทบาทหน้าที่ของคำราชาศัพท์
๓. ศึกษาแนวทางการใช้ราชาศัพท์สำหรับราชวงศ์ต่างประเทศ และราชาศัพท์ในภาษาแปล
๔. ศึกษาแนวทางการใช้ราชาศัพท์จากพระราชนิพนธ์ พระนิพนธ์ และหนังสือต่างๆ ที่เกี่ยวกับราชวงศ์
๕. ศึกษาฐานันดรศักดิ์แห่งพระราชวงศ์ของไทย รัสเซีย อังกฤษ และเฮสส์และไรน์
๖. วิเคราะห์ตัวบทและวิเคราะห์ปัญหาในการแปลคำราชาศัพท์
๗. วางแผนการแปล
๘. แปลตัวบทที่คัดสรรและอธิบายวิธีการแก้ปัญหาการแปลคำราชาศัพท์
๙. ตรวจสอบความถูกต้องแม่นยำของบทแปลและแก้ไข
๑๐. สรุปผลการวิจัย

๑.๗ ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

๑. ได้แนวทางในการแปลตัวบทภาษาอังกฤษเกี่ยวกับราชวงศ์
๒. ได้งานวิจัยที่ส่งเสริมการใช้ราชาศัพท์อย่างเหมาะสมในงานแปล
๓. ได้บทแปลหนังสือสารคดีชีวประวัติเรื่อง *Four Sisters: The Lost Lives of the Romanov Grand Duchesses* ของ Helen Rappaport จำนวน ๒๔ หน้า

บทที่ ๒

ทบทวนวรรณกรรม

๒.๑ ภาษาศาสตร์สังคม

ความแตกต่างด้านภาษาศาสตร์สังคมระหว่างภาษาไทยกับภาษาอังกฤษเป็นอุปสรรคสำคัญในการแปลตัวบทที่เกี่ยวข้องกับราชวงศ์ เนื่องจากภาษาไทยมี 'ราชาศัพท์' เป็นทำเนียบภาษา (Register) หนึ่งโดยเฉพาะ อมรา ประสิทธิ์รัฐสินธุ์ ให้ความหมายคำว่า 'ทำเนียบภาษา' ไว้ว่า "วิธภาษาที่แตกต่างจากวิธภาษาอื่นๆ โดยปริบท หรือสถานการณ์การใช้ภาษา หรือหน้าที่ของภาษาในสังคม ทำเนียบภาษาจึงเรียกได้อีกอย่างหนึ่งว่า วิธภาษาหน้าที่¹" หรือ Functional Varieties of Language นอกจากนี้ยังกล่าวถึงราชาศัพท์ในฐานะทำเนียบภาษาหนึ่งของภาษาไทยไว้ว่า "ประเภทของทำเนียบภาษาในภาษาไทยดูเหมือนจะไม่ต่างจากในภาษาอื่นๆ มากนัก ยกเว้นในเรื่องการใช้ราชาศัพท์ ซึ่งเป็นเอกลักษณ์ของสังคมไทย ราชาศัพท์ถือเป็นทำเนียบภาษาหนึ่งของภาษาไทยและเป็นทำเนียบภาษาที่สำคัญมาก²" และ "ราชาศัพท์ หมายถึง ศัพท์ที่คนสามัญใช้เมื่อพูดถึง หรือพูดกับพระเจ้าแผ่นดิน และ พระบรมวงศานุวงศ์ เนื่องจากในวัฒนธรรมไทย เมื่อคนทั่วไปกราบบังคมทูลพระมหากษัตริย์ พระราชินี เจ้าฟ้า พระองค์เจ้า และหม่อมเจ้า เขาจะต้องเปลี่ยนภาษาธรรมดาเป็นภาษาที่ต่างออกไป ภาษาที่มีรูปแบบต่างออกไปเมื่อใช้ในกรณีเฉพาะนี้ คือทำเนียบภาษานั้นเอง ดังนั้นราชาศัพท์จึงถือได้ว่าเป็นทำเนียบภาษาหนึ่งของภาษาไทย เป็นทำเนียบภาษาที่ใช้วัจนลีลาตายตัว³" จึงสรุปได้ว่า ราชาศัพท์เป็นทำเนียบภาษาที่ใช้สำหรับกราบบังคมทูล กราบทูล ทูล พูดถึง หรือเขียนเรื่องเกี่ยวกับพระมหากษัตริย์และพระบรมวงศานุวงศ์⁴ คำศัพท์ที่ใช้ ถ้อยคำ และประโยค มีลักษณะเฉพาะ แตกต่างจากภาษาปกติ เช่น เสวย บรรทม กริ้ว เป็นต้นอย่างคำศัพท์ที่อยู่ในทำเนียบภาษานี้เท่านั้น ไม่ปรากฏในทำเนียบภาษาอื่นใดและในการใช้ภาษาปกติ ในส่วนของถ้อยคำและประโยค อมรา ระบุว่า "...เมื่อกล่าวเป็นข้อความต่อเนื่อง ราชาศัพท์ยิ่งเพิ่มความยากในการใช้ขึ้นอีก เพราะลักษณะของประโยคและถ้อยคำที่ใช้ไม่เป็นไปตามกฎไวยากรณ์ของภาษาไทยปกติ นอกจากนั้น ยังมีการใช้ภาษาต่างไปตามชั้นของพระราชวงศ์อีกด้วย⁵" โดยได้ยกตัวอย่างแบบเขียนหนังสือกราบบังคมทูลพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวหรือสมเด็จพระนางเจ้า-พระบรมราชินีนาถ และสมเด็จพระบรมโอรสาธิราชฯ สยามมกุฎราชกุมาร เพื่อให้ผู้อ่านเห็นลักษณะประโยคและถ้อยคำที่

¹ อมรา ประสิทธิ์รัฐสินธุ์, *ภาษาในสังคมไทย*, พิมพ์ครั้งที่ ๒ (กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๔๒), หน้า ๗๒.

² *เรื่องเดียวกัน*

³ *เรื่องเดียวกัน*, หน้า ๗๙.

⁴ 'ราชาศัพท์' ในที่นี้ไม่รวมคำศัพท์ที่ใช้กับพระภิกษุสามเณร ข้าราชการ และสุภาพชน ตามที่พจนานุกรมฉบับ

ราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. ๒๕๒๕ และหนังสือบางเล่มให้คำจำกัดความครอบคลุมถึงส่วนนั้นไว้ เนื่องจากเมื่อมีการพิจารณาจัดทำหลักเกณฑ์การใช้ราชาศัพท์ฉบับนี้ (*ราชาศัพท์ ฉบับราชบัณฑิตยสถาน* ฉบับพิมพ์ครั้งที่ ๑ พ.ศ. ๒๕๕๐ และฉบับพิมพ์ครั้งที่ ๒ พ.ศ. ๒๕๕๔) คณะกรรมการได้มีมติเห็นชอบให้แยกศัพท์ที่ใส่แก่พระสงฆ์ออกไปจากราชาศัพท์ เรียกว่า "สมณโวหาร" และแยกคำสุภาพที่พระยาอุปทิศศิลปสารจัดรวมไว้เป็นราชาศัพท์ ออกไปไว้เป็นภาคผนวก {ราชบัณฑิตยสถาน ๒๕๕๔: (๑๕)} นอกจากนี้ คำศัพท์เหล่านั้นยังอยู่นอกขอบเขตการวิจัยด้วย ดังนั้นคำว่า 'ราชาศัพท์' ในสารนิพนธ์นี้จะหมายถึงเฉพาะคำที่ใช้กับพระมหากษัตริย์และพระบรมวงศานุวงศ์เท่านั้น หากมีการกล่าวถึงคำศัพท์ที่ใช้กับพระภิกษุสามเณรในโอกาสต่อไป จะใช้คำว่า 'สมณโวหาร' ตามราชบัณฑิตยสถาน

⁵ อมรา ประสิทธิ์รัฐสินธุ์, *ภาษาในสังคมไทย*, หน้า ๘๑.

เฉพาะตัว ไม่เป็นไปตามกฎไวยากรณ์ของภาษาไทยปกติ และเพื่อเปรียบเทียบความแตกต่างในการใช้ราชาศัพท์สำหรับ พระราชวงศ์ในแต่ละลำดับชั้น แต่ในที่นี้ ผู้วิจัยจะขอยกรูปแบบการใช้ถ้อยคำมาจากหนังสือ *ราชาศัพท์ ฉบับราชบัณฑิตยสถาน* (ฉบับพิมพ์ครั้งที่ ๒ พ.ศ. ๒๕๕๔) แทน เนื่องจากเป็นหนังสืออ้างอิงราชาศัพท์ฉบับแก้ไขล่าสุดเท่าที่มี ในขณะนี้ และจะขอยกมาเฉพาะคำขึ้นต้นให้เห็นเป็นตัวอย่างพอสังเขปเท่านั้น

หนังสือกราบบังคมทูลพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ใช้คำขึ้นต้นว่า “ขอเดชะฝ่าละอองธุลีพระบาทปกเกล้าปกกระหม่อม ข้าพระพุทธเจ้า (ชื่อเจ้าของหนังสือ) ขอพระราชทานพระบรมราชวโรกาสกราบบังคมทูลพระกรุณาทราบฝ่าละอองธุลีพระบาท⁶” ขณะที่หนังสือกราบบังคมทูลสมเด็จพระบรมโอรสาธิราชฯ สยามมกุฎราชกุมาร ใช้คำขึ้นต้นว่า “ขอพระราชทานกราบบังคมทูล (พระนาม) ทราบฝ่าละอองพระบาท⁷” ถ้อยคำเหล่านี้ถือเป็น “วจนลีลาตายตัว⁸” ไม่สามารถ ใช้ต่างไปจากนี้ได้ ในทางภาษาศาสตร์ ลักษณะประโยคและถ้อยคำที่เฉพาะตัวเช่นนี้ของราชาศัพท์ จัดเป็น “ความแปลกเด่น” (Markedness) แบบหนึ่ง ซึ่งหมายถึงรูปแบบภาษาที่มีความโดดเด่นผิดแปลกไปจากภาษาปกติ Marcus Callies อธิบายความแตกต่างของความแปลกเด่น (Markedness) สองประเภทไว้ว่า

“It is important to distinguish between two types of markedness: structural markedness and pragmatic markedness, also termed discourse markedness or informational markedness. Structural markedness refers to the ordering of sentence constituents in comparison to the basic, unmarked word order, while pragmatic markedness relates to the presentation and ordering of information within a sentence or utterance compared to the unmarked distribution according to the information principle⁹.”

จากคำอธิบายดังกล่าว ราชาศัพท์จัดเป็น Discourse Markedness (Pragmatic Markedness / Informational Markedness) หมายถึงความแปลกเด่นในระดับวาทกรรม ซึ่งเกี่ยวข้องกับการนำเสนอและการลำดับข้อมูลในประโยคหรือในคำพูด ที่มีลักษณะผิดแปลกไปจากปกติ นอกจากนี้ Talmy Givón ให้นิยาม Markedness ในวาทกรรมไว้ว่าเป็น “the degree to which a discourse phenomenon constitutes a surprise, a break from the communicative norm¹⁰” ซึ่ง ราชาศัพท์มีลักษณะดังกล่าว

วัฒนธรรมการใช้ภาษาเพื่อยกย่องเชิดชูสถาบันพระมหากษัตริย์ให้สูงเหนือคนทั่วไปนี้ มีในสังคมตะวันตกเช่นกัน พระเจ้าจอร์จที่หก กรมหมื่นนราธิปพงศ์ประพันธ์ ได้ตรัสถึงประเด็นนี้ไว้ในปาฐกถาเรื่อง ถกเถียงภาษา ว่า “นอกจาก คำพูดและวิธีพูดทั่วไปแล้ว ยังมีคำพูดและวิธีพูดสำหรับชนเฉพาะหมู่เฉพาะเหล่าอีกด้วย เช่น ราชาศัพท์ของเรา เป็นต้น

⁶ ราชบัณฑิตยสถาน, *ราชาศัพท์ ฉบับราชบัณฑิตยสถาน*, พิมพ์ครั้งที่ ๒ (กรุงเทพฯ: ราชบัณฑิตยสถาน, ๒๕๕๔), หน้า ๙๘.

⁷ *เรื่องเดียวกัน*, หน้า ๙๙.

⁸ อมรา ประสิทธิ์รัฐสินธุ์, *ภาษาในสังคมไทย*, หน้า ๘๒.

⁹ Marcus Callies, *Information highlighting in advanced learner English: the syntax-pragmatics interface in second language acquisition*, (Amsterdam: John Benjamins Publishing Co., 2009), p.54.

¹⁰ Talmy Givón, *On Understanding Grammar*, (New York: Academic Press, 1979), quoted in Marcus Callies, *Information highlighting in advanced learner English: the syntax-pragmatics interface in second language acquisition*, (Amsterdam: John Benjamins Publishing Co., 2009), p.54.

ฝรั่งไม่มีราชาศัพท์เป็นคำตายตัว แต่มีวิธีพูดยกย่องชั้นพระมหากษัตริย์หรือชั้นผู้ดีเหมือนกัน แต่วิธีพูดเช่นนี้ไม่มีกฎเกณฑ์ตายตัว โดยมากมักจะเป็นวิธีพูดอย่างสุภาพเท่านั้นเอง¹¹ นอกจากนี้ 'วิธีพูดอย่างสุภาพ' แล้ว วัฒนธรรมการยกย่องเทิดทูนพระมหากษัตริย์ของตะวันตกยังสะท้อนผ่านคำเรียกขาน (Term of Address) ด้วย ภาษาอังกฤษแม้ไม่ถึงกับมีทำเนียบภาษาราชาศัพท์โดยเฉพาะเหมือนภาษาไทย กล่าวคือ คำนามต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับพระมหากษัตริย์และพระราชวงศ์ เช่นสิ่งของเครื่องใช้ เครื่องแต่งกาย รวมถึงบุคคลต่างๆ เช่นญาติพี่น้อง รวมทั้งคำกริยา คำวิเศษณ์ และลักษณะนาม จะใช้คำศัพท์ปกติเหมือนกับสามัญชน ในระดับที่สุภาพ แต่เมื่อพูดกับพระเจ้าแผ่นดินและพระราชวงศ์ หรือกล่าวถึงในสถานการณ์ที่เป็นทางการ เช่น ในงานพิธีต่างๆ สวรรค์ จดหมายราชการ ฯลฯ จะมีชุดคำเรียกขานโดยเฉพาะที่กำหนดให้ใช้ เป็นวัจนลีลาตายตัว เช่น

	คำเรียกขานบุรุษที่ ๒	คำเรียกขานบุรุษที่ ๓
พระมหากษัตริย์และพระราชินี	Your Majesty ¹² *วินิตา ดิถียนต์ ระบุว่าตรงกับคำว่า “ได้ฝ่าละอองธุลีพระบาท ¹³ ”	His/Her Majesty
เจ้าฟ้า	Your Royal Highness *ตรงกับคำว่า “ได้ฝ่าละอองพระบาท ¹⁴ ”	His/Her Royal Highness
เจ้านายระดับต่ำกว่าเจ้าฟ้า	Your Highness	His/Her Highness

นอกจากตัวอย่างที่ยกมานี้ ยังมีคำเรียกขานอื่นๆ อีกหลายคำ เช่น Your/His/Her Imperial Majesty, Your/His/Her Imperial Highness, Your/His/Her Imperial and Royal Highness, Your/His/Her Serene Highness ฯลฯ แตกต่างกันไปในแต่ละราชวงศ์

ส่วนการกล่าวถึงพระมหากษัตริย์และพระราชวงศ์ในสถานการณ์ที่ไม่เป็นทางการ เช่น ข่าว บทความ หรือสารคดีทั่วไป ส่วนใหญ่จะไม่ใช้คำเรียกขานเหล่านี้ มักกล่าวถึงโดยเรียกตำแหน่งหรือพระยศแล้วตามด้วยพระนาม เช่น Queen Elizabeth, Prince Charles บางครั้งเรียกตำแหน่งหรือพระยศเต็ม เช่น Prince of Wales หรือบางครั้งเรียกพระนามเฉยๆ เช่น Charles, William ตัวอย่างเช่น “For the second week in a row, Queen Elizabeth II was a no-show at

¹¹ สำนักงานเสริมสร้างเอกลักษณ์ของชาติ, *ราชาศัพท์*, พิมพ์ครั้งที่ ๔ (กรุงเทพฯ: สำนักงาน, ๒๕๕๕), หน้า ๑๐.

¹² The Royal Household, *Greeting a Member of the Royal Family* [Online]. 2017. Available from: <https://www.royal.uk/greeting-member-royal-family> [2017, January 3]

¹³ วินิตา ดิถียนต์, “ราชาศัพท์ในภาษาแปล,” ใน *รายงานการประชุมทางวิชาการเรื่องราชาศัพท์กับสังคมไทย*, กาญจนานาคสกุล และ อนันต์ เหล่าเลิศวรกุล, บรรณาธิการ (กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๔๒), หน้า ๓๘.

¹⁴ *เรื่องเดียวกัน*

church with a bad cold that forced her to skip the New Year's Day holiday service, according to the palace.¹⁵”
จากข่าวเรื่องพระพลานามัยของสมเด็จพระราชินีนาถเอลิซาเบธที่ ๒ แห่งสหราชอาณาจักร โดยสำนักข่าว ABC News

นอกจากคำเรียกขานแล้ว ยังมีถ้อยคำหรือวลีบางอย่างที่เป็นวจนลีลาตายตัว ใช้เมื่อพูดกับพระมหากษัตริย์ เช่น May it please Your Majesty ซึ่งท่านผู้หญิงสมโรจน์ สวัสดิกุล ณ อยุธยา ระบุไว้ในบทความเรื่อง ‘ความสำคัญของราชาศัพท์กับสังคมไทย’ ในรายงานการประชุมทางวิชาการเรื่องราชาศัพท์กับสังคมไทย ว่าตรงกับวลีที่ว่า “ขอเดชะ” ในภาษาไทย¹⁶ หรือวลี to grant royal audience/ to grant an audience ซึ่งหมายถึงโปรดให้เข้าเฝ้า นอกจากนี้ยังมีคำลงท้าย ซึ่งในอดีต ใช้คำว่า “Sire” สำหรับพระมหากษัตริย์ และ “Ma’am” สำหรับพระราชินีนาถหรือพระราชินี¹⁷ ปัจจุบันกำหนดให้ใช้คำว่า “Sir” สำหรับพระราชวงศ์ชายทุกพระองค์ และ “Ma’am” สำหรับพระราชวงศ์หญิงทุกพระองค์¹⁸

๒.๒ ราชาศัพท์

๒.๒.๑ รายงานผลการศึกษารราชาศัพท์ของราชบัณฑิตยสถาน

๒.๒.๑.๑ ความหมาย ลักษณะ ที่มา และบทบาทหน้าที่ของราชาศัพท์ในสังคมไทย

พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ.๒๕๕๔ ให้ความหมายของ ‘ราชาศัพท์’ ไว้ว่า “น. คำที่ใช้กราบบังคมทูล” ราชาศัพท์เป็นเอกลักษณ์สำคัญของชาติไทยที่สะท้อนวัฒนธรรมและโครงสร้างสังคมไทยได้ดี ในรายงานการประชุมทางวิชาการเรื่องราชาศัพท์กับสังคมไทย ประพจน์ อัครวิรุฬหการ ได้กล่าวถึงที่มาของราชาศัพท์ไว้ในบทความ ‘ที่มาและพัฒนาการราชาศัพท์’ ว่า ราชาศัพท์มาจากระบบสังคมไทยที่แบ่งคนออกเป็น ๓ ชั้น คือ เจ้า นาย โพร ทำให้เกิดการใช้ภาษาตามลำดับชั้นเพื่อให้รู้ว่าเป็นคนชั้นใด เพื่อประโยชน์ในการปกครอง¹⁹ ข้อความนี้แสดงให้เห็นว่าในอดีตราชาศัพท์มีบทบาทต่อการปกครองด้วย ขณะที่กาญจนา นาคสกุล กล่าวถึงประเด็นนี้ไว้ในส่วนของคำนำว่า “ราชาศัพท์เป็นภาษาพิเศษซึ่งแสดงลักษณะของวัฒนธรรมไทยประการหนึ่ง คือ การเคารพ ยกย่อง และเทิดทูนสถาบันพระมหากษัตริย์ไว้ในที่สูง พระมหากษัตริย์ไทยทุกพระองค์ เป็นพระมหากษัตริย์ผู้มีพระมหากรุณาธิคุณอย่างยิ่งแก่พสกนิกร ทุกพระองค์ทรงห่วงใยและทรงทำนุบำรุงประเทศ ทุกพระองค์ทรงปฏิบัติพระราชกรณียกิจเพื่อประโยชน์สุขของราษฎร ตามพระปรีชา-

¹⁵ Carolyn Durand, *Queen Elizabeth II Misses Church Again, Raising Health Concerns* [Online]. 2017. Available from: <http://abcnews.go.com/Entertainment/queen-elizabeth-ii-misses-church-raising-health-concerns/story?id=44509709> [2017, January 2]

¹⁶ สมโรจน์ สวัสดิกุล ณ อยุธยา, ท่านผู้หญิง, “ความสำคัญของราชาศัพท์กับสังคมไทย,” ใน รายงานการประชุมทางวิชาการเรื่องราชาศัพท์กับสังคมไทย, กาญจนา นาคสกุล และ อนันต์ เหล่าเลิศวรกุล, บรรณาธิการ (กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๕๒), หน้า ๑๔.

¹⁷ วินิตา ดิถียนต์, “ราชาศัพท์ในภาษาแปล,” ใน รายงานการประชุมทางวิชาการเรื่องราชาศัพท์กับสังคมไทย, หน้า ๓๘.

¹⁸ The Royal Household, *Greeting a Member of the Royal Family* [Online]. 2017. Available from: <https://www.royal.uk/greeting-member-royal-family> [2017, January 3]

¹⁹ ประพจน์ อัครวิรุฬหการ, “ที่มาและพัฒนาการราชาศัพท์,” ใน รายงานการประชุมทางวิชาการเรื่องราชาศัพท์กับสังคมไทย, กาญจนา นาคสกุล และ อนันต์ เหล่าเลิศวรกุล, บรรณาธิการ (กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๕๒), หน้า ๗๘-๗๙.

สามารถ พระอภัยมณี โอกาส และตามพระราชประสงค์ของแต่ละพระองค์ ประชาชนชาวไทยจึงสำนึกในพระมหากรุณาธิคุณล้นเกล้าล้นกระหม่อม ผู้ที่มีความสามารถในด้านภาษาแต่โบราณกาลมาได้พยายามเลือกสรรถ้อยคำ ตกแต่งถ้อยคำสร้างเป็นแบบแผนขึ้น เพื่อให้เป็นภาษาที่ไพเราะ และเหมาะสมที่สุดที่จะใช้กราบบังคมทูล คำใดใช้ได้เหมาะสม พระราชอภัยมณีแล้ววาทลักษณ์ก็จะจดบันทึกไว้ และจดจำเป็นแบบแผนให้ใช้ต่อๆ กันมา²⁰ จะเห็นได้ว่าข้อความนี้ไม่เพียงชี้ให้เห็นที่มาของราชาศัพท์เท่านั้น แต่ยังแสดงบทบาทหน้าที่ของราชาศัพท์ต่อสังคมไทย ว่ามีไว้เพื่อแสดงความเคารพและยกย่องเทิดทูนสถาบันพระมหากษัตริย์อันเป็นที่รักยิ่งของพลกนิกร สอดคล้องกับที่มาและความหมายของราชาศัพท์ที่ระบุไว้ใน *ราชาศัพท์ ฉบับราชบัณฑิตยสถาน* ว่า

“ประเทศไทยเป็นประเทศที่มีอารยธรรมความเจริญมายาวนานกว่า ๗๐๐ ปี นับตั้งแต่สมัยสุโขทัย สมัยอยุธยา สมัยธนบุรี จนถึงสมัยรัตนโกสินทร์ โดยมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขของประเทศมาโดยตลอด นับแต่โบราณกาล ตราบจนปัจจุบัน พระมหากษัตริย์ของไทยทรงปกครอง ทะนุบำรุง และสร้างสรรค์ประเทศให้เจริญรุ่งเรือง ทรงจัดทุกข์ ผดุงสุขแก่อาณาประชาราษฎร์ ทรงเลือกสรรพื้นที่สร้างบ้านแปลงเมืองและทรงปกครองประเทศให้พ้นจากอริราชศัตรู เพื่อให้ราษฎรดำรงชีวิตและทำมาหากินด้วยความร่มเย็นเป็นสุข อีกทั้งยังทรงสร้างสรรค์ศิลปวัฒนธรรมอันแสดงถึงอารยธรรมและเอกลักษณ์ของชาติตลอดมาทุกยุคทุกสมัย นับเป็นคุณูปการอันยิ่งใหญ่แก่ประเทศชาติและประชาชน

ปวงชนชาวไทยจึงต่างเคารพรัก สำนึกในพระมหากรุณาธิคุณและปรารถนาจะแสดงความจงรักภักดีเทิดทูนพระประมุขของชาติด้วยความกตัญญูเทเวศน์ โดยคิดค้นถ้อยคำที่ไพเราะงดงามแตกต่างไปจากถ้อยคำธรรมดาที่ใช้พูดกันในหมู่สามัญชน สำหรับใช้แก่พระมหากษัตริย์และพระบรมวงศานุวงศ์ ทั้งในการเขียนหนังสือกราบบังคมทูล กราบทูล ทูล และในการกราบบังคมทูล กราบทูล ทูล ด้วยวาจา ถ้อยคำดังกล่าวเรียกว่า “ราชาศัพท์” หมายถึงคำที่ใช้เฉพาะแก่พระมหากษัตริย์และพระบรมวงศานุวงศ์ ...²¹”

และสรุปไว้อย่างครบถ้วนในตอนท้ายว่า “ราชาศัพท์นี้เป็นถ้อยคำที่สังคมไทยใช้เป็นแบบแผนและพัฒนาสืบต่อมาจนเป็นเอกลักษณ์และเป็นวัฒนธรรมของชาตินับแต่โบราณและตราบจนปัจจุบัน ซึ่งนักวิชาการทางประวัติศาสตร์และทางภาษาไทยแสดงที่มาของราชาศัพท์ไว้เป็นนัยเดียวกัน กล่าวคือ ราชาศัพท์เกิดขึ้นเพื่อเฉลิมพระเกียรติพระมหากษัตริย์ในฐานะพระประมุขของชาติให้สูงกว่าคนอื่น ๆ ในชาติ²²”

หนังสือ *ราชาศัพท์ ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. ๒๕๕๔* แบ่งราชาศัพท์ออกเป็น ๕ ประเภท ดังนี้²³

๑. คำนามราชาศัพท์
๒. สรรพนามราชาศัพท์
๓. กริยารราชาศัพท์

²⁰ กาญจนา นาคสกุล, “คำนำ,” ในรายงานการประชุมทางวิชาการเรื่องราชาศัพท์กับสังคมไทย, กาญจนา นาคสกุล และอนันต์ เหล่าเลิศวรกุล, บรรณาธิการ (กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๔๒), หน้า คำนำ.

²¹ ราชบัณฑิตยสถาน, *ราชาศัพท์ ฉบับราชบัณฑิตยสถาน*, หน้า (๑๓).

²² เรื่องเดียวกัน

²³ เรื่องเดียวกัน

๔. วิเศษณ์ราชาศัพท์
๕. ลักษณะนามราชาศัพท์

๒.๒.๑.๒ ประเภทของราชาศัพท์

๑) คำนามราชาศัพท์

คำนามราชาศัพท์ คือคำเรียกคนที่มีความเกี่ยวข้องกับพระมหากษัตริย์และพระบรมวงศานุวงศ์ และสิ่งของต่างๆ ที่เป็นของพระมหากษัตริย์และพระบรมวงศานุวงศ์ แบ่งออกเป็น ๙ หมวด ได้แก่²⁴

๑.๑) หมวดชั้ตติยตระกูล แบ่งออกเป็นหลายหมวดหมู่ย่อย เช่น

- สำนามยนามบอกความเป็นเครือญาติกับพระมหากษัตริย์ เช่น พระราชโอรส (ลูกชาย) พระสุณิสา (ลูกสะใภ้) พระภคินี, พระเชษฐภคินี (พี่สาว) พระอัยกา (ปู่)
- คำนำพระนามแสดงความเป็นเครือญาติกับพระมหากษัตริย์ เช่น สมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอ สมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอ พระเจ้าหลานเธอ พระสั้มพันธวงศ์เธอ
- พระอิสริยยศพระอั้กรมเหสีในพระมหากษัตริย์ เช่น สมเด็จพระบรมราชินีนาถ สมเด็จพระบรมราชินี สมเด็จพระราชินี
- ตำแหน่งชายาในพระมหากษัตริย์ เช่น พระอั้กรมเหสี พระราชเทวี พระอั้ครชายา
- ตำแหน่งพระสนมในพระมหากษัตริย์ เช่น พระสนมเอก พระสนมโท พระสนม
- คำนำหน้านามพระสนมในพระมหากษัตริย์ เช่น เจ้าคุณจอมมารดา เจ้าจอมมารดา เจ้าจอม

๑.๒) หมวดคำเกี่ยวกับร่างกาย แบ่งเป็นคำเกี่ยวกับอวัยวะ เช่น พระวรกาย (ร่างกาย) พระเศียร (หัว) พระพักตร์ (หน้า) พระเนตร, พระจักขุ (ดวงตา) และคำอื่นๆ ที่เกี่ยวกับร่างกาย เช่น พระกษิรธारा (น้ำนม) พระอั้สสาสะ (ลมหายใจเข้า) พระบั้สสาสะ (ลมหายใจออก) พระเสโท (เหงื่อ)

๑.๓) หมวดเครื่องราชูปโภค เช่น พระแสงกบ (กบ) พระสุพรรณศรี (กระโถนเล็ก) ราวผ้าซั้บพระพักตร์ (ราวพาดผ้าเช็ดหน้า)

๑.๔) หมวดเครื่องอั้ศตราวุธ (อาวุธ) เช่น พระแสงดาบ (ดาบ) พระแสงปืน (ปืน) พระแสงศร (ศร)

๑.๕) หมวดเครื่องแต่งกาย เช่น พระมหามงกุฎ, พระอนุราชมงกุฎ (มงกุฎ) ฉลองพระองค์ (เสื้อ, เสื้อผ้า) พระภูษา (ผ้านุ่ง) ฉลองพระบาท, รองพระบาท (รองเท้า)

²⁴ เรื่องเดียวกัน, หน้า ๒-๙๐.

๑.๖) หมวดเครื่องประดับ เช่น พระกุณฑล (ต่างหู, ตุ่มหู) สร้อยพระศอก, สร้อยคอ (สร้อยคอ) พระบันนึ่ง (หัวเข็มขัด) พระถ้ำมรงค์ (แหวน)

๑.๗) หมวดภาชนะใช้สอย เช่น บ้วนพระโอษฐ์ (กระโถน) ถ้วยพระสุธารส (ถ้วยน้ำ) อ่างทรง (อ่างอาบน้ำ)

๑.๘) หมวดเครื่องใช้ทั่วไป เช่น พระฉาย (กระจกเงา) กระเป๋าทรง (กระเป๋าถือ) ฉลองพระเนตร (แว่นตา)

๑.๙) หมวดค่านามทั่วไป เช่น พระราชกิจ (กิจ) พระราชหัตถเลขา, ฉายพระราชหัตถเลขา (จดหมาย) พระราชลัญจกร (ตราประทับ) พระโอสถ (ยารักษาโรค)

๒) สรรพนามราชาศัพท์

สรรพนามราชาศัพท์ คือ คำที่ใช้แทนผู้พูดและผู้ฟังเมื่อกราบบังคมทูล กราบทูล ทูล ราชาศัพท์ ฉบับราชบัณฑิตยสถาน แบ่งสรรพนามราชาศัพท์ เป็น ๓ ชุด ดังนี้²⁵

๒.๑) เมื่อสรรพนามบุรุษที่ ๑ เป็นสามัญชน ใช้แก่พระมหากษัตริย์ พระบรมวงศ์ พระอนุวงศ์

สรรพนามราชาศัพท์บุรุษที่ ๑	สรรพนามราชาศัพท์บุรุษที่ ๒	ใช้แก่
ข้าพระพุทธเจ้า	ใต้ฝ่าละอองธุลีพระบาท	พระมหากษัตริย์, สมเด็จพระบรมราชินีนาถ
ข้าพระพุทธเจ้า	ใต้ฝ่าละอองพระบาท	สมเด็จพระบรมราชินี, สมเด็จพระบรมโอรสาธิราช สยามมกุฎราชกุมาร, สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี
ข้าพระพุทธเจ้า	ใต้ฝ่าพระบาท	พระบรมวงศ์ชั้นสมเด็จพระเจ้าฟ้า
ข้าพระพุทธเจ้า	ใต้ฝ่าพระบาท	พระบรมวงศ์ชั้นพระองค์เจ้า (พระราชโอรสพระราชธิดาของพระมหากษัตริย์)
(ชาย) เก้าอี้หม่อม (หญิง) เก้าอี้หม่อมฉัน	ฝ่าพระบาท	พระอนุวงศ์ชั้นพระองค์เจ้า (พระเจ้าหลานเธอพระองค์เจ้า และพระเจ้าวรวงศ์เธอ)
(ชาย) หม่อม (หญิง) หม่อมฉัน	ฝ่าพระบาท	พระอนุวงศ์ชั้นพระองค์เจ้า (พระเจ้าวรวงศ์เธอ) และพระอนุวงศ์ชั้นหม่อมเจ้า

๒.๒) เมื่อสรรพนามบุรุษที่ ๑ เป็นพระสงฆ์ ใช้แก่พระมหากษัตริย์ พระบรมวงศานุวงศ์ สมเด็จพระสังฆราชเจ้า สมเด็จพระสังฆราช

สรรพนามราชาศัพท์บุรุษที่ ๑	สรรพนามราชาศัพท์บุรุษที่ ๒	ใช้แก่
อาตมาภาพ, อาตมาภาพ (โบ)	สมเด็จพระบวรมหิตรพระราชสมภารเจ้า, สมเด็จพระบวรมหิตรพระราช	พระมหากษัตริย์ สมเด็จพระบรมราชินีนาถ

²⁵ เรื่องเดียวกัน, หน้า ๙๒-๙๕.

	สมภารเจ้า, สมเด็จพระบรมบพิตร พระราชสมภาร (โบ), สมเด็จพระบรม- บพิตรพระราชสมภาร (โบ)	
อาตมภาพ, อาตมภาพ (โบ)	บรมบพิตร, มหาบพิตร	สมเด็จพระบรมราชาธิราช, สมเด็จพระบรม- โอรสาธิราช สยามมกุฎราชกุมาร, สมเด็จพระ เทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี
อาตมภาพ, อาตมภาพ (โบ)	บพิตร	พระบรมวงศ์ชั้นสมเด็จพระเจ้าฟ้า จนถึงพระ- อนุวงศ์ชั้นพระองค์เจ้า
ข้าพระพุทธเจ้า	ใต้ฝ่าพระบาท	สมเด็จพระสังฆราชเจ้า
(ชาย) เกล็ดกระหม่อม (หญิง) เกล็ดกระหม่อมฉัน	ฝ่าพระบาท	สมเด็จพระสังฆราช

๒.๓) เมื่อสรรพนามบุรุษที่ ๑ เป็นสามัญชน ใช้แก่พระมหากษัตริย์ที่ทรงพระผนวช พระบรมวงศ์และพระอนุวงศ์
ที่ทรงผนวช

สรรพนามราชาศัพท์บุรุษที่ ๑	สรรพนามราชาศัพท์บุรุษที่ ๒	ใช้แก่
ข้าพระพุทธเจ้า	ใต้ฝ่าละอองธุลีพระบาท	พระมหากษัตริย์ที่ทรงพระผนวช
ข้าพระพุทธเจ้า	ใต้ฝ่าละอองพระบาท	สมเด็จพระบรมโอรสาธิราช สยาม มกุฎราชกุมาร ที่ทรงพระผนวช
ข้าพระพุทธเจ้า	ใต้ฝ่าพระบาท	พระบรมวงศ์ชั้นสมเด็จพระเจ้าฟ้าและพระบรม- วงศ์ชั้นพระองค์เจ้าที่ทรงผนวช
เกล้ากระหม่อม (ชาย) เกล้ากระหม่อมฉัน (หญิง)	ฝ่าพระบาท	พระอนุวงศ์ชั้นพระองค์เจ้าที่ทรงผนวช
กระหม่อม (ชาย) หม่อมฉัน (หญิง)	ฝ่าพระบาท	พระอนุวงศ์ชั้นหม่อมเจ้าที่ทรงผนวช

หมายเหตุ: เมื่อสรรพนามบุรุษที่ ๑ เป็นสามัญชน การใช้สรรพนามราชาศัพท์กับพระสงฆ์ที่เป็นพระมหากษัตริย์ ใช้
เหมือนกับเมื่อครั้งยังไม่ทรงพระผนวช และกับเจ้านายใช้เหมือนกับครั้งยังไม่ทรงผนวช

นอกจากสรรพนามราชาศัพท์บุรุษที่ ๑ และ ๒ ยังมีคำขานรับ²⁶ ซึ่งเป็นคำที่ใช้กราบบังคมทูล กราบทูล หรือทูล
ด้วยวาจาเมื่อพระมหากษัตริย์หรือพระบรมวงศานุวงศ์มีพระราชดำรัสหรือมีพระดำรัสด้วย ซึ่งมีทั้งแบบที่บุคคลทั่วไปเป็นผู้

²⁶ คำขานรับนี้ หนังสือราชาศัพท์บางเล่ม เช่น *การใช้ราชาศัพท์ไทย* ของ วรรณท์ อักษรพงศ์ เรียกว่า 'ประติขญาวิเศษณ์' จัดอยู่ในหมวดวิเศษณ์ราชาศัพท์ (ประกอบกริยา)

กราบบังคมทูล กราบทูล หรือทูลคำขานรับ และแบบที่ทหาร ตำรวจเป็นผู้กราบบังคมทูล กราบทูล หรือทูลคำขานรับ ดังนี้²⁷

คำขานรับ	ผู้กราบบังคมทูล กราบทูล หรือทูล คำขานรับ	ใช้แก่
พระพุทธเจ้าข้า	บุรุษและสตรี	พระมหากษัตริย์ จนถึงพระบรมวงศ์ชั้นสมเด็จพระเจ้าฟ้า
พระพุทธเจ้าข้าขอรับใส่เกล้า ใส่กระหม่อม ขอเดชะ	ทหาร	พระมหากษัตริย์ สมเด็จพระบรมราชินีนาถ
พระพุทธเจ้าข้าขอรับใส่เกล้า ใส่กระหม่อม	ทหาร	พระบรมวงศ์
พระพุทธเจ้าข้าขอรับ	ทหาร ตำรวจ	พระมหากษัตริย์ สมเด็จพระบรมราชินีนาถ ที่ทหารตำรวจใช้ เมื่อกราบบังคมทูลรายงานด้วยวาจา
เกล้ากระหม่อม	บุรุษและสตรี	พระเจ้าวรวงศ์เธอ พระองค์เจ้า และพระวรวงศ์เธอ พระองค์เจ้า ที่ทรงกรม
กระหม่อม	บุรุษ	พระอนุวงศ์ชั้นพระองค์เจ้าและหม่อมเจ้า
เพคะ	สตรี	- พระมหากษัตริย์ จนถึงพระบรมวงศ์ชั้นพระองค์เจ้า (เมื่อมี พระราชดำรัสหรือมีพระดำรัสด้วยเป็นการภายใน) - พระอนุวงศ์ชั้นพระองค์เจ้าจนถึงหม่อมเจ้า

นอกจากคำขานรับทั้ง ๗ คำนี้ ราชาศัพท์ ฉบับราชบัณฑิตยสถาน หมายเหตุไว้ว่า คำว่า “พะยะคะ” เป็นคำขานรับที่ผู้ชายใช้กราบบังคมทูลพระบรมวงศ์ชั้นสมเด็จพระเจ้าฟ้า สันนิษฐานว่ามาจากคำว่า “พระพุทธเจ้าข้า”

๓) กริยาราชศัพท์

กริยาราชศัพท์ เป็นคำแสดงอาการและการกระทำต่างๆ ของพระมหากษัตริย์และพระบรมวงศานุวงศ์ หรือการกระทำของสามัญชนต่อพระมหากษัตริย์และพระบรมวงศานุวงศ์ ราชาศัพท์ ฉบับราชบัณฑิตยสถาน แบ่งเป็น²⁸

๓.๑) กริยาราชศัพท์ทั่วไป ทั้งที่พระมหากษัตริย์และพระบรมวงศานุวงศ์ทรงเป็นผู้กระทำ เช่น เสวย (กิน, รับประทาน) ประทับ (นั่ง, อยู่) บรรทม (นอน) แยมพระสรวล (ยิ้ม) โปรด (รัก, ชอบ,เอ็นดู) และกริยาที่คนทั่วไปกระทำต่อพระมหากษัตริย์และพระบรมวงศานุวงศ์ เช่น ขอพระราชทานพระบรมราชานุญาต (ขออนุญาต) กราบบังคมทูล (บอก)

²⁷ ราชบัณฑิตยสถาน, ราชาศัพท์ ฉบับราชบัณฑิตยสถาน, หน้า ๑๐๖-๑๐๗.

²⁸ เรื่องเดียวกัน, หน้า ๑๑๐-๑๑๕.

๓.๒) ศัพท์ที่ใช้ในราชการแห่งราชสำนัก เช่น ถวายพระกลด, อยู่งานพระกลด, กั้นพระกลด (กั้นร่มให้) เชิญเสด็จ, เชิญ (เชิญ, คุ้มไป) ถวายอยู่งาน, อยู่งาน (ปฏิบัติงาน) ลาดพระที่ (ปูที่นอน)

๓.๓) คำกริยาที่สามัญชนปฏิบัติถวายในการเข้าเฝ้าทูลละอองธุลีพระบาท เข้าเฝ้าทูลละอองพระบาท และเข้าเฝ้า มี ๑ คำ คือ ถวายความเคารพ แปลว่า ทำความเคารพ (ของสามัญชน ทั้งหญิงและชาย) ใช้แก่พระมหากษัตริย์ พระบรมวงศ์ และพระอนุวงศ์ชั้นพระองค์เจ้า

๔) วิเศษณ์ราชาศัพท์

วิเศษณ์ราชาศัพท์ คือคำบ่งบอกคุณลักษณะและสภาวะของพระมหากษัตริย์และพระบรมวงศานุวงศ์ มี ๗ คำ ได้แก่²⁹ ชูบพระองค์ (ผอม) ทรงพระสำราญ (สบาย) สำราญพระราชหฤทัย, สบายพระราชหฤทัย, สำราญพระหฤทัย, สบายพระหฤทัย, สำราญพระทัย, สบายพระทัย (สบายใจ) ทรงพระปรีชา, ทรงพระปรีชาสามารถ, ทรงปรีชา (สามารถ, เก่ง) ทรงพระเกษมสำราญ, ทรงสำราญ (สุขสบาย) ทรงพระเจริญ, ทรงพวงพี (อ้วน) ทรงพระเยาว์ (เยาว์)

๕) ลักษณะนามราชาศัพท์

มี ๓ คำ ได้แก่³⁰

ลักษณะนามราชาศัพท์	ใช้แก่
พระองค์	พระมหากษัตริย์ จนถึงพระอนุวงศ์ชั้นพระองค์เจ้า
องค์	พระอนุวงศ์ชั้นหม่อมเจ้า
องค์	ส่วนต่าง ๆ ของร่างกาย เครื่องใช้ เครื่องเสวย ของพระมหากษัตริย์และเจ้านาย (เช่น พระทนต์ ๒ องค์ ฉลองพระองค์ ๓ องค์ ถ้วยน้ำเสวย ๑ องค์)

๒.๒.๑.๓ คำเกี่ยวเนื่องกับราชาศัพท์ที่ใช้ในภาษาพูด

นอกจากราชาศัพท์ ๕ ประเภทข้างต้น ยังมีคำเกี่ยวเนื่องกับราชาศัพท์ที่ใช้ในภาษาพูด ซึ่งผู้วิจัยเห็นว่าจะเป็นประโยชน์ต่อการวิจัยในส่วนของกรณการแปลคำเรียกขานต่างๆ คำเกี่ยวเนื่องกับราชาศัพท์ที่ใช้ในภาษาพูดมีดังต่อไปนี้³¹

พระพันปี	คำเรียกพระราชชนนีของพระมหากษัตริย์ สุดแต่จะทรงพระกรุณาโปรดเกล้าโปรดกระหม่อมให้เรียกโบราณใช้เรียกพระมหากษัตริย์
----------	--

²⁹ เรื่องเดียวกัน หน้า ๑๙๘-๑๙๙.

³⁰ เรื่องเดียวกัน หน้า ๒๐๒-๒๐๔.

³¹ เรื่องเดียวกัน หน้า ๒๔๖-๒๔๘.

พระพันวัสสา, พระพันวศา, พระพันวษา	คำเรียกพระอัครมเหสีในพระมหากษัตริย์ในสมัยอยุธยา เดิมใช้เรียกพระมหากษัตริย์ด้วย
ทูลกระหม่อม	๑. คำที่พระราชโอรสพระราชธิดาทรงเรียกพระราชบิดาที่เป็นพระมหากษัตริย์ ๒. คำเรียกพระราชโอรสพระราชธิดาซึ่งเป็นเจ้าฟ้าชั้นเอก ประสูติแต่พระอัครมเหสี ใช้ว่า ทูลหม่อม ก็มี หากเจ้านายทรงเรียกพระประยูรญาติที่เป็นเจ้าฟ้าชั้นเอก จะระบุค่าแสดงความเป็นเครือญาติ ท้ายคำว่า “ทูลกระหม่อม” เช่น ทูลกระหม่อมปู่ ทูลกระหม่อมพ่อ ทูลกระหม่อมลุง ทูลกระหม่อมป้า ทูลกระหม่อมอา
เจ้าครอกฟ้า	คำเรียกอย่างโบราณ เรียกเจ้าโดยกำเนิดที่เป็นพระราชโอรสพระราชธิดาชั้นเจ้าฟ้า
สมเด็จพระเจ้า	๑. คำเรียกพระราชโอรสพระราชธิดาที่พระมารดาเป็นพระราชนัดดาในพระมหากษัตริย์ เช่น สมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอ เจ้าฟ้าภานุภนดร กรมขุนอนุรักษ์มนตรี หากเจ้านายทรงเรียกพระประยูรญาติที่เป็นพระราชโอรสพระราชธิดาที่พระมารดาเป็นพระราชนัดดาในพระมหากษัตริย์จะระบุค่าแสดงความเป็นเครือญาติท้ายคำว่า “สมเด็จพระเจ้า” เช่น สมเด็จพระเจ้า สมเด็จพระเจ้า ๒. คำที่พระราชโอรสพระราชธิดาทรงเรียกพระราชมารดาที่เป็นสมเด็จพระบรมราชินีนาถ สมเด็จพระบรมราชินี (ที่มีได้เป็นเจ้าฟ้าชั้นเอกตั้งแต่ประสูติ) ว่า “สมเด็จพระแม่” ๓. คำเรียกสมเด็จพระสังฆราช และสมเด็จพระราชาคณะ
เสด็จ	คำเรียกพระราชโอรสพระราชธิดาที่พระมารดาเป็นสามัญชน
เจ้าครอก	๑. คำเรียกอย่างโบราณ เรียกเจ้าที่เป็นพระองค์เจ้าโดยกำเนิดซึ่งพระบิดาพระมารดาเป็นเจ้า ๒. คำเรียกอย่างโบราณ เรียกเจ้าที่ได้รับสถาปนาสมยศฐานราชวงศ์ ๓. คำเรียกอย่างโบราณ เรียกพระอัครชายาชั้นพระองค์เจ้าขึ้นไป ของเจ้านาย
พระองค์ชาย	คำเรียกพระอนุวงศ์ชั้นพระองค์เจ้าที่เป็นชาย
พระองค์หญิง	คำเรียกพระอนุวงศ์ชั้นพระองค์เจ้าที่เป็นหญิง
ท่านชาย	คำเรียกพระอนุวงศ์ชั้นหม่อมเจ้าที่เป็นชาย
ท่านหญิง	คำเรียกพระอนุวงศ์ชั้นหม่อมเจ้าที่เป็นหญิง
ครอก	คำเรียกเจ้านายชั้นหม่อมเจ้าว่า ครอก
คุณชาย	คำเรียกหม่อมราชวงศ์ชาย เดิมเรียกว่า “คุณ”
คุณหญิง	คำเรียกหม่อมราชวงศ์หญิง เดิมเรียกว่า “คุณ”
คุณท่าน	คำที่บริวารเรียกสตรีในราชสกุลชั้นหม่อมราชวงศ์และหม่อมหลวงที่เป็นหม่อมของพระองค์เจ้า
คุณ	๑. คำนำนามของราชินิกุลในสกุลขุนนางชั้นที่ ๓ ซึ่งเป็นบุตรธิดาของภรรยาเอก ๒. คำนำหน้าตำแหน่งของข้าราชการฝ่ายในซึ่งใช้เป็นการภายใน ๓. คำนำนามสตรีซึ่งได้รับพระราชทานเครื่องราชอิสริยาภรณ์ตั้งแต่ชั้นจตุตถจุลจอมเกล้าจนถึงชั้นทุติยจุลจอมเกล้า หรือได้รับพระราชทานเครื่องราชอิสริยาภรณ์จุลจอมเกล้าฝ่ายในชั้นทุติยจุลจอมเกล้าวิเศษขึ้นไป ที่ยังไม่ได้สมรส ๔. คำเรียกหม่อมราชวงศ์ ๕. คำเรียกพระภิกษุสามัญที่ไม่มีสมณศักดิ์

	๖. คำนำหน้าตำแหน่งเจ้าจอม ซึ่งใช้เป็นการภายใน เช่น เจ้าจอมหม่อมราชวงศ์สดับ เรียกว่า คุณจอมหม่อมราชวงศ์สดับ
เจ้าขรัวยาย	ยายซึ่งเป็นสามัญชนของเจ้าฟ้า
ขรัวตา	ตาซึ่งเป็นสามัญชนของพระองค์เจ้า
ขรัวยาย	ยายซึ่งเป็นสามัญชนของพระองค์เจ้า

๒.๒.๒ การนำผลการศึกษาราชศัพท์ของราชบัณฑิตยสถานไปใช้ในการวิจัย

การศึกษาที่มา บทบาทหน้าที่ และคำราชาศัพท์ประเภทต่างๆ ของราชบัณฑิตยสถานสามารถนำไปช่วยในการวางแผนจัดแยกหมวดหมู่คำศัพท์ต่างๆ ที่ปรากฏในฉบับต้นฉบับก่อนการแปล นอกจากนี้คำราชาศัพท์ทั้งหมดใน *ราชศัพท์ ฉบับราชบัณฑิตยสถาน* ผู้วิจัยจะนำมาใช้เป็นข้อมูลอ้างอิงหลัก ในการแปลคำและสำนวนราชาศัพท์ เนื่องจากเป็นข้อมูลที่เป็นทางการที่สุดซึ่งออกโดยหน่วยงานที่เชื่อถือได้ และมีการปรับปรุงแก้ไขให้ทันสมัยอยู่เสมอ นอกจากราชาศัพท์แล้ว การศึกษาคำเกี่ยวกับราชาศัพท์ที่ใช้ในภาษาพูด สามารถนำมาใช้เป็นแนวทางในการแปลคำลาลอง คำเรียกขานต่างๆ รวมทั้งภาษาพูดที่เจ้านายใช้สนทนากัน ทั้งนี้ ราชาศัพท์ไทยเกี่ยวข้องกับวัฒนธรรมความเป็นอยู่ของพระราชวงศ์ไทย ซึ่งมีลักษณะเฉพาะตัว ขึ้นอยู่กับบริบทและสถานการณ์ของพระราชวงศ์ในยุคสมัยต่างๆ การระบุชั้นยศที่ถี่และละเอียดเกิดขึ้นในสมัยรัชกาลที่ ๔ - ๕ เนื่องจากพระมหากษัตริย์มีพระราชโอรสและพระราชธิดา รวมทั้งพระประยูรญาติจำนวนมาก จึงต้องมีการจัดระเบียบในการเรียกขานและการใช้ราชาศัพท์ ซึ่งเมื่อนำไปใช้กับพระราชวงศ์ต่างประเทศ ต้องมีการปรับเปลี่ยนตามความเหมาะสม ไม่ให้มากจนเกินไป

๒.๓ การใช้ราชาศัพท์สำหรับราชวงศ์ต่างประเทศ

๒.๓.๑ รายงานผลการศึกษากการใช้ราชาศัพท์สำหรับราชวงศ์ต่างประเทศของราชบัณฑิตยสถาน และราชาศัพท์ในภาษาแปลของวินิตา ดิถียนต์

ตามที่กล่าวในข้อ ๒.๑ ว่าภาษาอังกฤษไม่มีราชาศัพท์เป็นทำเนียบภาษาหนึ่งโดยเฉพาะเหมือนภาษาไทย มีเพียงวิธีพูดอย่างสุภาพเมื่อต้องพูดคุยหรือสนทนากับพระราชวงศ์ วิธีพูดดังกล่าวจัดอยู่ในประเภท “The Modesty Maxim” ในหลักการเรื่อง Politeness Maxims หรือ Politeness Principles ของ Geoffrey Leech ซึ่ง The Modesty Maxim นี้ Leech อธิบายว่าเป็นการ “Minimize praise of self; maximize dispraise of self³²” หรือการลดการยกตนเอง และเพิ่มระดับการถ่อมตนเองลง ในการสนทนากับพระราชวงศ์จะสะท้อนผ่านคำเรียกขาน เช่น Your Majesty, Your Royal Highness เป็นต้น เมื่อเป็นเช่นนี้ ตัวบทภาษาไทยที่เขียนเรื่องเกี่ยวกับราชวงศ์ต่างประเทศ หรือตัวบทที่แปลมาจากภาษาอื่น ก็ควรใช้ราชาศัพท์เช่นเดียวกับเมื่อพูดถึงหรือหรือเขียนเรื่องเกี่ยวกับพระราชวงศ์ของไทย ประเด็นนี้ *ราชศัพท์ ฉบับราชบัณฑิตยสถาน* ระบุไว้ในหัวข้อ ที่มาและความหมายของคำว่า “ราชาศัพท์” ว่า “นอกจากนี้ ราชาศัพท์ที่ใช้แก่

³² Geoffrey Leech, *The Pragmatics of Politeness*, (New York: Oxford University Press, 2014), p.35.

พระมหากษัตริย์และพระบรมวงศานุวงศ์ของไทยยังนำไปใช้แก่กษัตริย์และเจ้านายของต่างประเทศด้วย³³ และยังได้ระบุแนวทางการใช้ราชาศัพท์แก่ราชวงศ์ต่างประเทศไว้ในหัวข้อเดียวกันว่า “ทั้งนี้ ราชาศัพท์ที่ใช้แก่กษัตริย์ของต่างประเทศนั้น **ปัจจุบันนี้ใช้เทียบเท่าพระมหากษัตริย์ไทย** แต่ยกเว้นการใช้คำว่า “บรม” และ “กราบบังคมทูลพระกรุณา” และ **ราชาศัพท์ที่ใช้แก่เจ้านายของต่างประเทศให้เทียบใช้ตามลำดับชั้นอิสริยยศของพระบรมวงศานุวงศ์ของไทย** อย่างไรก็ตาม หนังสือ “ราชาศัพท์ ฉบับราชบัณฑิตยสถาน” พิมพ์ครั้งที่ ๒ (แก้ไขเพิ่มเติม) นี้ มิได้รวบรวมราชาศัพท์ที่ใช้แก่พระมหากษัตริย์ และเจ้านายของต่างประเทศไว้ คงรวบรวมเฉพาะราชาศัพท์ที่ใช้แก่พระมหากษัตริย์ พระบรมวงศ์ และพระอนุวงศ์ของไทย รวมทั้งราชาศัพท์ที่ใช้แก่สมเด็จพระสังฆราชที่ใช้เทียบเท่าพระอนุวงศ์ชั้นพระองค์เจ้า³⁴ เรื่องนี้ในรายงานการประชุมทางวิชาการเรื่องราชาศัพท์กับสังคมไทย วินิตา ดิถียนต์ ได้กล่าวถึงแนวทางการใช้ราชาศัพท์สำหรับราชวงศ์ต่างประเทศไว้ในบทความเรื่อง ‘ราชาศัพท์ในภาษาแปล’ โดยแบ่งเรื่องต่างๆ ที่เป็นภาษาต่างประเทศ ซึ่งแปลเป็นภาษาไทย และเกี่ยวข้องกับการใช้ราชาศัพท์ออกเป็น ๒ ประเภทใหญ่ๆ คือสารคดีแปล และบันเทิงคดีแปล³⁵

๑) **สารคดีแปล** หมายถึงงานที่เป็นข้อเท็จจริง ไม่ใช่เรื่องสมมติ เช่น จดหมายและหนังสือราชการ ข่าว บทความ ตำรา บันทึก ฯลฯ วินิตาระบุว่า “การแปลสารคดีที่เกี่ยวข้องกับกษัตริย์ เจ้านาย เครื่องใช้ต่างๆ ในราชสำนักที่ต้องแปลออกมาเป็นคำราชาศัพท์ในภาษาไทย ควรจะยึดถือราชาศัพท์ของไทยเป็นเกณฑ์ในการแปล โดยเฉพาะเมื่อสารคดีเรื่องนั้นเป็นเรื่องราชการ³⁶” เช่น จดหมายราชการ พระราชสาส์น สารต่างๆ ส่วนสารคดีแบบอื่นๆ ที่ไม่ใช่เอกสารทางราชการ เช่น บทความเกี่ยวกับพระราชวงศ์ต่างประเทศที่ตีพิมพ์ในหนังสือพิมพ์หรือนิตยสาร ผู้แปลส่วนใหญ่จะลดหย่อนความเคร่งครัดในการใช้ราชาศัพท์ลงมาก มักจะใช้ย่อบรรทัดหรือเลือกใช้เพียงบางคำ อาจเนื่องด้วยเหตุผลดังนี้³⁷

๑.๑) เพื่อความสะดวกในการแปล ผู้แปลไม่ต้องพะวงกับการค้นคว้าราชาศัพท์มากนัก มุ่งแปลแต่เนื้อความให้ผู้อ่านเข้าใจเป็นหลัก โดยถือว่าคนอ่านบทความเหล่านี้มักอ่านเพื่อเข้าใจเนื้อเรื่องมากกว่าคำนึงถึงความถูกต้องของภาษา

๑.๒) เพื่อความกระชับรัดกุมของประโยค ผู้แปลจะใช้ราชาศัพท์น้อย และรวบรัดให้สั้น เพื่อไม่ให้เนื้อความยืดยาว เยิ่นเย้อ หรือยากเกินความเข้าใจของผู้อ่าน ดังตัวอย่างนี้³⁸

“หลังจากที่ทรงครองราชย์มา ๓๕ ปี กษัตริย์ฮัลล์สันทรงเริ่มมีปัญหาของพระพลานามัย ระหว่างการเสด็จเยือนสหรัฐอเมริกาในเดือนตุลาคมปีที่แล้ว ประชากรจะต้องเข้ารับการรักษาในโรงพยาบาลแห่งหนึ่งในประเทศนั้น”

หากใช้ราชาศัพท์อย่างถูกต้องตามที่กำหนดให้ใช้กับพระมหากษัตริย์ จะได้ข้อความซึ่งยืดยาวกว่ามาก แต่ได้ใจความเหมือนกัน ดังนี้

³³ ราชบัณฑิตยสถาน, *ราชาศัพท์ ฉบับราชบัณฑิตยสถาน*, หน้า (๑๓).

³⁴ *เรื่องเดียวกัน*, หน้า (๑๖).

³⁵ วินิตา ดิถียนต์, “ราชาศัพท์ในภาษาแปล,” ใน *รายงานการประชุมทางวิชาการเรื่องราชาศัพท์กับสังคมไทย*, หน้า ๓๓๙.

³⁶ *เรื่องเดียวกัน*

³⁷ *เรื่องเดียวกัน*, หน้า ๔๓.

³⁸ *เรื่องเดียวกัน*

“หลังจากที่**ทรงดำรงสิริราชสมบัติได้ ๓๕ พรรษา สมเด็จพระเจ้าฮัสซันทรงเริ่มมีปัญหาของพระพลานามัย** ระหว่างการ**เสด็จพระราชดำเนินเยือนสหรัฐอเมริกาในเดือนตุลาคมปีที่แล้ว ทรงพระประชวรจนต้องเสด็จเข้ารับการรักษาในโรงพยาบาลแห่งหนึ่งในประเทศนั้น”**

จินตนาให้ความเห็นโดยส่วนตัวว่าการใช้ราชาศัพท์ดั่งที่ยกตัวอย่างน่าจะอนุโลมให้ใช้ในการแปลงานเขียนที่ไม่ใช่ เรื่องทางการหรือหนังสือราชการได้

๑.๓) ผู้แปลไม่รู้ราชาศัพท์ และไม่สนใจที่จะตรวจสอบความถูกต้อง จึงมักใช้ผิด ใช้บ้างไม่ใช้บ้าง หรือไม่ใช้เลย ดังตัวอย่าง³⁹

“เมื่อวันที่ ๒๒ ตุลาคม ปีที่แล้ว หนังสือพิมพ์ทั่วโลกได้ประโคมข่าวการที่**ชาร์ลส์ ทรงมีปฏิสันถารกับเจ้าชาย วิลเลียม** ก่อนที่จะ**เข้าเรียนที่**อัสตัน โดยอธิบายว่า นับแต่นี้ไป ผู้หญิงที่ชื่อว่า “คามิลลา” จะเข้ามาเป็นส่วนหนึ่งใน**ชีวิตของวิลเลียม”**

ตัวอย่างนี้ มีการใช้ราชาศัพท์บ้าง ไม่ใช้บ้าง เช่น **เข้าเรียน อธิบาย** ใช้ผิดความหมายบ้าง เช่น **ทรงมีปฏิสันถาร** ซึ่งหมายถึงการทักทายปราศรัยกับแขก แต่จากบริบท คำที่ถูกต้องน่าจะเป็นคำว่า **ทรงชี้แจง** มากกว่า นอกจากนี้ยังเรียก**เจ้าฟ้าชายชาร์ลส์**ด้วยพระนามเฉยๆ เหมือนเรียกสามัญชน แต่เรียกเจ้าชายวิลเลียมว่า **เจ้าชายวิลเลียม** ในตอนแรก และ **วิลเลียม** เฉยๆ ในประโยคหลัง ซึ่งลึกลับอย่างชัดเจน กรณีเช่นนี้ จินตนาให้ความเห็น ผู้แปลสมควรแก้ไขให้ถูกต้อง

๒) **บันเทิงคดีแปล** หมายถึงงานแปลร้อยแก้วที่ผู้ประพันธ์สร้างขึ้นจากจินตนาการ เช่น นิทาน นวนิยาย เรื่องสั้น เป็นต้น วรรณกรรมแปลตั้งแต่สมัยรัชกาลที่ ๑ เช่น สามก๊ก และ ไซยั่น แม้มีเรื่องราวเกี่ยวข้องกับกษัตริย์ของประเทศจีน หลายตอน แต่ผู้แปลก็ไม่ได้ใช้ราชาศัพท์ต่อกษัตริย์จีนอย่างเคร่งครัดเหมือนที่ใช้กับพระมหากษัตริย์ไทย เพียงรักษาไว้เป็นบางคำเท่านั้น และคำที่ใช้ ส่วนใหญ่ใช้ในระดับพระราชวงศ์เช่นหม่อมเจ้าหรือพระองค์เจ้า ปนกับภาษารวมดา ไม่ได้ใช้ในระดับพระมหากษัตริย์ไทย ดังตัวอย่างบางตอนจากเรื่อง**สามก๊ก**⁴⁰

“พระเจ้าเลนเต้ **เห็นหนังสือนั้น ทอดพระทัยอยู่มิได้ตรัสประการใด แล้วเสด็จลุกขึ้นผลัดเปลี่ยนฉลองพระองค์ใหม่...แล้วพระเจ้าเลนเต้ขึ้นเชื้อถือถ้อยคำเดียวเหยียงเรียกเป็นบิดาเลี้ยง”**

(สามก๊ก ตอนที่ ๑ พระเจ้าเลนเต้เสวยราชย์)

ข้อสันนิษฐานที่ว่าผู้แปลไม่มีความสามารถในการใช้ราชาศัพท์นั้นตัดไป เนื่องจากเป็นที่ทราบกันโดยทั่วไปว่า ผู้อำนวยการแปลและกลุ่มผู้ร่วมแปลต่างก็เป็นผู้มีความรู้ความชำนาญในการใช้ราชาศัพท์ทั้งสิ้น จึงสรุปได้ว่าการตัดทอนราชาศัพท์ใน**สามก๊ก**ให้เหลือพอเป็นคำนี้ เป็นความจงใจที่จะลดหย่อนไม่เคร่งครัดเรื่องราชาศัพท์เหมือนที่ใช้ในหนังสือราชการ ทั้งนี้เพื่อความกะทัดรัด รวบรัด และเหมาะสมกับเนื้อเรื่อง ประเด็นเรื่องความกะทัดรัดและรวบรัดนั้นมิใช่ว่า

³⁹ เรื่องเดียวกัน, หน้า ๔๔.

⁴⁰ เรื่องเดียวกัน, หน้า ๔๕.

เกี่ยวกับการแปลสารคดี ส่วนเรื่องความเหมาะสมกับเนื้อเรื่องนั้นมาจากลักษณะของบันทึงคดี ซึ่งเกี่ยวข้องกับอารมณ์ของมนุษย์ กษัตริย์เป็นตัวละครตัวหนึ่งที่มีความรัก โลก โกรธ หลง เช่นเดียวกับมนุษย์ทั่วไป และกิเลสเหล่านี้ทำให้เรื่องราวดำเนินไป ดังนั้นถ้อยคำที่ใช้จึงไม่จำเป็นต้องเป็นการเทิดพระเกียรติเหมือนสารคดี

นอกจากสวมก๊ากแล้ว วินิตายังยกตัวอย่างงานแปลอื่นอีก เช่น นวนิยายแปลเรื่องแรกของไทยเมื่อสมัยรัชกาลที่ ๕ เรื่อง *ความพยายาม* ซึ่งมีบทสนทนาบางส่วนกล่าวพาดพิงถึงพระมหากษัตริย์ ผู้เขียนคือพระยาสุรินทราชา หรือ “แม่วัน” ไม่ได้ใช้ราชาศัพท์อย่างเคร่งครัดเช่นกัน เพียงคงไว้บางคำพอให้ได้บรรยากาศเท่านั้น นอกจากนี้ยังยกตัวอย่างนักแปลผู้มีชื่อเสียงคนหนึ่งคือ “อมราวดี” ซึ่งมีผลงานแปลนวนิยายเกี่ยวกับราชวงศ์ต่างประเทศหลายเรื่อง วินิตาระบุว่า “อมราวดี” เป็นผู้ระมัดระวังการใช้ภาษาไทยให้ถูกต้องและสละสลวยอยู่เสมอ เมื่อแปลงานที่ใช้ราชาศัพท์ เธอจะรักษารูปแบบเอาไว้เท่าที่จะทำได้ ใช้ราชาศัพท์ค่อนข้างมาก แต่ก็ยังไม่เคร่งครัดทุกคำ ราชาศัพท์ที่ใช้ต่อกษัตริย์ บางคำก็นำคำในระดับพระราชวงศ์มาใช้แทน เพื่อความกระชับรัดกุม ดังตัวอย่าง⁴¹

“ขอเดชะฯ โปรดทอดพระเนตรสุภาพสตรีผู้ต่อสู้สำหรับเบียดคนหมู่มากเข้ามาเพื่อเฝ้าใต้ฝ่าพระบาท

พระองค์ (นโปเลียน) ทรงเปิดพระมาลา และทอดพระเนตรดูหล่อนด้วยความหลากหลายพระทัยอย่างเปิดเผยหญิงสาวสวยผู้นี้คือใครกัน

เมื่อม้าเริ่มออกเดิน พระองค์มิได้รับสั่งให้หยุดรถ แต่กลับทรงหยิบดอกไม้ซึ่งวางอยู่เต็มพระที่นั่งขึ้นหอบหนึ่งแล้วโยนลงไปให้มารี”

(สนมลับนโปเลียน บทที่ ๓)

ในการบรรยายถึงพระเจ้านโปเลียนซึ่งเป็นกษัตริย์ อมราวดีเลือกใช้คำว่า “ใต้ฝ่าพระบาท” ซึ่งใช้ในระดับพระราชวงศ์ แทน “ใต้ฝ่าละอองธุลีพระบาท” ซึ่งใช้ในระดับพระมหากษัตริย์ และ “รับสั่งให้หยุดรถ” (ระดับเจ้านาย) แทน “มีพระบรมราชโองการให้หยุดรถ” (ระดับพระมหากษัตริย์)

นอกจากนี้ วินิตายังกล่าวถึงการใช้อราชาศัพท์ในบันทึงคดีอีกประเภทหนึ่งคือภาพยนตร์จีน ทั้งที่ฉายในโรงภาพยนตร์และโทรทัศน์ ซึ่งมีไม่กี่คำแต่ใช้เหมือนกันจนเกิดเป็นลักษณะเฉพาะตัวของบันทึงคดีชนิดนี้ ได้แก่คำว่า “ข้าพระองค์” ซึ่งแทนคำว่า “ข้าพระพุทธเจ้า” และ “ฝ่าบาท” แทนคำว่า “ใต้ฝ่าละอองธุลีพระบาท” (สรรพนามบุรุษที่สอง) และตั้งข้อสังเกตว่า คำว่า “ฝ่าบาท” ยังใช้แทนสรรพนามบุรุษที่สามด้วย และใช้กับเฉพาะจักรพรรดิจีนเท่านั้น ไม่รวมเจ้านายระดับต่ำลงมา ตัวอย่างเช่น “เมื่อวานนี้เจ้ารู้หรือไม่ว่า ข้าเห็นฝ่าบาทเสด็จออกจากวังตามลำพัง” นอกจากนี้คำว่า “ใต้เท้า” ที่ใช้เรียกขุนนางชั้นผู้ใหญ่ ก็ใช้เป็นทั้งสรรพนามบุรุษที่สองและสามเช่นกัน⁴²

ในตอนท้าย วินิตาให้ข้อสรุปจากตัวอย่างที่ยกมา ว่าราชาศัพท์ที่กำหนดไว้เป็นแบบแผนมักจะลงตัว มีระเบียบชี้ให้เห็นถูกผิดหรือเหตุผลที่ใช้อราชาศัพท์นั้นๆ ได้ง่ายเมื่อเป็นงานสารคดี ส่วนบันทึงคดีนั้นมีความยืดหยุ่นมาตั้งแต่เริ่มมี

⁴¹ เรื่องเดียวกัน, หน้า ๔๗-๔๘.

⁴² เรื่องเดียวกัน, หน้า ๔๘.

การแปลในรัชกาลที่ ๑ จนถึงปัจจุบัน ไม่เคยมีการระบุแบบแผนการใช้ราชาศัพท์ในบันทึกคดี ว่าใช้อย่างไรจึงจะถูกต่อง ซึ่งในทางปฏิบัติ นักแปลเรื่องบันทึกคดีมักไม่ใช้ราชาศัพท์อย่างเคร่งครัด เพียงคงรูปบางอย่างไว้ให้รู้ว่าเป็นราชาศัพท์เท่านั้น เหตุผลที่เป็นไปได้มีสามประการคือ ประการแรก เพื่อความกระชับรัดกุมในการแปล ประการที่สอง เพื่อให้เหมาะสมกับอารมณ์และการดำเนินเหตุการณ์ในเรื่อง และประการสุดท้ายคือผู้แปลขาดความพิถีพิถันในการใช้ราชาศัพท์และมองข้ามความถูกต้อง ซึ่งเป็นข้อที่ควรแก้ไขมากที่สุด⁴³

๒.๓.๒ การนำผลการศึกษารัฐธรรมนูญสำหรับราชวงศ์ต่างประเทศของราชบัณฑิตยสถาน และราชาศัพท์ในภาษาแปลของวินิตา ดิถียนต์ไปใช้ในการวิจัย

การศึกษาหลักการใช้ราชาศัพท์สำหรับราชวงศ์ต่างประเทศของราชบัณฑิตยสถาน สามารถนำมาใช้เป็นหลักยึดขึ้นพื้นฐานในการแปล เช่น ใช้เทียบเท่าพระมหากษัตริย์ไทย ยกเว้นคำว่า “บรม” และ “กราบบังคมทูลพระกรุณา” และเทียบใช้ตามลำดับชั้นอิสริยยศของพระบรมวงศานุวงศ์ของไทย ส่วนผลการศึกษาคำราชาศัพท์ในภาษาแปลของวินิตา ดิถียนต์ สามารถนำมาเป็นแนวทางในการใช้ราชาศัพท์ในการแปลด้วยท ช่วยในการพิจารณาและตัดสินใจว่า ในจุดใดควรใช้ราชาศัพท์ในระดับใด เพื่อให้เหมาะสมกับประเภทของตัวบท เข้ากับเนื้อเรื่อง และกระชับรัดกุม นอกจากนี้ ตัวอย่างงานแปลที่ลดหย่อนความเคร่งครัดในการใช้ราชาศัพท์เนื่องด้วยปัจจัยที่ผู้แปลขาดความรู้ ความใส่ใจและความพิถีพิถันในการแปล สามารถนำมาใช้เป็นแนวทางให้ผู้วิจัยเกิดความระมัดระวังในการแปลด้วย

๒.๔ แนวทางการใช้ราชาศัพท์จากพระราชนิพนธ์ พระนิพนธ์ และหนังสือต่างๆ ที่เกี่ยวกับราชวงศ์

๒.๔.๑ รายงานผลการศึกษาแนวทางการใช้ราชาศัพท์จากพระราชนิพนธ์ พระนิพนธ์ และหนังสือต่างๆ ที่เกี่ยวกับราชวงศ์

๒.๔.๑.๑ นวนิยายเชิงประวัติศาสตร์ ของ ว. ณ ประมวญมารค (พระราชินีนาถวิคตอเรีย ฤทธิราชินีสาว และคลังเพราะรัก)

เนื่องจากหนังสือทั้งสามเล่มเป็นหนังสือประเภทเดียวกัน ผู้แต่งคนเดียวกัน และมีลักษณะใกล้เคียงกันมาก ผู้วิจัยจึงนำมารวมศึกษาด้วยกันในหัวข้อเดียว ลักษณะของหนังสือ เป็นนวนิยายเชิงประวัติศาสตร์ หรือที่ผู้แต่งเรียกว่า เกร็ดพงศาวดาร เขียนจากเรื่องจริงในประวัติศาสตร์ ซึ่งผู้แต่งรวบรวมจากหนังสือต่างๆ ที่มีผู้เคยบันทึกหรือเล่าไว้ นำมาเรียบเรียงใหม่ในรูปแบบนวนิยาย ผู้แต่งใช้คำค่อนข้างโบราณในการบรรยายและในบทสนทนา เช่น แน่ เทียว ละซี หน้อยแน ซะซ่า เลิกกันที ดอกกริ ออย่าเพ่อ (อย่าเพิ่ง) เกิด กระไร ฯลฯ น่าจะเนื่องจากต้องการรักษาบรรยากาศให้โบราณเข้ากับยุคสมัยของเรื่อง ดังที่ได้ชี้แจงไว้ในบทนำของหนังสือพระราชินีนาถวิคตอเรียว่า “นอกจากนี้ ศัพท์แสลงที่ข้าพเจ้าใช้ใน

⁴³ เรื่องเดียวกัน, หน้า ๔๙.

เรื่องก็ล้วนแล้วแต่โบราณไม่ทันสมัยทั้งสิ้น เช่น คำ 'ไปรมมินิสเตอร์' ข้าพเจ้าไม่ได้เรียกว่า 'นายกรัฐมนตรี' แต่เรียกว่า 'อัครมหาเสนาบดี' เพราะรู้สึกว่าจะออกจะเหมาะแก่บรรยากาศในสมัยวิกตอเรียดีกว่า ...⁴⁴"

การใช้ราชาศัพท์ ผู้แต่งใช้ราชาศัพท์ตามที่มีบัญญัติไว้ ทั้งนาม สรรพนาม และกริยา เช่น พระทัย พระนาม พระชานา พระโอรส หม่อมฉัน โปรต ประสูติ เสด็จ เสวย กริ้ว ฯลฯ ส่วนคำกริยาที่ไม่มีราชาศัพท์บัญญัติ ผู้แต่งเติม 'ทรง' หน้าคำสามัญ แต่ไม่ทุกที่ กล่าวคือเติมบ้างไม่เติมบ้าง เช่น "เจ้าหญิงมาเกอเร็ตรู้สึกองค์ขึ้นตั้งแต่เช้า มองดูพระสวามีเห็นบรรทมนั่งอยู่ข้างองค์ ก็ทรงยิ้มอย่างนึกเอ็นดู ลุกขึ้นจากพระแท่น หยิบฉลององค์..."⁴⁵ หรือ "เจ้าหญิงคาทาลีนายังไม่ทันจะ ตอบว่าอะไร ก็มีเสียงใครร้องให้ไฮด์ขึ้นไกลๆ ทั้ง ๒ พระองค์ รีบถลันไปที่พระทวาร แง้มออก แล้วโผล่พระเศียรออกไป ..."⁴⁶ ทั้งนี้ คาดว่าเนื่องจากการเติม 'ทรง' หน้ากริยาทุกคำจะทำให้บทบรรยายรุ่งรังและติดขัด อ่านไม่สนุก ขัดกับวัตถุประสงค์ของผู้แต่งที่ต้องการให้หนังสือเป็นเกร็ดพงศาวดารที่สนุก อ่านง่าย ไม่หนักเหมือนสารคดี นามและกริยารราชาศัพท์หลายคำ ผู้แต่งตัดคำให้สั้นลง เช่น 'พระพักตร์' 'พระขนอง' ตัดคำว่า "พระ" ออกเหลือเพียง 'พักตร์' และ 'ขนอง' ตามลำดับ หรือ 'บรรทม' ย่อเหลือเพียง 'ทม' วิธีนี้เป็นการเลียนแบบการใช้ราชาศัพท์ในการสนทนาที่พระราชวงศ์ไทยใช้จริง ระหว่างเจ้านายด้วยกัน หรือระหว่างบุคคลใกล้ชิดกับเจ้านาย ที่มักจะตัดคำให้สั้น เช่น 'บรรทม' เหลือเพียง 'ทม' 'ถวายบังคม' เหลือเพียง 'คม' หรือ 'ทรงคม' นอกจากนี้ ราชาศัพท์ความหมายเดียวกันที่แบ่งเป็นหลายคำตามลำดับชั้นของฐานันดรศักดิ์ เช่น คำที่มีความหมายว่า 'ให้' ซึ่งมีคำว่า 'พระราชทาน' ที่ใช้กับพระมหากษัตริย์ถึงสมเด็จพระเจ้าฟ้า และ 'ประทาน' ที่ใช้กับพระราชวงศ์ชั้นพระองค์เจ้าและหม่อมเจ้า ผู้แต่งเลือกใช้คำว่า 'ประทาน' ซึ่งสั้นที่สุด สำหรับเจ้านายทุกพระองค์ ไม่แบ่งแยก

ยศและบรรดาศักดิ์ต่างๆ ทั้งของเจ้านายและขุนนาง รวมถึงตำแหน่งทางสงฆ์ ผู้แต่งนิยมวิธีทับศัพท์แบบถ่ายเสียงจากภาษาต้นทาง เช่น ดยุกออฟนอร์เฟอล์ก ดัสเซสออฟซัทเธอร์แลนด์ ไวเคานต์ไลล เลดีเอลิซาเบธ เคิลออฟเซอร์เวอราชิเนสว่า "ข้าพเจ้าเขียนว่า ปรินส ออฟ เวลส ที่เขียน ปรินส แทน ปรินส มิใช่เพราะอ่านไม่เป็น แต่เพราะสะกดอย่างไทยโบราณ และที่ไม่ได้แปลว่าเจ้าชายแห่งเวลส ก็มิใช่เพราะแปลไม่เป็น แต่เพราะเห็นว่าเป็นยศเฉพาะไม่เห็นแปลในภาษาใด เช่นเดียวกับมกุฎราชกุมารฝรั่งเศส ก็มีศัพท์เฉพาะว่าดอแพ็ง (Dauphin) ไม่มีการแปลอีกเหมือนกัน ..."⁴⁷ อย่างไรก็ตาม บางตำแหน่งที่สามารถเทียบเคียงได้กับตำแหน่งในราชสำนักไทย ผู้แต่งก็ใช้วิธีแปล เช่น พระเจ้าเฮนรี่ที่ ๘ พระเจ้าหลุยส์ที่ ๑๒ เจ้าหญิงแมรี เจ้าชายอัลเบิร์ต พระนางแคเธอรีน

ประเด็นหนึ่งที่น่าสนใจในหนังสือทั้งสามเล่มคือคำเรียกอย่างลำลองในหมู่พระราชวงศ์ ทั้งที่สามัญชนเรียกเจ้านาย และที่เจ้านายเรียกเจ้านายด้วยกัน ส่วนใหญ่เป็นคำที่ใช้ในราชวงศ์ไทย เช่น ทูลหม่อม สมเด็จ เสด็จ เจ้าพี่ ฯลฯ

ตัวอย่าง

⁴⁴ ว. ณ ประมวณุมารค, พระราชินีนาถวิกตอเรีย, พิมพ์ครั้งที่ ๑ (กรุงเทพฯ: ดันอ้อ, ๒๕๓๗), หน้า ๒๑.

⁴⁵ ว. ณ ประมวณุมารค, คลังพระราชรัก, พิมพ์ครั้งที่ ๑ (กรุงเทพฯ: แสงดาว, ๒๕๕๕), หน้า ๙๔.

⁴⁶ เรื่องเดียวกัน, หน้า ๑๑๑.

⁴⁷ ว. ณ ประมวณุมารค, ฤทธิ์ราชินีสาว, พิมพ์ครั้งที่ ๑ (กรุงเทพฯ: นานามีบุ๊คส์พับลิเคชันส์, ๒๕๔๘), หน้า คำนำ.

- มหาดเล็กกล่าวถึง Victoria, Princess Royal (พระราชธิดาพระองค์โตในพระราชินีนาถวิกตอเรียกับเจ้าชายอัลเบิร์ต) ในเรื่องพระราชินีนาถวิกตอเรีย โดยใช้คำว่า 'ทูลหม่อมฟ้าหญิง' (ในบทบรรยายใช้ทับศัพท์ว่า 'ปรินเซสรอยัล')
- เจ้าชายอัลเบิร์ตเอ็ดเวิร์ด (เบอร์ตี) พระราชโอรสองค์โตในพระราชินีนาถวิกตอเรียกับเจ้าชายอัลเบิร์ต ทรงเรียกพระมารดา (พระราชินีนาถวิกตอเรีย) ว่า 'สมเด็จพระเจ้าแม่'
- พระราชินีนาถวิกตอเรียทรงเรียกพระราชมารดา (ดัชเชสออฟเค็นต์) ว่า 'เสด็จแม่'
- พระราชินีนาถวิกตอเรียทรงเรียกพระราชปิตุลา (ลุงและอา) ทุกพระองค์ว่า 'ทูลหม่อมลุง' และ 'ทูลหม่อมอา'
- เจ้าหญิงแมรีทิวเดอร์ทรงเรียกพระเชษฐา (พระเจ้าเฮนรีที่ ๘) ว่า 'เจ้าพี่' เป็นต้น

ด้านสรรพนามที่ใช้กับพระราชวงศ์ และที่พระราชวงศ์ใช้ต่อบุคคลอื่นที่เป็นสามัญชน รวมถึงที่พระราชวงศ์ใช้ต่อกัน ผู้วิจัยศึกษาและแบ่งตามบุรุษของสรรพนามต่างๆ ได้ดังนี้

สรรพนามบุรุษที่ ๑

สรรพนาม	เพศ	คู่สนทนา	ตัวอย่าง
หม่อมฉัน	ทั้งสองเพศ	ผู้น้อย (เจ้านาย/สามัญชน) พูดกับผู้ใหญ่ (เจ้านาย)	- เจ้าหญิงตรัสกับพระมารดา - ข้าหลวงทูลพระเจ้าแผ่นดิน/เจ้าหญิง/เจ้าชาย
		เจ้านายพูดกับเจ้านายที่ยศเสมอ กันหรือต่ำกว่า	พระราชินีนาถตรัสกับพระราชสวามี (Prince Consort)
กระผม	เฉพาะชาย	ผู้น้อย (สามัญชน) พูดกับผู้ใหญ่ (สามัญชน)	มหาดเล็กพูดกับเสนาบดี
ดิฉัน	เฉพาะหญิง	ผู้น้อย (สามัญชน) พูดกับผู้ใหญ่ (สามัญชน)	ข้าหลวงพูดกับเสนาบดี
ข้าพระเจ้า/ ข้าพเจ้า	ส่วนใหญ่ชาย	ผู้น้อย (เจ้านาย/สามัญชน) พูดกับผู้ใหญ่ (เจ้านาย)	เสนาบดีทูลดัชเชส
เรา	ทั้งสองเพศ	ผู้ใหญ่ (เจ้านาย) พูดกับผู้ น้อย (สามัญชน)	พระเจ้าแผ่นดิน/เจ้าหญิง/เจ้าชายตรัสแก่ บุคคลทั่วไป
		เจ้านาย – ไม่มีผู้ฟัง	พระเจ้าแผ่นดินแทนพระองค์เองเมื่อทรงจด บันทึก
ฉัน	ส่วนใหญ่หญิง	ผู้ใหญ่ (เจ้านาย) พูดกับผู้ น้อย (สามัญชน)	พระราชินีนาถตรัสกับขุนนาง

นอกจากสรรพนามบุรุษที่ ๑ ข้างต้นแล้ว ยังมีคำแทนตัวเองอื่นๆ อีก เช่น คำที่บ่งบอกความสัมพันธ์ในครอบครัว และเครือญาติ อย่างแม่ พี่ ลูก อา หลาน เป็นต้น ขึ้นอยู่กับความสัมพันธ์ของผู้พูดและผู้ฟัง ตัวอย่างเช่น ดัชเชสออฟเค็นต์

แทนพระองค์เองว่า “แม่” เมื่อตรัสกับพระธิดา หรือ พระราชินีนาถวิตตอเรียแทนพระองค์เองว่า “หลาน” เมื่อทรงมีลายพระหัตถ์ถึงพระเจ้าเลโอโพลด์แห่งเบลเยียมผู้เป็นน้า นอกจากนี้ยังมีการใช้ชื่อตัวเองแทนสรรพนามบุรุษที่ ๑ ด้วย เช่น เลดี กิลเฟิร์ตพระพี่เลี้ยงของเจ้าหญิงแมรีทิวเตอร์ในเรื่อง*กฏราชินีสาว* แทนตัวเองว่า ‘กิลเฟิร์ต’ เมื่อกราบทูลเจ้าหญิง

สรรพนามบุรุษที่ ๒

สรรพนาม	เพศ	คู่สนทนา	ตัวอย่าง
ท่าน	ทั้งสองเพศ	ผู้น้อย (เจ้านาย/สามัญชน) เรียก ผู้ใหญ่ (เจ้านาย)	ขุนนางเรียกดัชเชส
		ผู้มียศเสมอหรือใกล้เคียงกันเรียก กัน (เจ้านาย/สามัญชน)	ขุนนางเรียกกันเอง
		ผู้ใหญ่ (เจ้านาย) เรียกผู้น้อย (เจ้านาย/สามัญชน)	พระมหากษัตริย์ทรงเรียกพระสหาย (สามัญชน)
ใต้เท้า	ส่วนใหญ่ชาย	ผู้น้อย (สามัญชน) เรียกผู้ใหญ่/ผู้มี ตำแหน่งใหญ่ (สามัญชน)	มหาดเล็กเรียกขุนนางชั้นผู้ใหญ่
ฝ่าพระบาท/ใต้ ฝ่าพระบาท	ทั้งสองเพศ	ผู้น้อย (เจ้านาย/สามัญชน) เรียก ผู้ใหญ่ (เจ้านาย)	- พระอาจารย์เรียกพระราชินีนาถ - พระพี่เลี้ยงเรียกเจ้าหญิง
พระคุณเจ้า	เฉพาะชาย (สงฆ์/นักบวช)	เจ้านาย/สามัญชนเรียกผู้มีตำแหน่ง ทางศาสนา	เสนาบดีเรียกอาชบิชอป (สังฆราช)
เธอ	ทั้งสองเพศ	ผู้ใหญ่ (เจ้านาย) เรียกผู้น้อย (เจ้านาย)	เจ้าชายทรงเรียกพระอนุชา
		เจ้านายซึ่งเป็นที่รักหรือคู่สมรสเรียก กันและกัน	พระราชินีนาถทรงเรียกพระสวามี
			พระสวามีทรงเรียกพระราชินีนาถ

นอกจากสรรพนามบุรุษที่ ๒ ข้างต้น ยังมีคำแทนคู่สนทนาอื่นๆ ตามความสัมพันธ์ของผู้พูดและผู้ฟัง เช่น เจ้าพี่ (น้องแทนผู้ฟังที่เป็นพี่) ลูก (แม่แทนผู้ฟังที่เป็นลูก)

สรรพนามบุรุษที่ ๓

สรรพนาม	เพศ	ผู้พูด-ผู้ถูกกล่าวถึง	ตัวอย่าง
ท่าน	ทั้งสองเพศ	ผู้น้อยพูดถึงเจ้านาย	“...เจ้าชายท่านก็ยังไม่ได้ออดพระเนตร พระราชธิดาของท่านเลย...”

- (ละ)	ทั้งสองเพศ	ผู้น้อยพูดถึงเจ้านาย	“พระอาการดีค่ะ” นางพยาบาลตอบ “เมื่อคืนบรรทมได้มาก ทรงพักได้เต็มที่ จนกระทั่งเดี๋ยวนี้ก็ยังไม่บรรทมตื่น”
--------	------------	----------------------	---

นอกจากสรรพนามบุรุษที่ ๓ ข้างต้น ยังมีคำเรียกแทนบุคคลในราชวงศ์ผู้ถูกกล่าวถึงคำต่างๆ เช่น เจ้าหญิง (ดัชเชสออฟเค้นต์ตรัสถึงเจ้าหญิงวิกตอเรียเมื่อรับสั่งกับข้าหลวง) เสด็จบำพระนาง (พระราชินีนาถตรัสถึงสมเด็จพระราชินีพระองค์ก่อน ซึ่งมีศักดิ์เป็นป้าสะใภ้) พระเจ้าน้ำ (พระราชินีนาถตรัสถึงพระเจ้าเลโอโพลด์แห่งเบลเยียม)

ด้านคำขานรับเมื่อกราบทูลเจ้านาย ที่พบเห็นใช้ในหนังสือทั้งสามเล่ม มีหลักๆ สองคำ ได้แก่ ‘พะยะค่ะ’ ผู้ใช้เป็นสามัญชนเพศชาย เช่น มหาดเล็กหรือข้าราชการบริพารอื่นๆ หรือเจ้านายชายที่ฐานันดรศักดิ์ต่ำกว่าผู้ฟัง และ ‘เพคะ’ ผู้ใช้เป็นสามัญชนเพศหญิง เช่น ข้าหลวง นางสนองพระโอษฐ์ หรือเจ้านายหญิงที่ฐานันดรศักดิ์ต่ำกว่าผู้ฟัง

คำขานรับอื่นๆ ที่พบได้แก่ ‘เจ้าคะ’ และ ‘เจ้าข้า’ เป็นคำที่เล็ดไฉน ซึ่งเข้ามาทำงานเป็นข้าหลวงในวัง ใช้กับดัชเชสออฟซัดเธอร์แลนด์ ผู้เป็นป้า

๒.๔.๑.๒ นวนิยายอิงประวัติศาสตร์เรื่อง *ราชินีนิราศ* ของ วชิรี สายสิงห์ทอง และนวนิยายแปลงอิงประวัติศาสตร์เรื่อง *คำสารภาพของมารี อังตัวแนตต์* ของวิกตอเรีย ฮอลต์ แปลโดยนิดา

หนังสือทั้งสองเรื่องมีลักษณะเป็นนวนิยายอิงประวัติศาสตร์ ซึ่งผู้แต่งรวบรวมข้อมูลจากหลายแหล่งเกี่ยวกับสมเด็จพระราชินีสองพระองค์ที่มีตัวตนจริงในประวัติศาสตร์ มานำเสนอในรูปแบบนวนิยาย เช่นเดียวกับนวนิยายของ ว. ณ ประมวญมารค ในข้อ ๑) *ราชินีนิราศ* เขียนเป็นภาษาไทย โดยนำข้อมูลมาจากหนังสืออ้างอิงภาษาอังกฤษ และบรรยายโดยใช้มุมมองบุคคลที่ ๓ (Third Person Point of View) ขณะที่ *คำสารภาพของมารี อังตัวแนตต์* เป็นนวนิยายแปล บรรยายโดยใช้มุมมองบุคคลที่ ๑ ตัวเอกคือพระนางมารี อังตัวแนตต์ เป็นผู้เล่าเรื่อง

ทั้งสองเรื่องมีการใช้ราชาศัพท์กับพระราชวงศ์ ในลักษณะที่ค่อนข้างยืดหยุ่น ไม่เคร่งครัดมากนัก ตามแบบบันเทิงคดี เช่น ใช้คำว่า ‘ทรงภาคภูมิใจ’ แทนที่จะเป็น ‘ภาคภูมิใจพระทัย’ และใช้คำว่า พระนัดดา เพื่อหมายถึง หลานลุง มีการย่อหรือตัดทอนคำบางคำให้สั้นลง เพื่อความกระชับรัดกุม เช่น ‘งะยพัคค์’ ‘เอี่ยมหัตถ์’ และมีการละคำว่า ‘ทรง’ ที่ประกอบคำกริยาสามัญบางที่ออกไปเพื่อให้เนื้อความสั้นกระชับ ดังตัวอย่างจากเรื่อง*ราชินีนิราศ*ต่อไปนี้

“น้องรัก!” เฮนรี่ตะโกน “งั้นเรามาสู้ตัวต่อตัวด้วยมวยปล้ำกันสักยกใหม่เพื่อเกียรติของประเทศของเราทั้งสอง”

ผู้คนตกอกตกใจมากเมื่อฟร็องซัวส์ถอยหลังมาสองสามก้าว และใช้ความเร็วว่องไวของช่วงแขนช่วงขาอันยาว กอดปล้ำสู้กัน เฮนรี่ไม่ทันจะตั้งตัวจึงถูกเหวี่ยงลงไปนอนอยู่กับพื้นหญ้า⁴⁸

จากตัวอย่างจะเห็นได้ว่าผู้แต่งไม่เพียงละคำว่า ‘ทรง’ เท่านั้น แต่ยังละคำนำหน้าพระนามพระเจ้าอยู่หัวทั้งสองพระองค์ คือพระเจ้าเฮนรี่ที่ ๔ และพระเจ้าฟร็องซัวส์ที่ ๑ อาจเนื่องด้วยเป็นฉากต่อสู้ที่มีลักษณะรวดเร็วฉับไว เหตุการณ์

⁴⁸ วชิรี สายสิงห์ทอง, *ราชินีนิราศ*, พิมพ์ครั้งที่ ๑ (สมุทรปราการ: เรือนบุญ, ๒๕๔๕), หน้า ๙๕.

ต่างๆ เกิดขึ้นอย่างทันควัน การบรรยายจึงต้องการความกระชับรัดกุมมากกว่าฉากอื่นๆ ซึ่งสอดคล้องกับเหตุผลประการหนึ่งที่ว่าผู้แปลไม่ใช้ราชาศัพท์อย่างเคร่งครัดในการแปลบันทึกคดีเกี่ยวกับราชวงศ์ ของวินิตา ดิถียนต์ ว่าเพื่อความเหมาะสมกับอารมณ์และการดำเนินเหตุการณ์ในเรื่อง นอกจากนี้ ในการบรรยายถึงพระมหากษัตริย์และพระราชินี บางครั้งนำคำราชาศัพท์ที่ใช้สำหรับพระราชวงศ์ชั้นรองลงไปมาใช้แทน เพื่อความกระชับรัดกุม เนื่องจากคำมีขนาดสั้นกว่า เช่น ในการบรรยายถึงพระเจ้าหลุยส์ที่ ๑๖ ใช้คำว่า ‘ตัดสินพระทัย’ ซึ่งใช้กับพระบรมวงศ์ชั้นสมเด็จพระเจ้าฟ้าจนถึงพระอนุวงศ์ชั้นหม่อมเจ้า แทน ‘ตัดสินพระราชหฤทัย’ ซึ่งใช้ในระดับพระมหากษัตริย์ หรือใช้กริยารราชาศัพท์ ‘รับสั่ง’ แทน ‘มีพระราชดำรัส’ ใช้ ‘ประทาน’ แทน ‘พระราชทาน’ เป็นต้น

ยศและบรรดาศักดิ์ต่างๆ ทั้งของเจ้านายและขุนนาง รวมถึงตำแหน่งทางสงฆ์ ทั้งสองเรื่องใช้วิธีเดียวกันคือแปลตำแหน่งที่สามารถแปลได้ เช่น เจ้าฟ้าชาย เจ้าฟ้าหญิง เสนาบดี สมุหพระราชวัง ส่วนตำแหน่งที่เป็นตำแหน่งเฉพาะ ไม่มีในไทย ใช้วิธีทับศัพท์แบบถ่ายเสียง ผสมกับแปลคำที่สามารถแปลได้ เช่น of ในภาษาอังกฤษ และ de ในภาษาฝรั่งเศส แปลว่า ‘แห่ง’ เช่น ดยุกแห่งลุกซembourg เคานต์แห่งรัวซี สังฆราชแห่งลารอซฟูโกต์ จากเรื่อง*คำสารภาพของมารี อัง-ตัวแนตต์* เลดีแอนน์ เอิร์ลแห่งนอร์ธัมเบอร์แลนด์ และเอิร์ลแห่งซริบิวรี จากเรื่อง*ราชินีนิรโรค* การแปลชื่อตำแหน่งเหล่านี้แตกต่างกับพระนิพนธ์ของ ว. ณ ประมวญมารคเล็กน้อย ในกรณีที่ ว. ณ ประมวญมารค ใช้วิธีทับศัพท์แบบถ่ายเสียงรวมกันหมดทั้งชื่อ ไม่แปลคำว่า of

สรรพนามที่ใช้กับพระราชวงศ์ และที่พระราชวงศ์ใช้ต่อบุคคลอื่นที่เป็นสามัญชน รวมถึงที่พระราชวงศ์ใช้ต่อกัน ผู้วิจัยศึกษาและแบ่งตามบุรุษของสรรพนามต่างๆ ได้ดังนี้

สรรพนามบุรุษที่ ๑

สรรพนาม	ผู้ใช้	ผู้ที่สนทนาด้วย
หม่อมฉัน, เกลักรหม่อมฉัน	ข้าราชการบริพาร (หญิง)	เจ้านาย
	เจ้านาย	เจ้านายที่มีฐานันดรศักดิ์สูงกว่า
	เจ้านาย	เจ้านายที่มีฐานันดรศักดิ์เท่ากัน เช่น พระมหากษัตริย์รับสั่งกับพระมหากษัตริย์
ข้าพระเจ้า, ข้าพระพุทธเจ้า	ข้าราชการบริพาร (ชาย)	เจ้านาย
เรา	พระมหากษัตริย์	ข้าราชการบริพาร, ประชาชน
ฉัน	พระมหากษัตริย์, พระราชินี	ข้าราชการบริพาร, ประชาชน
อาตมา	สงฆ์, นักบวช	ทุกคน

นอกจากสรรพนามบุรุษที่ ๑ ข้างต้น ยังมีคำแทนตัวเองอื่นๆ อีก ส่วนใหญ่เป็นคำที่บ่งบอกความสัมพันธ์ในครอบครัวและเครือญาติ เช่น พ่อ แม่ ปู่ พี่ หญิง ชาย

สรรพนามบุรุษที่ ๒

สรรพนาม	ผู้ถูกเรียก	ผู้เรียก
ใต้ฝ่าละอองฯ	พระมหากษัตริย์, พระราชินี	ข้าราชการบริพาร, ประชาชน
ใต้ฝ่าพระบาท	เจ้าฟ้าชาย, เจ้าฟ้าหญิง	ข้าราชการบริพาร, ประชาชน
ทูลกระหม่อม	พระมหากษัตริย์	ข้าราชการบริพาร, ประชาชน, เจ้านาย
ท่าน	ขุนนาง, ข้าราชการบริพาร	ทุกคน
พระคุณเจ้า	พระสังฆราช	ทุกคน

นอกจากสรรพนามบุรุษที่ ๒ ข้างต้น ยังมีคำแทนคู่สนทนาอื่นๆ ตามความสัมพันธ์ของผู้พูดและผู้ฟัง เช่น เจ้าพี่ พี่หญิง หลาน ลูก

สรรพนามบุรุษที่ ๓

สรรพนาม	ผู้ถูกกล่าวถึง	ผู้พูด
พระองค์, พระองค์ท่าน	พระมหากษัตริย์, พระราชินี	ข้าราชการบริพาร, ประชาชน, เจ้านาย
เธอ	พระมหากษัตริย์ (พระสวามี) เจ้าฟ้าชาย, เจ้าฟ้าหญิง (พระราชโอรสธิดา) เจ้าชาย, เจ้าหญิง ข้าราชการบริพารหญิง	พระนางมารี อังตัวแนตต์

นอกจากสรรพนามบุรุษต่างๆ ข้างต้น ยังมีคำเรียกขานต่างๆ ที่นิยมใช้ เช่น พระเจ้าอยู่หัว เจ้าชายรัชทายาท และคำเรียกอย่างล้าลงในหมู่พระราชวงศ์ เช่น สมเด็จพระเจ้า (คำเรียกสมเด็จพระราชินีมารี อังตัวแนตต์อย่างย่อ) สมเด็จพระเจ้าจอร์จ ทูลกระหม่อมปู่ ทูลกระหม่อมฟ้าชาย และนอกจากพระราชวงศ์ ยังมีคำล้าลองที่ใช้กับบุคคลอื่น เช่น เจ้าคุณ ใช้เรียกขุนนางเช่นเคานต์ คำล้าลองคำหนึ่งที่น่าสนใจ คือ **ในหลวง** ซึ่งปรากฏในเรื่อง*ราชินีนิราศ* ทั้งในบทสนทนา เช่น “ในหลวงคือเทพเจ้า เราจะนำพระองค์มาเปรียบเทียบกับสามัญชนย่อมไม่ได้⁴⁹” และในบทบรรยาย เช่น “ในหลวงรับสั่งด้วยพระสุรเสียงแข็งๆ ทั้งๆ ที่ไม่ได้ตั้งพระทัยจะให้เป็นอย่างนั้น⁵⁰” เนื่องจาก **ในหลวง** เป็นคำที่มักใช้เรียกพระมหากษัตริย์ไทยเท่านั้น แทบไม่ปรากฏว่ามีการนำไปใช้กับพระมหากษัตริย์ของประเทศอื่น ไม่ว่าในสารคดีหรือบันเทิงคดี

คำขานรับของทั้งสองเรื่องมีความแตกต่างกันเล็กน้อย ในเรื่อง*ราชินีนิราศ* คำขานรับที่ใช้กับเจ้านายมีเพียงสองคำคือ พระย่ะคะ ผู้ใช้เป็นเพศชาย และ เพคะ ผู้ใช้เป็นเพศหญิง ขณะที่เรื่อง*คำสารภาพของมารี อังตัวแนตต์* ข้าราชการบริพารชายใช้คำว่า พระเจ้าคะ ส่วนฝ่ายหญิงใช้ เพคะ เช่นเดียวกัน และหญิงชาวบ้านที่ไม่เคยได้รับการอบรมเรื่องการปฏิบัติตัวในราชสำนักใช้คำว่า เจ้าคะ และ เจ้าคะ

⁴⁹ *เรื่องเดียวกัน*, หน้า ๑๑๑.

⁵⁰ *เรื่องเดียวกัน*, หน้า ๑๕๓.

นอกจากนี้ ผู้วิจัยสังเกตเห็นว่า เรื่องคำสารภาพของมารี อังตัวแนตต์ มีการใช้สำนวนราชาศัพท์หลายสำนวนที่มักไม่ปรากฏในภาษาแปล กล่าวคือมักพบเห็นใช้กับพระราชวงศ์ไทยเท่านั้น เช่น ทวงพระเจริญ ดำเนินรอยตามพระยุคลบาท ถวายพระพรชัยมงคล และมีการใช้คำที่สื่อถึงแนวคิดแบบพุทธศาสนาหลายคำ เช่น ตั้งจิตอธิษฐาน กุศลผลบุญ ในขณะที่เรื่องราชินีนิราศ ไม่ค่อยปรากฏคำในทำนองนี้ ยกเว้นสรรพนามบุรุษที่ ๑ ‘ข้าพระพุทธเจ้า’ เท่านั้น

๒.๔.๑.๓ เจ้านายเล็ก ๆ-ยุวกษัตริย์ ของสมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอ เจ้าฟ้ากัลยาณิวัฒนา กรมหลวงนราธิวาสราชนครินทร์

เป็นหนังสือพระราชประวัติพระบาทสมเด็จพระปรเมนทรมหาอานันทมหิดลและพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช สมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอ เจ้าฟ้ากัลยาณิวัฒนา กรมหลวงนราธิวาสราชนครินทร์ ผู้ทรงพระนิพนธ์ได้ทรงชี้แจงไว้ในส่วนคำนำในการพิมพ์ครั้งที่ ๑ ว่า “ยศ พระยศ และพระอิสริยยศของเจ้านาย จะใช้ช่วงเวลาที่พูดถึง เว้นของแม่จะเรียกว่าแม่ตั้งแต่ต้นจนจบ” และ “ราชาศัพท์ได้พยายามใช้ช่วงเวลาที่เขียนแต่ก็ไม่สำเร็จนัก เพราะกับเจ้านายเล็กๆ จะไม่ใช้ราชาศัพท์อย่างเต็มที่ แต่ก็ใช้บ้าง สำหรับพี่น้องที่สนิทกันก็เป็นสิ่งยากที่จะใช้ราชาศัพท์ ดังนั้นขอภัยต่อผู้ที่เคร่งครัดด้วย⁵¹” ซึ่งเนื้อหาส่วนใหญ่เป็นไปตามที่ทรงชี้แจงไว้ คือในส่วนที่บรรยายถึงพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวรัชกาลที่ ๘ และ ๙ (รวมถึงตัวพระองค์เอง) ในวัยเด็ก เรื่องชีวิตประจำวันทั่วไป เช่น การเล่น การกินอยู่หลับนอน โรงเรียน การไปเที่ยว และกิจกรรมต่างๆ ส่วนใหญ่แทบไม่ใช้ราชาศัพท์ มีใช้บ้างประปราย และไม่ได้ใช้อย่างถูกต้องตามขนบ เช่น “วันที่ ๒๐ กันยายน ๒๔๗๒ วันประสูติครบ ๔ ขวบของพระองค์ชาย แม่ไม่ได้พาเราไปถ่ายรูป...” ส่วนพระนามเวลาบรรยายทรงใช้อย่างล้าลองหลายแบบสลับไปมา เช่น “พระองค์ชาย” “พระองค์อานันทฯ” “พระองค์เล็ก” แต่ส่วนที่ค่อนข้างเป็นทางการ เช่น คำบรรยายประกอบภาพพระราชพิธีต่างๆ จะใช้ราชาศัพท์เต็มรูปแบบ เช่น “วันที่ ๑๙ พฤศจิกายน เสด็จมายังพระอุโบสถวัดพระศรีรัตนศาสดาราม เมื่อทรงนมัสการพระรัตนตรัยแล้ว เสด็จประทับเฉพาะหน้าสังฆมณฑล และมีพระดำรัส...”

๒.๔.๑.๔ เกิดวังปารุสก์ ของพระเจ้าวรวงศ์เธอ พระองค์เจ้าจุลจักรพงษ์

หนังสือ *เกิดวังปารุสก์* ของ พระเจ้าวรวงศ์เธอ พระองค์เจ้าจุลจักรพงษ์ เป็นหนังสืออัตชีวประวัติ ลักษณะการบรรยายเหมือนหนังสืออัตชีวประวัติทั่วไปที่ใช้มุมมองบุคคลที่ ๑ (First Person Point of View) ผู้แต่งซึ่งขณะเขียนเล่ามีฐานันดรศักดิ์เป็นพระเจ้าวรวงศ์เธอ พระองค์เจ้า ใช้สรรพนามแทนพระองค์เองว่า ‘ข้าพเจ้า’ ในการบรรยาย เนื่องด้วยชีวิตของผู้แต่งโดยเฉพาะในวัยเด็ก มีความเกี่ยวข้องกับเจ้านายชั้นสูงหลายพระองค์ ประเด็นที่ผู้วิจัยสนใจเป็นพิเศษในการศึกษาหนังสือเรื่องนี้จึงเป็นเรื่องระบบสรรพนาม และคำเรียกอย่างล้าลองในหมู่เครือญาติของราชวงศ์ไทย เช่นคำว่า “ทูลหม่อม” (ย่อจาก “ทูลกระหม่อม”) ที่ผู้แต่งเรียกพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว (ทูลหม่อมปู่) และ

⁵¹ สมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอ เจ้าฟ้ากัลยาณิวัฒนา, *เจ้านายเล็ก ๆ-ยุวกษัตริย์*, พิมพ์ครั้งที่ ๒ (กรุงเทพฯ: ด้านสุทธาการพิมพ์, ๒๕๓๑), คำนำ.

พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว (ทูลหม่อมลุง) การเรียกเช่นนี้ได้เคยมีพระสหายนักเรียนนายร้อยของผู้แต่ง แสดงความสงสัยว่าทำไมจึงเป็นเช่นนั้น ซึ่งผู้แต่งได้อธิบายไว้ในหนังสือว่า “ในพระบรมราชวงศ์จักรีนั้นเป็นธรรมเนียมที่ผู้ ซึ่งมีกำเนิดมาในพระราชวงศ์ หรือผู้ที่ใกล้ชิดมาแต่نانจะต้องเรียกถึงพระองค์พระเจ้าแผ่นดิน โดยพระยศที่ทรงมีก่อนขึ้น ครองราชสมบัติ และเมื่อพระเจ้าแผ่นดินส่วนมากได้เคยทรงเป็นเจ้าฟ้าชั้นสูงสุดและเคยเรียกว่า ‘ทูลหม่อม’ ดังนั้น เมื่อทรง เป็นพระเจ้าแผ่นดินแล้ว ผู้ที่ใกล้ชิดก็เรียกทูลหม่อมต่อไป ส่วนผู้ที่เป็นพระญาติใกล้ชิดก็เรียกทูลหม่อมและต่อคำว่า ‘ปู้ ลุง หรือ อา ตามแต่จะสมควร’⁵²” คำอธิบายนี้สอดคล้องกับหลักการออกพระนามพระราชวงศ์ตามลำดับชั้นของฐานันดรศักดิ์ ที่มีมาแต่กำเนิด นอกจากทูลหม่อมปู้และทูลหม่อมลุงแล้ว ยังมีพระญาติพระองค์อื่นๆ ที่ผู้แต่งใช้คำเรียกอย่างล้าลอง ตามพระยศและฐานันดรศักดิ์ เช่น ทูลหม่อมปู้น้อย ทูลหม่อมอาแดง ทูลหม่อมอาเอียดเล็ก ซึ่งมีพระสกุลยศเป็นเจ้าฟ้าชั้น เอก หรือ เสด็จจรัสจิต เสด็จจุจันทรวิเนถนาถ ซึ่งมีพระสกุลยศเป็นพระองค์เจ้า ผู้วิจัยสังเกตว่าการเรียกของผู้แต่ง ประกอบด้วยคำนำหน้าพระนาม เช่น ทูลหม่อม สมเด็จพระเจ้า ตามด้วยคำบ่งบอกความสัมพันธ์กับผู้แต่ง เช่น ปู้ ลุง อา หากเป็นพระญาติใกล้ชิด เช่น ปู้/ลุง/อาแท้ๆ ในกรณีที่มีคนเดียว เช่น ลุง (พ่อของผู้แต่งมีพี่คนเดียว) ผู้แต่งจะไม่ออก พระนามต่อท้าย เนื่องจากมีคนเดียว ไม่ต้องระบุว่าปู้เป็นลุงคนใด แต่หากมีหลายคน เช่น อา (พ่อของผู้แต่งมีน้องหลายคน) ผู้แต่งจะต่อท้ายคำว่า “อา” ด้วยพระนามล้าลองที่ใช้กันในครอบครัวและข้าราชการใกล้ชิด เช่น แดง ติว เอียดเล็ก เอียดน้อย ส่วนพระญาติที่ห่างออกไป จะใช้พระนามจริงอย่างย่อหรือพระนามทรงกรม เช่น รังสิต นริศ ดำรง จันทรวิเนถนาถ กรมมราธิป ทั้งนี้ในการเรียกบางบุคคล ผู้แต่งไม่ได้เรียกตามหลักการออกพระนาม เช่น พ่อและย่าของผู้แต่งเอง (สมเด็จพระอนุชาธิราช เจ้าฟ้าจักรพงษ์ภูวนาถ กรมหลวงพิษณุโลกประชานาถ และสมเด็จพระศรีพัชรินทราบรมราชินีนาถ พระบรมราชชนนีพันปีหลวง ตามลำดับ) ผู้แต่งบรรยายโดยใช้คำว่า “พ่อ” และ “ย่า” ตามที่ตนเคยเรียกเมื่อสมัยที่ทั้งสอง พระองค์ยังมีชีวิต โดยชี้แจงไว้ว่า “ส่วนย่านั้น ข้าพเจ้าถูกสอนให้เรียก ย่า เฉยๆ แม้แต่คนโดยมากเมื่อพูดกับข้าพเจ้าถึง ท่าน มักจะเรียกว่า สมเด็จพระเจ้า ทั้งนี้เพราะทั้งพระองค์ท่านและพ่อ อยากจะให้หลานและลูกติดต่อกับท่านให้เป็นธรรมดา อย่างคนสามัญที่สุด จึงได้สอนให้ข้าพเจ้าเรียกท่านว่า ย่า และพ่อเฉยๆ⁵³” และเมื่อบรรยายถึงพ่อและย่า ผู้แต่งใช้ราชา- ศัพท์ประกอบคำว่า “พ่อ” และ “ย่า” เฉย เช่น “เวลาค่ำพ่อเสวยที่ห้องเสวยใหญ่ข้างล่าง...”, “พ่อได้ตกลงพระทัยว่า...”, “ย่านั้นพ่อได้ข่าวว่า มีหลานคนแรกก็ทรงตื่นตื่นและหายกริ้วหมดเลย” แต่บางครั้งผู้แต่งใช้คำว่า “สมเด็จพระเจ้า” บ้าง สลับไปมา สรรพนามบุรุษที่ ๓ แทนพระญาติผู้ใหญ่เหล่านี้ ผู้แต่งใช้คำว่า “ท่าน” เช่น “ทูลหม่อมลุงมิได้ทรงออกแสดงเอง ต่อพระ- พักตร์สมเด็จพระพันปี แต่ท่านทรงกำกับการอยู่ภายใน”

ส่วนการเรียกพระญาติและเจ้านายพระองค์อื่นๆ นั้นแตกต่างกันไปตามฐานันดรศักดิ์และความใกล้ชิด สามารถ แบ่งได้ดังนี้

- พี่น้องร่วมบิดามารดา (พระบิดาของผู้แต่งมีพระโอรสบุญธรรมหลายองค์ซึ่งอายุมากกว่าผู้แต่งทุกองค์) ผู้แต่ง เรียกว่า “พี่” ตามด้วยพระนามล้าลอง เช่น พี่รอด (หม่อมเจ้าทองที่ขมาฯ ทองใหญ่) พี่ตู่ย (หม่อมเจ้าวัลลภากร วรวรรณ) พี่อ้น (หม่อมเจ้าปรีดิเทพพงศ์ เทวกุล) พี่แถม (หม่อมเจ้าไตรทิพเทพสุด เทวกุล) ซึ่งทุกองค์มี ฐานันดรศักดิ์เป็น “หม่อมเจ้า” เท่ากับผู้แต่งเมื่อแรกประสูติ

⁵² พระเจ้าวรวงศ์เธอ พระองค์เจ้าจุลจักรพงษ์, *เกิดวังปารุสก์*, พิมพ์ครั้งที่ ๑๓ (กรุงเทพฯ: ริเวอร์บุ๊กส์, ๒๕๕๒), หน้า ๑๑.

⁵³ *เรื่องเดียวกัน*

- ลูกพี่ลูกน้อง เรียกแตกต่างกันหลายแบบ เช่น “เจ้าพี่...” “เจ้าน้อง...” ตามด้วยพระนาม ได้แก่ เจ้าพี่จุมภฏ (พระเจ้าวรวงศ์เธอ พระองค์เจ้าจุมภฏพงษ์บริพัตร กรมหมื่นนครสวรรค์ศักดิพินิต) และเจ้าน้องภาณุฯ (พระเจ้าวรวงศ์เธอ พระองค์เจ้าภาณุพันธุ์ยุคล)⁵⁴, “พระองค์...” เช่น พระองค์อาทิตย์ฯ (พระเจ้าวรวงศ์เธอ พระองค์เจ้าอาทิตย์ทิพอาภา), “องค์...” เช่น องค์ชายกลาง (พระเจ้าวรวงศ์เธอ พระองค์เจ้าเฉลิมพลทิฆัมพร) ส่วนพระญาติชั้นพระองค์เจ้าที่สนิทสนมคุ้นเคยกับผู้แต่งมาก และอายุไม่มากกว่าผู้แต่ง จะเรียกหรือกล่าวถึงด้วยการออกพระนามโดยตรง ไม่มีคำนำหน้า เช่น อาภัส (พระเจ้าวรวงศ์เธอ พระองค์เจ้าอาภัสสรวงศ์) พี่ระ (พระเจ้าวรวงศ์เธอ พระองค์เจ้าพีรพงศ์ภาณุเดช)
- พระญาติที่ห่างออกไป ผู้แต่งเรียกอย่างลำลองตามฐานันดรศักดิ์ เช่น หม่อมเจ้าทองประหาศรี เรียกว่า “ท่านตัว” หม่อมเจ้าหญิงจำเริญพรณี สวัสดิวัตน์ (ในขณะนั้น) เรียกว่า “ท่านหญิงนา”

พระญาติในหมวดนี้ ผู้แต่งใช้สรรพนามบุรุษที่ ๓ ว่า “เธอ” เช่น “เราได้พาเธอทั้งสองไปกินอาหารกลางวันที่ภัตตาคารในเมืองวินด์เซอร์...”

ส่วนผู้ที่ไม่ใช่พระราชวงศ์ เช่น ชุมนาง ข้าหลวง สามัญชน แบ่งดังนี้

- ผู้ที่มีบรรดาศักดิ์ เมื่อกล่าวถึงเป็นครั้งแรก จะออกนามเต็ม เช่น พระยาประสิทธิ์สุภการ พระพิพิธานุกร ครั้งต่อๆ ไป (ในกรณีเป็นผู้รู้จักมักคุ้นกับผู้แต่งพอสมควร) จะเรียกอย่างลำลองว่า “เจ้าคุณ” และ “คุณพระ” ตามลำดับ
- พระสหายหรือข้าหลวงในวังเช่นพระพี่เลี้ยง หรือบุคคลอื่นๆ ที่เป็นสามัญชน ผู้แต่งเรียกชื่อเฉยๆ เช่น ชม (หม่อมหลวงชม นรินทรกุล) พระพี่เลี้ยง, พุ่มหรือนายพุ่ม พระสหายของพระบิดาผู้แต่ง, พิสดาร คำรณ พระสหายของผู้แต่ง

ส่วนคำเรียกที่ผู้อื่นเรียกผู้แต่งซึ่งมีพระนามลำลองว่า “หนู” มีหลายคำ ขึ้นอยู่กับความสัมพันธ์กับผู้แต่งและฐานันดรศักดิ์ของผู้เรียก เช่น หนู, ตาหนู, องค์หนู, ท่านหนู, พี่หนู ส่วนสรรพนามบุรุษที่ ๒ ผู้วิจัยพบสี่คำ ได้แก่ ฝ่าบาท (สามัญชนเรียก) เธอ (พระญาติผู้ใหญ่ เช่น สมเด็จฯ กรมพระยาดำรงฯ เรียก) แก (ทูลหม่อมอาเฮียदन้อยและทูลหม่อมอาแดงเรียก) และ หนู (ใช้พระนามเป็นสรรพนามบุรุษที่ ๒) (พ่อและทูลหม่อมลุงเรียก)

ด้านการใช้ราชาศัพท์ ผู้แต่งใช้ราชาศัพท์กับผู้ที่ เป็นพระราชวงศ์ ตามที่ได้มีบัญญัติไว้ เช่น ศิริระ ใช้คำว่าพระเศียร เท้า ใช้คำว่าพระบาท คำกริยาที่ไม่มีราชาศัพท์บัญญัติก็ใช้ทรงประกอบคำสามัญ แต่ไม่ได้เคร่งครัดมากนัก บางทีละ “ทรง” ไว้บ้าง ใช้ผิดบ้าง เช่น ใช้ “ทรง” ประกอบคำราชาศัพท์ ใช้ผิดชั้นบ้าง เช่น ใช้ “ทรงดำเนิน” กับเจ้าฟ้า

อีกประเด็นหนึ่งที่น่าสนใจในหนังสืออัตชีวประวัติเรื่องนี้ คือการที่ผู้แต่งซึ่งไปใช้ชีวิตวัยผู้ใหญ่ในยุโรป มีโอกาสได้พบปะใกล้ชิดกับราชวงศ์ต่างประเทศบ่อยครั้ง และได้ติดต่อกันสนทนากันอยู่เสมอ จึงได้นำบทสนทนาที่เกิดขึ้นในขณะนั้น รวมทั้งลายพระหัตถ์ที่ได้รับ มาบันทึกลงในหนังสือ โดยแปลเป็นภาษาไทย ผู้วิจัยจึงได้ศึกษาแนวทางการแปลคำเรียก

⁵⁴ สองพระองค์นี้ ผู้แต่งให้เหตุผลว่าที่ต้องเรียกว่า “เจ้าพี่” และ “เจ้าน้อง” เนื่องจากตอนแรก ผู้แต่งยังมีฐานันดรศักดิ์เป็นหม่อมเจ้าอยู่ ในขณะที่ทั้งสองพระองค์ผู้ถูกเรียก เป็นพระองค์เจ้า

บุคคลในราชวงศ์ ตำแหน่งต่างๆ ในราชสำนักและพระราชพิธี ระบบสรรพนามที่ผู้แต่งเลือกใช้ การใช้ราชาศัพท์ รวมถึงข้อสังเกตอื่นๆ ที่อาจเป็นประโยชน์ต่อการวิจัย และรวบรวมสรุปไว้ดังนี้

ยศและบรรดาศักดิ์ต่างๆ ผู้แต่งใช้วิธีทับศัพท์ เช่น ดยุก ออฟ แคลเรนซ์ (Duke of Clarence) ปรินซ์ ออฟ เวลส์ (Prince of Wales) ส่วนตำแหน่ง/ฐานันดรศักดิ์ต่างๆ ในราชวงศ์เท่าที่ปรากฏในหนังสือ ผู้แต่งมีวิธีแปลดังนี้

ตำแหน่ง	คำแปล	ตัวอย่าง	คำแปลตัวอย่าง	หมายเหตุ
King	พระเจ้า...	(King) George V	พระเจ้ายอร์ชที่ ๕	
Queen	ควีน...	Queen Victoria	ควีน วิกตอเรีย	*Queen Regnant
		Queen Mary	ควีนแมรี / พระราชินีแมรี	*Queen Consort
Prince Consort	เจ้าชายพระสวามี พระเจ้าแผ่นดิน	Prince Consort of Holland	เจ้าชายพระสวามีพระ- เจ้าแผ่นดินฮอลแลนด์	
Crown Prince	เจ้าฟ้า... มกุฎราชกุมาร	Crown Prince Umberto of Italy	เจ้าฟ้าอุมแบร์โต มกุฎราชกุมารอิตาลี	
Prince	เจ้าฟ้า...	Prince Valdemar (of Denmark)	เจ้าฟ้าวาลเดอมาร์	พระอนุชาพระเจ้า แผ่นดิน
	เจ้าชาย...	Prince Axel of Denmark	เจ้าชายแอกเซลแห่ง เดนมาร์ก	พระโอรสในเจ้าฟ้า วาลเดอมาร์
Princess	เจ้าฟ้าหญิง...	Princess Beatrice	เจ้าฟ้าหญิงเบียตริซ	พระราชธิดาในควีน วิกตอเรีย
	เจ้าหญิง...	Princess Elizabeth	เจ้าหญิงเอลิซาเบธ	พระธิดาในเจ้าฟ้า ยอร์ช

*หมายเหตุ – ถอดเสียงชื่อและสะกดทับศัพท์ต่างๆ ตามหนังสือ

จะเห็นว่ามีเพียง Queen เท่านั้น ที่ผู้แต่งใช้ทั้งวิธีแปลและทับศัพท์ นอกนั้นใช้วิธีแปลทั้งหมด และผู้แต่งไม่แยก Queen Regnant และ Queen Consort ออกจากกัน กล่าวคือ ไม่ว่าจะ เป็น Queen ที่ทรงครองราชย์เป็นพระเจ้าแผ่นดิน เช่น Queen Victoria หรือ Queen ที่เป็นพระชายาของ King เช่น Queen Mary สมเด็จพระราชินีในพระเจ้ายอร์ชที่ ๕ ต่างก็แปลโดยใช้คำเดียวกัน คือ “ควีน” แต่ในกรณีของ Queen Consort อย่าง Queen Mary มีการแปลว่า “พระราชินีแมรี” ด้วย (ใช้สลับไปมากับ “ควีนแมรี”) ในขณะที่ Queen Victoria มีรูปแบบการแปลอย่างเดี๋ยวกคือ “ควีนวิกตอเรีย” ไม่แปลว่า “พระราชินีนาถวิกตอเรีย”

ข้อสังเกตที่สำคัญอีกประการหนึ่งจากตารางคือตำแหน่ง Prince และ Princess ซึ่งคำแปลแบ่งออกเป็นอย่างละ ๒ แบบ คือ เจ้าฟ้า/เจ้าชาย และ เจ้าฟ้าหญิง/เจ้าหญิง (“เจ้าฟ้า” ระบุเพศเฉพาะเพศหญิง “เจ้า” ระบุเพศทั้งชายและหญิง) ผู้แปลน่าจะเทียบเคียงฐานันดรศักดิ์กับราชวงศ์ไทย คือ Prince/Princess ที่เป็นบุตรของ King/Queen รัชกาล

ปัจจุบันและรัชกาลก่อนหน้า (พี่น้องของ King/Queen (Regnant) รัชกาลปัจจุบัน) แปลค่านำหน้าว่า “เจ้าฟ้า/เจ้าฟ้าหญิง” ส่วน Prince/Princess ที่นอกเหนือจากนั้น เช่น บุตรของเจ้าฟ้า, ลูกพี่ลูกน้องของ King/Queen รัชกาลปัจจุบัน แปลค่านำหน้าว่า “เจ้าชาย/เจ้าหญิง”

อย่างไรก็ตาม เมื่อกล่าวถึงพระเจ้าแผ่นดินและพระราชินีอังกฤษครั้งแรก ผู้แต่งแปลพระนามเต็มว่า สมเด็จพระเจ้าจอร์จที่ ๕ (His Majesty George V) และสมเด็จพระบรมราชินีแมรี (Her Majesty Queen Mary) แต่เมื่อกล่าวถึงในคราวต่อไป ไม่ได้ออกพระนามเต็มอีก ใช้วิธีแปลดังตารางข้างต้น

ชื่อตำแหน่งต่างๆ ในพระราชพิธี ผู้แต่งใช้วิธีแปลและ/หรือเทียบเคียงกับตำแหน่งที่มีในราชสำนักไทยสมัยนั้น เช่น

คำต้นฉบับ	คำแปลหรือคำเทียบเคียง	หมายเหตุ
Lord Chamberlain	สมุหพระราชวัง	
The Lord Steward	อธิบดีกรมชวาที่	
The Master of the Horse	อธิบดีกรมม้าต้น	
Gold Stick in Waiting	ผู้ถือกระบองทอง	ผู้แปลระบุว่าน่าจะเทียบได้กับตำแหน่ง “บรมมหาสมุหราชองครักษ์” ของไทย
Yeomen of the Guard	ผู้บังคับการกรมตำรวจหลวง	
Mistress of the Robes	ผู้ควบคุมพระภูษา	
Ladies in Waiting	นางสนองพระโอรส	

ด้านระบบสรรพนาม ผู้วิจัยแยกเป็น สรรพนามบุรุษที่ ๑ และ ๒ และสรรพนามบุรุษที่ ๓ ดังนี้

สรรพนามบุรุษที่ ๑ และ ๒

รูปแบบคู่สนทนา	ตัวอย่าง	สรรพนามที่ใช้		ตัวอย่างคำพูด
		บุรุษที่ ๑	บุรุษที่ ๒	
ผู้มียศสูงกว่าพูดกับผู้มียศต่ำกว่า (คุ้นเคยกันแล้ว)	พระเจ้าจอร์จที่ ๕ (King) ตรัสกับผู้แต่ง (Prince)	ฉัน	เธอ	“ปล่อยให้ฉันจัดการเอง เธอมีเครื่องแบบเต็มยศไหม”
ผู้มียศสูงกว่าพูดกับผู้มียศต่ำกว่า (พบกันครั้งแรก)	พระเจ้าฮาคอนที่ ๗ แห่งนอร์เวย์ (King) ตรัสกับผู้แต่ง (Prince)	ฉัน	ท่าน	“ฉันรู้จักท่านได้โดยสายสะพายเหล็ก ฉันคือพระเจ้าแผ่นดินนอร์เวย์”
ผู้มียศเท่าหรือใกล้เคียงกันพูดกัน		ไม่ปรากฏตัวอย่างที่เป็น Direct speech		

ผู้มียศต่ำกว่าพูดกับผู้มียศสูงกว่า	ผู้แต่ง (Prince) ตรัสกับสมเด็จพระราชินีเอลิซาเบธในพระเจ้ายอรัชที่ ๖ (Queen)	หม่อมฉัน	- (ละ)	- “หวังว่า จะไม่กริ้ว แต่หม่อมฉันจำเป็นจะต้องทูลว่า วันนี้ทรงงามอย่างที่สุด” - “เห็นจะทรงเหนื่อยมากวันนี้ เพราะพิธีนานเหลือเกิน”
------------------------------------	---	----------	--------	---

สรรพนามบุรุษที่ ๓

รูปแบบ	สรรพนาม	ตัวอย่าง
ผู้แต่งกล่าวถึง King/Queen	พระองค์	และสิ่งที่ดีที่สุด ก็คือ พระองค์ไม่ทรงรังเกียจแม้แต่รอยที่ข้าพเจ้าจะทูลถามไม่ว่าเรื่องอะไร... (พระเจ้ายอรัชที่ ๕, อังกฤษ)
	พระองค์ท่าน	เวลานั้น พระองค์ท่านเป็นมกุฎราชกุมาร ยังทรงพระเยาว์อยู่ (พระเจ้าบอริสที่ ๓, บุลกาเรีย)
	ท่าน	ข้าพเจ้ามีโอกาสดำเนินกับพระเจ้าแผ่นดินองค์ใหม่ท่านพอใช้ แต่คุณยาก เพราะท่านไม่โปรดเรื่องกระจุ้มกระจิม (พระเจ้าเลโอโปลด์ที่ ๓, เบลเยียม)
	- (ละ)	ครั้นถึงเดือนพฤศจิกายน จึงได้รับจดหมายจากอธิบดีกรมมหาดเล็กว่า โปรดจะให้ไปเฝ้าร่วมโต๊ะเสวยกลางวัน ทั้งโปรดจัดการจะให้ข้าพเจ้าพาพี่จะไปดูพิธีเปิดรัฐสภา... (พระเจ้ายอรัชที่ ๕, อังกฤษ)
ผู้แต่งกล่าวถึงเจ้าฟ้าและเจ้าชายพระสวามี (Prince Consort)	ท่าน	ท่านตรัสถึงทูลหม่อมปู่ด้วยความรักใคร่จริงๆ (เจ้าเฮนรีค พระสวามีพระเจ้าแผ่นดินฮอลแลนด์)
	- (ละ)	ทูลถามว่า เหตุใดเสด็จมาในงานนี้แต่งทหารเรือ เมื่อที่เบลเยียมกองทัพบกของเขาใหญ่และสำคัญว่า ทรงตอบว่า... (ปรีนซ์ ออฟ เวลส์, อังกฤษ)
ผู้แต่งกล่าวถึงเจ้าหญิงเจ้าชายทั่วไป (ยศเท่ากันและต่ำกว่า)	ไม่ปรากฏตัวอย่าง	

ผู้วิจัยสังเกตว่าสรรพนามบุรุษที่ ๒ เมื่อผู้มียศต่ำกว่าพูดกับผู้มียศสูงกว่า และสรรพนามบุรุษที่ ๓ ทุกรูปแบบ ผู้แต่งนิยมวิธีละสรรพนาม ซึ่งเป็นโครงสร้างไวยากรณ์แบบไทย

นอกจากนี้ มีตัวบ่งชี้ว่าทรรวมสนทนา (Discourse marker) สำคัญคำหนึ่งปรากฏในการสนทนาครั้งหนึ่งระหว่างผู้แต่งกับสมเด็จพระราชินีแมรี คือคำว่า Your Majesty มาจากประโยค “I have, Your Majesty” ซึ่งเป็นการตอบคำถาม

ของพระราชินีที่ตรัสถามผู้แต่งว่ามีกระเป่าหรือไม่ ผู้แต่งแปลเป็นภาษาไทยว่า “มีพะยะคะ” แสดงให้เห็นการเทียบเคียงตัวบ่งชี้ว่าทกกรรมสนทนา “Your Majesty” ซึ่งเป็นคำลงท้ายที่ใช้กับพระราชวงศ์ในภาษาอังกฤษ กับคำขานรับในทำเนียบ-ภาษาราชวงศ์ของไทย ทั้งนี้ คำว่า “พะยะคะ” เป็นคำขานรับที่ปรากฏว่ามีการใช้อย่างแพร่หลาย สันนิษฐานว่าก่อนเสียงมาจาก “พระพุทเจ้าข้า” (คำขานรับที่สามัญชนใช้กับพระมหากษัตริย์ลงมาจนถึงพระบรมวงศ์ชั้นสมเด็จพระเจ้าฟ้า)

ด้านการใช้ราชาศัพท์กับราชวงศ์ต่างประเทศ ผู้แต่งใช้เหมือนกับใช้กับราชวงศ์ไทย คือใช้ราชาศัพท์ตามที่ได้มีบัญญัติไว้ แต่ไม่ได้เคร่งครัดนัก เช่น พระเจ้าแผ่นดินป่วยหรือไม่สบาย แทนที่ใช้คำว่า “ประชวร” ก็ใช้คำว่า “ไม่ทรงสบาย เป็นโรคลมเข้าข้อ (Rheumatism)” หรือคำว่าเขย ก็ใช้ “พระเขย” แทน “พระชามาดา”

๒.๔.๑.๕ พระราชนิพนธ์เรื่องไกลบ้าน เล่ม ๑ ของพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว

พระราชนิพนธ์เรื่องนี้เป็นพระราชหัตถเลขาในพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว เมื่อคราวเสด็จประพาสยุโรปครั้งที่ ๒ พ.ศ. ๒๔๕๐ พระราชทานแก่สมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอ เจ้าฟ้านิมิตติยานุวัตร กรมขุนอุทงเขตต์ตติยานารี ผู้ทรงดำรงตำแหน่งเลขานุการในพระองค์ จำนวน ๔๓ ฉบับ ทรงพระราชนิพนธ์ในทำนองการบันทึกจดหมายเหตุหรือรายงานประจำวันถึงพระราชภารกิจในแต่ละวัน เหตุการณ์ต่างๆ ที่ทรงประสบ และสิ่งที่ทอดพระเนตรเห็นตลอดการเสด็จประพาส รวมถึงสภาพความเป็นอยู่ ทุกข์สุขส่วนพระองค์ ตลอดจนเกร็ดความรู้ พระราชดำริและพระราชวินิจฉัยส่วนพระองค์ต่อเหตุการณ์ต่างๆ ทั้งนี้ ผู้วิจัยต้องการศึกษาลักษณะภาษาที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวรัชกาลที่ ๕ ทรงใช้แก่พระราชธิดาในพระราชหัตถเลขาอย่างไม่เป็นทางการ (ตามที่ทรงไว้ตอนต้นฉบับแรกว่า “พอตั้งใจว่าจะเขียนหนังสือบอกข่าวให้รู้เป็นส่วนตัวต่างหากจากที่จ้ะรู้ทางราชการ⁵⁵”) เพื่อนำไปเป็นแนวทางในการวิจัยการแปลส่วนที่พระมหากษัตริย์มีพระราชดำรัสแก่พระราชโอรสพระราชธิดาหรือพระราชวงศ์พระองค์อื่นๆ

พระราชหัตถเลขามีลักษณะง่าย ๆ ไม่เป็นทางการ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวรัชกาลที่ ๕ ทรงระบุพระนามพระราชธิดาผู้รับด้วยพระนามลำลอง ‘ลูกหญิงน้อย’ หรือ ‘หญิงน้อย’ ในการบรรยาย ทรงแทนพระองค์เองว่า ‘พ่อ’ และแทนสมเด็จพระเจ้าฟ้า กรมขุนอุทงเขตต์ตติยานารีว่า ‘ลูก’ เมื่อกล่าวถึงเจ้านายพระองค์อื่นๆ หากเป็นพระราชวงศ์ใกล้ชิด เช่น สมเด็จพระอัครมเหสี พระเจ้าลูกยาเธอ หรือพระเจ้าลูกยาเธอ จะทรงเรียกพระนามอย่างลำลอง เช่น แม่เล็ก (สมเด็จพระนางเจ้าเสาวภาผ่องศรี พระบรมราชินีนาถในขณะนั้น) ชายยุค ลอ อภา รพี ตาต่อ หากเป็นพระราชวงศ์ที่ไกลออกไปเล็กน้อย เช่น สมเด็จพระเจ้าน้องยาเธอ จะทรงเรียกพระนามทรงกรมแบบย่อ เช่น กรมดำรง กรมหลวงนริศฯ สรรพนามบุรุษที่ ๓ แทนบุคคลอื่นๆ ส่วนใหญ่ทรงใช้ ‘แก’ ในการบรรยายและเล่าเรื่องราวต่างๆ ทรงใช้ภาษาไม่เป็นทางการ และไม่ใช้ราชาศัพท์เลย เช่น ‘เวลากินเข้าเป่าแตร ๒ คราว...’ ไม่ใช่ว่า ‘เวลาส่วย’ ตัวอย่างการใช้ภาษาในการบรรยาย เช่น ทรงเล่าถึงความเป็นอยู่ของพระองค์ในเรื่องการเสวยบนเรือว่า “กลางวันวันนี้มีเข้า หุงเปนต์เต็มที่ มาในเรื่องนี้ต้องระวังอย่างเดียวอย่าตะกลามกินให้มากเกินไปเท่านั้น ค่ำมีตึกคืนจะกินอะไรมันได้ไปเสียทั้งนั้น ที่จะหาเวลาหิวอีกขยับจะยาก นิ่งๆ

⁵⁵ พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว, พระราชนิพนธ์เรื่องไกลบ้าน, พิมพ์ครั้งที่ ๗ (กรุงเทพฯ: โกลบอลอินเตอร์คอมมิวนิเคชั่น, ๒๕๕๑), หน้า ๑.

อยู่ ๒ ชั่วโมงคงได้กินอะไรต่ออะไร เว้นแต่เราจะไม่มีกิน ถ้าคนไม่มีโรค ชั่วแต่เดินทางกินกับนอนอาจจะอ้วนท้องพลุ้ย กลับไปบ้านได้ พอช่างอยากรู้ให้ลูกมาจริงๆ⁵⁶”

หรือเมื่อทรงเล่าถึงละครโอบปราทที่เมืองเวนิสที่เสด็จไปทอดพระเนตรว่า

“ธรรมดาที่เขาทำท่าแอคต์เช่นนี้ ใช้ตาใช้ปากดีที่สุด ที่ว่าจิวทำดีนั้นเลวกว่าเป็นอันมาก มันไม่เห็นจริง นี่ทำแรงกว่าคนปรกติจริง แต่เห็นจริงว่าอาจจะเปนได้ เรื่องออปราวันนี่แต่งใหม่ เกี่ยวแก่ศาสนา ว่าผู้ใดเอาหินไปปา ถูกเขาจับจะเอาไปลงโทษ แล้วพระเยซูช่วย ตัวพระเยซูไม่ได้ ออก เปนแต่ทำท่าเหมือนจะออกมา ลงคุกเข้ากันแล้วก็ปิดม่าน มีร้องคร่ำครวญมาก แต่มันไม่มีใครจับใจเหมือนเมื่อวานนี้ ดูกอพอเฟยวันนี่ เบื่อจนเลยหลับ กลับมาบ่นใหญ่ว่ามันแต่งใหม่ไม่ได้เรื่อง ได้ราวไม่จับใจ⁵⁷”

ส่วนที่ทรงกล่าวถึงพระเจ้าแผ่นดิน เจ้าผู้ครองนคร และพระราชวงศ์ของประเทศและรัฐต่างๆ ไม่ทรงใช้ราชาศัพท์ ทรงบรรยายถึงเช่นเดียวกับสามัญชนทั่วไป เช่น “สุดต่าน (สุดต่านอิมบราฮิมแห่งรัฐยะโฮร์ หรือ ‘เมืองยะโฮ’ ในขณะนั้น) รู้เข้ามาหา เอ็ดดิงใหญ่ว่าไม่บอกให้รู้ เลยชวนพ่อไปขึ้นรถโมเตอคาร์ รถนั้นเปนรถเมอเซเด ๔๕ แรงม้า ไม่มีเก๋ง ท่าทางแกล่กลองแกล้วมาก พาเที่ยวเสียไม่มีวันถนนเลย หมดเมืองในประมาณไม่ถึงครึ่งชั่วโมง⁵⁸” และทรงบรรยายถึงพระราชวงศ์พระองค์ต่างๆ ของยุโรปที่ทรงพบเมื่อเสด็จเสวยพระกระยาหารที่พระราชวังวินด์เซอร์ว่า “ไปถึงที่สเตรซัน บรินซอพอเวลล์ แลเจ้าพนักงานอีกสองสามคนรับอยู่ที่นั่น ดูบรินซอพอเวลล์แปลกกว่าแต่ก่อน ดูเหมือนจะผอมเหี่ยวไป ขึ้นรถไปที่วินด์เซอร์คาเซอล... กิงเอดเวอดรับอยู่ที่ประตูคาเซอล⁵⁹”

“พูดเล่นกันเฮฮาโผงผาง บรินซอพอเวลล์ล้อกวี้นพระมารดา ในการที่หยิบขวดขึ้นแกว่งแทนระฆัง รินระฆังแทนขวดน้ำ กวี้นทำเขี้ยวควักค้อนว่าค้อนว่า กวี้นนั้นเหมือนกวี้นลูชาพระราชมารดาไม่มีผิดเลย เปนแต่ยังไม่แก่ถึงแลงามกว่าเหมือนมากกว่าเอมเปรสมารี บรินซอพอเวลล์แลบรินเซตวิกตอเรียก็คล้ายพระมารดานั่นเอง แกรนด์ดุกอพอเฮสอยู่ข้างจะเป็นคนคนองในการพูดเล่น แลชอบอะไรแผลงๆ หนวดก็โงนเข้ามาเสียเกือบครึ่งปาก บอกว่าเกลี้ยงเกล้าดี แกรนด์ดัชเชส เปนคนหงิมๆ ไม่ช่างพูด เจ้าแอนเดรเมืองครีศ รูปร่างสูงเหมือนบรินซอพอ⁶⁰”

แม้แต่ลูกชาย ลูกสาว และหลานๆ ของพระราชวงศ์เหล่านั้น ก็ทรงใช้คำสามัญ ไม่ได้ใช้ พระโอรส พระธิดา พระนัดดา แต่อย่างใด นอกจากการใช้ราชาศัพท์แล้ว ข้อความเหล่านี้ยังแสดงให้เห็นวิธีการแปลชื่อตำแหน่งและยศต่างๆ ว่าไม่ทรงแปล ทรงใช้วิธีทับศัพท์แบบถ่ายเสียง เช่น บรินซอพอเวลล์ บรินเซตวิกตอเรีย แกรนด์ดุกอพอเฮส แม้แต่ King และ Queen ก็ทรงถ่ายเสียงว่า กิง และ กวี้น แต่สำหรับ King ทรงใช้คำว่า ‘เจ้าแผ่นดิน’ เป็นบางครั้ง

⁵⁶ เรื่องเดียวกัน, หน้า ๒๙.

⁵⁷ เรื่องเดียวกัน, หน้า ๒๔๖-๒๔๗.

⁵⁸ เรื่องเดียวกัน, หน้า ๑๕.

⁵⁹ เรื่องเดียวกัน, หน้า ๔๓๕.

⁶⁰ เรื่องเดียวกัน, หน้า ๔๓๖.

๒.๔.๒ การนำผลการศึกษานวทางการใช้ราชาศัพท์จากพระนิพนธ์และหนังสือต่างๆ ที่เกี่ยวกับราชวงศ์ไปใช้ในการวิจัย

การศึกษานวทางการใช้ราชาศัพท์ในงานเขียนและงานแปลเรื่องเกี่ยวกับราชวงศ์ของผู้ประพันธ์และผู้แปลที่เกี่ยวข้องหาญการใช้ภาษาไทย มีชื่อเสียงและเป็นที่ยอมรับในวงกว้าง ทำให้ได้เห็นวิธีการแปล การเลือกใช้คำ รูปแบบประโยค และนวทางการใช้ราชาศัพท์ที่หลากหลาย ผู้วิจัยสามารถนำนวทางการใช้ราชาศัพท์ที่ได้ศึกษาทั้งหมดมาสังเคราะห์และใช้เป็นต้นแบบในการสร้างรูปแบบตัวบ่งชี้วาทกรรม (Discourse Marker) ที่เกี่ยวข้องกับราชาศัพท์ เพื่อใช้ในการแปลตัวบทที่นำมาวิจัย ซึ่งจะกล่าวถึงต่อไปในบทที่ ๓

๒.๕ ฐานันดรศักดิ์แห่งพระราชวงศ์ของไทย รัสเซีย อังกฤษ และ เอสส์และไรน์

๒.๕.๑ รายงานผลการศึกษานวฐานันดรศักดิ์แห่งพระราชวงศ์ของไทย รัสเซีย อังกฤษ และ เอสส์และไรน์

ฐานันดรศักดิ์แห่งพระราชวงศ์ต่างๆ นั้น ตามธรรมดาจะมีความซับซ้อนและมีรายละเอียดปลีกย่อยมาก ในที่นี้ผู้วิจัยจะนำมาเท่าที่จำเป็นต่อการวิจัยเท่านั้น กล่าวคือเท่าที่มีผลต่อการกำหนดสรรพนามในบทสนทนา และการใช้คำเรียกขานแบบลำลอง

๒.๕.๑.๑ พระราชวงศ์ของไทย ผู้วิจัยแบ่งเป็น ๘ ชั้น ได้แก่⁶¹

๑	พระมหากษัตริย์	
๒	สมเด็จพระบรมราชินีนาถ	
๓	สมเด็จพระบรมราชินี สมเด็จพระบรมราชชนนี	
๔	สมเด็จพระบรมโอรสาธิราช สยามมกุฎราชกุมาร สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี	
๕	พระบรมวงศ์ชั้นสมเด็จพระเจ้าฟ้า	ชั้นทูลกระหม่อม
		ชั้นสมเด็จพระ
๖	พระบรมวงศ์ชั้นพระองค์เจ้า (พระราชโอรส พระราชธิดาของพระมหากษัตริย์)	
๗	พระอนุวงศ์ชั้นพระองค์เจ้า	- พระเจ้าหลานเธอ พระองค์เจ้า
		- พระเจ้าวรวงศ์เธอ พระองค์เจ้า (ที่มีได้ทรงกรม) - พระวรวงศ์เธอ พระองค์เจ้า (ที่ทรงกรม) พระวรวงศ์เธอ พระองค์เจ้า (ที่มีได้ทรงกรม)
๘	พระอนุวงศ์ชั้นหม่อมเจ้า	

⁶¹ ราชบัณฑิตยสถาน, *ราชาศัพท์ ฉบับราชบัณฑิตยสถาน*, หน้า ๙๘-๑๐๔., แสงสุรีย์ ไลดาวัลย์, ม.ร.ว., *ฐานันดรศักดิ์แห่งพระราชวงศ์ของไทย*, พิมพ์ครั้งที่ ๑ (นครปฐม: แผนกบริการกลาง สำนักงานอธิการบดี พระราชวังสนามจันทร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร, ๒๕๒๑).

๒.๕.๑.๒ พระราชวงศ์ของรัสเซีย ผู้วิจัยแบ่งเป็น ๔ ชั้น ได้แก่⁶²

๑	Tsar/Emperor, Tsaritsa/Tsarina/Empress, Dowager Empress	พระมหากษัตริย์/พระเจ้าแผ่นดิน สมเด็จพระราชินีนาถ/สมเด็จพระราชินี สมเด็จพระราชชนนี
๒	Tsarevich	มกุฎราชกุมาร
๓	Grand Duke และ Grand Duchess	พระราชโอรส, พระราชธิดาของพระมหากษัตริย์ และพระราชนัดดา (หลานชาย, หลานสาว) ของพระมหากษัตริย์
๔	Prince และ Princess	พระราชนัดดา (เหลนชาย, เหลนหญิง) ของพระมหากษัตริย์

๒.๕.๑.๓ พระราชวงศ์ของอังกฤษ (เฉพาะส่วนที่เกี่ยวข้อง) ผู้วิจัยแบ่งเป็น ๓ ชั้น ได้แก่⁶³

๑	Queen และ Prince Consort, King และ Queen Consort	สมเด็จพระราชินีนาถ และพระราชสวามี พระมหากษัตริย์ และสมเด็จพระราชินี
๒	Prince และ Princess	พระราชโอรส, พระราชธิดาของพระมหากษัตริย์
๓	Prince และ Princess	พระราชนัดดา (หลานชาย, หลานสาว) ของพระมหากษัตริย์

๒.๕.๑.๔ พระราชวงศ์ของเฮสส์และไรน์ (เฉพาะส่วนที่เกี่ยวข้อง) ผู้วิจัยแบ่งเป็น ๓ ชั้น ได้แก่⁶⁴

๑	King และ Queen	พระมหากษัตริย์ และสมเด็จพระราชินี
๒	Prince และ Princess	พระราชโอรส, พระราชธิดาของพระมหากษัตริย์
๓	Prince และ Princess	พระราชนัดดา (หลานชาย, หลานสาว) ของพระมหากษัตริย์

๒.๕.๒ การนำผลการศึกษานันดรศักดิ์แห่งพระราชวงศ์ของไทย รัสเซีย อังกฤษ และเฮสส์และไรน์ ไปใช้ในการวิจัย

เมื่อศึกษาลำดับฐานันดรศักดิ์แห่งพระราชวงศ์ของไทย รัสเซีย อังกฤษ และ เฮสส์และไรน์ แล้ว ในขั้นตอนการวางแผนการแปล ผู้วิจัยจะนำลำดับฐานันดรศักดิ์แห่งพระราชวงศ์ทั้งหมดมาเทียบว่าลำดับใดเท่ากับ เทียบเท่ากับ หรือ

⁶² Helen Rappaport, *Four Sisters: The Lost Lives of the Romanov Grand Duchesses*, (London: Pan Macmillan, 2015), Lindsey Hughes, *The Romanovs: Ruling Russia 1613-1917*, (London: Hambledon Continuum, 2008).

⁶³ Helen Rappaport, *Four Sisters: The Lost Lives of the Romanov Grand Duchesses*, English Monarchs, *The House of Saxe-Coburg-Gotha* [Online]. 2017. Available from: http://www.englishmonarchs.co.uk/saxe_coburg_gotha_2.htm [2017, January 7]

⁶⁴ Helen Rappaport, *Four Sisters: The Lost Lives of the Romanov Grand Duchesses*.

เทียบได้กับลำดับใด เพื่อให้สามารถกำหนดสรรพนามในบทสนทนา และการใช้คำเรียกขานแบบลำลองในการแปลได้อย่างเหมาะสม อย่างไรก็ตาม การแบ่งลำดับชั้นที่มีความละเอียดแตกต่างกันในแต่ละราชวงศ์ทำให้ในการแปลต้องรวบรวมระดับคำราชาศัพท์ลงมาให้กระชับย่อมากขึ้น ซึ่งตรงกับที่วินิตา ดิถียนต์ ระบุว่าควรอนุญาตให้ลดหย่อนความเคร่งครัดในการใช้ราชาศัพท์ลงได้ในกรณีที่ตัวบทไม่ใช่เรื่องทางการหรือหนังสือราชการ

๒.๖ ทฤษฎี Skopostheorie ของ Reiß และ Vermeer

๒.๖.๑ รายการผลการศึกษาทฤษฎี Skopostheorie ของ Reiß และ Vermeer

ทฤษฎี Skopostheorie (Reiß/Vermeer, 1984 อ้างถึงใน วรณา แสงอร่ามเรือง, ๒๕๕๒: ๑๑) เป็นทฤษฎีการแปลที่ยึดวัตถุประสงค์หรือเป้าหมายของการแปลเป็นหลัก คำว่า Skopos มาจากภาษากรีก หมายถึง จุดประสงค์ เป้าหมาย หรือเจตนา โรส (Reiß) และ แฟร์เมียร์ (Vermeer) ได้เสนอหลักสำคัญของทฤษฎีว่าด้วยการแปลดังนี้⁶⁵

- ๑) การแปลจะต้องยึดหน้าที่ของงานแปลเป็นหลัก
- ๒) งานแปลเป็นการนำเสนอข้อมูลหนึ่งให้แก่วัฒนธรรมปลายทางในรูปแบบของภาษาปลายทาง ข้อมูลที่นำเสนอเป็นข้อมูลหนึ่งที่มาจกวัฒนธรรมต้นทางและเขียนเป็นภาษาต้นทาง
- ๓) งานแปลเป็นการลอกเลียนข้อมูลที่นำเสนอในภาษาต้นทาง
- ๔) งานแปลจะต้องอ่านเข้าใจตัวมันเอง
- ๕) งานแปลจะต้องสอดคล้องกับตัวบทต้นฉบับ
- ๖) หลักต่างๆ ข้างต้นมีความสำคัญลดหลั่นกันตามลำดับ

ความเข้าใจพื้นฐานของทฤษฎีคือ ตัวบทนำเสนอเนื้อหาที่เฉพาะเจาะจงในวัฒนธรรมหนึ่ง **ดังนั้นการแปลจึงเป็นการถ่ายทอดวัฒนธรรมไปในตัวทุกครั้ง**

ทฤษฎีการแปลนี้ยึดหลักทฤษฎีการกระทำ ซึ่งมีแนวคิดว่าการกระทำทุกอย่างต้องมีจุดมุ่งหมาย และการกระทำแต่ละครั้งก็เพื่อให้บรรลุจุดมุ่งหมายบางประการเพื่อเปลี่ยนแปลงสภาพที่เป็นอยู่ ในการแปล ซึ่งเป็นการกระทำอย่างหนึ่งให้ยึดหลักหน้าที่ของงานแปลมาก่อน ผู้กระทำต้องทราบวัตถุประสงค์หรือเป้าหมายของตนก่อนที่จะกระทำการใดๆ เมื่อทราบหน้าที่หรือเป้าหมายแล้วจึงกำหนดว่าจะทำอะไร อย่างไร ต่อไป

ข้อปฏิบัติในการแปลคือต้องตัดสินใจอย่างมีเป้าหมาย มีขั้นตอนดังนี้⁶⁶

- ๑) ประเมินว่าใครเป็นผู้รับสารปลายทาง

⁶⁵ Katharina Reiß/ Hans J. Vermeer, *Grundlegung einer allgemeinen Translationstheorie*, (Tübingen: Niemeyer, 1984), quoted in วรณา แสงอร่ามเรือง, *ทฤษฎีและหลักการแปล*, พิมพ์ครั้งที่ ๓ (กรุงเทพฯ: โครงการเผยแพร่ผลงานวิชาการ คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๕๒), หน้า ๑๑.

⁶⁶ *เรื่องเดียวกัน*, หน้า ๑๒.

- ๒) เมื่อทราบกลุ่มเป้าหมาย ผู้แปลจะสามารถชี้แจงน้ำหนักความสำคัญของตัวบทต้นฉบับแต่ละส่วนได้อย่างถูกต้อง และตัดสินใจว่าจะมีการเปลี่ยนแปลงก่อนหรือระหว่างหรือหลังการแปล เช่น แปลตำราเกี่ยวกับอารยธรรมละตินอเมริกาให้กลุ่มผู้อ่านที่เป็นชาวยุโรปกลาง ก่อนแปลต้องคำนึงถึงพื้นความรู้ของกลุ่มผู้อ่านก่อน เพื่อให้ทราบว่า ควรเพิ่มเติม ลดทอน หรือแก้ไขเนื้อหาส่วนใดบ้าง เช่น ให้ผู้เชี่ยวชาญช่วยตัดทอน เพิ่มเติม หรือแก้ไขข้อมูลก่อน แปล หรือช่วยปรับปรุงแก้ไขในขณะแปล หรือช่วยแก้ไขหลังจากแปลเสร็จแล้ว
- ๓) ดำเนินการให้บรรลุเป้าหมาย ถ่ายทอดตัวบทต้นฉบับเป็นภาษาปลายทาง โดยประเมินตามความคาดหวังของผู้รับสาร

คำอธิบายคำศัพท์บางคำที่ใช้ในทฤษฎี Skopostheorie

๑) การแปล

การแปลในความหมายของไรส์และแพร่เมียร์ (Reiß/Vermeer, 1984: 33, 43 อ้างถึงใน วรภมา แสงอำมเรือง, ๒๕๕๒: ๑๓) ไม่ใช่เพียงการสื่อสารสองตอนโดยมีผู้แปลเป็นผู้แปลรหัส แต่เป็นการถ่ายทอดวัฒนธรรมอย่างหนึ่ง ผู้แปลต้องเผชิญกับองค์ประกอบ ๕ อย่าง คือ

- ตัวบทต้นฉบับ ซึ่งประกอบด้วย ๑) ภาษา และ ๒) เนื้อหาของตัวบทต้นฉบับ
- สถานการณ์ (๓)
- งานแปล ซึ่งประกอบด้วย ๔) ภาษา และ ๕) เนื้อหาของงานแปล

เนื่องจากผู้รับสารของตัวบททั้งสองอยู่ต่างวัฒนธรรมกัน ผู้แปลจึงต้องคำนึงถึงบริบททางวัฒนธรรมของตัวบทต้นฉบับและงานแปล และยังคงคำนึงถึงเวลาและภาษาที่แตกต่างกันของตัวบทต้นฉบับและงานแปลด้วย สำนวนภาษาต่างๆ จะมีการใช้และเป็นที่น่าสนใจแตกต่างกันเมื่อต่างเวลาต่างยุคสมัย การตีความสำนวนภาษาจึงต้องคำนึงถึงความเข้าใจของคนในยุคสมัยที่ใช้ภาษานั้นๆ รวมถึงภูมิหลังทางวัฒนธรรมของผู้อ่านฉบับแปลด้วย

ปัจจัยสำคัญที่ผู้แปลต้องคำนึงถึงคือ⁶⁷

- ๑) ผู้แปลไม่ได้ทำหน้าที่ส่งต่อเนื้อหาที่อยู่ในตัวบทต้นฉบับเท่านั้น แต่ต้องตีความตัวบทต้นฉบับก่อนในฐานะ **ผู้รับสาร** ผู้แปลแต่ละคนอาจตีความนวนิยายเรื่องหนึ่งแตกต่างกันได้ และแปลโดยให้น้ำหนักแตกต่างกัน
- ๒) หน้าที่ของงานแปลที่ผู้แปลได้เลือกหรือกำหนดสำหรับงานแปล (ซึ่งเป็นปัจจัยที่แสดงว่าการแปลไม่ได้เป็นเพียงการถ่ายโอนสัญญาณจากภาษาหนึ่งไปอีกภาษาหนึ่ง) เช่น แปลนวนิยายเรื่อง *Don Quixote* ของ Cervantes โดยเน้นลักษณะว่าเป็นวรรณคดีเอกของโลกก็ได้ หรือแปลให้เป็นนวนิยายผจญภัยสำหรับเด็กหรือเยาวชนก็ได้ **เมื่อผู้แปลต้องการเน้นลักษณะใด ก็ต้องเลือกวิธีการแปลที่เหมาะสมและแตกต่างกันไปด้วย**

⁶⁷ เรื่องเดียวกัน, หน้า ๑๔.

- ๓) ปัจจัยด้านวัฒนธรรม ตัวบทต้นฉบับหนึ่งๆ จะสร้างขึ้นเพื่อทำหน้าที่อย่างหนึ่ง เมื่อแปลเป็นอีกภาษาหนึ่ง และผู้อ่านงานแปลอยู่ในอีกวัฒนธรรมหนึ่ง ไม่ใช่วัฒนธรรมเดียวกับตัวบทต้นฉบับ ผู้แปลจะต้องตัดสินใจว่าจะให้งานแปลนั้นคงหน้าที่เดิมหรือไม่

สรุปว่าการแปลไม่ได้เป็นเพียงการถอดรหัสคำหรือประโยคจากภาษาหนึ่งไปอีกภาษาหนึ่ง แต่เป็นการกระทำที่มีบุคคลหนึ่ง คือผู้แปล ทำหน้าที่รายงานเกี่ยวกับตัวบทหรือเนื้อความที่เป็นต้นฉบับภายใต้เงื่อนไขใหม่ทางภาษา วัฒนธรรม และหน้าที่ เป็นการกระทำในสถานการณ์ใหม่ ที่แตกต่างจากสถานการณ์ในการผลิตตัวบทต้นฉบับโดยสิ้นเชิง ดังนั้น ในบริบทของการแปล ต้องถือว่าสถานการณ์ไม่ได้คงเดิม สถานการณ์ของตัวบทต้นฉบับไม่ใช่สถานการณ์เดียวกับตัวบทแปล⁶⁸

๒) ผู้แปล

ผู้แปลมีบทบาทสำคัญมากในกระบวนการแปล เพราะเป็นผู้ตัดสินใจว่าจะแปลอะไร เมื่อใด และอย่างไร ผู้แปลต้องอาศัยความรู้เกี่ยวกับวัฒนธรรมต้นทางและวัฒนธรรมปลายทาง รวมทั้งภาษาตัวบทต้นฉบับและภาษาปลายทาง และต้องประเมินสถานการณ์ในตัวบทต้นฉบับและงานแปลได้

๓) ตัวบท

ตัวบทเป็นผลผลิตของการกระทำ ตัวบทจะเกี่ยวข้องกับพฤติกรรมรวมของผู้ผลิตตัวบทและวัฒนธรรมของผู้ผลิตตัวบท

๔) การกระทำของมนุษย์

การกระทำใดๆ ก็ตามจะสะท้อนพฤติกรรมของมนุษย์ผู้นั้น ทั้งการกระทำและพฤติกรรมจะเกี่ยวพันกับค่านิยมและขนบธรรมเนียมประเพณีในแต่ละสังคม การแปลจัดเป็นการกระทำอย่างหนึ่ง

๕) งานแปล

งานแปลหรืองานล่ามตามทฤษฎีการแปลของไรส์และแฟร์เมียร์ (Reið/Vermeer, 1984: 76 อ้างถึงใน วรรณภา แสงอร่ามเรือง, ๒๕๕๒: ๑๖) ไม่ว่าจะทำหน้าที่ใดหรือเป็นตัวบทชนิดใด จัดเป็นการนำเสนอข้อมูลหนึ่งที่เกี่ยวข้องกับข้อมูลของตัวบทต้นฉบับและของวัฒนธรรมในภาษาต้นทาง ที่ออกมาในรูปของภาษาและวัฒนธรรมปลายทาง ข้อมูลที่นำเสนอในงานแปลเป็นข้อมูลหนึ่งในข้อมูลในตัวบทต้นฉบับ

⁶⁸ เรื่องเดียวกัน, หน้า ๑๕.

๖) การใช้งานหรือวัตถุประสงค์

ในการแปล ควรตัดสินใจเลือกแปลโดยยึดวัตถุประสงค์หรือการใช้งานในการแปล โดยเรียบเรียงเป็นคำพูดที่เป็นที่นิยมและเป็นที่น่าสนใจกับในวัฒนธรรมปลายทาง เช่น สัญญาค้าประกัน หากแปลเพื่อนำไปใช้ในการทำงาน จะต้องเรียบเรียงเป็นภาษาปลายทางที่เข้าใจได้ (ภาษาที่ใช้กันในสัญญาค้าประกันภาษาไทย) แต่หากแปลเพื่อใช้เป็นเอกสารในศาล จะต้องแปลให้ใกล้เคียงกับสำนวนหรือการเรียบเรียงในภาษาต้นฉบับมากที่สุด

๒.๖.๒ การนำผลการศึกษาทฤษฎี Skopostheorie ของ Reiß และ Vermeer ไปใช้ในการวิจัย

เริ่มจากการพิจารณาหลักสำคัญของทฤษฎีว่าด้วยการแปลทั้ง ๖ ข้อข้างต้นและศึกษาข้อปฏิบัติในการแปล รวมถึงปัจจัยสำคัญต่างๆ ที่ผู้แปลต้องคำนึงถึง จากนั้นนำหลักและข้อปฏิบัติทั้งหมดมาใช้ในการประเมินว่ากลุ่มเป้าหมายหรือผู้รับสารปลายทางคือใคร และประเมินความคาดหวังรวมถึงพื้นความรู้ของผู้รับสารเหล่านั้น ว่าอยู่ในระดับใด จากนั้นจะสามารถกำหนดวัตถุประสงค์หรือหน้าที่ของงานแปลได้ เช่น ต้องการให้งานแปลทำหน้าที่ให้ความรู้หรือให้ข้อมูลแก่ผู้อ่าน ก็กำหนดสถานะบทแปลให้เป็นสารคดี หรือหากต้องการให้งานแปลทำหน้าที่ให้ความบันเทิงแก่ผู้อ่าน ก็กำหนดสถานะบทแปลเป็นนวนิยาย นอกจากนี้ พื้นความรู้และความคาดหวังของกลุ่มผู้อ่านยังเป็นตัวตัดสินความสำคัญของตัวบทต้นฉบับแต่ละส่วน เพื่อพิจารณาว่าต้องเพิ่มเติม ตัดทอน หรือแก้ไขข้อมูลส่วนใดให้เหมาะแก่พื้นความรู้และความคาดหวังของผู้รับสารปลายทาง เช่น แปลเรื่องเกี่ยวกับราชวงศ์รัสเซีย ให้ผู้รับสารปลายทางที่เป็นชาวไทยอ่าน บริบททางวัฒนธรรมแตกต่างกัน หากผู้รับสารเป็นบุคคลทั่วไป ไม่ใช่ นักประวัติศาสตร์หรือผู้เชี่ยวชาญด้านวัฒนธรรมรัสเซีย จะต้องเพิ่มเติมคำอธิบายในจุดใด อย่างไร เพื่อให้ผู้อ่านเข้าใจ นอกจากนี้ในการแปล ที่ต้องคำนึงถึงเวลาและภาษาที่แตกต่างกันของตัวบทต้นฉบับและฉบับแปล ตามที่ระบุไว้ในหัวข้อคำอธิบายคำศัพท์ที่ใช้ในทฤษฎี Skopostheorie นั้น ผู้วิจัยต้องนำหลักการนี้มาพิจารณาเพื่อกำหนดยุคสมัยของภาษาที่จะใช้ในการแปลด้วย

บทที่ ๓

วิเคราะห์ตัวบทและวางแผนการแปล

๓.๑ วิเคราะห์ตัวบท

Four Sisters: The Lost Lives of the Romanov Grand Duchesses ของ Helen Rappaport เป็นหนังสือสารคดีชีวประวัติราชวงศ์โรมานอฟในรัชสมัยของพระเจ้านิโคลัสที่ ๒ ที่เน้นเรื่องราวของพระราชธิดาสี่พระองค์ ได้แก่ เจ้าหญิงโอลกา เจ้าหญิงตาเตียนา เจ้าหญิงมาเรีย และเจ้าหญิงอะนัสตาเซีย ตัวบทเน้นเรื่องราวของเจ้าหญิงทั้งสี่แบบลงรายละเอียดแยกเป็นรายพระองค์ ซึ่งแทบไม่ปรากฏว่ามีสารคดีเรื่องใดทำมาก่อน มีเรื่องราวตั้งแต่ประสูติ การอบรมเลี้ยงดูขณะทรงพระเยาว์ บุคลิกลักษณะ อุปนิสัย แนวพระดำริ พระปรีชาด้านต่างๆ ของแต่ละพระองค์ ความรู้สึกนึกคิดที่ถ่ายทอดผ่านพระดำรัสในลายพระหัตถ์ บันทึกส่วนพระองค์ และหลักฐานอื่นๆ ตลอดจนความรักเมื่อทรงแสร้งพระกรณียกิจในฐานะพยาบาลในโรงพยาบาล งานการกุศลและมูลนิธิที่ทรงจัดตั้งเพื่อประชาชนและผู้ลี้ภัยสงคราม ชีวิตประจำวัน ความสัมพันธ์กับพระญาติ การแปรพระราชฐาน ทศนคติและความกังวลพระทัยต่อความมั่นคงของประเทศ จุดเด่นของสารคดีเรื่องนี้ ที่ทำให้แตกต่างจากเรื่องอื่นๆ คือการนำเสนอความสัมพันธ์และความรักความอบอุ่นในครอบครัว ความสัมพันธ์ระหว่างพี่น้อง ชีวิตส่วนพระองค์ของพระเจ้านิโคลัสที่ ๒ ในแง่การอุทิศพระองค์เพื่อครอบครัว ทศนคติในการอบรมเลี้ยงดูพระราชโอรสพระราชธิดา มากกว่าเรื่องการเมืองและความมั่นคง ในขณะที่สารคดีเรื่องอื่นๆ เกี่ยวกับราชวงศ์โรมานอฟมักจะเน้นเรื่องราวของศึกการเมืองการปกครอง กบฏกลุ่มต่างๆ สงคราม การปฏิวัติ และการล่มสลายของพระราชวงศ์ เช่น *The Family Romanov: Murder, Rebellion, and the Fall of Imperial Russia* (2014) ของ Candace Fleming หรือเน้นไขปริศนาบุคคลที่อ้างว่าเป็นพระราชวงศ์ผู้รอดชีวิตเชื่อมโยงกับโครงกระดูกที่พบในสุสาน เช่น *The Romanovs: The Final Chapter* (1996) ของ Robert K. Massie หรือแม้แต่ *Ekaterinburg: The Last Days of the Romanovs* (2008) สารคดีที่มีชื่อเสียงอีกเรื่องหนึ่งของเรปป์พอร์ทเกี่ยวกับราชวงศ์โรมานอฟก็เน้นไปที่การเมืองและเรื่องราวในสิบสามวันสุดท้ายก่อนสิ้นราชวงศ์ ลักษณะเด่นดังกล่าวนี้จะมีผลต่อการใช้ภาษาในการแปล ซึ่งจะกล่าวต่อไปในส่วนของการวางแผนการแปล

ตัวบทเป็นตัวบทประเภทสารคดี (Nonfiction) แบ่งเป็น ๒๒ บท ไม่รวมบทนำและบทส่งท้าย บทนำบรรยายสภาพพระราชวังอะเลกซันเดอร์ ในซาร์สโกย เซโล (Tsarskoe Selo/The Tsar's Village) ปัจจุบัน ให้ผู้อ่านเห็นภาพความเป็นอยู่ของพระราชวงศ์ในวันที่เคยประทับอยู่ จากนั้นจึงเริ่มดำเนินเหตุการณ์ตามลำดับเวลาตั้งแต่บทที่ ๑ เป็นต้นไป โดยเล่าย้อนตั้งแต่เรื่องราวของพระนางอะเลกซันดรา พระมารดาของเจ้าหญิงทั้งสี่เมื่อทรงพระเยาว์ ขณะยังทรงเป็นเจ้าหญิงอลิกซ์แห่งเฮสส์และไรน์ ชีวิตของพระองค์ที่ดาร์มชตัตต์และอังกฤษ ไปจนถึงวันที่ทรงเสกสมรสกับพระเจ้านิโคลัสที่ ๒ วันที่ทรงมีพระประสูติกาลพระธิดาทั้งสี่และพระโอรส และเหตุการณ์ในชีวิตของเจ้าหญิงทั้งสี่รวมถึงเจ้าชายอะเลกเซย์ ตั้งแต่ประสูติ ทรงพระเยาว์ และทรงเจริญพระชันษาขึ้นเรื่อยๆ

ผู้แต่งรวบรวมข้อมูลจากแหล่งข้อมูลต่างๆ ทั้งหลักฐานชั้นต้น เช่น พระราชหัตถเลขา ลายพระหัตถ์ และบันทึกส่วนพระองค์ของสมาชิกราชวงศ์โดยตรง ทั้งบันทึกประจำวัน จดหมาย และชีวประวัติที่เกี่ยวข้องกับราชวงศ์รัสเซียและอังกฤษ ทั้งบทความในหนังสือพิมพ์และนิตยสาร รวมถึงหลักฐานชั้นรอง เช่น หนังสือประวัติศาสตร์ต่างๆ ที่มีผู้เขียนไว้

นำมาปะติดปะต่อ เรียบเรียงเหตุการณ์ และบรรยายเป็นภาษาของผู้แต่งเอง โดยมีการอ้างอิงข้อความจากหลักฐานต่างๆ แทรกไว้ในบทบรรยายเป็นระยะๆ ด้วยเครื่องหมาย ‘...’ และทำรายการอ้างอิงไว้ท้ายเล่ม ดังตัวอย่าง

การอ้างอิงข้อความจากลายพระหัตถ์บางส่วนแทรกในบทบรรยาย

‘What a joy it must be to have a sweet little wee child of one’s own’, she wrote in July to Ernie, who now had a baby daughter, Elisabeth. (Page 30) (ข้อความอ้างอิงจาก *Correspondence*, 5 July 1895, p.197.)

การอ้างอิงข้อความจากบันทึกประจำวันแทรกในเนื้อหา

...remark from British Ambassador’s daughter Meriel Buchanan, a great friend of Dmitri Pavlovich, in her diary in August, which appears to be a response to the betrothal rumour:

I heard a rumour yesterday that a certain person is going to marry the Emperor’s eldest daughter. I can’t quite believe it considering all the high and mighty people who are panting to marry her. Of course she may have a coup de foudre for him and insist on having her own way. (Page 172) (ข้อความอ้างอิงจาก Meriel Buchanan journal, August 1912, f. 33.)

การอ้างอิงข้อความจากบทความในนิตยสารแทรกในบทบรรยาย

In their day, these four princesses of the house of Hesse and by Rhine were considered by many to be ‘the flowers of Queen Victoria’s flock of granddaughters’, celebrated for their beauty, intelligence and charm. (Page 9) (ข้อความอ้างอิงจาก Seawell, ‘Annual Visit’ p. 324.)

ลักษณะการบรรยายเช่นนี้มีผลต่อการแปล เนื่องจากการใช้ภาษาและระบบสรรพนามจะแตกต่างกันไปตามผู้พูดและผู้ฟัง โดยเฉพาะอย่างยิ่งเมื่อใช้ราชาศัพท์ในการแปล ผู้วิจัยต้องระมัดระวังและพิจารณาให้ดีว่าข้อความช่วงใดเป็นบทบรรยายของผู้แต่ง ช่วงใดเป็นข้อความอ้างอิงจากหลักฐานชั้นต้น ช่วงใดเป็นข้อความอ้างอิงจากหลักฐานชั้นรอง เพื่อให้ใช้ภาษาในการแปลได้อย่างถูกต้อง อย่างไรก็ตาม การอ้างอิงข้อความในลักษณะตามตัวอย่างข้างต้นนี้ไม่เป็นปัญหาต่อการวิจัยนัก เนื่องจากเห็นได้ชัดเจนว่าส่วนใดคือบทบรรยาย ส่วนใดคือข้อความอ้างอิง แต่บางครั้งในข้อความอ้างอิงมีข้อความในจดหมาย โทรเลข หรือคำพูด ซ่อนอยู่อีกชั้นหนึ่ง ซึ่งอาจก่อให้เกิดความสับสนได้ หากไม่สังเกตเครื่องหมายให้ดี เช่น

Queen Victoria was enormously relieved to hear the news: ‘At Carlisle got a telegram from Nicky saying: “Darling Alix has just given birth to a lovely enormous little daughter, Olga. My joy is beyond words. Mother & child doing well.” Am so thankful.’ She was even more relieved... (Page 32)

จากตัวอย่าง จะเห็นได้ว่าในข้อความอ้างอิงที่เป็นบันทึกส่วนพระองค์ของสมเด็จพระราชินีนาถวิกตอเรีย มีข้อความโทรเลขแจ้งข่าวการประสูติของเจ้าหญิงโอลกาจากพระเจ้านิโคลัสซ่อนอยู่อีกชั้นหนึ่ง ซึ่งผู้วิจัยต้องระมัดระวังเรื่องการใส่ภาษาในการแปลให้ถูกต้องตรงกับผู้พูด หรือบางครั้ง ข้อความอ้างอิงมีลักษณะไม่ชัดเจนว่าเป็นข้อความจากหลักฐานชั้นต้น เช่นลายพระหัตถ์ หรือเป็นบทบรรยายในหลักฐานชั้นรองที่ผู้แต่งดึงมา เช่น

...but it still had not been born when Ella arrived from Moscow at the end of the month. She found Alix looking 'remarkably well thank God so much plumper in the face such a healthy complexion better than I had seen for years', she reported to Queen Victoria. She was concerned that the baby was 'probably immense', but Alix was transformed – 'full of fun quite like as a child & that dreadfully sad look which Papa's death had printed on her disappears in her constant smiles'. (Page 31)

บทบรรยายนี้มีข้อความอ้างอิงที่อยู่ในเครื่องหมาย '...' ทั้งหมดสามข้อความ ข้อความที่หนึ่งและสามนั้นชัดเจนว่ามาจากลายพระหัตถ์ของแกรนด์ดัชเชสเอลลา (Ella) ทราบได้จากสรรพนามที่ใช้ (I) และคำเรียก "Papa" ซึ่งหมายถึงแกรนด์ดยุกหลุยส์ที่ ๔ แห่งเฮสส์และไรน์ พระบิดาของพระองค์และพระนางอะเลกซันดรา แต่ข้อความที่สอง 'probably immense' นั้น ไม่ชัดเจนว่ามาจากลายพระหัตถ์ฉบับเดียวกัน หรือมาจากหนังสือประวัติศาสตร์เรื่องอื่น จึงจำเป็นต้องย้อนกลับไปดูที่มาของแหล่งอ้างอิงว่ามาจากแหล่งเดียวกันหรือไม่ เพื่อให้ใช้ภาษาในการแปลได้อย่างถูกต้อง

ยุคสมัยของเหตุการณ์ อยู่ในช่วงประมาณ ค.ศ. ๑๘๘๐ – ๑๙๑๘ ตั้งแต่พระนางอะเลกซันดราทรงพระเยาว์จนถึงสิ้นราชวงศ์โรมานอฟ แต่ด้วยบทเขียนชิ้นนี้ในสมัยปัจจุบัน (ตีพิมพ์ครั้งแรก ค.ศ. ๒๐๑๔) การใช้ภาษาในการบรรยายจะเป็นลักษณะของการบรรยายเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในอดีตจากมุมมองของคนยุคปัจจุบัน โดยใช้ภาษาปัจจุบัน ส่วนข้อความอ้างอิงที่มาจากหลักฐานต่างๆ ในสมัยนั้น เช่น บันทึกส่วนพระองค์ ลายพระหัตถ์ จดหมาย ฯลฯ ภาษาที่ใช้ไม่เก่ามากนัก แตกต่างกับภาษาที่ใช้กันในยุคปัจจุบัน เช่น ข้อความในลายพระหัตถ์ของเจ้าหญิงวิกตอเรีย พระภคินี (พี่สาว) ของพระนางอะเลกซันดรา ที่ทรงมีไปถึงสมเด็จพระราชินีนาถวิกตอเรีย พระอัยยิกา 'It sometimes seems as if it were only yesterday that we were all romping about with May in Mama's room after tea - & now we are big girls & even Alix is serious & sensible & the house is often very quiet.' (Page 14) มีเพียงคำศัพท์บางคำเท่านั้นที่ไม่ค่อยพบเห็นการใช้ในปัจจุบัน เช่น ใช้ colossal บรรยายขนาดตัวของเด็กทารก ดังนั้น ในการแปลบทบรรยาย จะใช้ภาษายุคปัจจุบันตามปกติ ส่วนข้อความอ้างอิงจากหลักฐานชิ้นต้นในสมัยที่เกิดเหตุการณ์ที่แทรกอยู่ในบทบรรยาย อาจเลือกใช้คำที่เก๋กว่าปกติเล็กน้อย พอให้ผู้อ่านรู้สึกถึงความเป็นหลักฐานเก่า

ในการบรรยายถึงบุคคลซึ่งเป็นพระราชวงศ์และเจ้านายระดับต่างๆ ผู้แต่งใช้ภาษาปกติเช่นเดียวกับเมื่อบรรยายถึงบุคคลธรรมดาทั่วไป เนื่องจากภาษาอังกฤษไม่มีทำเนียบภาษาราชการโดยเฉพาะเหมือนภาษาไทย ดังที่ได้กล่าวไปในบทที่ ๒ คำนามต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับพระมหากษัตริย์และพระราชวงศ์ เช่น สิ่งของเครื่องใช้ เครื่องแต่งกาย รวมถึงบุคคลต่างๆ เช่น ญาติพี่น้อง รวมทั้งคำกริยา คำวิเศษณ์ และลักษณนาม จะใช้คำศัพท์ปกติเหมือนกับใช้กับสามัญชน และเนื่องจากด้วยบทเป็นสารคดีชีวิตประวัติ ไม่ใช่เอกสารทางการ ในบทบรรยายจึงไม่ปรากฏคำเรียกขานแสดงความยกย่อง เช่น His/Her Majesty แต่ในข้อความอ้างอิงมีปรากฏบ้าง เช่น Her Imperial Majesty ซึ่งหมายถึงพระนางอะเลกซันดรา ในข่าวจากสื่ออังกฤษ และ 'If you should so please your imperial highness ...' (Page 235) ที่เจ้าหน้าที่คนหนึ่งใช้เมื่อกราบทูลเจ้าหญิงตาเตียนา

จุดเด่นอีกข้อหนึ่งของงานเขียนประเภทสารคดีของแร็ปพาร์ต นอกจากข้อมูลอ้างอิงแล้ว คือการใช้ภาษาในการบรรยายที่มีสีสัน มีชีวิตชีวา ให้ผู้อ่านเห็นภาพได้อย่างชัดเจน และทำให้เหตุการณ์ต่างๆ น่าสนใจและน่าติดตาม

ตัวอย่างเช่น Outside in the hallway trunks and hampers still stood, half-packed with many more of the girls' possessions – ready for that last journey, but never taken. (Page 6)

รูปแบบประโยคที่ใช้ในการบรรยาย มีทั้งประโยคความเดียว ความรวม และความซ้อน แต่ส่วนใหญ่มักเป็นประโยคความซ้อน และมักแทรกส่วนขยายหลายชั้น เช่น

Legend has it that it was through the central door in the semicircular hall that Catherine the Great had first entered the palace in 1790, carrying her young grandson, the future Alexander I, when the palace that she had ordered to be built, and later presented as a gift to him, was completed. (Page 7)

ประโยคลักษณะนี้มักก่อให้เกิดความสับสน หากไม่ระวังอาจแปลผิดได้

ตัวบทส่วนที่นำมาวิจัย ผู้วิจัยพยายามเลือกส่วนที่แสดงจุดเด่นของเรื่องอย่างชัดเจน เช่น เหตุการณ์ตอนมีพระประสูติกาลพระราชธิดาพระองค์แรก ซึ่งแสดงความรู้สึกและทัศนคติของพระเจ้านิโคลัสและพระนางอะเล็กซันดรา ที่มีต่อครอบครัวและการมีลูก และแสดงความสัมพันธ์อันใกล้ชิดในหมู่พระญาติ เหตุการณ์ที่แสดงความน่ารักและความฉลาดของเจ้าหญิงพระองค์ต่างๆ ในวัยพระเยาว์ ส่วนที่บรรยายลักษณะนิสัยที่แตกต่างกันของเจ้าหญิงแต่ละพระองค์ แนวทางในการเลี้ยงดูและอบรมสั่งสอน ความสัมพันธ์ของเจ้าหญิงกับพระญาติพระองค์ต่างๆ และบุคคลอื่นๆ เช่น รัสเซียผู้ที่มีชื่อเสียง รวมถึงพระกรณียกิจและการทรงงานเพื่อสังคมต่างๆ ของเจ้าหญิงเมื่อทรงเจริญพระชันษาขึ้น นอกจากแสดงจุดเด่นของเรื่องแล้ว ยังแสดงประเด็นวิจัยเรื่องการใช้ราชาศัพท์และสรรพนามจากคู่สนทนาแบบต่างๆ ที่หลากหลาย เช่น พระราชวงศ์ที่เป็นพ่อ-แม่-ลูกพูดกันเองในครอบครัว พระราชวงศ์ที่เป็นอาร์บสั่งถึงหลาน พระราชวงศ์ที่ทรงพระเยาว์ตรัสกับสามัญชนที่อายุมากกว่า/น้อยกว่า พระราชวงศ์ในระดับต่างๆ รับสั่งต่อกัน พระเจ้าแผ่นดินของสองประเทศรับสั่งต่อกันในสถานการณ์ต่างๆ ข้อความลายพระหัตถ์จากพระราชวงศ์ถึงพระเจ้าแผ่นดินซึ่งมีคำหยาบ ตลกสองแง่สองง่าม และแสดงความไม่เคารพอย่างชัดเจน ซึ่งต้องคุมระดับการใช้ราชาศัพท์และคำหยาบในการแปลให้เหมาะสม เป็นต้น รวมถึงส่วนที่มีประเด็นวิจัยเรื่องคำที่ไม่มีราชาศัพท์บัญญัติ ที่ต้องหาวิธีแก้ปัญห

๓.๒ วางแผนการแปล

ตามที่ได้กล่าวไว้ในบทที่ ๒ ว่าภาษาไทยมีทำเนียบภาษาราชศัพท์โดยเฉพาะ แต่ภาษาอังกฤษไม่มี มีเพียงชุดคำเรียกขานแสดงความยกย่องที่มักใช้ในงานที่เป็นทางการหรือเอกสารทางราชการเท่านั้น ส่วนสารคดีทั่วไปเช่นตัวบทที่นำมาวิจัยนี้ จะใช้ภาษาปกติในการบรรยายเหมือนกับใช้กับบุคคลทั่วไป ดังนั้นเมื่อแปลตัวบทเกี่ยวกับราชวงศ์จากภาษาอังกฤษเป็นภาษาไทย จะเกิดปัญหาเรื่องความไม่เสมอ/ความไม่เทียบเท่า (Nonequivalence) ขึ้น และในการแปลจำเป็นต้องใช้ราชาศัพท์เพื่อให้เข้ากับระบบภาษาปลายทาง แต่ทำเนียบภาษาราชศัพท์ในภาษาไทยไม่ครอบคลุมคำศัพท์ทุกคำ และมีรูปแบบการใช้ที่เป็นวัจนลีลาตายตัว ไม่สามารถใช้ต่างไปจากที่กำหนดไว้ได้ และไม่สามารถบัญญัติคำราชาศัพท์ขึ้นใหม่เองได้ นอกจากนี้คำและสำนวนราชาศัพท์ต่างๆ ยังมีการใช้ต่างไปตามลำดับชั้นของพระราชวงศ์อีกด้วย

ตัวบทแปล พระราชนิพนธ์ พระนิพนธ์ และหนังสือต่างๆ เกี่ยวกับราชวงศ์เท่าที่ได้นำมาศึกษา มีรูปแบบการใช้ราชาศัพท์โดยสรุปเป็นประเด็น ดังนี้

คำนาม, กริยา, วิเศษณ์

- ว. ณ ประมวญมารค วัชรีย์ สายสิงห์ทอง และ นิดา มีลักษณะการใช้ที่คล้ายกัน คือ
 ๑. ราชาศัพท์ความหมายเดียวกัน ที่มีหลายคำแบ่งตามลำดับชั้นของพระราชวงศ์ ส่วนใหญ่รวบรวมระดับลงมาใช้ คำในระดับพระอนุวงศ์ชั้นพระองค์เจ้าและหม่อมเจ้ากับพระราชวงศ์ทุกพระองค์ (รวมถึงพระมหากษัตริย์) เนื่องจากเป็นราชาศัพท์ที่สั้นที่สุด ทำให้การบรรยายสั้นกระชับ ไม่ยืดเยื้อ เช่น คำว่า “ให้” “เกิด” “พูด” “ตัดสินใจ” ใช้ “ประทาน” “ประสูติ” “รับสั่ง” “ตัดสินพระทัย” ตามลำดับ ไม่ใช่ “พระราชทาน” “พระราชสมภพ” “มีพระราชดำรัส” “ตัดสินพระราชหฤทัย”
 ๒. ราชาศัพท์บางคำที่ขึ้นต้นด้วยคำว่า “พระ” ตัดคำว่า “พระ” ออก เหลือเพียง พักตร์ ชนอง หัตถ์ ทม เป็นต้น
 ๓. การใช้ ทรง+คำสามัญ (กริยาหรือวิเศษณ์) ในกรณีที่ไม่มีราชาศัพท์บัญญัติ ใช้ในบางที่ แต่บางที่ใช้คำสามัญ (กริยาหรือวิเศษณ์) โดยไม่เติม “ทรง” นำหน้าเลย
- สมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอ เจ้าฟ้ากัลยาณิวัฒนา กรมหลวงนราธิวาสราชนครินทร์ และพระเจ้าวรวงศ์เธอ พระองค์เจ้าจุลจักรพงษ์ มีลักษณะการใช้คล้ายกับสามคนข้างต้น ยกเว้นข้อ ๒ แต่พระเจ้าวรวงศ์เธอ พระองค์เจ้าจุลจักรพงษ์ทรงใช้ราชาศัพท์มากกว่า
- พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ไม่ทรงใช้ราชาศัพท์เลย (unmarked) เมื่อกล่าวถึงพระราชวงศ์ต่างประเทศทั้งในระดับที่เท่ากันและต่ำกว่า

คำขานรับ

- ทุกพระองค์และทุกคนใช้ใกล้เคียงกัน แทบไม่มีความแตกต่าง ได้แก่

ชาย – พะยะคะ/พะยะคะ และ พระเจ้าคะ

หญิง – เพคะ

คำนำหน้าพระนามและชื่อตำแหน่งต่างๆ

คำนำหน้าพระนามพระราชวงศ์ เช่น King, Queen, Prince

- ว. ณ ประมวญมารค วัชรีย์ สายสิงห์ทอง และ นิดา ใช้วิธีแปลแบบเทียบเคียงกับคำไทยที่มี เช่น พระเจ้า... พระนาง... เจ้าชาย... เจ้าหญิง...
- พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ใช้วิธีทับศัพท์แบบถ่ายเสียง เช่น กิง... กวีน... ปรินช...
- พระเจ้าวรวงศ์เธอ พระองค์เจ้าจุลจักรพงษ์ ใช้ทั้งสองแบบ

ตำแหน่งเฉพาะต่างๆ ในพระราชวงศ์ เช่น Prince of Wales, Duke of Norfolk ทุกพระองค์และทุกคนใช้วิธีทับศัพท์แบบ ถ้ายเสียง (คำว่า of บางคนแปลว่า “แห่ง” บางคนทับศัพท์ “ออฟ”)

คำเรียกอย่างล้าลอง

- พระเจ้าวรวงศ์เธอ พระองค์เจ้าจุลจักรพงษ์ และสมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอฯ ใช้คำเรียกอย่างล้าลองกับเจ้านายไทย ตามลำดับชั้นของพระราชวงศ์ (ดูหัวข้อ “คำเกี่ยวเนื่องกับราชาศัพท์ที่ใช้ในภาษาพูด” ในบทที่ ๒ หน้า ๑๐) เช่น ทูลหม่อมปู่ ทูลหม่อมลุง ทูลหม่อมมา สมเด็จพระเจ้าพี่เจ้าน้อง พระองค์ชาย พระองค์เล็ก
- ว. ณ ประมวญมารค วัชรีย์ สายสิงห์ทอง และ นิดา ใช้คำเรียกอย่างล้าลองกับพระราชวงศ์ต่างประเทศ เช่น ทูลหม่อมปู่ ทูลหม่อมลุง ทูลหม่อมมา สมเด็จพระเสด็จแม่ เสด็จแม่ คาดว่าผู้แต่งและผู้แปลใช้วิธีเทียบเคียงลำดับฐานันดรศักดิ์ของพระราชวงศ์ต่างประเทศกับพระราชวงศ์ไทย

รูปแบบการใช้ราชาศัพท์เหล่านี้ที่ผู้วิจัยสังเคราะห์จากการสังเกต รวบรวมข้อมูลและจำแนกไว้ในบทที่ ๒ ในทางภาษาศาสตร์ถือเป็นความแปลกเด่นในระดับวาทกรรม หรือ Discourse Markedness ดังที่ได้กล่าวไว้ในบทที่ ๒ และในการแปลด้วยเรื่อง *Four Sisters: The Lost Lives of the Romanov Grand Duchesses* ผู้วิจัยต้องนำความแปลกเด่นดังกล่าวที่สังเคราะห์ได้ มาประกอบกับทฤษฎี แนวทางและบทความต่างๆ เกี่ยวกับการใช้ราชาศัพท์ที่ได้บททวนไว้ในบทที่ ๒ เพื่อสร้างรูปแบบตัวบ่งชี้วาทกรรม (Discourse Marker) ของผู้วิจัยเอง โดยตั้งต้นจากทฤษฎี Skopostheorie ของ Reiss และ Vermeer ที่ยึดวัตถุประสงค์หรือเป้าหมายของการแปล หรือหน้าที่ของงานแปลเป็นหลัก ซึ่งการกำหนดวัตถุประสงค์ ต้องประเมินว่าใครเป็นผู้รับสารปลายทาง ในที่นี้ ผู้รับสารปลายทางคือชาวไทยทั่วไปที่สนใจประวัติศาสตร์ราชวงศ์ต่างประเทศ ไม่ใช่ นักประวัติศาสตร์ ความคาดหวังของผู้รับสารคือได้ทราบข้อมูลเชิงลึกเกี่ยวกับเจ้าหญิงสี่พระองค์แห่งราชวงศ์โรมานอฟที่ไม่เคยทราบมาก่อน รวมทั้งอาจคาดหวังความเพลิดเพลินจากการอ่านด้วย เนื่องจากข้อเสียด้านการเขียนสารคดีให้สนุกน่าติดตามของผู้แต่งดังที่ได้กล่าวไป ดังนั้น หน้าที่หลักของตัวบทฉบับแปลคือให้ข้อมูลหน้าที่รองคือให้ความเพลิดเพลิน จึงต้องรักษาระดับการใช้ราชาศัพท์ไม่ให้มากเกินไป เพราะจะทำให้สารคดีกลายเป็นเอกสารราชการ ผู้อ่านจะไม่ได้รับข้อมูลเพิ่มเติมที่ ข้อนี้สอดคล้องกับแนวทางการใช้ราชาศัพท์ในภาษาแปลของวินิตา ดิถียนต์ ในประเด็นการแปลสารคดีแบบอื่นๆ ที่ไม่ใช่เอกสารทางราชการ เช่น บทความเกี่ยวกับพระราชวงศ์ต่างประเทศซึ่งวินิตาให้ความเห็นว่าน่าจะอนุโลมให้ลดหย่อนความเคร่งครัดในการใช้ราชาศัพท์ลงได้ เช่น ใช้ย่อยาวหรือเลือกใช้เพียงบางคำในกรณีที่เป็นไปเพื่อความกระชับรัดกุมของประโยค ให้เนื้อความสั้น ไม่เยิ่นเย้อ และเพื่อไม่ให้ยากเกินความเข้าใจของผู้อ่าน นอกจากนี้ ข้อเท็จจริงที่ว่าราชาศัพท์เป็นสิ่งยกฐานะของพระมหากษัตริย์และพระราชวงศ์ให้สูงเหนือคนทั่วไปดังที่ได้อธิบายไว้ในบทที่ ๒ นั้นสวนทางกับจุดเด่นของตัวบทที่เน้นให้เห็นภาพพระมหากษัตริย์และพระราชวงศ์ในฐานะมนุษย์คนหนึ่ง ความสัมพันธ์ในครอบครัว ความสัมพันธ์ระหว่างพี่น้อง และชีวิตส่วนพระองค์ มากกว่าเรื่องการเมืองและความมั่นคงดังที่ได้กล่าวไปในตอนต้น ทำให้ผู้วิจัยต้องคุมระดับการใช้ราชาศัพท์ให้พอดี เพื่อไม่ให้โทนของเรื่องเปลี่ยน และเพื่อให้ฉบับแปลเกิดผลตอบสนองต่อผู้อ่านไม่แตกต่างกับต้นฉบับ

ด้วยวัตถุประสงค์ในการแปลและเหตุผลดังที่กล่าวมา ผู้วิจัยจึงกำหนดรูปแบบตัวบ่งชี้ว่าทกรรม (Discourse Marker) ในการแปล ดังนี้

- ค่านามราชาศัพท์ กริยารราชาศัพท์ และวิเศษณ์ราชาศัพท์ ที่แยกออกเป็นหลายระดับ แปลโดยใช้คำระดับต่ำที่สุดเท่าที่มี (มักเป็นคำที่ใช้แก่พระอนุวงศ์ชั้นพระองค์เจ้าและหม่อมเจ้า) กับพระราชวงศ์ทุกพระองค์ เนื่องจากคำมีขนาดสั้นที่สุด และลักษณะคำใกล้เคียงกับคำสามัญมากที่สุด

ตัวอย่างการเปรียบเทียบราชาศัพท์ระดับพระมหากษัตริย์และระดับพระอนุวงศ์ชั้นหม่อมเจ้า

คำสามัญ	ราชาศัพท์ระดับพระมหากษัตริย์	ราชาศัพท์ระดับหม่อมเจ้า
อนุญาตให้เข้าพบ (กริยา)	พระราชทานพระบรมราชวโรกาสให้เข้าเฝ้าฯ ทูลละอองธุลีพระบาท	ประทานพระอนุญาตให้เข้าเฝ้าฯ
พูดทักทาย, ทักทาย (กริยา)	ทรงพระราชปฏิสันถาร, มีพระราชปฏิสันถาร	ตรัสทักทาย, ทรงทักทาย
จดหมาย (นาม)	พระราชหัตถเลขา, ลายพระราชหัตถเลขา	ลายพระหัตถ์

การรวบระดับเช่นนี้นอกจากทำให้เนื้อหากระชับได้ใจความแล้ว ยังมีผลต่อความรู้สึกของผู้อ่าน ทำให้พระมหากษัตริย์และพระราชวงศ์ไม่ดูห่างไกลความเป็นมนุษย์ธรรมดาเกินไป สอดคล้องกับจุดเด่นของตัวบทที่เน้นชีวิตส่วนพระองค์และความสัมพันธ์ในครอบครัว

ทั้งนี้ การใช้ราชาศัพท์จะอ้างอิงจากหนังสือ *ราชาศัพท์ ฉบับราชบัณฑิตยสถาน* เป็นหลัก และใช้หนังสือ *ราชาศัพท์* โดยสำนักงานเสริมสร้างเอกลักษณ์ของชาติ สำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี เสริม

- ตัดคำว่า “ทรง” ที่นำหน้าคำกริยาสามัญคำหลังออก ในประโยคที่กริยามีความต่อเนื่องกัน เช่น ทรง...แล้วทรง... หรือ ทรง...เพื่อทรง...
- ละประธานในจุดที่สามารถละได้ เพื่อความกระชับและเป็นธรรมชาติ
- สรรพนาม ใช้ตามแนวทางที่ได้ศึกษาจาก *ราชาศัพท์ ฉบับราชบัณฑิตยสถาน* และจากพระราชนิพนธ์พระนิพนธ์ และหนังสือต่างๆ ที่เกี่ยวกับราชวงศ์

สรรพนามราชาศัพท์บุรุษที่ ๑ และ ๒ ใช้ในกรณีสามัญชนทูลเจ้านาย

บุรุษที่ ๑	บุรุษที่ ๒	หมายเหตุ
(ชาย) กระหม่อม	ฝ่าพระบาท	อิงจาก <i>ราชาศัพท์ฉบับราชบัณฑิตยสถาน</i> เป็นคู่สรรพนามที่ใช้ระหว่างสามัญชนกับพระอนุวงศ์ชั้นพระองค์เจ้า (พระวรวงศ์เธอ) และพระอนุวงศ์ชั้นหม่อมเจ้า ซึ่งเป็นระดับที่คำมีขนาดสั้นที่สุด ทั้งบุรุษที่ ๑ และ ๒ นอกจากนี้ ผู้วิจัยเลือกไม่ใช้คำว่า “ข้าพระพุทธเจ้า” เนื่องจากยาวเกินไป และเป็นคำที่สื่อแนวคิดแบบพุทธศาสนา ซึ่งไม่เข้ากับตัวบท
(หญิง) หม่อมฉัน	ฝ่าพระบาท	

สรรพนามราชาศัพท์บุรุษที่ ๑ และ ๒ ใช้ในกรณีเจ้านายรับสั่งกับเจ้านายด้วยกันที่ใกล้ชิดกัน ที่ฐานันดรศักดิ์เสมอกัน สูงกว่า หรือต่ำกว่าเล็กน้อย เช่น สามีภรรยา หรือพี่น้อง

บุรุษที่ ๑	บุรุษที่ ๒	หมายเหตุ
(ทั้งสองเพศ) หม่อมฉัน	แล้วแต่ความสัมพันธ์	อิงจากพระนิพนธ์ของ ว. ณ ประมวญมารค

สรรพนามราชาศัพท์บุรุษที่ ๓ ใช้คำว่า พระองค์

สรรพนามที่ไม่ใช่ราชาศัพท์ บุรุษที่ ๑ และ ๒ ใช้ในกรณีเจ้านายรับสั่งกับสามัญชน หรือเจ้านายที่ฐานันดรศักดิ์ต่ำกว่ามาก

บุรุษที่ ๑	บุรุษที่ ๒	หมายเหตุ
(ทั้งสองเพศ) เรา	เธอ / คุณ / ท่าน หรืออื่นๆ แล้วแต่อายุ เพศ สถานภาพของ	
(หญิง) ฉัน	ผู้ฟัง และความสัมพันธ์ระหว่างผู้พูดกับผู้ฟัง	

สรรพนามที่ไม่ใช่ราชาศัพท์ บุรุษที่ ๓ เช่น เธอ เขา แก ฯลฯ แล้วแต่บริบทและผู้ถูกกล่าวถึง

อย่างไรก็ตาม ในการแปล นอกจากสรรพนามเหล่านี้ อาจต้องใช้คำแทนตัวเองและคู่สนทนาอื่นๆ อีก โดยเฉพาะคำที่บ่งบอกความสัมพันธ์ในครอบครัวและเครือญาติ เช่น แม่-ลูก พ่อ-ลูก อา-หลาน เป็นต้น ขึ้นอยู่กับความสัมพันธ์ของผู้พูดและผู้ฟัง เนื่องจากตัวบทที่เลือกมาวิจัย มีบทสนทนาในครอบครัวและบทสนทนา ระหว่างเครือญาติอยู่มาก

๕. คำขานรับ หญิงใช้ “เพคะ” ชายใช้ “กระหม่อม” ไม่ใช่ “พระพุทธเจ้าข้า” (รวมถึง “พะยะคะ” ซึ่งเป็นคำที่กร่อนเสียงมา) เนื่องจากเป็นคำที่สะท้อนแนวคิดแบบพุทธศาสนาในวัฒนธรรมไทย จึงไม่เข้ากับตัวบทในภาษาต่างประเทศ
๖. คำนำหน้าพระนาม ชื่อตำแหน่งต่างๆ และคำเรียกอย่างลำลอง ดูหัวข้อ “ขั้นตอนการแปล” ข้อ ๒
๗. ราชาศัพท์บางคำที่คาดว่าไม่คุ้นหูคนไทยทั่วไป หรือไม่เป็นที่รู้จักในวงกว้าง ผู้วิจัยจะแนบคำสามัญในวงเล็บ ต่อท้ายคำราชาศัพท์ในครั้งแรก
๘. คำที่ไม่มีราชาศัพท์บัญญัติที่เทียบเคียงกับคำต้นฉบับ แก้ปัญหาด้วยวิธี
 - แปลด้วยคำราชาศัพท์อื่นที่ความหมายใกล้เคียงหรือพอดทดแทนกันได้
 - แปลด้วยคำสามัญในระดับที่สุภาพหรือคำสุภาพ
 - กลับรูปแบบประโยคหรือเรียงประโยคใหม่ ให้สามารถใช้ราชาศัพท์ที่มีบัญญัติอยู่แล้วได้
 - กลับรูปแบบประโยคหรือเรียงประโยคใหม่ให้สื่อความหมายเดียวกับต้นฉบับได้โดยไม่ต้องใช้ราชาศัพท์

๓.๓ ขั้นตอนการแปล

๑. เทียบลำดับชั้นของพระราชวงศ์ โดยใช้ลำดับชั้นของพระราชวงศ์ไทยเป็นตัวตั้ง แล้วนำตำแหน่งต่างๆ ของราชวงศ์ทั้งหมดที่ปรากฏในตัวบท (ได้แก่ รัสเซีย อังกฤษ เฮสส์และไรน์) มาเทียบอย่างคร่าวๆ ว่าตำแหน่งใดเทียบเท่าหรือเทียบได้กับตำแหน่งใดของพระราชวงศ์ไทย จากนั้นนำพระนามของพระราชวงศ์ที่ปรากฏในตัวบทส่วนที่นำมาวิจัย มาใส่ในช่องตำแหน่งนั้นๆ แม้ว่าการใช้ราชาศัพท์เวลาแปล จะวางแผนให้ใช้ในระดับที่ต่ำที่สุดกับพระราชวงศ์ทุกพระองค์เพื่อความกระชับ แต่ตารางเทียบลำดับชั้นนี้จะทำให้เห็นว่าพระองค์ใดอยู่ในตำแหน่งที่สูงหรือต่ำกว่าพระองค์ใด ซึ่งมีผลต่อการใช้สรรพนามในประโยคคำพูด ในจดหมาย หรือบันทึกต่างๆ รวมถึงคำกราบทูลและคำเรียกขานอย่างล้าลอง เช่น ทูลกระหม่อม สมเด็จ ด้วย

ตารางเทียบลำดับชั้นพระราชวงศ์

	ไทย	รัสเซีย	อังกฤษ	เฮสส์และไรน์
๑	พระมหากษัตริย์	Tsar/ Emperor ได้แก่ [1. Nicholas II 2. Paul I]	King, Queen (Regnant) ได้แก่ [1. Queen Victoria 2. George V]	Grand Duke ได้แก่ [1. Louis IV, Grand Duke of Hesse 2. Ernest Louis, Grand Duke of Hesse]
๒	สมเด็จพระบรมราชินีนาถ	-	-	-
๓	สมเด็จพระบรมราชินี สมเด็จพระบรมราชชนนี	Tsaritsa/ Tsarina/ Empress Dowager Empress ได้แก่ [1. Alexandra Feodorovna, the Empress of Russia 2. Maria Feodorovna, the Dowager Empress]	-	Princess Consort ได้แก่ [Princess Alice of the United Kingdom]
๔	สมเด็จพระบรมโอรสาธิราช สยามมกุฎราชกุมาร สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี	Tsarevich ได้แก่ [Tsarevich Alexey Nikolaevich]	-	-

๕	พระบรมวงศ์ชั้นสมเด็จพระเจ้าฟ้า	<p>Grand Duke and Grand Duchess (children of the Tsar)</p> <p>ได้แก่</p> <p>[1. Grand Duchess Olga Nikolaevna 2. Grand Duchess Tatiana Nikolaevna 3. Grand Duchess Maria Nikolaevna 4. Grand Duchess Anastasia Nikolaevna 5. Grand Duchess Olga Alexandrovna] 6. Grand Duchess Elisabeth of Russia (*through marriage with Grand Duke Sergei Alexandrovich)]</p>	-	<p>Prince and Princess (children of Grand Duke)</p> <p>ได้แก่</p> <p>[Princess Elisabeth of Hesse and by Rhine]</p>
๖	พระบรมวงศ์ชั้นพระองค์เจ้า (พระราชโอรสพระราชธิดาของพระมหากษัตริย์)	-	-	-
๗	พระอนุวงศ์ชั้นพระองค์เจ้า	<p>Grand Duke and Grand Duchess (grandchildren of the Tsar) + Spouse</p> <p>ได้แก่</p> <p>[1. Grand Duke Dmitri Pavlovich 2. Princess Militza (Milica) of Montenegro (*through marriage with Grand Duke Peter Nikolaevich) 3. Princess Stana (Anastasia) of Montenegro (*through</p>	-	-

		marriage with Grand Duke Nikolai Nikolaevich)]		
๘	พระอนุวงศ์ชั้นหม่อมเจ้า	Prince and Princess (great-grandchildren and so on of the Tsar) ได้แก่ [Princess Mariya Baryatinskaya]	-	-

๒. ทำรายการพระนามและคำเรียกเจ้านายทุกพระองค์ที่ปรากฏในตัวบทส่วนที่นำมาวิจัย และแปลไว้ เพื่อใช้เป็นมาตรฐานในการแปล ให้ใช้เหมือนกันทุกครั้ง โดยนำแนวทางมาจากพระราชนิพนธ์ พระนิพนธ์ และหนังสือต่างๆ ที่เกี่ยวกับราชวงศ์ ที่ได้ศึกษามา อย่างไรก็ตาม จะดึงมาเฉพาะส่วนที่เป็นคำบรรยายของผู้แต่งเท่านั้น ส่วนที่เป็นข้อความอ้างอิง เช่น จากบันทึก โทรเลข จดหมายต่างๆ จะไม่ดึงออกมาด้วย เพราะคำเรียกจะแปรไปตามความสัมพันธ์ของผู้พูด ผู้ฟัง และผู้ถูกกล่าวถึง ซึ่งจะแปลและอธิบายในบทที่ ๔

พระราชวงศ์ของรัสเซีย

	พระราชวงศ์	พระนามและคำเรียกขาน	คำแปล
๑	Nicholas II	Nicholas	พระเจ้านิโคลัส
		Nicky	นิกกี
		the tsar	พระเจ้าซาร์
๒	Alexandra Feodorovna, the Empress of Russia	Alexandra	พระนางอะเล็กซันดรา
		Alix	เจ้าหญิงอลิกซ์
		the tsaritsa	สมเด็จพระราชินี
		the Empress (of Russia)	สมเด็จพระราชินี (แห่งรัสเซีย)
๓	Grand Duchess Olga Nikolaevna	Olga	เจ้าหญิงโอลกา
		Olga Nikolaevna	เจ้าหญิงโอลกา นิโคลาเยฟนา
๔	Grand Duchess Tatiana Nikolaevna	Tatiana	เจ้าหญิงตาเตียนา
๕	Grand Duchess Maria Nikolaevna	Maria	เจ้าหญิงมาเรีย
		Mashka	มัชกา
๖	Grand Duchess Anastasia Nikolaevna	Anastasia	เจ้าหญิงอะนัสตาเซีย
		Nastasya or Nastya	นัสตาซียาหรือนัสตียา
๗	Tsarevich Alexey Nikolaevich	Alexey	เจ้าชายอะเล็กเซย์

		the tsarevich	มกุฎราชกุมาร
๘	Grand Duchess Elisabeth of Russia (Princess Elisabeth of Hesse and by Rhine)	Grand Duchess Ella	แกรนด์ดัชเชสเอลลา
		Ella	แกรนด์ดัชเชสเอลลา
๙	Maria Feodorovna, the Dowager Empress	Maria Feodorovna	พระนางมาเรีย เฟโอดรอฟนา
		Grandmama	สมเด็จพระย่า
๑๐	Paul I	Paul I	พระเจ้าปอลที่ ๑
๑๑	Princess Mariya Baryatinskaya	Princess Mariya Baryatinskaya	เจ้าหญิงมารีญา บาร์ยาตินสกายา
๑๒	Grand Duchess Olga Alexandrovna	Aunt Olga	ทูลกระหม่อมอาโอลกา
		Grand Duchess Olga	แกรนด์ดัชเชสโอลกาพระปิตุจฉา
		Olga Alexandrovna	แกรนด์ดัชเชสโอลกา อะเล็กซันดรอฟนา
		Olga	แกรนด์ดัชเชสโอลกาพระปิตุจฉา
๑๓	Grand Duke Dmitri Pavlovich	Dmitri	แกรนด์ดยุกดมีตรี
		Dmitri Pavlovich	แกรนด์ดยุกดมีตรี ปฟโลวิช
๑๔	Princess Militza (Milica) of Montenegro	Militza	เจ้าหญิงมิลิตซา
๑๕	Princess Stana (Anastasia) of Montenegro	Stana	เจ้าหญิงสตานา

พระราชวงศ์ของอังกฤษ

	พระราชวงศ์	พระนามและคำเรียกขาน	คำแปล
๑	Queen Victoria	Queen Victoria	สมเด็จพระราชินีนาถวิกตอเรีย
๒	George V	the king	พระมหากษัตริย์
		Georgie	จอร์จี้

พระราชวงศ์ของเฮสส์และไรน์

	พระราชวงศ์	พระนามและคำเรียกขาน	คำแปล
๑	Ernest Louis, Grand Duke of Hesse and by Rhine	Ernie	แกรนด์ดยุกเออร์นี
๒	Princess Alice of the United Kingdom	Alice	เจ้าหญิงอลิซ

คำอธิบายการแปล

- Tsar เป็นตำแหน่งของรัสเซีย เทียบเท่า King ในงานเขียนและงานแปลต่างๆ ที่เกี่ยวกับราชวงศ์รัสเซีย มีคำที่นิยมใช้สองคำคือ “ซาร์” และ “พระเจ้าซาร์” “ซาร์” เป็นคำที่มักพบเห็นในงานที่ค่อนข้างไม่เป็นทางการ เช่น บทความในอินเทอร์เน็ต ที่เน้นให้ข้อมูล ไม่เน้นความถูกต้องของภาษา มักไม่ใช้ราชาศัพท์ ส่วน “พระเจ้าซาร์” พบเห็นได้บ่อยกว่า ในงานแปลทั่วไปเกี่ยวกับราชวงศ์รัสเซีย เช่น สารคดีหรือบทความในสื่อสิ่งพิมพ์ต่างๆ เป็นการผสมระหว่างคำภาษาไทย (พระเจ้า...) กับทับศัพท์ (ซาร์) ผู้วิจัยเลือกแปลด้วยคำนี้ เพราะเป็นคำที่พบเห็นการใช้บ่อยกว่า น่าจะคุ้นหูคนไทยมากกว่า และการมีคำว่า “พระเจ้า” นำหน้า แสดงสถานะพระเจ้าแผ่นดินอย่างชัดเจน สอดคล้องกับการใช้ราชาศัพท์มากกว่า
- Tsaritsa เป็นตำแหน่งของรัสเซีย เทียบเท่า Queen คำเทียบเคียงในภาษาไทยส่วนใหญ่ใช้คำว่า พระราชินี หรือ สมเด็จพระราชินี ผู้วิจัยเลือกใช้คำว่า “สมเด็จพระราชินี”
- The Empress เหมือน the tsaritsa แต่เป็นภาษาอังกฤษ ภาษาไทยนิยมแปลคำนี้ว่า “จักรพรรดินี” แต่ผู้วิจัยเกรงว่าหากแปลเช่นนั้นจะก่อให้เกิดความสับสน เนื่องจาก Tsaritsa แปลว่า “สมเด็จพระราชินี” และในเมื่อหมายถึงพระองค์เดียวกัน ก็ต้องใช้คำว่า “สมเด็จพระราชินี” เหมือนกัน
- Queen ในตัวบทมีพระองค์เดียว คือ Queen Victoria ซึ่งเป็น Queen Regnant (ทรงครองราชย์ด้วยสิทธิของพระองค์เอง ไม่ใช่พระชายาของ King) ในภาษาไทยมีคำที่ใกล้เคียงที่สุดคือ สมเด็จพระบรมราชินีนาถ แต่คำว่า “บรม” ไม่ใช่กับราชวงศ์ต่างประเทศ ตามหลักการของราชบัณฑิตยสถานที่ทบทวนไว้ในบทที่ ๒ จึงเหลือเพียง “สมเด็จพระราชินีนาถ” ซึ่งเป็นคำที่นิยมใช้แปลตำแหน่งของ Queen Victoria อย่างแพร่หลายในสื่อต่างๆ ผู้วิจัยจึงใช้คำนี้
- King ในตัวบทส่วนที่คัดมาวิจัยมีพระองค์เดียวเช่นกัน คือ George V เลือกใช้คำว่า “พระมหากษัตริย์”
- Tsarevich เป็นตำแหน่งของรัสเซีย เทียบเท่า Crown prince ตำแหน่งเทียบเคียงของไทย คือ “มกุฎราชกุมาร”
- ตำแหน่งที่ไม่มีตำแหน่งเทียบเคียงในภาษาไทย เช่น Grand Duchess และ Grand Duke ใช้วิธีทับศัพท์แบบถ่ายเสียง
- ตำแหน่งที่มีคำแปล เช่น Princess ใช้วิธีแปล
- การเอ่ยพระนามโดยไม่ใส่พระยศนำหน้า เช่น Nicholas, Alexandra ไม่สามารถแปลเพียงพระนามตามต้นฉบับได้ เนื่องจากภาษาไทย จะไม่ออกพระนามเจ้านายเฉยๆ โดยไม่มีคำนำหน้า จึงต้องเติมคำนำหน้า ดังนี้
 - พระเจ้าแผ่นดิน/พระมหากษัตริย์/พระเจ้าซาร์ ใช้คำนำหน้าว่า “พระเจ้า...” เช่น Nicholas = พระเจ้านิโคลัส Paul I = พระเจ้าปอลที่ ๑
 - พระราชินีหรือพระราชชนนี ใช้คำนำหน้าว่า “พระนาง...” ซึ่งเป็นคำเรียกในลักษณะลำลอง ไม่เป็นทางการ ตามแบบที่ได้ศึกษามาจากพระนิพนธ์และหนังสือต่างๆ เช่น “พระนางมารี อังตวณเดสต์” จะได้ว่า Alexandra = พระนางอะเล็กซันดรา Maria Feodorovna = พระนางมาเรีย เฟโอดอโรฟนา

- ตำแหน่งอื่นๆ ใช้ชื่อตำแหน่งเป็นคำนำหน้า เช่น Ella มีตำแหน่ง ณ ขณะเกิดเหตุการณ์ในเรื่อง เป็น Grand Duchess ก็ใช้คำนำหน้าพระนามว่า แกรนด์ดัชเชสเอลลา Dmitri อยู่ในตำแหน่ง Grand Duke แปลว่า แกรนด์ดยุกด์มีตรี Militza อยู่ในตำแหน่ง princess แปลว่า เจ้าหญิงมิลิตซา

ยกเว้น Grand Duchess ทั้งสี่ที่เป็นตัวเอกของเรื่อง และเจ้าชายอะเล็กเซย์ เนื่องจาก

- ๑ มีการออกพระนามโดยไม่ใส่พระยศอยู่บ่อยครั้ง หรืออาจกล่าวได้ว่าแทบจะตลอดเวลา การใช้คำนำหน้าว่า “แกรนด์ดัชเชส” ทุกครั้งจะทำให้บทแปลยาวยืดเยื้อมาก
- ๒ มีแกรนด์ดัชเชสโศลกอีกพระองค์ซึ่งเป็นพระกนิษฐาของพระเจ้านิโคลัส และมีส่วนสำคัญในเรื่อง ถ้าใช้คำนำหน้าพระนามว่า “แกรนด์ดัชเชส” ทั้งสองพระองค์ อาจทำให้ผู้อ่านเกิดความสับสนได้ว่ากำลังหมายถึงพระองค์ไหน

๓ ต้องการเน้นสถานะเจ้าหญิง (พระธิดาของพระเจ้านิโคลัสที่ ๒)

ดังนั้น ผู้วิจัยจึงใช้คำนำหน้า Grand Duchess ทั้งสี่ที่เป็นตัวเอกว่า “เจ้าหญิง” แทน ซึ่งในกรณีของเจ้าชายอะเล็กเซย์ก็เช่นเดียวกัน คือ

- ๑ แม้พระนามปรากฏไม่บ่อย แต่การใช้คำว่า “มกุฎราชกุมารอะเล็กเซย์” ทุกครั้ง ก็ยังยาวเกินไป
- ๒ ต้องการเน้นสถานะเจ้าชาย (พระโอรสของพระเจ้านิโคลัสที่ ๒)
- ๓ เนื่องจากตัวบทเน้นความสัมพันธ์ในครอบครัว เมื่อใช้คำนำหน้าว่า “เจ้าหญิง” สำหรับ Grand Duchess ทั้งสี่ ก็ควรใช้ “เจ้าชาย” สำหรับ Alexey ซึ่งเป็นพระอนุชาด้วย เพื่อไม่ให้เกิดความสับสน

- คำแสดงความเป็นเครือญาติ ได้แก่ Grandmama และ Aunt Olga แปลโดยอิงข้อมูลในหัวข้อ “คำเกี่ยวเนื่องกับราชาศัพท์ที่ใช้ในภาษาพูด” ใน *ราชาศัพท์ฉบับราชบัณฑิตยสถาน* และตัวอย่างจากพระราชนิพนธ์ พระนิพนธ์ และหนังสือเกี่ยวกับราชวงศ์ โดยในขั้นแรกต้องดูกำเนิดหรือตำแหน่งของบุคคลผู้นั้น เพื่อกำหนดคำเรียก

- Grandmama คือ พระนางมาเรีย เฟโอโดรอฟนา ซึ่งเดิมคือเจ้าหญิงดั๊กมาร์แห่งเดนมาร์ก หากเทียบลำดับกับพระราชวงศ์ไทยจะอยู่ในลำดับเจ้าฟ้าชั้นเอก (พระธิดาในพระมหากษัตริย์ ประสูติแต่พระอัครมเหสี) แต่ในภายหลัง พระองค์อภิเษกสมรสกับพระเจ้าอะเล็กซานเดอร์ที่ ๓ แห่งรัสเซีย มีการย้ายราชวงศ์ จึงต้องยึดตามตำแหน่งใหม่ คือ “สมเด็จพระราชินี” และ “สมเด็จพระราชชนนี” ตามลำดับ ซึ่งคำลาลองที่ใกล้เคียงที่สุดคือคำว่า “สมเด็จพระ” ตามเงื่อนไขข้อ ๒ ที่ระบุว่า “คำที่พระราชโอรสพระราชธิดาทรงเรียกพระราชมารดาที่เป็นสมเด็จพระบรมราชินีนาถ สมเด็จพระบรมราชินี (ที่มีได้เป็นเจ้าฟ้าชั้นเอกตั้งแต่ประสูติ) ว่า “สมเด็จพระแม่”¹ ดังนั้น เมื่อพระราชโอรสพระราชธิดาทรงเรียกพระองค์ว่า “สมเด็จพระแม่” แล้ว พระราชนัดดาที่ต้องทรงเรียกพระองค์ว่า “สมเด็จพระย่า”
- Aunt Olga คือ แกรนด์ดัชเชสโศลก อะเล็กซานดรอฟนา พระกนิษฐาพระองค์เล็กในพระเจ้านิโคลัส ตามลำดับชั้นที่เทียบไว้ในข้อ ๑ ทรงอยู่ในชั้นเทียบเท่าเจ้าฟ้าชั้นทูลกระหม่อม (ชั้นเอก)

¹ ราชบัณฑิตยสถาน, *ราชาศัพท์ ฉบับราชบัณฑิตยสถาน*, พิมพ์ครั้งที่ ๒ (กรุงเทพฯ: ราชบัณฑิตยสถาน, ๒๕๕๔), หน้า ๒๔๖

ราชบัณฑิตยสถานระบุว่า “หากเจ้านายทรงเรียกพระประยูรญาติที่เป็นเจ้าฟ้าชั้นเอก จะระบุตำแหน่ง
ความเป็นเครือญาติท้ายคำว่า “ทูลกระหม่อม” เช่น ทูลกระหม่อมปู่ ทูลกระหม่อมพ่อ ทูลกระหม่อมลุง
ทูลกระหม่อมป้า ทูลกระหม่อมอา²” ดังนั้น Aunt Olga ซึ่งมีความสัมพันธ์เป็นพระปิตุจฉา (อาผู้หญิง)
ของเจ้าหญิงสตีเฟอรวงค์ที่เป็นตัวเอกของเรื่อง คำเรียกพระองค์จึงต้องเป็น “ทูลกระหม่อมอาโอลกา”

- พระนามลำลอง ไม่สามารถแปลโดยมีคำนำหน้าว่า “พระเจ้า” เช่น “พระเจ้านิกกี” เหมือนพระนามจริงได้ จึงต้อง
แปลทับศัพท์พระนามไปตรงๆ ก่อน โดยอาจต้องปรับเปลี่ยนให้เหมาะสมกับบริบทอีกครั้งเมื่อแปลจริง
- เจ้านายที่มีพระนามว่า Olga ในตัวบทส่วนที่คัดมาวิจัยมีสองพระองค์ ได้แก่

๑. พระธิดาพระองค์โตของพระเจ้านิโคลัส

๒. พระกนิษฐาพระองค์เล็กของพระเจ้านิโคลัส

นอกจากทั้งสองพระองค์จะมีพระนามเดียวกันแล้ว ยังทรงอยู่ในลำดับฐานันดรศักดิ์เดียวกัน ใช้คำ
นำหน้าเหมือนกันคือ Grand Duchess ซึ่งทั้งสองพระองค์มีความสัมพันธ์เป็นอา-หลาน

นอกจากการเลี่ยงไปใช้คำนำหน้าพระนามของ Olga ผู้เป็นหลานว่า “เจ้าหญิง” แทน “แกรนด์ดัชเชส”
เพื่อป้องกันความสับสนดังที่ได้กล่าวไปแล้วนั้น เมื่อกล่าวถึง Grand Duchess Olga Alexandrovna ผู้เป็นอา
ยังต้องใช้คำที่ชัดเจนที่สุด เพื่อให้ผู้อ่านทราบทันทีว่าหมายถึงพระองค์ไหน โดยไม่ต้องเดาจากบริบท

ในบทบรรยาย ปรากฏพระนามและคำเรียก Grand Duchess Olga Alexandrovna ทั้งหมด ๔ คำ
ได้แก่ Aunt Olga, Grand Duchess Olga, Olga Alexandrovna และ Olga

Aunt Olga และ Olga Alexandrovna นั้นไม่มีปัญหา จากคำแปลสามารถทราบได้ทันทีว่าหมายถึง
พระองค์ไหน แต่ Grand Duchess Olga และ Olga หากแปลว่า “แกรนด์ดัชเชสโอลกา” เฉยๆ ผู้อ่านอาจจะ
สับสนกับพระธิดาของพระเจ้านิโคลัสได้ ผู้วิจัยจึงใส่คำว่า “พระปิตุจฉา” ต่อท้ายพระนาม ซึ่งหมายถึง “ผู้อา”
หรือ “ผู้เป็นอา” โดยได้แนวทางจากการเปลี่ยนชื่อชาวตะวันตกที่มักตั้งชื่อลูกชายชื่อเดียวกับพ่อ ซึ่งวิธีทำให้ทราบว่า
กำลังหมายถึงคนไหน มักจะระบุคำว่า “ผู้พ่อ” ต่อท้ายชื่อ

๓. ลงมือแปลตัวบททั้งหมดที่คัดมาวิจัยตามแนวทางที่กำหนดไว้

² เรื่องเดียวกัน

บทที่ ๔

ตัวบทต้นฉบับ บทแปล
และคำอธิบายการแปล

ต้นฉบับ	บทแปล	อธิบาย
<p>Page 31-33</p> <p>Nicholas and Alexandra were both convinced their baby would arrive around the middle of October but it still had not been born when Ella arrived from Moscow at the end of the month. She found Alix looking '<u>remarkably well</u> thank God so much plumper in the face such a healthy complexion better than I had seen for years', she reported to Queen Victoria. She was concerned that the baby was '<u>probably immense</u>', but Alix was transformed – '<u>full of fun quite like as a child & that dreadfully sad look which Papa's death had printed on her disappears in her constant smiles</u>'.</p> <p>Nicholas was keeping careful watch over his wife: '<u>the "babe" has sunk lower and makes her very uncomfortable, the poor dear!</u>' he told his mother. So preoccupied was he with its imminent arrival, that he hoped his ministers would not 'swamp' him with work when the time came. Anticipating a son, he and Alexandra had already decided on the name Paul. Maria Feodorovna, however, was not at all keen on it, because of its associations with Paul I, who had been murdered, but she was anxious to be there when labour began. '<u>It is understood, isn't it, that you will let me know as soon as the first symptoms appear? I shall fly to you, my dear children,</u></p>	<p>หน้า ๓๑-๓๓</p> <p>ทั้งพระเจ้านิโคลัสและพระนางอะเล็กซานดราทรงเชื่อว่าพระกุมารจะประสูติราวกลางเดือนตุลาคม แต่เมื่อแกรนด์ดัชเชสเอลลาพระภคินีของพระนางอะเล็กซานดราเสด็จมาจากมอสโคตอนสิ้นเดือน พระกุมารก็ยังไม่ประสูติ แกรนด์ดัชเชสเอลลาทรงเห็นว่าอลิกซ์ของพระองค์ '<u>ดูดีอย่างเหลือเชื่อ ขอบคุณพระเจ้า ใบหน้ามีเนื้อหนังขึ้น ผิวพรรณดูสุขภาพดีกว่าที่หม่อมฉันเคยเห็นมาตลอดหลายปี</u>' ทรงรายงานสมเด็จพระราชินีนาถวิกตอเรีย พระองค์ทรงกังวลว่าพระกุมาร '<u>น่าจะตัวใหญ่มาก</u>' แต่อลิกซ์ของพระองค์เปลี่ยนไปแล้ว '<u>มีแต่ความสนุกสนาน เกือบจะเหมือนเมื่อตอนเด็กๆ ที่เดียว และความเศร้าเสียใจอย่างรุนแรงที่ประทับบนใบหน้าของเธอ จากการสวรรคตของทูลกระหม่อมพ่อ ก็มลายหายไปในวันที่ยิ้มที่เกิดขึ้นตลอดเวลา</u>'</p> <p>พระเจ้านิโคลัสทรงเฝ้าดูพระชายาอย่างใกล้ชิด “<u>เจ้าตัวน้อย</u>” เคลื่อนต่ำลง และทำให้เธอรู้สึกไม่สบายเอามากๆ ช่างน่าสงสารจริงๆ! พระองค์รับสั่งกับพระมารดา ทรงหมกมุ่นอยู่กับพระกุมารที่ใกล้มาถึงเต็มที เสียจนหวังว่าพวกรัฐมนตรีจะไม่ ‘ถม’ งานใส่พระองค์มากนักเมื่อเวลานั้นมาถึง เนื่องจากทรงคาดหวังจะได้พระโอรส พระองค์และพระนางอะเล็กซานดราจึงทรงเลือกพระนาม ‘ปอล’ ไว้ แต่พระนางมาเรีย เฟโอดอโรฟนาไม่โปรดพระนามนี้เลย เพราะมีความเชื่อมโยงกับพระเจ้าปอลที่ ๑ ที่ถูกปลงพระชนม์ อย่างไรก็ตาม ทรงร้อนพระทัยอยากเสด็จไปประทับอยู่ด้วยเมื่อพระนางอะเล็กซานดราเริ่มเจ็บพระครรภ์ '<u>ลูกเข้าใจแล้วใช่ไหม ว่าลูกจะบอกให้แม่รู้ทันทีที่เริ่มมีอาการ แม่จะรีบเหาะไป ลูกๆ ที่รักของแม่ แม่จะไม่เกาะรถบวง</u></p>	<p>*คำว่า Baby แปลว่า พระกุมาร เนื่องจากยังไม่ประสูติ ยังไม่ทราบเพศ</p> <p>*Ella ในที่นี้คืออดีตเจ้าหญิงเอลลาแห่งเฮสส์และไรน์ พระภคินี (พี่สาว) ของพระนางอะเล็กซานดรา ทรงเสกสมรสกับ Grand Duke Sergei Alexandrovich แห่งรัสเซีย จึงมีตำแหน่ง ณ ขณะที่เกิดเหตุการณ์ในดับทเป็น Grand Duchess และตามขนบไทย การกล่าวถึงพระราชวงศ์ จะต้องมีคำนำหน้าพระนาม จะเรียกพระนามเฉยๆ ไม่ได้ จึงใช้คำนำหน้าตามตำแหน่งที่ทรงดำรงอยู่ คือแกรนด์ดัชเชส และขยายความต่อทำให้ผู้อ่านทราบว่า แกรนด์ดัชเชสเอลลา คือใคร</p> <p>*<u>remarkably well...</u> ถึง <u>full of fun...</u> ผู้พูดคือแกรนด์ดัชเชสเอลลา ผู้ฟังคือสมเด็จพระราชินีนาถวิกตอเรีย (ยาย) ผู้ถูกกล่าวถึงคือพระนางอะเล็กซานดราและพระกุมารที่กำลังจะประสูติ แม้ว่าขณะพูด แกรนด์ดัชเชสจะอยู่ในฐานันดรศักดิ์ที่ต่ำกว่าพระนางฯ แต่สถานการณ์ในการสนทนาคือพี่สาวพูดถึงน้องสาวที่สนิทกันให้ผู้เป็นยายฟังผ่านทางจดหมายส่วนตัว ไม่ใช่การพูดถึงในสถานการณ์ที่เป็นทางการ ดังนั้นจึงไม่ใช้ราชาศัพท์ แต่ใช้ภาษาปกติเหมือนที่สามัญชนพูดกัน ส่วนสรรพนามบุรุษที่ ๑ “I” ใช้ “หม่อมฉัน” เนื่องจากผู้น้อย (เพศหญิง) พูดกับผู้ใหญ่ ส่วนคำว่า Papa แกรนด์ดัชเชสเอลลา รับสั่งถึงแกรนด์ดยุกหลุยส์ที่ ๔ แห่งเฮสส์และไรน์ พระบิดา</p>

and shall not be a nuisance, except perhaps by acting as *policeman, to keep everybody else well away.*'

The baby's size and position were causing Alexandra such terrible pain in her back and legs that she was now forced to lie in bed or on the sofa for much of the time. 'Baby won't come – it is at the door but has not yet wished to appear & I do *so terribly* long for it', she told Ernie. Dr Ott was now staying overnight and Madame Günt had been there for the past two weeks. With no news emanating from official sources about the progress of the Empress of Russia's pregnancy, rumour abroad was rife, just as it had been in the run-up to her marriage. The gossip prompted a firm rebuttal in the British press, based on 'well-informed quarters in Darmstadt and Berlin':

With reference to certain disquieting rumours which have been circulated respecting the health of the Empress of Russia, and the statement that some other physicians will be called in, a St Petersburg correspondent says that Her Imperial Majesty, according to the declaration of her medical adviser, is going on as well as possible, and that she neither needs nor desires any extraneous assistance.

At around 1 o'clock in the morning of 3 November, Alexandra finally went into labour. Ella was joined by Maria Feodorovna, and together, as Ella reported to Queen Victoria, they 'gently rubbed her back & legs which relieved her'. Alexandra was grateful for their presence and

อะไรเลย นอกจากอาจจะทำตัวเป็นตำรวจ คอยกันทุกคนออกไปห่างๆ'

ขนาดและตำแหน่งของพระกุมารทำให้พระนางอะเล็กซันดราทรงปวดพระขนอง (หลัง) และพระเพลา (ขา) อย่างหนักจนต้องใช้เวลาส่วนใหญ่ประทับอยู่แต่บนพระแท่นบรรทมหรือพระเก้าอี้โซฟา 'เจ้าตัวน้อยยังไม่ยอมมาเลย อยู่หน้าประตูแล้วแต่ยังไม่นึกอยากจะได้ลงมา หม่อมฉันอยากเห็นหน้าลูกใจจะขาดแล้ว' พระนางทูลแกรนด์ดยุกเออร์นี พระเชษฐา ตอนนั้นหม่อมออกด้อมคั่งคั่นแล้ว และมาตามกินสก็มาอยู่ได้สองสัปดาห์แล้ว เมื่อไม่มีข่าวใดๆ เกี่ยวกับความคืบหน้าเรื่องพระครรภ์ของสมเด็จพระราชินีแห่งรัสเซีย ออกมาจากแหล่งข่าวที่เป็นทางการ ข่าวลือก็เริ่มแพร่กระจายไปทั่ว เช่นเดียวกับตอนก่อนการเสกสมรสของพระองค์ ข่าวซุบซิบนั้นกระตุ้นให้สื่ออังกฤษออกมาโต้แย้งโดยอ้างอิงจาก 'หน่วยงานที่รู้ข้อมูลอย่างดีในดาร์มชตัตต์และเบอร์ลิน'

สืบเนื่องจากข่าวลือที่ก่อให้เกิดความวิตกกังวลซึ่งแพร่สะพัดไปทั่วเกี่ยวกับพระพลานามัยของสมเด็จพระราชินีแห่งรัสเซีย และแถลงการณ์ที่ว่าแพทย์บางคนถูกเรียกตัวเข้าไปนั้น นักข่าวประจำกรุงเซนต์ปีเตอส์เบิร์กคนหนึ่งระบุว่า จากคำประกาศของที่ปรึกษาด้านการแพทย์ประจำพระองค์ สมเด็จพระราชินีทรงกำลังพยายามอย่างดีที่สุดเท่าที่จะเป็นไปได้ และไม่ทรงประสงค์หรือจำเป็นต้องได้รับความช่วยเหลือใดๆ จากภายนอก

ราวหนึ่งนาฬิกาของเช้าวันที่ ๓ พฤศจิกายน พระนางอะเล็กซันดราที่ทรงเริ่มเจ็บพระครรภ์ในที่สุด พระนางมาเรีย เฟโโดรอฟนา เสด็จมาสมทบกับแกรนด์ดัชเชสเอลลา และตามที่แกรนด์ดัชเชสเอลลาทรงรายงานต่อสมเด็จพระราชินีนาถวิกตอเรีย ทั้งสองพระองค์ 'ช่วยกันลูบหลังและขาของเธอ ซึ่งช่วยให้เธอรู้สึกดีขึ้น' พระนาง

ของพระองค์และพระนางอะเล็กซันดรา แกรนด์ดยุกหลุยส์ ทรงมีฐานันดรศักดิ์เทียบเท่ากับพระเจ้าแผ่นดิน (ผู้ปกครองเฮสส์และไรน์) จึงแปลโดยใช้คำว่า "ทูลกระหม่อมพ่อ" อ้างอิงจากหัวข้อ "คำเกี่ยวเนื่องกับราชาศัพท์ที่ใช้ในภาษาพูด" ในราชาศัพท์ฉบับราชบัณฑิตยสถาน ที่ระบุว่า "ทูลกระหม่อม – คำที่พระราชโอรสพระราชธิดาทรงเรียกพระราชบิดาที่เป็นพระมหากษัตริย์" และจากตัวอย่างการใช้ในพระราชนิพนธ์พระนิพนธ์ และหนังสือต่างๆ เกี่ยวกับราชวงศ์ ที่ได้ศึกษามา

*Alix เดิมวางแผนไว้ให้แปลว่า "เจ้าหญิงอลิกซ์" เนื่องจากเป็นพระนามเดิมก่อนอภิเษกสมรสขณะที่ทรงดำรงตำแหน่งเจ้าหญิงแห่งเฮสส์และไรน์ แต่เมื่อจากบริบท ไม่สามารถแปลเช่นนั้นได้ เพราะจะขัดกับสถานการณ์ปัจจุบันที่ทรงเป็นสมเด็จพระราชินีแล้วและกำลังจะมีพระประสูติกาล เข้าใจว่าผู้แต่งใช้พระนามนี้ตามคำพูดของแกรนด์ดัชเชสเอลลาที่ยังทรงเรียกน้องสาวด้วยพระนามเดิม ซึ่งหากพระนาม Alix อยู่ในข้อความอ้างอิงคำพูดของแกรนด์ดัชเชส จะสามารถแปลว่า "อลิกซ์" เฉยๆ ได้ เนื่องจากพี่น้องเรียกกันเอง ไม่ต้องมีคำนำหน้าพระนาม แต่เมื่ออยู่ในบทบรรยายเช่นนั้น และไม่สามารถแปลว่า "เจ้าหญิงอลิกซ์" ได้ ผู้วิจัยจึงแก้ปัญหาด้วยการแปลว่า "อลิกซ์ของพระองค์" เพื่อให้เห็นว่าเป็นการเอ่ยพระนามอย่างที่แกรนด์ดัชเชสทรงเรียก

*the "babe" has sunk lower ผู้พูดคือพระเจ้านิโคลัส ผู้ฟังคือพระมารดา ผู้ถูกกล่าวถึงคือพระชายาและพระกุมารที่กำลัง

<p>that of her husband too, for her labour lasted twenty hours, during which Nicholas was frequently in tears and his mother often on her knees in prayer. Finally, at 9 p.m. <u>'we heard a child's squeal, and all heaved a sigh of relief'</u>, as Nicholas recalled.</p> <p>It was not, however, the longed-for boy, but a girl, and Ella's apprehensions had been correct: <u>'The Baby was colossal but she was so brave & patient & Minny [Maria Feodorovna] a great comfort encouraging her.'</u> The baby girl weighed 10 pounds (4.5 kg); it had required the combined skill of Ott and Güntz to deliver her, an episiotomy and forceps having been necessary, with the help of chloroform. It was, Nicholas wrote in his diary, <u>'A day I will remember for ever'</u>, but he had <u>'suffered a very great deal'</u> at the sight of his wife in the agonies of labour. His baby daughter, whom he and Alexandra named Olga, seemed so robust that he remarked that she didn't look like a newborn at all.</p> <p>Queen Victoria was enormously relieved to hear the news: <u>'At Carlisle got a telegram from Nicky saying: "Darling Alix has just given birth to a lovely enormous little</u></p>	<p>อะเล็กซานดราทรงซาบซึ้งในการที่ทั้งสองพระองค์ รวมถึงพระสวามีของพระองค์เสด็จมาประทับอยู่ด้วย เนื่องจากพระประสูติกาลกินเวลานานถึงยี่สิบชั่วโมง ซึ่งในระหว่างนั้นพระเจ้านิโคลัสทรงพระ-กันแสงอยู่เนืองๆ และพระมารดาของพระองค์ก็ทรงคุกพระขมส์สวดภาวนาบ่อยครั้ง ในที่สุด เมื่อเวลาสามทุ่ม <u>'เราก็ได้ยินเสียงเด็กร้อง และทุกคนก็ถอนหายใจอย่างโล่งอก'</u> พระเจ้านิโคลัสทรงระลึกถึงเหตุการณ์นั้น</p> <p>อย่างไรก็ตาม พระกุมารองค์นี้ไม่ใช่พระโอรสอย่างที่ทรงปรารถนา หากแต่เป็นพระธิดา และแกรนด์ดัชเชสเฮลเลนาก็ทรงเข้าพระทัยไม่ผิด <u>'เด็กตัวใหญ่มาก แต่เธอก็กล้าหาญและอดทนมาก มินนี่ (พระนาง-มาเรีย เฟโอโดรอฟนา) ปลอบเธอ ให้กำลังใจเธอดีเหลือเกิน'</u> พระธิดาแรกประสูติทรงมีน้ำหนัก ๑๐ ปอนด์ (๔.๕ กิโลกรัม) ต้องใช้ทักษะของทั้งหม้อออกตัดและมาตามกินส์ตร่วมกันในการทำคลอด โดยจำเป็นต้องกรีดขยายปากพระโยนี และใช้คีมช่วยดึงพระธิดา โดยใช้คลอโรฟอร์ม¹ช่วย พระเจ้านิโคลัสทรงเขียนไว้ในบันทึกส่วนพระองค์ว่า วันนั้นเป็น <u>'วันที่เราจะจดจำไปตลอดกาล'</u> แต่พระองค์ก็ทรง <u>'เจ็บปวดอย่างแสนสาหัส'</u> ที่ต้องทอดพระเนตรเห็นพระชายาทรมานจากการมีพระประสูติกาล พระธิดาซึ่งพระองค์และพระนาง อะเล็กซานดราทรงตั้งพระนามว่าโอลกา นั้น ดูแข็งแรงสมบูรณ์เสียจนทรงตั้งข้อสังเกตว่าดูไม่เหมือนทารกแรกเกิดเลย</p> <p>สมเด็จพระราชินีนาถวิกตอเรียทรงเบาพระทัยอย่างยิ่งเมื่อทราบข่าว <u>'ที่คาร์ไลล์ได้รับโทรเลขจากนิกกี บอกว่า "อลิกซ์ที่รักเพิ่งให้กำเนิดโอลกา ลูกสาวน้อยๆ ที่ตัวเบ้อเริ่มน่ารัก หม่อมฉันสุขจนไม่อาจ</u></p>	<p>จะประสูติ ซึ่งมีฐานันดรศักดิ์ต่ำกว่าผู้พูด ดังนั้นใช้ภาษาปกติ ไม่ใช่ราชาศัพท์ในการกล่าวถึง ส่วนสรรพนามบุรุษที่ ๑ ใช้ "หม่อมฉัน" ตามแนวทางของ ว. ณ ประมวญมารค ที่เจ้านายใช้แทนพระองค์เองเมื่อพูดกับเจ้านายที่ใกล้ชิดกัน (เทียบเสมอกัน สูงกว่า หรือต่ำกว่าเล็กน้อย) the "babe" แปลด้วยคำว่า "เจ้าตัวน้อย" ซึ่งเป็นคำที่พ่อแม่มักใช้พูดถึงลูกที่ยังเล็กให้คนในครอบครัวหรือญาติพี่น้องฟังแบบไม่เป็นทางการ</p> <p>*<u>It is understood</u> ผู้พูดคือพระนางมาเรีย เฟโอโดรอฟนา (พระมารดาของพระเจ้านิโคลัส) ผู้ฟังคือพระเจ้านิโคลัส แม้ขณะนั้นพระเจ้านิโคลัสจะมีฐานันดรศักดิ์สูงกว่าพระมารดาแต่ก่อนจะขึ้นครองราชย์ พระเจ้านิโคลัสเคยอยู่ในตำแหน่งเจ้าชาย และพระนางมาเรียอยู่ในตำแหน่งสมเด็จพระราชินีซึ่งสูงกว่า รวมกับรูปแบบความสัมพันธ์แม่-ลูก จึงแปลโดยให้พระนางฯ ใช้คำสามัญกับพระเจ้านิโคลัส ไม่ใช่ราชาศัพท์</p> <p>*<u>Baby won't come</u> ผู้พูดคือพระนางอะเล็กซานดรา ผู้ฟังคือแกรนด์ดยุกเออริ่งแห่งเฮสส์และไรน์ พระเชษฐา ผู้ถูกกล่าวถึงคือพระกุมารในพระครรภ์ ลักษณะเดียวกับพระเจ้านิโคลัส รับสั่งถึงพระกุมารให้พระมารดาฟัง และ baby ใช้คำว่า เจ้าตัวน้อย เช่นเดียวกัน</p>
---	--	--

¹ ของเหลวใสไร้สี มีฤทธิ์ระงับปวดและทำให้กล้ามเนื้อคลายตัวได้ดี กดการทำงานของหัวใจและการไหลเวียนเลือด ใช้เป็นยาสงบในอดีต

<p>daughter, Olga. My joy is beyond words. Mother & child doing well." Am so thankful.' She was even more relieved to hear from Ella that 'The joy of having their baby has never one moment let them regret little Olga being a girl'. Indeed Nicholas was quick to emphasize his and Alexandra's joy, in a story later widely circulated in the press. Upon being congratulated by the court chamberlain he is said to have remarked, 'I am glad that our child is a girl. Had it been a boy he would have belonged to the people, being a girl she belongs to us.' They were, quite simply, besotted. 'They are so proud of themselves & each other & the baby that they think nothing could be more perfect', wrote the wife of a British diplomat. 'For us there is no question of sex,' Alexandra asserted, 'our child is simply a gift from God.' She and Nicholas were quick to reward the skills of Dr Ott and Madame Güntz in the safe delivery of their daughter: Ott was appointed <i>leib-akusher</i> to the imperial court and presented with a jewelled snuffbox of gold and diamonds and an honorarium of 10,000 roubles (as he would be for delivering all the Romanov children); Evgeniya Güntz received around 3,000 roubles each time.</p>	<p>บรรยายได้ ทั้งแม่และลูกสบายดี” เรารู้สึกขอบคุณอย่างยิ่ง” ทรงโล่งพระทัยมากขึ้นอีกเมื่อได้ทราบจากแกรนด์ดัชเชสเอลลาว่า ‘ความยินดีที่ได้ลูกทำให้ไม่มีสักนาทีที่ทั้งคู่จะเสียใจที่โอรสกลายเป็นผู้หญิง’ ในเรื่องเล่าที่ภายหลังแพร่หลายเป็นวงกว้างผ่านสื่ออื่นนั้น ปรากฏว่าความจริงแล้วพระเจ้านิโคลัสทรงอดป่าวประกาศความยินดีปรีดาของพระองค์กับพระนางอะเล็กซานดราไม่ได้ด้วยซ้ำ เมื่อทรงรับการแสดงความยินดีจากกรมวัง ว่ากันว่าพระองค์ตรัสว่า ‘เรายินดีที่ลูกของเราเป็นหญิง หากเป็นชาย เขาต้องเป็นของประชาชน แต่เมื่อเป็นหญิงเขาเป็นของเราสองคน’ ทั้งสองพระองค์ทรงหลงใหลคลั่งไคล้อย่างหมดพระทัย ภริยานักการทูตอังกฤษคนหนึ่งเขียนไว้ว่า ‘ทั้งสองพระองค์ทรงภูมิใจพระทัยในพระองค์เอง ในกันและกัน และในพระธิดาซึ่งทั้งสองทรงดำริว่าไม่มีอะไรจะสมบูร์นแบบไปกว่า’ ‘สำหรับเราแล้ว เพศไม่ใช่ปัญหาเลย’ พระนางอะเล็กซานดราทรงยืนยัน ‘ลูกของเราคือของขวัญจากพระเจ้าผู้เป็นเจ้าของแท้จริง’ พระองค์และพระเจ้านิโคลัสทรงไม่รอช้าที่จะตอบแทนทักษะของหมอออตต์และมาตามกีนสต์ที่ทำการคลอดพระธิดาอย่างปลอดภัย หมอออตต์ได้รับการแต่งตั้งเป็น <i>ลีบ-อคูเช</i> หรือสูตินรีแพทย์ประจำราชสำนัก และได้รับกล่องยานัตถ์ประดับอัญมณี บรรจุทองและเพชร รวมถึงเงินสมนาคุณ ๑๐,๐๐๐ รูเบิล (ซึ่งจะได้รับทุกครั้งที่ในการทำคลอดพระโอรสพระธิดาทุกพระองค์ของราชวงศ์โรมานอฟ) ส่วนเยฟเจเนีย กีนสต์ ได้รับเงินสมนาคุณราว ๓,๐๐๐ รูเบิลในแต่ละครั้ง</p>	<p>*Ernie หลักการเดียวกับ Ella ก่อนหน้านี้ คือใช้ตำแหน่ง ณ ขณะนั้นเป็นคำนำหน้าพระนาม และขยายความต่อท้าย ว่าแกรนด์ดยุกเออร์นีคือใคร มีความเกี่ยวข้องอย่างไรกับพระนางอะเล็กซานดรา</p> <p>*boy และ girl ไม่มีราชาศัพท์ จึงแก้ปัญหาด้วยการใช้คำราชาศัพท์อื่นที่ความหมายใกล้เคียงหรือพอทดแทนกันได้ และไม่ขัดกับบริบท คือ พระโอรส และ พระธิดา</p> <p>*baby girl ไม่มีราชาศัพท์เช่นเดียวกับ baby แต่เนื่องจากทราบเพศแล้ว จึงใช้คำว่า “พระธิดา” ได้ นำมาประกอบกับส่วนขยาย “แรกประสูติ” ที่หมายถึงเด็กแรกเกิด หรือ baby</p> <p>*diary ไม่มีราชาศัพท์ ตามปกติแปลว่าบันทึกประจำวันหรือบันทึกส่วนตัว จึงเลือกความหมายหลัง เปลี่ยน “ส่วนตัว” ที่ใช้กับสามัญชนเป็น “ส่วนพระองค์”</p> <p>*A day I will remember เป็นข้อความในบันทึกส่วนพระองค์ของพระเจ้านิโคลัส เสมือนพูดกับตัวเอง ไม่มีผู้ฟังสรรพนามแทนพระองค์เองจึงใช้ “เรา” ตามแบบ ว. ณ ประมวญมารค ตามที่วางแผนไว้</p> <p>*At Carlisle เป็นข้อความในบันทึกส่วนพระองค์ของสมเด็จพระราชินีนาถวิกตอเรีย สรรพนามแทนพระองค์เองใช้ “เรา” เช่นเดียวกับพระเจ้านิโคลัส ภายในมีข้อความโทรเลขจาก</p>
--	--	--

		<p>พระเจ้านิโคลัสชื่นชอบอยู่ พระเจ้านิโคลัสกับพระราชินีนาถ วิกตอเรียถือว่าฐานันดรศักดิ์เสมอกัน แต่พระเจ้านิโคลัสทรง อาวุโสน้อยกว่ามากและเคยมีฐานันดรศักดิ์ต่ำกว่า นอกจากนี้ ยังมีความสัมพันธ์เป็นหลานเขย จึงใช้สรรพนามแทนพระองค์ เองว่า “หม่อมฉัน” กับพระราชินีนาถฯ ตามที่วางแผนไว้ และ ภาษาที่ใช้แปลควรสุภาพเหมือนคุยกับผู้มีอาวุโสกว่า แต่ เนื่องจากเป็นข้อความโทรเลขซึ่งมีขนาดสั้น จึงต้องแปลโดยใช้ รูปประโยคที่กระชับที่สุด และไม่ใช้คำขานรับ เพราะจะทำให้ ข้อความยืดยาว</p> <p>*‘I am glad that our child และ ‘For us there is no question จนถึง ‘our child is simply พระเจ้านิโคลัสและ พระนางอะเล็กซันดรารับสั่งแก่ข้าราชการบริพาร สรรพนามบุรุษ ที่ ๑ จึงใช้ “เรา” และไม่ใช้ราชาศัพท์เมื่อรับสั่งถึงพระธิดาซึ่ง ฐานันดรศักดิ์ต่ำกว่า</p>
<p>Page 46-47</p> <p>President Faure was not the only person to be smitten with the two little sisters: everyone found them the most sweet and winning children. ‘<u>Our little daughters are growing, and turning into delightful happy little girls</u>’, Nicholas told his mother that November. ‘<u>Olga talks the same in Russian and in English and adores her little sister. Tatiana seems to us, understandably, a very beautiful child, her eyes have become dark and large. She is <i>always</i> happy and only cries once a day without fail, after her bath</u></p>	<p>หน้า ๔๖-๔๗</p> <p>ประธานาธิบดีฟาร์ไม่ใช่คนเดียวที่หลงรักเจ้าหญิงน้อยทั้ง สองพระองค์ ทุกคนพบว่าทั้งสองพระองค์เป็นเด็กที่อ่อนหวานและ ชนาะใจทุกคนอย่างที่สุด ‘<u>ลูกสาวเล็กๆ ทั้งสองของเราโตขึ้นเรื่อยๆ และ เริ่มเปลี่ยนเป็นเด็กหญิงตัวน้อยที่เบิกบานและมีความสุข</u>’ พระเจ้า- นิโคลัสตรัสกับพระมารดาในเดือนพฤศจิกายนนั้น ‘<u>โอดกาพูดภาษา รัสเซียกับภาษาอังกฤษได้เท่ากัน และรักน้องสาวมาก ในสายตาเรา ตาเตียนาคูเป็นเด็กหน้าตาสะสวยมาก ซึ่งก็เข้าใจได้ ตาสีเข้มขึ้นและ โตขึ้น เป็นเด็กที่มีความสุขอยู่เสมอ ร้องไห้แค่วันละครั้งเท่านั้นตอนเขา ป้อนอาหารหลังอาบน้ำ</u>’ หลายคนเริ่มสังเกตเห็นกิริยาท่าทางอันเป็น</p>	<p>*‘<u>Our little daughters</u> และ ‘<u>Olga talks the same</u> พระเจ้า- นิโคลัสรับสั่งถึงพระธิดาทั้งสองให้พระมารดาฟัง สถานการณ์ ในการสนทนาเป็นส่วนพระองค์ในครอบครัว ใช้ภาษาปกติ ไม่ใช้ราชาศัพท์ ผู้วิจัยแปลโดยละสรรพนาม “she” ที่แทน เจ้าหญิงตาเตียนา เพื่อให้ฟังเป็นธรรมชาติ เพราะภาษาไทย มักจะละประธาน</p>

when they feed her.' Many were already beginning to note Olga's precocious and friendly manner, among them Princess Mariya Baryatinskaya who was invited to Tsarskoe Selo to meet the tsaritsa by her niece and namesake, who was a lady-in-waiting:

She had her little Olga by her side, who, when she saw me, said, 'What are you?' in English, and I said, 'I am Princess Baryatinsky!' 'Oh but you can't be,' she replied, 'we've got one already!' The little lady regarded me with an air of great astonishment, then, pressing close to her mother's side, she adjusted her shoes, which I could see were new ones. 'New shoes,' she said. 'You like them?' – this in English.

Everyone remarked on Alexandra's relaxed manner in the privacy of their home with her children, but by November she was feeling very sick again, could not eat and was losing weight. Maria Feodorovna was swift to offer her own homespun medical advice:

She ought to try eating raw ham in bed in the morning before breakfast. It really does help against nausea ... She must eat something so as not to lose strength, and eat in small quantities but often, say every other hour, until her appetite comes back. It is your duty, my dear Nicky, to watch over her and to look after her in every possible way, to see she keeps her feet warm and above all that she doesn't go out in the garden in shoes. That is very bad for her.

มิตรและฉลาดเกินวัยของเจ้าหญิงโอลกา หนึ่งในจำนวนนั้นคือเจ้าหญิงมารียา บาร์ยาตินสกายา ผู้ได้รับเชิญไปเฝ้าสมเด็จพระราชินีที่ซาร์สคอย เซโล โดยหลานสาวชื่อเดียวกัน ซึ่งเป็นนางสนองพระโอษฐ์

พระองค์ทรงมีเจ้าหญิงโอลกาพระองค์น้อยอยู่ข้างพระวรกาย เมื่อเจ้าหญิงทอดพระเนตรเห็นฉัน ก็รับสั่งถามว่า 'เธอเป็นอะไรหรือ' เป็นภาษาอังกฤษ ฉันทูลว่า 'หม่อมฉันคือเจ้าหญิงมารียา บาร์ยาตินสกายาพะคะ' 'เอ๊ะ ไม่ได้หรอก' พระองค์ตรัสตอบ 'เรามีอยู่คนหนึ่งแล้วไง' เจ้าหญิงพระองค์น้อยทอดพระเนตรมองฉันด้วยความหลกพระทัยเป็นอย่างยิ่ง แล้วจึงเบียดพระวรกายเข้าไปแนบชิดพระมารดา ทรงก้มจัดรองพระบาทซึ่งฉันเห็นว่าเป็นคู่มือให้เข้าที่ 'รองเท้าใหม่' พระองค์รับสั่ง 'ชอบไหม' เป็นภาษาอังกฤษ

ทุกคนพากันกล่าวถึงพระจริยวัตรอันผ่อนคลายของพระนางอะเล็กซันดราเมื่อประทับเป็นการส่วนพระองค์ในพระราชฐานกับพระโอรสพระธิดา แต่ในเดือนพฤศจิกายน พระองค์ประชวรหนักอีกครั้ง เสวยพระกระยาหารไม่ได้ และซุบพระองค์ลง พระนางมาเรียเฟโอดรอฟนาทรงไม่รอช้าที่จะประทานคำแนะนำเรื่องการดูแลและปฏิบัติพระองค์ตามแบบฉบับชาวบ้าน

ต้องให้เธอลองกินแฮมดิบบนเตียงตอนเช้าก่อนอาหาร มันช่วยแก้คลื่นไส้ได้จริงๆ ... เธอต้องกินอะไรบ้าง จะได้มีแรง กินน้อยๆ แต่บ่อยครั้ง อย่างเช่นทุกชั่วโมง จนกว่าความอยากอาหารจะกลับมา เป็นหน้าที่ของคุณะ นิกกี้ที่รัก ที่ต้องเฝ้าดูเธอ และดูแลเธอในทุกๆ ทางที่จะทำได้ ต้องคอยดูให้เท้าของเธออุ่นอยู่ตลอด และยิ่งกว่าอะไรทั้งหมด ห้ามให้เธอใส่รองเท้าออกไปเดินในสวน เพราะไม่เป็นการดีต่อเธอเอามากๆ

*She had her little Olga ผู้เขียนข้อความนี้คือเจ้าหญิงมารียา บาร์ยาตินสกายา ซึ่งจัดอยู่ในลำดับชั้นเทียบเท่าหม่อมเจ้าเมื่อกว่าถึงพระราชวงศ์ในลำดับสูงกว่า จึงใช้ราชาศัพท์เหมือนคนทั่วไปกล่าวถึงพระราชวงศ์ ในข้อความมีบทสนทนาระหว่างพระองค์กับเจ้าหญิงโอลกาซ้อนอยู่ เจ้าหญิงมารียาแทนพระองค์เองว่า "หม่อมฉัน" เนื่องจากฐานันดรศักดิ์ต่ำกว่า และเจ้าหญิงโอลกาแทนเจ้าหญิงมารียาว่า "เธอ" ซึ่งเป็นสรรพนามที่เจ้านายไทยมักใช้กับเจ้านายที่ระดับต่ำกว่า

*home ตามปกติคือบ้าน และบ้านของพระมหากษัตริย์และพระราชวงศ์คือพระราชวัง แต่ผู้วิจัยเห็นว่าคำว่าพระราชวังให้ความรู้สึกถึงสถานที่อันใหญ่โตโอ่อ่า ชัดแย้งกับคำว่า home มากเกินไป จึงเลือกคำที่หมายถึงอาณาบริเวณที่ประทับของพระมหากษัตริย์อีกคำ คือ "พระราชฐาน" (พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. ๒๕๕๔) และเป็นคำที่ดูสอดคล้องกับคำว่า privacy มากกว่า ด้วยเรามักจะพบเห็นคำว่า "เขตพระราชฐาน" บ่อยครั้ง ซึ่งหมายถึงเขตที่ประทับของพระมหากษัตริย์ซึ่งมักไม่อนุญาตให้คนทั่วไปเข้า

		<p>*She ought to try พระนางมาเรีย เฟโโดโดรอฟนา (พระมารดาของพระเจ้านิโคลัส) รับสั่งถึงพระนางอะเลกซันดรา ทั้งสองพระองค์อยู่ในลำดับเดียวกันตามที่เทียบลำดับชั้นไว้ ดังนั้นการกล่าวถึงกันแบบเป็นส่วนพระองค์ในครอบครัวเช่นนี้ จะไม่ใช่ราชาศัพท์</p>
<p>Page 89-95</p> <p>After the summer sojourn at Peterhof, life at Tsarskoe Selo in the autumn returned to its set routine. Nicholas was up long before his wife in the morning, her ill health often preventing her from getting up till after 9. The children meanwhile ate breakfast in the upstairs nursery and had the plain food so beloved of English families – porridge, bread and butter, milk and honey. Nicholas occasionally joined them before heading off to his study for meetings with ministers. Once they reached 8-10 years old the girls were considered well behaved enough to join their parents at the adult table downstairs. Lunch, when guests or members of the entourage often joined them, was always simple. With the children back at their lessons Alexandra would spend the afternoons at her needlework, or painting and writing letters till afternoon tea at around five in the mauve boudoir, where she liked to have Nicky to herself if she could and the children only came by invitation, in their best frocks – though they could always come to her at any time if there was a particular reason.</p>	<p>หน้า ๘๙-๙๕</p> <p>ภายหลังจากการแปรพระราชฐานช่วงฤดูร้อนที่พระราชวังเปเตียร์ฮอฟ ชีวิตที่ซาร์สกอย เซโลในฤดูใบไม้ร่วงก็กลับสู่กิจวัตรประจำวันที่ตายตัวเช่นเดิม ตอนเช้า พระเจ้านิโคลัสจะตื่นบรรทมก่อนพระชายาเป็นเวลานาน พระพลานามัยอ่อนแอทำให้พระนางไม่อาจบรรทมตื่นได้จนกว่าจะเก้าโมงเช้า ในระหว่างนั้น พระโอรสพระธิดาจะเสวยพระกระยาหารเช้าในห้องเด็กชั้นบน เป็นพระกระยาหารแบบเรียบง่ายที่ครอบครัวชาวอังกฤษโปรดปราน อย่างข้าวโอ๊ตต้ม ขนมปังทาเนย นม และน้ำผึ้ง พระเจ้านิโคลัสจะเสด็จมาร่วมเสวยด้วยเป็นบางครั้ง ก่อนจะทรงมุ่งไปยังห้องทรงงานเพื่อร่วมประชุมกับบรรดารัฐมนตรี เมื่อเจริญพระชันษาได้ ๘-๑๐ ปี เจ้าหญิงทั้งสี่ก็ทรงได้รับการพิจารณาว่าประพฤติพระองค์ดีพอที่จะร่วมเสวยพระกระยาหารกับพระบิดาและพระมารดาที่โต๊ะเสวยชั้นล่างได้ พระกระยาหารกลางวันที่มีแกมหรือสมาชิกคณะผู้ติดตามพระองค์ มาร่วมด้วยบ่อยครั้ง มักจะเรียบง่ายเสมอ เมื่อพระโอรสพระธิดากลับไปเข้าเรียน พระนางอะเลกซันดราจะทรงใช้เวลาช่วงบ่ายเย็บปักถักร้อยหรือวาดรูป และมีลายพระหัตถ์ จนถึงเวลาเสวยพระสุธารสชา ยามบ่ายราวๆ ห้าโมงเย็นในห้องส่วนพระองค์สีม่วง ซึ่งพระองค์โปรดก็จะให้หนักก็ของพระองค์มาประทับอยู่ด้วยถ้าทำได้ ส่วนพระโอรสพระธิดาจะเสด็จมาในฉลองพระองค์ยาวที่ดีที่สุดเมื่อได้รับเชิญ</p>	<p>*life “ชีวิต” คำนี้ผู้วิจัยแปลด้วยคำสามัญ เนื่องจากไม่มีคำอื่นใดสามารถให้ความหมายเทียบเคียงได้ มีราชาศัพท์คำหนึ่งคือ พระชนม์ แต่ใช้ในแง่อายุหรืออายุขัย ไม่ใช่ในแง่การใช้ชีวิต หรือชีวิตประจำวันเช่นในบริบทนี้ หากนำมาใช้จะเป็นการใช้คำผิดความหมาย และไม่มีราชาศัพท์คำใดมีความหมายใกล้เคียงพอจะนำมาใช้แทนได้ นอกจากนี้การใช้คำว่า ชีวิต ยังเป็นการลดทอนความสูงลงมา ทำให้ภาพของพระราชวงศ์ใกล้เคียงมนุษย์ธรรมดาทั่วไปมากขึ้น</p> <p>*her แปลว่า พระนาง ในการบรรยายถึงพระราชวงศ์จะใช้สรรพนามบุรุษที่ ๓ ว่า “พระองค์” สำหรับทุกพระองค์ แต่ในบริบทนี้ พระเจ้านิโคลัสกับพระชายาอยู่ใกล้กันมาก หากใช้ “พระองค์” อาจก่อให้เกิดความสับสนได้ว่าหมายถึงใคร จึงเลี่ยงมาใช้ “พระนาง” ที่หมายถึงพระนางอะเลกซันดราแบบย่อ</p> <p>*nursery ไม่มีราชาศัพท์ มีคำสุภาพคำหนึ่งคือ “อภิบาล” ที่แปลว่า ดูแล ปกครอง หรือรักษา อาจนำมาประคอบกับคำว่า “ห้อง” ได้ แต่ในภาษาไทย “อภิบาล” มีนัยของการอภิบาล</p>

Family supper, when the children were older, was usually very modest, after which the evenings were spent with more sewing, board and card games till bedtime, with Nicholas often reading aloud to them all. No one ever saw the girls idle or bored for Alexandra ensured that they were never at a loss for something to do. When she had to be apart from them on official duties with Nicholas, she sent them little admonitory notes: 'Be sure to be very good and remember, elbows off the table, sit straight and eat your meat nicely.' She expected notes back from them – however brief. A typical response to 'Maman' from Tatiana in 1905 in her best and neatest handwriting went as follows:

J'aime maman, qui promet et qui donne
Tant de baisers à son enfant.
E si doucement lui pardonne
Toutes les fois qu'il est méchant.

The most notable aspect of the tsar's home life when details of it made their way into the western press was how simple and uneventful it was. People seemed surprised that the four sisters enjoyed 'only the healthy

เท่านั้น แม้ว่าความจริงแล้วทุกพระองค์จะเสด็จมาเฝ้าพระมารดาเวลาใดก็ได้หากมีเหตุอันเฉพาะเจาะจงให้เฝ้า ส่วน**พระกระยาหารค่ำ**เมื่อพระโอรสพระธิดาทรงเจริญพระชันษาขึ้น ก็มักจะเรียบง่ายอย่างที่สุด เวลาช่วงค่ำหลังจากนั้นจะหมดไปกับการเย็บปักถักร้อยเพิ่มเติม เกมกระดานและไฟจนถึงเวลาเข้าที่บรรทม ซึ่งพระเจ้านิโคลัสมักจะทรงอ่านหนังสือออกเสียงประทานพระโอรสพระธิดาทุกพระองค์ ไม่มีใครเคยเห็นบรรดาเจ้าหญิงทรงเกียจคร้านหรือเบื่อหน่ายเลย เนื่องจากพระนางอะเลกซันดราทรงทำให้แม่พระทัยว่าไม่มีทางที่พระธิดาจะทรงว่าง และเมื่อทรงจำเป็นต้องห่างพระโอรสพระธิดาเพื่อตามเสด็จพระเจ้านิโคลัสไปปฏิบัติพระกรณียกิจอย่างเป็นทางการ ก็จะมีพระหัตถ์สัสน์ เตือนเรื่องพฤติกรรมต่างๆ เช่น 'ให้แน่ใจนะว่าคุณจะเป็นเด็กดี อย่าลืมนะว่าห้ามวางศอกบนโต๊ะ นั่งตัวตรง และกินเรียบร้อย ไม่มูมมามนะจ๊ะ' พระองค์ทรงคาดหวังพระหัตถ์ตอบกลับด้วย ไม่ว่าสัสน์เพียงใดก็ตาม ตัวอย่างลายพระหัตถ์ตอบกลับถึง 'แม่' จากเจ้าหญิงตาเตียนาเมื่อ ค.ศ. ๑๙๐๕ ที่พระองค์ทรงไว้เป็นอย่างดีที่สุด ด้วยลายพระหัตถ์ที่ประณีตที่สุด มีใจความดังนี้

หนูรักแม่หนู ผู้ให้สัญญา
และจูบลูกหลายๆ ครั้ง
และให้อภัยหนูอย่างอ่อนโยน
ทุกครั้งที่คุณคือฉัน

แง่มุมที่โดดเด่นของ**ชีวิตส่วนพระองค์ของพระเจ้าซาร์**เมื่อทรงอยู่กับพระชายา **พระโอรส และพระธิดา** เมื่อรายละเอียดไปถึงมือสื่อตะวันตกคือความธรรมดาและความเรียบง่าย ผู้คนดูประหลาดใจที่เจ้าหญิงทั้งสี่ทรงพระสำราญกับ 'แค่ความรื่นเริงธรรมดา

ผู้ป่วย หากนำมาใช้ในที่นี้อาจไม่ตรงความหมาย จึงเลือกแปลด้วยคำสามัญว่า ห้องเด็ก

***Nicky** การใช้พระนามลาลอง (ชื่อเล่น) ในส่วนของคำบรรยาย ไม่ใช่ข้อความอ้างอิงจากหลักฐานขั้นต้นเช่นนี้ คาดว่าเป็นความตั้งใจของผู้แต่ง ที่จะทำให้เห็นความสัมพันธ์ของพระนางอะเลกซันดรากับพระเจ้านิโคลัสยามที่ทรงอยู่ด้วยกันเป็นส่วนพระองค์ จึงบรรยายด้วยพระนามที่ทรงใช้เรียกกันในการแปล ไม่สามารถแปลว่า นิกก็ เฉยๆ โดยไม่มีคำนำหน้าได้ จึงเลี่ยงโดยใช้วิธีนำคำว่า "ของพระองค์" ต่อท้าย "นิกก็" เพื่อให้เห็นว่าเป็นวิธีการเรียกของพระนางอะเลกซันดรา

***frocks** คือชุดยาวแบบโบราณของชาวตะวันตก ไม่มีราชาศัพท์เฉพาะ มีเพียงคำว่า "ฉลองพระองค์" ที่ความหมายกว้างกว่า หมายถึงเสื้อหรือเสื้อผ้า ดังนั้นผู้วิจัยจึงนำราชาศัพท์ที่มีอยู่แล้ว มาประกอบกับลักษณะของเสื้อผ้านั้น คือเป็นชุดยาวได้คำว่า "ฉลองพระองค์ยาว"

***Family supper** คำที่เป็นปัญหาคือ family ภาษาไทยมีราชาศัพท์คำว่า "พระราชวงศ์" แต่ความหมายไม่เท่ากับ family ในที่นี้ ที่หมายถึงเฉพาะครอบครัวของพระเจ้านิโคลัสเท่านั้น ซึ่งประกอบด้วยพระองค์เอง พระชายา พระโอรสและพระธิดาทั้งสิ้น ไม่รวมสมาชิกราชวงศ์พระองค์อื่นๆ ดังนั้นหากแปลว่า "พระกระยาหารค่ำของพระราชวงศ์" จะผิดความหมาย ผู้วิจัยจึงแก้ปัญหาด้วยการแปลเพียง "พระกระยาหารค่ำ" เท่านั้น

<p>pleasures of ordinary children'. Reporters were impressed by the Englishness of their upbringing, with lessons interspersed with lots of fresh air and exercise, all planned in advance to a fix schedule. During the morning break between lessons at around eleven, Alexandra would often walk or drive out in the park with the children and one of her ladies – usually her now honorary lady-in-waiting Baroness Buxhoeveden, whom they all called Iza, or Trina Schneider. In winter she and the children would often go out in a large four-seater sledge. At such times little Anastasia, already an irrepressible clown, would 'slip down under the thick bear-rug ... and sit, clucking like a hen or barking like a dog', imitating Aera, Alexandra's nasty little dog that was noted for biting people's ankles. Sometimes the girls would sing as the sledge rolled along, 'the Empress giving the key-note' to which from under the bear rug Anastasia would offer up an accompanying '<u>boom, boom, boom</u>', asserting '<u>I'm a piano.</u>'</p> <p>The Romanov girls were seldom ostentatiously dressed and even on the coldest days they were never 'muffled up in the prevailing fashion', so the <i>Daily Mirror</i> told its readers, 'as the Tsarina has quite British ideas on the subject of hygiene'. With Anastasia now four, Alexandra began dressing the girls in their own informal 'uniform' of matching colours, as two identifiable couples – the 'Big</p>	<p>ที่สมบูรณ์ของเด็กทั่วไป' พวกผู้สื่อข่าวต่างประทับใจกับการอบรมเลี้ยงดูแบบอังกฤษ ที่บทเรียนต่างๆ เต็มไปด้วยอากาศบริสุทธิ์และการออกกำลังกาย ซึ่งทั้งหมดถูกกำหนดไว้ล่วงหน้าในตารางเวลาที่แน่นอน ตอนพักช่วงเช้าระหว่างบทเรียนราวสิบเอ็ดโมง พระนาง-อะเล็กซานดรามักจะเสด็จไปเดินเล่นหรือทรงรถเล่นในสวนพร้อมพระโอรสพระธิดาและข้าหลวงคนหนึ่ง ซึ่งมักจะเป็นบารอนเนสบูคโฮเวเดน นางสนองพระโอษฐ์กิตติมศักดิ์ในเวลานั้น ที่พระองค์และพระโอรสพระธิดาทรงเรียกว่า อีซา หรือไม่เช่นนั้นก็เป็นตรีนา ชไนเดอร์ ในฤดูหนาว พระนางอะเล็กซานดราพร้อมด้วยพระโอรสและพระธิดามักจะเสด็จโดยเลื่อนหิมะขนาดใหญ่สี่ที่นั่ง ในเวลาเช่นนั้น เจ้าหญิงอะนัสตาเซียพระองค์น้อย ซึ่งทรงกลายเป็นตัวตลกที่คึกคักสุดเหวี่ยง ก็จะได้โปรดพระองค์ลงมา ได้พรหมขนหมืออย่างหนา และประทับนั่งอยู่ทำนองนั้น ทรงร้องกุกๆ เหมือนแม่ไก่ หรือไม่ก็เห่าเหมือนสุนัข' เลียนแบบแอร่า สุนัขเล็กทรงเลี้ยงที่นำรังเกียจของพระนาง-อะเล็กซานดรา ที่ขึ้นชื่อเรื่องชอบกัดข้อเท้าคน บางครั้งบรรดาเจ้าหญิงจะทรงร้องเพลงเมื่อเลื่อนหิมะเคลื่อนไปตามทาง 'สมเด็จพระราชินีทรงร้องนำ' แล้วเจ้าหญิงอะนัสตาเซียก็จะทรงส่งเสียง 'บูม บูม บูม' มาสมทบจากใต้พรหมขนหมี่ ทรงยืนยันว่า 'ลูกเป็นเปียโน'</p> <p>เจ้าหญิงทั้งสี่แห่งราชวงศ์โรมานอฟแทบไม่เคยแต่งพระองค์หรูหราฟูฟาดเลย แม้ในวันที่อากาศหนาวเย็นที่สุด ก็ไม่ทรง 'ห่อหุ้มพระวรกายด้วยแพขนฤดูหนาว' หนังสือพิมพ์<i>เดลีมิเรอร์</i>บอกแก่ผู้อ่าน 'เนื่องจากพระราชินีมีแนวพระดำริที่ค่อนข้างเป็นแบบอังกฤษในเรื่องของสุขอนามัย' เมื่อเจ้าหญิงอะนัสตาเซียมีพระชันษาได้สี่ปี พระนางอะเล็กซานดราที่ทรงเริ่มให้เจ้าหญิงทั้งสี่แต่ง 'เครื่องแบบ' อย่างไม่เป็นทางการ ที่ใส่เข้ากันเป็นสองคู่ซึ่งระบุได้ทันทีในฐานะ 'คูโต' และ 'คูเล็ก'</p>	<p>เนื่องจากการบรรยายในช่วงนั้น เป็นเรื่องกิจกรรมภายในครอบครัวอยู่แล้ว การไม่แปลคำว่า family ไม่ได้ทำให้ความหมายเปลี่ยน</p> <p>*<u>Be sure to be very good</u> แม่พูดกับลูกในจดหมายส่วนตัว ใช้ภาษาปกติ ไม่ใช่ราชาศัพท์</p> <p>*<u>J'aime maman, qui promet et qui donne</u> เป็นกลอนเด็ก ภาษาฝรั่งเศสถึงแม่ ที่หมายเหตุในหนังสือระบุว่าเจ้าหญิงตาเตียนาทรงลอกมาจากที่เห็นสักแห่ง เนื่องจากคำที่หมายถึงตัวเองในกลอน เป็นคำที่ใช้กับเพศชาย (qu'il est méchant) หากเจ้าหญิงทรงเขียนเองจะต้องใช้ qu'elle est méchante ผู้วิจัยจึงแก้ปัญหาด้วยการเลือกใช้สรรพนาม "หนู" แทนพระองค์เอง ซึ่งใช้ได้ทั้งสองเพศ</p> <p>*<u>home life</u> หากแปลด้วยคำสามัญ จะแปลว่าชีวิตครอบครัว แต่เช่นเดียวกับข้อข้างต้น คำว่า ครอบครัว หากนำมาใช้กับพระเจ้าซาร์หรือพระราชวงศ์จะดูโดดออกจากบริบท ไม่เข้ากับราชาศัพท์รอบข้าง ผู้วิจัยจึงเลี่ยงด้วยการแปลว่า "ชีวิตส่วนพระองค์" แล้วแจกแจงสมาชิกในครอบครัวออกมา เพื่อให้สามารถใช้ราชาศัพท์ได้</p> <p>*<u>'boom, boom, boom'</u>, asserting '<u>I'm a piano.</u>' เจ้าหญิงอะนัสตาเซียรับสั่งกับพระมารดา เนื่องจากในจุดนี้เป็นการบรรยายถึงกิจกรรมสนุกสนานที่ครอบครัวทำร่วมกัน ผู้วิจัยจึง</p>
--	---	--

<p>Pair' and the 'Little Pair' as she called them – a shorthand which, however affectionate the intention, marked the beginning of a family habit of referring to the girls collectively rather than as individuals. The big pair and the little pair each shared a room, where they slept on simple, narrow nickel campbeds (of the portable kind used by the army; a vestige of Nicholas's own Spartan childhood). They took cold baths in the morning and were allowed warm ones in the evening. The older girls dressed themselves and Alexandra expected them to make their own beds and tidy their rooms. The streak of Lutheran puritanism in her ensured that their clothes and shoes were handed down from one the next. 'The toy cupboards of the imperial nurseries do not contain the host of expensive playthings deemed indispensable in so many middle-class households', observed the <i>Daily Mail</i>, indeed 'the splendid dolls sent by Queen Victoria to her great-great-grandchildren are only brought out on high days and holidays.'</p> <p>Most notable to foreign observers was the degree of access that the children had to their mother and father. Despite his heavy workload Nicholas, from the first, had tried to be back from his study in the evening to see the latest baby having its bath and he always found time to play with or read to them in the evenings. Both parents set</p>	<p>ตามที่ทรงเรียกพระธิดาทิ้งสี่อย่างสั้นๆ การเรียกเช่นนั้นนับเป็นจุดเริ่มต้นความเคยชินของพระบิดา พระมารดา และพระอนุชา ในการหมายถึงเจ้าหญิงทั้งสี่แบบรวมหมู่ มากกว่าจะแยกเป็นรายพระองค์ แม้ว่าเจตนาจะเป็นไปด้วยความรักใคร่เพียงใดก็ตาม เจ้าหญิงคูโตและคูเล็กทรงแบ่งห้องบรรทมร่วมกันเป็นคู่ๆ พระแท่นบรรทมเป็นเตียงสนามแคบๆ ทำจากนิกเกิล (แบบพกพาได้ที่กองทัพใช้กัน เป็นร่องรอยของวัยเยาว์อันเรียบง่ายของพระเจ้านิโคลัส) เจ้าหญิงทั้งสี่จะสงวนน้ำเย็นตอนเช้าและได้รับอนุญาตให้สงวนน้ำอุ่นตอนเย็น เจ้าหญิงที่ทรงเจริญพระชันษากว่าจะแต่งพระองค์เอง และพระนางอะเลกซันดราทรงคาดหวังให้พระธิดาจัดพระแท่นและทำความสะอาดห้องบรรทมเองด้วย ความที่พระนางอะเลกซันดราทรงเป็นผู้เคร่งในหลักศีลธรรมจรรยาของชาวคริสต์นิกายลูเธอรัน ทำให้บรรดาพระธิดาต้องทรงใช้ฉลองพระองค์และรองพระบาทต่อจากพระภคินี 'ตู้เก็บของเล่นในห้องเด็กของพระราชวงศ์ไม่ได้มีกองทัพอของเล่นราคาแพงอย่างที่เขาไม่ได้ในบ้านชนชั้นกลางหลายๆ บ้าน' หนังสือพิมพ์เดลีเมลให้ความเห็น ที่จริง 'บรรดาตุ๊กตาแสนสวยที่สมเด็จพระราชินีนาถวิกตอเรียทรงส่งมาประทานพระปนัดดาของพระองค์ จะถูกนำออกมาเฉพาะในโอกาสพิเศษเท่านั้น'</p> <p>สิ่งที่โดดเด่นเป็นที่สนใจของผู้สังเกตการณ์ชาวต่างชาติคือ ความสนิทสนมใกล้ชิดดีระหว่างพระบิดาและพระมารดาของพระโอรสพระธิดาของพระเจ้าซาร์ แม้จะทรงงานหนัก แต่พระเจ้านิโคลัสก็ทรงพยายามกลับจากห้องทรงงานในตอนเย็นเพื่อทอดพระเนตรพระธิดาหรือพระโอรสองค์เล็กที่สุดสงวนน้ำ และมักจะทรงหาเวลามาเล่นด้วยหรืออ่านหนังสือให้พระโอรสพระธิดาฟังในช่วงเย็นได้เสมอ ทั้งพระเจ้า-</p>	<p>ให้เจ้าหญิงแทนพระองค์เองว่า “ลูก” แทนที่จะเป็น “หม่อมฉัน” เพื่อเน้นความสัมพันธ์ในครอบครัว ซึ่งเป็นจุดเด่นของตัวบทตามที่ได้อภิปรายไว้ในบทที่ ๓</p> <p>*Tsarina ในภาษารัสเซียหมายถึง Queen เช่นเดียวกับ Tsaritsa แต่ข้อความนี้เป็นข่าวในหนังสือพิมพ์ Tabloid ผู้วิจัยจึงเลือกแปลโดยใช้คำสั้นๆ ง่าย ไม่เป็นทางการ ตามแบบฉบับของ tabloid ว่า “พระราชินี” ไม่ใช่ “สมเด็จพระราชินี”</p> <p>*family habit habit เลียนมาแปลด้วยคำว่า “ความเคยชิน” ที่ดูเป็นทางการและสุภาพกว่า “นิสัย” ส่วน family นั้นแก้ปัญหาในลักษณะเดียวกับ home life ชำต้น คือแจกแจงสมาชิกในครอบครัวออกมา เพื่อให้สามารถใช้ราชาศัพท์ได้ ครอบครัวในที่นี้ไม่รวมเจ้าหญิงทั้งสี่ เพราะเป็นผู้ถูกเรียก จึงหมายถึงเฉพาะพระเจ้านิโคลัส พระนางอะเลกซันดรา และเจ้าชายอะเลกเซย์ เท่านั้น แต่ผู้วิจัยเลือกใช้คำราชาศัพท์ที่แปลว่า พ่อ แม่ และน้อง คือพระบิดา พระมารดา และพระอนุชา เพราะเป็นคำที่ให้ความรู้สึกของความเป็นครอบครัวมากกว่า ให้ผลตอบสนองต่อผู้อ่านใกล้เคียงกับคำว่า family ในต้นฉบับมากกว่า</p> <p>*parents ไม่มีราชาศัพท์ในภาษาไทย แก้ปัญหาด้วยการแปลแบบบิดความหมายไปจากต้นฉบับเล็กน้อยเพื่อให้สามารถใช้ราชาศัพท์ได้ โดยแปลแบบระบุตัวบุคคลว่า parents นี้ หมายถึงใคร</p>
---	---	--

their children high moral standards; Alexandra was inspired by the popular American Presbyterian minister, James Russell Miller, whose homiletic pamphlets such as *Secrets of Happy Home Life* (1894) and *The Wedded Life* (1886) sold in their millions. She noted down many quotations from Miller on the joys of married life, on children as 'God's ideal of completeness', and on parental responsibility for the formation of their characters within a Christian and loving home. 'May God help us to give them a good and sound education and make them above all brave little Christian soldiers fighting for our saviour', she told her old friend Bishop Boyd Carpenter in 1902.

In 1905, approaching her tenth birthday, Olga already had an inherent awareness of her position as the eldest and loved giving a military salute to soldiers standing on guard as she passed by. Until Alexey was born people had often greeted her as their 'little empress' and Alexandra underlined this by demanding that her ladies kiss Olga's hand rather than offer more impulsive expressions of affection. Although she could be boisterous with her sisters, Olga already had a serious side. There was an earnestness and integrity about her that would have served her well, had it come to it, as a future tsaritsa.

นิโคลัสและพระนางอะเล็กซานดราต่างทรงตั้งมาตรฐานทางศีลธรรมสำหรับพระโอรสพระธิดาไว้สูง พระนางอะเล็กซานดราทรงได้รับแรงบันดาลใจจากนักบวชนิกายเพรสไบทีเรียนชาวอเมริกันผู้มีชื่อเสียงรูปหนึ่ง ชื่อเจมส์ รัสเซลล์ มิลเลอร์ ผู้เขียนจุลสารแนวเทศนาหลายเล่ม ที่มียอดขายนับล้าน เช่น ซีเคร็ตส์ออฟแฮปปี้โฮมไลฟ (๑๘๙๔) และ เดอะเวดเด็ดไลฟ (๑๘๘๖) ทรงจดบันทึกข้อเขียนจากหนังสือของมิลเลอร์ไว้มากมาย เรื่องความผาสุกของชีวิตสมรส เรื่องที่ลูกๆ เป็น 'สิ่งเติมเต็มความสมบูรณ์ในอุดมคติของพระเจ้า' และเรื่องความรับผิดชอบของพ่อแม่ในการสร้างลักษณะนิสัยของลูกๆ ในบ้านที่อบอุ่นเปี่ยมรักของคริสตศาสนิกชน 'ขอพระเจ้าเป็นเจ้าช่วยเราให้การศึกษาที่ดีและเหมาะสมแก่ลูกๆ และเหนือสิ่งอื่นใด ช่วยให้เราเป็นเหมือนทหารชาวคริสต์ตัวน้อยๆ ที่ต่อสู้เพื่อพระเจ้าผู้ช่วยให้รอด' พระองค์รับสั่งแก่บิชอปบอยด์ คาร์เพนเทอร์ พระสหายเก่า เมื่อ ค.ศ. ๑๙๐๒

ใน ค.ศ. ๑๙๐๕ เมื่อพระชันษาใกล้จะครบสิบปี เจ้าหญิงโอลกาก็ทรงตระหนักถึงตำแหน่งของพระองค์ในฐานะพระธิดาองค์ใหญ่ พระองค์โปรดทำวันทยาหัตถ์แก่ทหารที่ยืนรักษาการณ์เมื่อเสด็จผ่าน ก่อนที่เจ้าชายอะเล็กเซย์จะประสูติ ประชาชนมักถวายนามเคารพเจ้าหญิงโอลกาในฐานะ 'พระราชินีน้อย' และพระนางอะเล็กซานดราที่ทรงตกย้ำเรื่องนี้ด้วยการโปรดให้บรรดาข้าหลวงของพระองค์ถวายจุมพิตที่พระหัตถ์ของเจ้าหญิงโอลกาแทนการแสดงความรักแบบเด็กๆ แม้เจ้าหญิงโอลกาจะทรงอะละเสียงดังเมื่ออยู่กับบรรดาพระกนิษฐา แต่ก็ทรงมีด้านที่เคร่งขรึมเอาจริงเอาจังบ้างแล้ว ทรงมีความกระตือรือร้นมุ่งมั่นและความซื่อตรง ซึ่งคุณสมบัติเหล่านี้จะเป็นประโยชน์ต่อพระองค์อย่างยิ่งหากพระองค์ได้เป็นพระราชินีใน

*May God help us พระนางอะเล็กซานดรารับสั่งถึงพระโอรสพระธิดา ใช้ภาษาปกติ ไม่ใช่ราชาศัพท์

<p>From the start Alexandra invested a level of responsibility in Olga, constantly reminding her of this in little notes: <u>'Mama kisses her girly tenderly and prays that God may help her to be always a good loving Christian child. Show kindness to all, be gentle and loving, then all will love you'</u>, she wrote in 1905.</p> <p>It was clear to Margaretta Eagar that from a very young age Olga had inherited her mother's and her grandmother Alice's altruistic spirit. She was highly sensitive to the plight of others less fortunate than herself; driving in St Petersburg one day she had seen a policeman arrest a woman for being drunk and disorderly and had begged Margaretta that she be let off; the sight of poor peasants falling on their knees by the roadside in Poland as they passed in their carriage also unsettled her and she wanted Margaretta to <u>'tell them not to do it'</u>. Not long after Christmas one year when they were out driving, she had seen a little girl crying in the road. <u>"Look,"</u> she exclaimed, in great excitement; <u>"Santa Claus could not have known where she lived"</u>; and she had immediately thrown the doll she had with her out of the carriage, shouting <u>"Don't cry, little girl; here's a doll for you."</u></p> <p>Olga was curious and full of questions. Once when a nursemaid reprimanded her for her grumpiness,</p>	<p>อนาคต พระนางอะเล็กซานดราทรงปลูกฝังเรื่องความรับผิดชอบให้กับเจ้าหญิงโอลกามาตั้งแต่ต้น ทรงย้ำเตือนเรื่องนี้กับพระธิดาตลอดเวลาในลายพระหัตถ์ถึงสั้นๆ หลายฉบับ เช่น 'แม่จูบลูกสาวน้อยๆ ของแม่อย่างอ่อนโยน และสวดภาวนาขอให้พระเจ้าเป็นผู้เป็นเจ้าช่วยให้ลูกแม่เป็นเด็กคริสเตียนที่ดีและเปี่ยมด้วยรักอยู่เสมอ ลูกต้องมีความเมตตาแก่ทุกๆ คน อ่อนโยนและรักผู้อื่นนะจ๊ะ แล้วทุกคนก็จะรักลูก' พระองค์ทรงไว้เมื่อ ค.ศ. ๑๙๐๕</p> <p>เป็นที่ชัดเจนสำหรับมาร์กาเรตตา อีการ์ ว่าเจ้าหญิงโอลกา ทรงได้รับถ่ายทอดความรู้สึกเห็นอกเห็นใจผู้อื่นมาจากพระมารดาและเจ้าหญิงอลิซพระอัยยิกา (ยาย) ทรงอ่อนไหวอย่างมากต่อชะตากรรมของผู้ที่ด้อยกว่า วันหนึ่งขณะประทับรถยนต์อยู่ในกรุงเซนต์ปีเตอส์เบิร์ก พระองค์ทอดพระเนตรเห็นตำรวจจับกุมหญิงคนหนึ่งฐานเมาและสร้างความวุ่นวาย ทรงขอร้องมาร์กาเรตตาให้ตำรวจปล่อยตัวหญิงผู้นั้น ภาพของชานายากจนที่คุกเข่าอยู่ข้างถนนในโปแลนด์เมื่อพระราชวงศ์ประทับรถม้าผ่านก็ทำให้พระองค์ไม่สบายพระทัยเช่นกัน ทรงอยากให้มาร์กาเรตตา <u>'บอกพวกเขาว่าอย่าทำแบบนั้น'</u> ไม่นานหลังจากวันคริสต์มาสในปีหนึ่ง เมื่อออกไปทรงรถม้าเล่นข้างนอก เจ้าหญิงโอลกาทอดพระเนตรเห็นเด็กหญิงเล็กๆ คนหนึ่งร้องให้อยู่บนถนน <u>"ดูสิ"</u> ทรงร้องอุทานอย่างตื่นเต้น <u>"ชานตาคลอสต้องไม่รู้แน่เลยว่าบ้านของเด็กคนนี้อยู่ที่ไหน"</u> จากนั้นทรงขว้างตุ๊กตาที่นำติดพระองค์มาด้วย ออกไปนอกรถม้าทันที แล้วตะโกนว่า <u>"ไม่ต้องร้องไห้ นะเด็กน้อย ฉันให้ตุ๊กตาเธอ"</u></p> <p>เจ้าหญิงโอลกาทรงช่างสงสัยและช่างซักถาม ครั้งหนึ่งเมื่อพระพี่เลี้ยงคนหนึ่งตำหนิพระองค์ที่ทรงเกี้ยวกราด โดยทูลว่าพระองค์</p>	<p>*<u>'Mama kisses her girly tenderly'</u> ภาษาที่ใช้ แสดงถึงความอ่อนโยนและความรักความผูกพันระหว่างแม่ลูกอย่างชัดเจน เช่นใช้คำว่า Mama ไม่ใช่ mom หรือ mother หรือคำว่า girly, tenderly เป็นต้น ผู้วิจัยทดแทนด้วยคำเช่น ลูกสาวน้อยๆ ลูกแม่ หรือ marker ที่แสดงความอ่อนโยนเช่น "นะจ๊ะ"</p> <p>**<u>'Don't cry, little girl;'</u> ใช้คู่สรรพนาม "ฉัน-เธอ" ตามที่วางแผนไว้ ในกรณีผู้ใหญ่ (เจ้านาย) พูดยกับผู้น้อย (สามัญชน)</p>
--	---	---

saying that she had 'got out of bed on the wrong foot', the following morning Olga had pertly asked which was 'the right foot to get out with' so that the 'bad foot won't be able to make me naughty today'. Cranky, scornful and difficult she certainly could be, especially during puberty, and her flashes of anger revealed a dark side that she sometimes found difficult to control, but Olga also was a dreamer. During a game of I-spy with the children Alexandra had noticed that 'Olga always thinks of the sun, clouds, sky, rain or something belonging to the heavens, explaining to me that it makes her so happy to think of that'. In 1903 at the age of eight she made her first confession, and soon after her cousin's tragic death that same year developed a fascination with heaven and the afterlife. 'Cousin Ella knows, she is in heaven sitting down and talking to God, and He is telling her how He did it and why', she insisted to Margareta Eagar when once discussing the plight of a blind woman.

Tatiana at eight years old was pale-skinned, slender and with darker, auburn hair, and eyes rather greyer than the sea-blue of her sisters. She was already arrestingly beautiful, 'the living replica of her beautiful mother', with a naturally imperious look enhanced by her fine bones and tilted-up eyes. On the surface she seemed an extraordinarily self-possessed young girl, but she was in

'ทรงก้าวพระบาทผิดข้างลงจากพระแท่นบรรทม' เช้าวันต่อมา เจ้าหญิงโอลกาทรงถามอย่างทะลึ่งว่าข้างไหนคือ 'เท้าที่ถูกต้องเวลาลงจากเตียง' เพื่อที่ว่า 'วันนี้เท้าข้างที่ไม่ดีจะทำได้ทำให้เราชนไม่ได้' พระองค์อาจจะทรงหงุดหงิดง่าย ชอบดูหมิ่นผู้อื่น และเข้าใจยาก โดยเฉพาะช่วงที่ทรงเจริญพระชันษาเข้าสู่วัยรุ่น และการกริ้วเพียงชั่วอึดใจก็เผยให้เห็นด้านมืดที่บางครั้งพระองค์ทรงพบว่าควบคุมได้ยาก แต่เจ้าหญิงโอลกาที่ทรงเป็นนักฝันด้วย ระหว่างที่พระนางอะเลกซันดราทรงเล่นเกมไอ-สปาย (ทายสิ่งของ) กับพระโอรสพระธิดา ทรงสังเกตว่า 'โอลกามักจะนึกถึงพระอาทิตย์ เมฆ ฟ้า ฝน หรืออะไรที่อยู่ในสวรรค์ โดยอธิบายให้ฉันฟังว่าเธอจะมีความสุขมากเมื่อนึกถึงสิ่งเหล่านี้' ใน ค.ศ. ๑๙๐๓ เมื่อมีพระชันษาแปดปี ทรงเข้าสารภาพบาปครั้งแรก และไม่นานหลังจากนั้น การสิ้นพระชนม์อย่างน่าเศร้าสลดของพระภคินี (ลูกพี่ลูกน้องหญิง) ของพระองค์ในปีเดียวกันก็ทำให้เจ้าหญิงโอลกาทรงหมกมุ่นเรื่องสวรรค์และชีวิตหลังความตายมากขึ้น 'พี่หญิงเอลลาทรงทราบ ทรงอยู่บนสวรรค์นั่นคุยกับพระเจ้า และพระเจ้าก็กำลังบอกพี่หญิงว่าพระองค์ทำยังไงและทำไม' ทรงยืนยันกับมารีกาเรตตา อีการ์เมื่อพูดคุยเรื่องชะตาชีวิตอันเลวร้ายของหญิงตาบอดคนหนึ่ง

เจ้าหญิงตาเตียนาเมื่อเจริญพระชันษาแปดปี มีพระฉวีสีด พระวรกายบอบบาง พระเกศาสีออกน้ำตาลเข้มกว่า และพระเนตรสีออกเทาว่าพระภคินีและพระภคินีสวรรค์อีกสามพระองค์ ซึ่งพระเนตรออกสีฟ้าน้ำทะเล ทรงพระสิริโฉมงดงามจับตา ทรงเป็น 'แบบจำลองที่มีชีวิตของพระมารดาผู้มีพระสิริโฉมงดงาม' พระองค์ทรงดูสูงศักดิ์อย่างเป็นธรรมชาติเนื่องมาจากโครงสร้างพระวรกายที่สง่างามและนางพระเนตรเรียวเฉียง ภายนอกทรงดูคล้ายหญิงสาวที่

*'got out of bed' พระพี่เลี้ยงใช้ราชาศัพท์ในการพูดเจ้าหญิง
 *'the right foot' และ 'bad foot won't be' เจ้าหญิงโอลกา รับสั่งกับพระพี่เลี้ยง ไม่ใช้ราชาศัพท์ สรรพนามแทนพระองค์ ในกรณีผู้ใหญ่ (เจ้านาย) พูดกับผู้น้อย (สามัญชน) ได้แก่ "เรา" และ "ฉัน" แต่ในที่นี้ เจ้านายเป็นเด็ก และสามัญชนเป็นผู้ใหญ่ หากใช้ "ฉัน" จะฟังไม่เหมาะสม จึงเลือกใช้ "เรา"

*'Olga always thinks' พระนางอะเลกซันดรารับสั่งถึงเจ้าหญิงโอลกาพระธิดา จึงใช้ภาษาปกติเหมือนแม่พูดถึงลูก ไม่ใช้ราชาศัพท์ และเนื่องจากข้อความอ้างอิงนี้มาจากหนังสือเรื่อง Six Years ของ Margareta Eagar ข้อความนี้จึงน่าจะเป็นพระดำรัสของพระนางอะเลกซันดราที่เล่าให้มารีกาเรตตาฟัง ดังนั้นสรรพนามแทนพระองค์เอง จึงใช้คำว่า "ฉัน"

*'Cousin Ella knows, เจ้าหญิงโอลกาได้รับสั่งถึงพระญาติคือเจ้าหญิง Ella (Elisabeth) แห่งเฮสส์และไรน์ ที่แม้จะมีพระชันษามากกว่าพระองค์เพียงไม่ถึงปี แต่ก็นับเป็นญาติผู้ใหญ่ที่ตามธรรมเนียมไทยจะใช้ราชาศัพท์เวลากล่าวถึง (อิงจาก เกิดวัง-ปารุสก) และคำเรียกขานในที่นี้ ผู้วิจัยใช้คำว่า "พี่หญิง" ซึ่งเป็นคำที่เจ้านายใช้เรียกพี่สาวหรือญาติผู้ใหญ่ที่เป็นหญิงได้แบบอย่างมาจากเรื่อง คำสารภาพของมารี อังตัวแนตต์ ที่แปลโดยนิดา

*'her sisters' ไม่มีราชาศัพท์ที่หมายถึงพี่น้องผู้หญิงโดยรวม จึงต้องแปลแยกเป็นสองคำแล้วนำมารวมกัน คือ "พระภคินี"

fact emotionally cautious and reserved, like her mother. She was never hostage to her temperament as Olga sometimes could be and unlike Olga – who had a volatile relationship with their mother as she grew older – Tatiana was unquestioningly devoted; it was she in whom Alexandra always confided. She was the most polite and deferential at table with adults and proved to be a natural-born organizer with a methodical mind and a down-to-earth manner that **her sisters** could not match. No wonder **her sisters** called her ‘the governess’. Whereas Olga was musical and played the piano beautifully, Tatiana was a gifted needlewoman like her mother. She too was deeply altruistic and sensitive to what others did for her. On once discovering that her nursemaid and Miss Eagar were paid for their services because they had no money of their own and needed to earn a living, she came to Eagar’s bed the next morning and got in and cuddled her, saying ‘Anyway, you are not paid for this.’

The third sister, Maria, was a **shy** child who suffered later from being **piggy in the middle** between her two older sisters and her younger siblings. Her mother may have coupled her with Anastasia as the ‘little pair’ but as time went on Maria occasionally found herself adrift from

หญิงทะนงเป็นพิเศษ แต่ความจริงแล้วทรงระมัดระวังกิริยาและทรงสงวนท่าทีอย่างมากเช่นเดียวกับพระมารดา ไม่เคยทรงปล่อยให้ อารมณ์ครอบงำพระองค์อย่างที่เจ้าหญิงโอลกาทรงเป็นในบางครั้ง และขณะที่เจ้าหญิงโอลกาทรงมีความสัมพันธ์ที่ขึ้นๆ ลงๆ กับพระมารดาเมื่อเจริญพระชันษาขึ้น เจ้าหญิงตาเตียนากลับต่างออกไป ทรงจงรักภักดีอย่างไม่มีข้อสงสัย เป็นพระธิดาที่พระนางอะเลกซันดรามักไว้พระทัยตรัสเล่าความลับให้ฟังเสมอ ทรงสุภาพและเคารพบนอบที่สุดเมื่อร่วมโต๊ะเสวยพระกระยาหารกับผู้ใหญ่ และได้รับการพิสูจน์แล้วว่าทรงเป็นนักจัดการโดยธรรมชาติโดยอาศัยวิธีคิดอย่างเป็นระบบระเบียบ และมีพระจริยวัตรติดดินไม่ถือพระองค์ในแบบที่**พระภคินี และพระกนิษฐาพระองค์อื่น ๆ** ไม่มี จึงไม่แปลกที่**เจ้าหญิงอีกสามพระองค์**จะทรงเรียกพระองค์ว่า ‘คุณครู’ ขณะที่เจ้าหญิงโอลกาทรงมีทักษะทางดนตรีและทรงเปียโนได้อย่างไพเราะ เจ้าหญิงตาเตียนากลับทรงปรีชาด้านการเย็บปักถักร้อยเช่นเดียวกับพระมารดา ทรงเห็นแก่ประโยชน์ของผู้อื่นและอ่อนไหวต่อสิ่งที่ผู้อื่นทำถวาย ครั้งหนึ่งเมื่อทรงพบว่าพระพี่เลี้ยงของพระองค์กับมิสอีการ์ได้รับเงินค่าจ้างในการทำงานเนื่องจากทั้งสองไม่มีเงินของตัวเองและจำเป็นต้องใช้เงินเลี้ยงชีพ พระองค์ก็เสด็จไปที่เตียงของอีการ์ในเช้าวันถัดมา ทรงเข้าไปกอดนางไว้อย่างรักใคร่ และรับสั่งว่า ‘แต่ยังไงเธอก็ไม่ได้ค่าจ้างในส่วนนี้ล่ะนะ’

เจ้าหญิงมาเรีย พระธิดาองค์ที่สาม ทรงเป็นเด็ก**ขี้อาย**ที่ในภายหลังต้องทนทุกข์จากการเป็น**คนกลาง**ระหว่างพระภคินีทั้งสองกับพระกนิษฐาและพระอนุชา พระมารดาของพระองค์อาจจับคู่พระองค์กับเจ้าหญิงอะนัสตาเซียพระกนิษฐาในฐานะ ‘คู่เล็ก’ แต่เมื่อเวลาผ่านไป ในบางครั้งเจ้าหญิงมาเรียกลับทรงรู้สึกท้อว่าพระองค์เอง

ที่หมายถึงพี่สาว และ “พระกนิษฐา” ที่หมายถึงน้องสาว ส่วนคำที่หมายถึงอีกสามพระองค์นอกจากเจ้าหญิงตาเตียนา ผู้วิจยพยายามหาคำให้มีหลายแบบ เช่น “อีกสามพระองค์” “พระองค์อื่น ๆ” แต่เลือกคำว่า “พระองค์ที่เหลือ” เพราะเป็นคำในแง่ลบ ไม่เหมาะจะนำมาใช้

*‘Anyway, you are not paid for this.’ เจ้าหญิงตาเตียนา รับสั่งกับมารีกาเรตตา อีการ์ ซึ่งเป็นสามัญชน ใช้สรรพนามแทนอีการ์ว่า “เธอ”

*shy ไม่มีราชาศัพท์ และไม่มีราชาศัพท์คำอื่นที่ความหมายใกล้เคียงพอจะทดแทนกันได้ รวมถึงไม่มีคำสุภาพที่ตรงความหมาย จึงแปลด้วยคำสามัญ

*piggy in the middle = “คนกลาง” ไม่สามารถแปลว่า พระองค์กลางได้ เพราะเป็นสำนวน หมายถึงคนที่อยู่ตรงกลาง

<p>Anastasia and Alexey – the more natural little pair – and she sometimes felt that she did not get the love and attention she craved. Her strong physique made her seem rather ungainly and she had a reputation for clumsiness and boisterousness. Yet for many who knew the family, Maria was by far the prettiest, with her peaches-and-cream complexion, her rich brown hair and an earthy Russian quality not possessed by any of the other children; everyone remarked on her eyes that shone ‘like lanterns’ and her warm smile. She was not especially bright but had a real gift for painting and drawing. Mashka, as her sisters often called her, was the least affected by any sense of her station. She ‘would shake hands with any palace attendant or servant, or exchange kisses with chambermaids or peasant women whom she happened to meet. If a servant dropped something, she would hurry to help her pick it up.’ Once when watching a regiment march past below her window at the Winter Palace she exclaimed, ‘<u>Oh! I love these dear soldiers; I should like to kiss them all!</u>’ Of all the sisters she was the most open-hearted and sincere and she was always extremely deferential towards her parents. Margaretta Eagar felt that she was Nicholas’s favourite and that he was touched by her natural affection. When she once sheepishly admitted to stealing a forbidden biscuit from a plate at teatime he was relieved for he had been</p>	<p>แปลกแยกจากเจ้าหญิงอะนัสตาเซียและเจ้าชายอะเล็กเซย์ ซึ่งเป็นคู่เล็กตามธรรมชาติอย่างแท้จริง และบางครั้งทรงรู้สึกว่าจะไม่ได้รับความรักและความสนใจอย่างที่ทรงถวิลหา โครงสร้างพระวรกายที่แข็งแรงทำให้พระองค์ดูไม่สง่างาม และนอกจากนี้ยังทรงชื่นชอเรื่องความชุ่มซำมและเอะอะโวยวาย แต่สำหรับหลายคนที่ยังจำก้มกับ พระเจ้าซาร์ พระราชินี พระโอรส และพระธิดาทั้งสิ้น เจ้าหญิงมาเรียนั้นทรงพระสิริโฉมงดงามน่ารักที่สุด พระฉวีขาวนวลอมชมพู พระเกศาสีน้ำตาลเข้มและทรงมีพระจริยวัตรเรียบง่ายตรงไปตรงมาอย่างชาวรัสเซียที่พระโอรสพระธิดาองค์อื่นๆ ไม่มี ทุกคนต่างพากันเอ่ยถึงดวงพระเนตรของพระองค์ที่ส่องแสง ‘ดั่งตะเกียง’ และรอยยิ้มพระสรวลอย่างเป็นมิตร เจ้าหญิงมาเรียไม่ได้ทรงฉลาดหลักแหลมมากนัก แต่ทรงปรีชาด้านการวาดภาพและการลงสีอย่างแท้จริงสำหรับ ‘มัชกา’ ซึ่งเป็นพระนามที่พระภคินีและพระกนิษฐาทรงเรียกพระองค์นั้น สุานันดรศักดิ์มีอิทธิพลต่อพระองค์น้อยที่สุด พระองค์ ‘จะทรงสัมผัสพระหัตถ์กับเจ้าหน้าที่หรือคนรับใช้ในพระราชวัง ไม่ว่าใคร และจะทรงแลกรวมพิศทักทายหญิงคนรับใช้หรือหญิงชานาที่พบโดยบังเอิญ ถ้าคนรับใช้ทำของตก พระองค์จะทรงรีบเข้าไปช่วยเก็บ’ ครั้งหนึ่งเมื่อพระองค์ทอดพระเนตรกองทัพเดินแถวผ่านบริเวณได้หน้าต่างห้องบรรทมที่พระราชวังฤดูหนาว ทรงร้องอุทานว่า ‘<u>โอ๊ย เรารักทหารพวกนี้จัง อยากเข้าไปจูบทุกคนเลย!</u>’ ในบรรดาพระธิดาทุกพระองค์ เจ้าหญิงมาเรียทรงอ่อนโยนและจริงใจที่สุด นอกจากนั้น พระองค์ยังทรงเคารพเชื้อพืงพระบิดาและพระมารดาอย่างยิ่งด้วย มาร์กาเรตตา อีการ์รู้สึกว่าจะพระองค์เป็นพระธิดาองค์โปรดของพระเจ้า-นิโคลัส ความเป็นธรรมชาติของเจ้าหญิงมาเรียนั้นชนะพระทัยของพระองค์ ครั้งหนึ่งเมื่อเจ้าหญิงทรงยอมรับอย่างอายๆ ว่าเป็นผู้ขโมย</p>	<p>ระหว่างสองฝ่ายที่ขัดแย้งหรือไม่เข้ากัน ไม่ได้หมายถึงลูกคนกลาง</p> <p>*physique หมายถึงรูปร่างหรือเรือนร่างในแง่ของโครงสร้างร่างกาย จึงเลียงมาแปลว่า โครงสร้างร่างกาย แทน รูปร่าง เพื่อให้สามารถใช้ราชาศัพท์ “พระวรกาย” แทน “ร่างกาย” ได้</p> <p>*the family แก่ปัญหาลักษณะเดียวกับ family ที่ปรากฏในตัวบทก่อนหน้านี้ คือแจกแจงสมาชิกในครอบครัวออกเป็นรายบุคคล เพื่อให้สามารถใช้ราชาศัพท์ได้</p> <p>*gift ที่แปลว่าพรสวรรค์ ไม่มีราชาศัพท์ แต่มีราชาศัพท์คำหนึ่งที่ความหมายใกล้เคียงคือ “ทรงปรีชา” (ระดับหม่อมเจ้า) ซึ่งหมายถึง เก่งกาจ สามารถ ผู้วิจัยเห็นว่าสามารถใช้ความหมายได้ใกล้เคียงกับคำว่า “มีพรสวรรค์”</p> <p>*Oh! I love these dear soldiers: ประโยคนี้เจ้าหญิงมาเรียอาจจะทรงอุทานขึ้นมาเอง ไม่มีผู้ฟังที่เฉพาะเจาะจง หรืออาจจะตรัสให้มาร์กาเรตตา อีการ์ฟัง (ข้อความอ้างอิงจาก Six Years ของ Eagar) ดังนั้นใช้สรรพนามแทนพระองค์ว่า “เรา” ซึ่งเหมาะกับทั้งสองสถานการณ์</p>
--	--	---

<p>'always afraid of the wings growing'. It had made him 'glad to see she is only a human child'.</p> <p>Having such a compliant personality, it was perhaps inevitable that Maria would be completely in thrall to the dominating personality of her younger sister Anastasia, for the youngest Romanov daughter was a force of nature to whose presence it was impossible to remain indifferent. Even at four years old she was 'a very sturdy little monkey, and afraid of nothing'. Of all the children, Nastasya or Nastya as they called her, was the least Russian in looks. She had dark blonde hair like Olga and her father's blue eyes but her features was very much like those of her mother's Hesse family. She was not shy like her sisters either, in fact was extremely forthright, even with adults. She may have been the youngest of the four but was always the one who commanded the most attention. She had the great gift of humour and 'knew how to straighten out wrinkles on anybody's brow'. One day, shortly after Alexey was born, Margaretta caught Anastasia eating peas with her fingers: 'I reprov'd her, saying seriously, "<u>Even the new baby does not eat peas with his fingers.</u>" She looked up and said, "<u>es him does – him eats them with him's foots too!</u>" Anastasia balked at doing</p>	<p>ขนมปังกรอบต้องห้ามไปจากงานในเวลาพระสุธารสชา พระเจ้านิโคลัสก็ทรงโล่งพระทัย เนื่องจาก 'ทรงหวั่นกลัวอยู่เสมอว่าพระโอรสพระธิดาจะกลายเป็นเด็กร้ายกาจ' ครั้งนั้นทำให้พระองค์ทรง 'ดีพระทัยที่พระธิดาเป็นเพียงเด็กธรรมดาคนหนึ่ง'</p> <p>การที่เจ้าหญิงมาเรียมีพระอุปนิสัยแบบยอมผู้อื่น บางครั้งจึงทรงเลื่องไม่ได้ที่จะถูกเจ้าหญิงอะนัสตาเซียผู้ชอบวางองค์เป็นใหญ่ข่มเอา เนื่องจากพระธิดาองค์เล็กแห่งราชวงศ์โรมานอฟนี่ทรงเป็นผู้มีพลังและมีอิทธิพลต่อผู้อื่นในแบบที่ไม่ว่าใครก็ไม่อาจต้านทานได้ แม้เมื่อมีพระชันษาเพียงสี่ปี ก็ทรงเป็น 'ดิงน้อยจอมแกร่ง และไม่กลัวอะไร' ในบรรดาพระโอรสพระธิดาทุกพระองค์ นัสตาเซียหรือนัสตีเยยา ซึ่งเป็นพระนามที่คนอื่นๆ เรียกพระองค์นั้น ดูเป็นชาวรัสเซียน้อยที่สุด พระองค์มีพระเกศาสีบลอนด์เข้มเหมือนเจ้าหญิงโอลกา และดวงพระเนตรสีฟ้าเหมือนพระบิดา แต่พระพักตร์คล้ายชาวราชวงศ์เฮสส์ ทางฝั่งพระมารดามากกว่า ไม่ทรงขี้อายเหมือนพระภคินีทั้งสาม ความจริงแล้วทรงโผงผางไม่น้อย แม้แต่กับผู้ใหญ่ พระองค์อาจจะทรงพระเยาว์ที่สุดในบรรดาพระธิดาทั้งสี่ แต่มักจะทรงเรียกร้องความสนใจมากที่สุดเสมอ ทรงมีอารมณ์ขันเป็นเลิศและ 'ทรงทราบวิธีทำให้ผู้อื่นหายเครียด' วันหนึ่ง 'ไม่นานหลังจากเจ้าชายอะเล็กเซย์ ประสูติ มาร์กาเรตตาจับได้ว่าเจ้าหญิงอะนัสตาเซียเสวยถั่วลันเตาด้วยนิ้วพระหัตถ์ 'ฉันทำหนิ โดยทูลอย่างซึ่งซังว่า "ขนาดเจ้าชายองค์ใหม่ที่เป็นทารกยังไม่ใช้นิ้วพระหัตถ์เสวยถั่วเลยนะเพคะ" ทรงเงยพระพักตร์ขึ้นแล้วตรัสว่า "<u>ใช้สิ ใช้ทั้งมือทั้งเท้าด้วย!</u>" เจ้าหญิงอะนัสตาเซียจะทรงหยุดทำทุกอย่างที่ถูกสั่งให้ทำ ถ้าทรงถูกสั่งห้ามเป็นสิ่งของ จะป็นทันที เมื่อทรงถูกสั่งห้ามเสวยแอปเปิลที่เก็บในสวนผลไม้เพื่อจะนำไปอบเป็นพระกระยาหารค้ำของพระโอรสพระธิดา</p>	<p>*personality ไม่มีราชาศัพท์ที่ตรงความหมาย จึงแปลโดยเลี่ยงไปใช้คำราชาศัพท์ที่ความหมายใกล้เคียงพอทดแทนกันได้ ในบริบทนี้ คือคำว่า "พระอุปนิสัย"</p> <p>*shy เช่นเดียวกับคำเดียวกันที่พบก่อนหน้านี</p> <p>*had the great gift of humour มีลักษณะเป็นสำนวน ความหมายเดียวกับ has a great sense of humour ผู้วิจัยจึงไม่แปลแยกเป็นคำ ว่า "มีพรสวรรค์ด้านอารมณ์ขัน" แต่ใช้วิธีเทียบเคียงกับสำนวนในภาษาไทยที่มีอยู่ คือ "มีอารมณ์ขันเป็นเลิศ" ทั้งนี้ มีการใช้คำว่า "พระอารมณ์ขัน" อย่างแพร่หลายในสื่อต่างๆ เช่นข่าวหรือบทความ แต่เป็นคำที่ไม่มีปรากฏใน <i>ราชาศัพท์ ฉบับราชบัณฑิตยสถาน</i> หรือหนังสืออ้างอิงราชาศัพท์เล่มใด จึงเข้าใจว่าเป็นคำที่มีผู้ใดผู้หนึ่งกำหนดขึ้นใช้เอง และใช้ต่อๆ กันมา ผู้วิจัยจึงไม่นำมาใช้ในที่นี้</p>
--	--	---

<p>anything she was told; if ordered not to climb on things she did precisely that. When told not to eat apples gathered in the orchard to be baked for nursery supper she deliberately gorged herself and when reprimanded was unrepentant: 'You don't know how good that apple was that I had in the garden', she told Margareta teasingly. It took a total ban from the orchard for a week before Anastasia finally promised she would not eat anymore.</p> <p>Everything with Anastasia was a battle of wills. She was an impossible pupil; distracted, inattentive, always eager to be doing anything other than sit still, yet despite not being academically bright she had an instinctive gift for dealing with people. When punished for bad behaviour she always took it on the chin: 'she could sit down and count the cost of any action she wished to perform, and take the punishment "like a soldier"', as Margareta recalled. But this never stopped her from being the major instigator of naughtiness, and she got away with far more than her sisters. At times, as she got bigger, she could be rough and even spiteful when playing with other children, scratching and pulling hair, leading to complaints from cousins when they visited that she was 'nasty to the point of being evil' when things didn't go her own way.</p>	<p>พระองค์ก็บรจเสวยอย่างเอร็ดอร่อยจนพอพระทัย และเมื่อถูกตำหนิก็ไม่ทรงสำนึกผิด พระองค์รับสั่งแหย่มาร์กาเร็ตตาท่าว่า 'เธอไม่รู้หรือว่าแอปเปิ้ลที่เอากินในสวนมันอร่อยขนาดไหน' ต้องสั่งห้ามเสด็จสวนผลไม้เด็ดขาดเป็นเวลาหนึ่งสัปดาห์ กว่าเจ้าหญิงอะนัสตาเซียจะทรงยอมสัจัญญาในที่สุดว่าจะไม่เสวยแอปเปิ้ลอีก</p> <p>ทุกเรื่องเกี่ยวกับเจ้าหญิงอะนัสตาเซียคือการชิงไหวชิงพริบ ทรงเป็นนักเรียนที่ใช้ไม่ได้เลย ทรงขาดสมาธิ ไม่สนใจการเรียน และมักจะทรงกระตือรือร้นที่จะทำอะไรก็ตามที่ไม่ใช่การนั่งนิ่งๆ อย่งไรก็ตาม แม้ว่าจะทรงเรียนได้ไม่ดึนัก แต่ทรงปรีชาด้านการรับมือกับคน เมื่อทรงถูกทำโทษที่ประพฤติพระองค์ไม่เหมาะสม ก็มักจะทรงรับโทษอย่างกล้าหาญ 'พระองค์จะประทับและดำริใคร่ครวญว่าการกระทำใดๆ ก็ตามที่ทรงปรารถนาจะทำ จะส่งผลอย่างไรต่อพระองค์บ้าง และทรงยอมรับการลงโทษ "อย่างทหาร"' มาร์กาเร็ตตาระลึกถึง แต่สิ่งนี้ไม่เคยหยุดยั้งพระองค์จากการเป็นผู้เริ่มก่อเรื่องชุกชุน และพระองค์ทรงไปไกลกว่าพระภคินีทั้งสามมาก ในช่วงนั้น เมื่อเจริญพระชันษาขึ้น พระองค์อาจจะทรงเล่นแรงหรือแม้แต่ทรงร้ายกาจกับเด็กอื่นๆ ทรงชว่นและดั่งพระเกศา จนนำมาซึ่งเสียงบ่นจากพระภาดาพระภคินี (ลูกพี่ลูกน้อง) เมื่อมีการเสด็จเยี่ยม ว่าเจ้าหญิงอะนัสตาเซีย 'ทรงนำรังเกียจจนถึงขั้นเลวร้าย' เมื่ออะไรๆ ไม่เป็นไปตามพระประสงค์</p>	<p>*"Even the new baby มาร์กาเร็ตตาดูววยตำหนิเจ้าหญิง ต้องใช้ราชาศัพท์ และใช้คำลงท้าย "เพคะ"</p> <p>*"You don't know how good เจ้าหญิงรับสั่งแก่สามัญชน ใช้คู่สรรพนาม เรา-เธอ ดังที่ได้อธิบายไว้ข้างต้น</p> <p>*gift เช่นเดียวกับคำเดียวกันที่พบก่อนหน้านี้</p>

The long dark days were further enlivened that winter by regular visits from their Aunt Olga, Nicholas's younger sister. Every Saturday she would take the train out to Tsarskoe Selo from her home in St Petersburg. 'I think I can say that they were awfully pleased when I visited them and brought some change into their daily lives', she later remarked. 'The first thing I did was to run upstairs to the nursery where I generally found Olga and Tatiana finishing their last lesson before lunch ... If I arrived before the professors had finished the morning's work, they would be just as delighted to be interrupted as I had once been.' At 1 o'clock they would 'rush down the staircase leading from the nursery to their mother's room', after which they would all have lunch, and then sit and chat and sew in the mauve boudoir. A walk in the Alexander Park would follow; after changing out of their coats and boots Olga and the girls would often indulge in a spate of high jinks on the stairs. The light would be turned off as they descended and 'someone would lie down on one of the steps and when I trod on her she would grab me by the ankle and tickle me or think of other tricks. There was much laughter and screaming as we all rolled down to the bottom of the stairs in a heap – knocking our heads against the bannister on the way.'

วันอันมืดมัวและยาวนานในฤดูหนาวปีนั้นกลับมีชีวิตชีวาขึ้นเมื่อทูลกระหม่อมมาโศลกของเจ้าชายเจ้าหญิง ซึ่งเป็นพระกนิษฐาในพระเจ้านิโคลัส เสด็จมาเยี่ยมเป็นประจำ ทุกวันเสาร์ พระองค์จะเสด็จโดยรถไฟมายังชาร์สกอย เซโลจากวังของพระองค์ในกรุงเซนต์ปีเตอร์สเบิร์ก 'ฉันว่าฉันบอกได้ว่าหลานๆ ดีใจมากเหลือเกินเวลาฉันไปเยี่ยมและทำให้ชีวิตประจำวันของพวกเขาเปลี่ยนแปลงไปบ้าง' พระองค์ตรัสในเวลาต่อมา 'อย่างแรกที่ฉันทำคือวิ่งขึ้นบันไดไปห้องเด็ก ซึ่งส่วนใหญ่ก็จะเจอโศลกกับตาเตียนาเพิ่งเลิกจากบทเรียนสุดท้ายก่อนพักกลางวัน ... ถ้าฉันไปถึงก่อนที่พระอาจารย์จะสอนเสร็จในช่วงเช้า หลานๆ จะตื่นตื่นดีใจมากที่ถูกขัดจังหวะเหมือนที่ฉันเคยเป็นมาก่อน' เวลาบ่ายโมงตรง บรรดาเจ้าหญิงจะ 'รีบวิ่งลงบันไดจากห้องเด็กมาที่ห้องแม่ของพวกเขา' และเสวยพระกระยาหารกลางวันร่วมกัน จากนั้นจะประทับนั่งพูดคุยและทรงงานเย็บปักถักร้อยด้วยกันในห้องส่วนพระองค์สีม่วงของพระนางอะเล็กซานดรา ตามด้วยทรงดำเนินเล่นในอะเล็กซานเดอร์พาร์ก หลังจากทรงเปลื้องฉลองพระองค์ได้และรองพระบาทบู๊ตเรียบร้อยแล้ว แกรนด์ดัชเชสโศลกาพระปิตุจฉา (อาผู้หญิง) กับเจ้าหญิงทั้งสี่ก็มักจะทรงชลุกอยู่กับการเล่นหยอกล้ออะอะบนบันได ทรงปิดไฟเมื่อลงบันไดและ 'ใครคนหนึ่งจะนอนลงบนบันไดขั้นหนึ่ง แล้วพอฉันก้าวลงไป ก็คิดว่าข้อเท้าฉันแล้วจ๊กจ๊ก หรือไม่ก็แก้งอย่างอื่น เสียงหัวเราะและเสียงร้องกรี๊ดดังขรมเมื่อเราพากันกลิ้งลงบันไดมาจนถึงขั้นสุดท้าย โดยที่หัวชนราวบันไดระหว่างทาง'

*ประโยคคำพูดในสี่ย่อหน้าแรกนี้ เป็นพระดำรัสของแกรนด์ดัชเชสโศลกา อะเล็กซานดรอฟนา พระปิตุจฉาของเจ้าหญิงทั้งสี่และเจ้าชาย ที่รับสั่งถึงบรรดาพระภาคิไนย (หลานๆ) กับพระองค์เองทั้งหมด จึงขออธิบายรวมกันในที่นี้

- สรรพนามแทนพระองค์เองสำหรับเจ้านายเมื่อตรัสแก่บุคคลทั่วไปตามที่วางแผนไว้คือ "เรา" และ "ฉัน" ซึ่งพระดำรัสในที่นี้เป็นลักษณะของการเล่าประวัติ ไม่เฉพาะเจาะจงผู้ฟัง จึงให้แทนพระองค์เองว่า "ฉัน" และนอกจากนี้ มีหลายส่วนที่ตรัสถึงพระองค์เองกับบรรดาพระภาคิไนยรวมกันโดยใช้คำว่า we หรือ us ซึ่งต้องแปลว่า "เรา" หากแปล "I" ว่า "เรา" อีกจะก่อให้เกิดความสับสนโดยไม่จำเป็น
- สรรพนามและคำเรียกแทนบรรดาพระภาคิไนยโดยรวม ใช้คำสามัญว่า "หลานๆ" "บรรดาหลานสาว" "พวกเขา" และ "เด็กๆ" เมื่อแยกเป็นรายพระองค์ เรียกพระนามเฉยๆ โดยไม่มีคำนำหน้า เช่น โศลกา ตาเตียนา เนื่องจากทรงมีฐานันดรศักดิ์เท่ากันคือเจ้าฟ้า และแกรนด์ดัชเชสโศลกา อะเล็กซานดรอฟนาทรงอาวุโสกว่า มีศักดิ์เป็นอา เป็นญาติผู้ใหญ่ จึงตรัสถึงหลานได้โดยไม่ต้องมีคำนำหน้าพระนาม และไม่ต้องใช้ราชาศัพท์ นอกจากนี้ยังมีเหตุผลเรื่องความใกล้ชิดสนิทสนมด้วย

Over the years the girls would become closer to Aunt Olga than any of their other female relatives; **she was like an older sister** and frequently filled the breach when their mother was ill, accompanying them to public functions. 'Someone had to be there to ensure that the children behaved properly, stood up when necessary and greeted people as they should – and anything else there was to look out for', she later recalled. 'In the end, it was taken for granted that I always had to come along wherever they went.' Olga was closest to her eldest **niece** and namesake, who was only thirteen years younger than she. 'She resembled me in character, and that was perhaps why we understood each other so well.' But as time went on she could not disguise her special affection for the seductively engaging Anastasia, whom she nicknamed Shvybzik (a German colloquialism meaning 'little mischief') in recognition of her incorrigible behaviour. The child had such courage, such a fierce love of life, and embraced everything as a great adventure; Olga had no doubt that of the four she was the most **intelligent**.

Those Saturday games with their aunt were a time to be treasured: 'this was how we appeared at the tea table every Saturday afternoon, happy, laughing and squabbling about all the dreadful things "the others" had thought of.' As dusk fell **the family** attended evensong together and

ช่วงเวลาหลายปีที่ผ่านมาไป เจ้าหญิงทั้งสี่ทรงใกล้ชิดกับ ทูลกระหม่อมอาโอดกามากกว่าพระญาติหรือคนอื่น ๆ **ทรงเป็นเหมือนพี่สาว** และบ่อยครั้งมักจะทรงเป็นผู้เติมเต็มช่องว่างเมื่อพระนางอะเล็กซานดราประชวร ในการเสด็จพร้อมเจ้าหญิงทั้งสี่ในงานสังคมาต่างๆ 'ต้องมีคนตามไปด้วย เพื่อให้แน่ใจว่าเด็ก ๆ ปฏิบัติตัวได้อย่างเหมาะสม ยืนขึ้นเมื่อต้องยืน ทักทายผู้อื่นเมื่อควรทำ และเรื่องอื่นๆ ที่ต้องดูแล' ทรงระลึกในเวลาต่อมา 'ลงท้ายฉันก็มักจะต้องตามไปด้วยทุกที่ที่พวกเขาไป' แกรนด์ดัชเชสโอดกาพระปิตุจฉาทรงสนิทกับ**พระภาคิไนยหญิง** (หลานอา/หลานน้ำ) พระองค์โต ซึ่งมีพระนามเดียวกัน และมีพระชันษาอ่อนกว่าพระองค์เพียงสิบสามปี มากที่สุด 'เธอนิสัยคล้ายฉันมาก และนั่นอาจเป็นเหตุผลที่เราเข้าใจกันดี' แต่เมื่อเวลาผ่านไป พระองค์ก็ไม่อาจชุกซ่อนความโปรดปรานพิเศษที่ทรงมีให้กับเจ้าหญิงอะนัสตาเซียผู้มีเสน่ห์ดึงดูดได้ ทรงตั้งฉายานามให้กับพระภาคิไนยหญิงองค์นี้ว่า ชวิบซิก (ภาษาพูดเยอรมัน แปลว่า 'จอมซนตัวน้อย') ให้คล้องกับพฤติกรรมของพระองค์ที่ไม่อาจเปลี่ยนแปลงให้ดีขึ้นได้ เจ้าหญิงอะนัสตาเซียทรงเป็นเด็กกล้าหาญ รักชีวิต และเห็นทุกสิ่งทุกอย่างเป็นการผจญภัยครั้งยิ่งใหญ่ แกรนด์ดัชเชสโอดกาพระปิตุจฉาทรงแน่วพระทัยว่าในบรรดาเจ้าหญิงทั้งสี่ เจ้าหญิงอะนัสตาเซียทรง**ฉลาดที่สุด**

การเล่นวันเสาร์กับทูลกระหม่อมอาของเจ้าหญิงทั้งสี่เป็นช่วงเวลาที่มีค่า เราจะเผลอไปที่โต๊ะน้ำชากันในสภาพนี้ทุกบ่ายวันเสาร์ มีความสุข หัวเราะ และเถียงกันเรื่องของนางสาวทั้งหลายที่ "คนอื่น ๆ" นี้ก็ถึง' พลบค่ำ **ทุกพระองค์รวมทั้งพระเจ้านิโคลัสและพระนางอะเล็กซานดรา**จะทรงเข้าพิธีสวดมนต์เย็นด้วยกัน และแกรนด์ดัช-

*she was like an older sister หากใช้ราชาศัพท์ในการแปล ควรจะแปลว่า "ทรงเป็นเหมือนพระภคินี" แต่เนื้อหาในส่วนนี้เน้นย้ำความใกล้ชิดสนิทสนมระหว่างอากับหลานๆ เป็นพิเศษ จนเกิดการเปรียบเทียบว่าอาเป็นเหมือนพี่สาว เมื่อทดลองแปลโดยใช้ราชาศัพท์ พบว่าความรู้สึกของความใกล้ชิดสนิทสนมและความอบอุ่นในครอบครัวหายไป ผลตอบสนองที่ได้จากการอ่านฉบับแปลต่างกับต้นฉบับมากเกินไป ผู้วิจัยจึงเลือกที่จะไม่ใช้ราชาศัพท์ (unmark) ในจุดนี้ เพื่อเก็บความรู้สึกใกล้ชิดผูกพันระหว่างอากับหลานไว้

*niece มีราชาศัพท์คือ "พระภาคิไนย" แม้ว่า **ราชาศัพท์ ฉบับราชบัณฑิตยสถาน** จะระบุว่าหมายถึงทั้งหลานชายและหลานสาว ซึ่งเป็นลูกของพี่สาวน้องสาว และลูกของพี่ชายน้องชาย (หลานน้ำและหลานอา) แต่ในการใช้โดยทั่วไป มักมีนัยว่าเป็นหลานชาย ขณะที่คำอื่นนอกเหนือจากนี้ที่พอจะมีความหมายเดียวกันหรือใกล้เคียงกัน เช่น "พระเจ้าหลานเธอ" ก็เป็นคำนำหน้าพระนามพระราชวงศ์ที่เป็นหลานปู่หรือหลานตาของพระมหากษัตริย์เท่านั้น นอกจากนี้ คำนี้ยังเป็นคำนำหน้าพระนาม ไม่ใช่คำนาม และไม่เคยพบเห็นว่ามีกรนำมาใช้เป็นคำนามมาก่อน ผู้วิจัยจึงลงนาคำว่า "หญิง" ต่อท้าย "พระภาคิไนย" เพื่อระบุเพศให้ชัดเจน พบว่าคำที่ได้ไม่ยาวเกินไป พอจะกลมกลืนกับบริบทได้ และให้ความหมายชัดเจน จึงเลือกใช้คำนี้

<p>Aunt Olga would stay till bedtime, after which she travelled back to St Petersburg. At the end of that year, she persuaded Nicholas and Alexandra to allow her to stay the night and take the girls back with her the following morning for the days. Here after lunch with Grandmama, Maria Feodorovna, at the Anichkov Palace – where even Anastasia would be on her best behaviour – they would then go to Aunt Olga’s to meet their favourite officers from the entourage, have tea, play games, enjoy music – and dance – before one of the ladies-in-waiting would come from Tsarskoe Selo to take them back home.</p> <p>In later life Olga Alexandrovna reflected on those happy ‘red-letter Sundays’ with her nieces before the war. The extraordinary closeness and self-sufficiency that was the mark of the four Romanov sisters persisted, as too their touchingly childlike innocence about the world. But it was a strange hothouse atmosphere in which to grow up. <u>‘My nieces did not have any playmates.’</u> Grand Duchess Olga wistfully observed, <u>‘but they had each other, and probably did not miss them.’</u></p>	<p>เซสโกลกาพระปิตุจฉาจะประทับอยู่ด้วยจนถึงเวลาเช้าที่บรรทม จากนั้นจึงเสด็จกลับกรุงเซนต์ปีเตอร์สเบิร์ก สิ้นปีนั้น แกรนด์ดัชเชส ทรงนิมนต์นำพระเจ้านิโคลัสและพระนางอะเล็กซันดราให้ทรงอนุญาตให้พระองค์ประทับค้างคืนและพาเจ้าหญิงทั้งสี่เสด็จกลับไปกับพระองค์ด้วยในเช้าวันถัดมา ที่นั่น หลังจากเสวยพระกระยาหารกลางวันร่วมกับสมเด็จพระนางมาเรีย เฟโอโดรอฟนา ที่พระราชวังอะนิชคอฟ ที่ซึ่งแม้แต่เจ้าหญิงอะนัสตาเซียยังทรงประพฤติพระองค์อย่างดีที่สุดเสร็จแล้ว ก็เสด็จไปยังวังของแกรนด์ดัชเชส-โกลกาพระปิตุจฉา เพื่อพบกับเจ้าหน้าที่คนโปรดในคณะผู้ติดตามร่วมเสวยพระสุธารสชา ทรงเล่นเกม ฟังดนตรี และเต้นรำ ก่อนที่นางสนองพระโอษฐ์คนหนึ่งจะมาจากซาร์สกอย เซโล เพื่อเชิญเสด็จเจ้าหญิงทั้งสี่กลับพระราชวัง</p> <p>ในช่วงต่อมาของพระชนม์ชีพ แกรนด์ดัชเชสโกลกา อะเล็กซันดรอฟนาทรงระลึกถึง ‘วันอาทิตย์แห่งความทรงจำ’ ที่แสนสุขเหล่านั้น ซึ่งทรงมีส่วนร่วมับบรรดาพระภาคิไนยหญิงก่อนสงคราม ความใกล้ชิดสนิทสนมกันเป็นพิเศษระหว่างพี่น้อง และการที่แต่ละพระองค์ทรงพึ่งพาตนเองได้ ซึ่งเป็นเสมือนสัญลักษณ์ของเจ้าหญิงทั้งสี่แห่งราชวงศ์โรมานอฟนั้นยังคงอยู่ เช่นเดียวกับความบริสุทธิ์ไร้เดียงสาแบบเด็กๆ อันน่าประทับใจที่เจ้าหญิงทั้งสี่ทรงมีต่อโลก แต่สภาพแวดล้อมที่ทรงเจริญวัยขึ้น เป็นสภาพแวดล้อมอันแปลกประหลาดที่สอนให้แต่ละพระองค์มีทักษะและแนวพระดำริที่แปลกใหม่ <u>‘บรรดาหลานสาวของฉันไม่มีเพื่อนเล่นที่ไหน’</u> แกรนด์ดัชเชส-โกลกาพระปิตุจฉารับสั่งอย่างโหยหา <u>‘แต่พวกเขามีกันและกัน จนอาจจะไม่ต้องการเพื่อนเล่นเลยก็ได้’</u></p>	<p>*intelligent ไม่มีราชาศัพท์ที่ตรงความหมาย มีเพียงคำใกล้เคียงคือ ทรงปรีชา ซึ่งทดแทนกันไม่ได้ในกรณีนี้ เนื่องจาก intelligent หมายถึงฉลาดแบบมีไหวพริบ ไม่เกี่ยวกับความเก่งกาจสามารถ และคำสามัญก็เป็นคำในแง่บวกอยู่แล้ว จึงเลือกใช้คำสามัญในการแปล</p> <p>*the family เช่นเดียวกับคำที่หมายถึงครอบครัวในข้อก่อนๆ ในที่นี้ the family หมายถึงครอบครัวของพระเจ้านิโคลัส รวมแกรนด์ดัชเชสโกลกาพระปิตุจฉา ซึ่งคำบรรยายก่อนหน้านี้กำลังกล่าวถึงแกรนด์ดัชเชสโกลกาพระปิตุจฉากับบรรดาพระภาคิไนย จึงแปลแบบเฉียงมาใช้คำว่า “ทุกพระองค์รวมทั้งพระเจ้านิโคลัสและพระนางอะเล็กซันดรา” แทน “ทั้งครอบครัว” โดยไม่ต้องแจกแจงเป็นรายพระองค์เหมือน family ในจุดอื่นๆ</p>
---	--	---

<p>Over in England, although it was four years since she had left her post, Margaretta Eagar had not forgotten her former charges. Now living in straitened circumstances, running a boarding house in Holland Park, she still wrote to the girls from time to time and sent gifts on their birthdays. But sitting in her drawing room, as she often did, gazing at the many treasured photographs in silver frames that she had of them, she was pinning for news. Margaretta hated the London fogs; her life, she told Mariya Geringer, was 'horrible ... I wish I were returning to Russia. I do not think I shall ever be happy in this country.' Sending Tatiana birthday wishes in June 1908, she wistfully commented: '<u>I suppose you still have cakes and almond Toffee. How good they used to be!</u>'</p> <p>No doubt the girls were missing her too, for since Margaretta's departure at the end of 1904, the absence of a governess's discipline had begun to have a detrimental effect. With so much natural energy and a huge curiosity about the world, the girls were increasingly boisterous. Alexandra was often too busy or indisposed to supervised her daughters herself, leaving them under the supervision of Trina Schneider. Modest and devoted Trina might be but she was clearly feeling the strain, as too was the girls' exasperated general nursemaid, Mariya Vishnyakova, to whom they gave the constant run-around.</p>	<p>ไกลออกไป ณ ประเทศอังกฤษ แม้ว่าจะเป็นเวลาสี่ปีแล้ว นับตั้งแต่ มาร์กาเรตตา อีการ์ออกจากตำแหน่งไป แต่เธอก็ยังไม่เคยลืมงานเก่า ตอนที่ต้องใช้ชีวิตอยู่ในสภาพที่ลำบาก ทำงานดูแลบ้านพักให้เช่าใน ฮอลแลนด์พาร์ก เธอยังคงเขียนจดหมายถึงเจ้าหญิงทั้งสี่เป็นครั้งคราว และส่งของขวัญไปถวายในวันคล้ายวันประสูติ แต่เมื่อนั่งลงใน ห้องรับแขกอย่างที่เคยทำบ่อยๆ และจ้องมองพระฉายาลักษณ์อันล้ำค่าในกรอบเงิน เธอก็ปรารถนาอยากรู้ข่าวคราวของเจ้าหญิงทั้งสี่อย่างที่สุด มาร์กาเรตตาเกลียดหมอกควันพิษจากโรงงานอุตสาหกรรมใน ลอนดอน เธอบอกมารียา เกรินเกอร์ว่าชีวิตของเธอนั้น 'เลวร้าย ... ฉันอยากกลับไปรัสเซีย ฉันไม่คิดว่าตัวเองจะมีความสุขได้เลยในประเทศนี้' เมื่อส่งของขวัญวันคล้ายวันประสูติไปถวายเจ้าหญิงตาเตียนาในเดือนมิถุนายน ค.ศ. ๑๙๐๘ เธอทูลแสดงความเห็นอย่าง โหยยหาว่า 'หวังว่าฝ่าพระบาทจะยังได้เสวยเค้กกับอัลมอนด์ท็อฟฟี่อยู่ นะเพคะ มันเคยอร่อยเหลือเกินเมื่อก่อนนี่'</p> <p>ไม่ต้องสงสัยเลยว่าเจ้าหญิงทั้งสี่ก็ทรงมีพระทัยระลึกลงถึงเธอเช่นกัน เนื่องจากตั้งแต่มาร์กาเรตตาออกจากตำแหน่งไปเมื่อสิ้น ค.ศ. ๑๙๐๔ การขาดซึ่งระเบียบวินัยของพระอาจารย์หญิงก็เริ่มก่อให้เกิด ความเสียหาย พลังงานตามธรรมชาติอันล้นเหลือและความอยากรู้ อยากเห็นโลกทำให้เจ้าหญิงทั้งสี่ทรงเริ่มเอะอะเอ็ดตะโรมากขึ้น พระนางอะเลกซันดรามักจะทรงมีภารกิจมากเกินไป หรือไม่เช่นนั้น ก็ ประชวรจนไม่อาจควบคุมดูแลพระธิดาด้วยพระองค์เองได้ จึงทรง ปลอ่ยพระธิดาไว้ในความดูแลของตรีนา ชไนเดอร์ ตรีนาอาจเป็นคน สุภาพถ่อมตนและจงรักภักดี แต่เธอก็รู้สึได้ถึงความตึงเครียดอย่าง ชัดเจน เช่นเดียวกับมารียา วิชเนียคโวา พระพี่เลี้ยงทั่วไปผู้มีอารมณ์ คุนเฉียวอยู่เสมอ ซึ่งเจ้าหญิงทั้งสี่ทรงทำให้หัวหมุนตลอดเวลา</p>	<p>*'I suppose you still' สามัญชน (หญิง) ทูลเจ้านาย ใช้คู่ สรรพนาม "หม่อมฉัน-ฝ่าพระบาท" ตามที่วางแผนไว้ แต่ในที่นี้ ผู้วิจัยเห็นว่าการละประธานจะทำให้ภาษาเป็นธรรมชาติขึ้น จึงละ "หม่อมฉัน" นอกจากนี้ใช้ราชาศัพท์ในการทูล และใช้ คำลงท้าย "เพคะ"</p>
---	--	---

<p>In March 1907, therefore, Alexandra made the decision to appoint Sofya Tyutcheva – who had served as a lady-in-waiting at Peterhof the previous summer – as maid of honour-cum-governess to the girls, with responsibility for helping them prepare their lessons and chaperoning them on walks and other excursions. Sofya came on the recommendation of Grand Duchess Ella, and had an old-school pedigree, as granddaughter of the famous Russian poet Feodor Tyutchev. She also had a strong conservative streak. She was a stickler for good behaviour and took her role very seriously, but it was a challenge: the girls <u>'wouldn't listen and tried every which way to test my patience'</u>, she recalled. She appealed to Olga: <u>'You have an influence over your sisters, you're the eldest and can persuade them to listen to me and not play up so much.'</u> <u>'Oh no.'</u> Olga had replied, <u>'then I would always have to behave myself, and that's impossible!'</u> Sofya could not help thinking Olga was right, that it was hard for one so young to have to be forever setting an example to her siblings, though she later overheard her reprimanding Anastasia for her mischievous behaviour by saying <u>'Stop it, or Savanna [Tyutcheva's pet name] will leave, and then it will be even worse for us!'</u></p>	<p>ดังนั้น ในเดือนมีนาคม ค.ศ. ๑๙๐๗ พระนางอะเล็กซันดรา จึงทรงตัดสินพระทัยแต่งตั้งโซฟียา ยูตเชวา นางสนองพระโอษฐ์ผู้ทำงานรับใช้ที่พระราชวังเปเตียร์ฮอฟเมื่อฤดูร้อนที่ผ่านมา ให้เป็นนาง-พระกำนัลควมตำแหน่งพระอาจารย์ของพระธิดาทั้งสี่ ทำหน้าที่ช่วยเตรียมพระองค์ให้พร้อมสำหรับบทเรียน และตามเสด็จไปทรงเดินเล่นหรือเดินทางระยะสั้น โซฟียามาทำงานนี้ตามคำแนะนำของแกรนด์ดัชเชสเอลลา เธอมีเชื้อสายตระกูลเก่าแก่ในฐานะหลานสาวของเฟโอดอร์ ยูตเชฟ กวีชาวรัสเซียผู้มีชื่อเสียง นอกจากนี้เธอยังมีแนวคิดอนุรักษ์นิยมอย่างแรงกล้า เธอเป็นผู้ยึดมั่นในความประพฤติอันดีงามและปฏิบัติหน้าที่อย่างเอาใจจริงเอาใจ แต่งานนี้เป็นงานที่ทำทนาย บรรดาเจ้าหญิง <u>'ไม่ทรงฟัง และทรงพยายามทุกวิถีทางที่จะทดสอบความอดทนของฉัน'</u> เธอระลึกถึงช่วงเวลานั้น เธอทูลขอร้องเจ้าหญิงโอลกาว่า <u>'ฝ่าพระบาททรงมีอิทธิพลต่อบรรดาพระกนิษฐาณะเพคะ ทรงเป็นพี่ใหญ่และสามารถเกลี้ยกล่อมพระกนิษฐาให้ฟังหม่อมฉันและไม่ประพฤติพระองค์ไม่ได้'</u> <u>'โอ๊ย ไม่นะ'</u> เจ้าหญิงโอลกาตอบสนอง <u>'แบบนั้นเราก็ต้องทำตัวดีตลอดเวลาละสิ เป็นไปไม่ได้หรอก!'</u> โซฟียาอดคิดไม่ได้ว่าเจ้าหญิงรับสั่งถูก เป็นเรื่องยากสำหรับคนที่ยังเด็ก ที่จะต้องประพฤติตนเป็นแบบอย่างที่ดีให้กับน้องๆ ตลอดเวลา แม้ว่าในภายหลัง เธอจะบังเอิญได้ยินเจ้าหญิงทรงดูเจ้าหญิงอะนัสตาเซียที่ทรงเกร โดยรับสั่งว่า <u>'หยุดนะ ไม่งั้นซาวันนา [ชื่อเล่นของยูตเชวา] จะไม่อยู่แล้ว และอะไรๆ ก็จะมีแย่ไปกว่านี้อีก!'</u></p>	<p>*<u>'wouldn't listen and tried</u> สามัญชนกล่าวถึงเจ้านาย ใช้ราชาศัพท์</p> <p>*<u>'You have an influence</u> สามัญชน (หญิง) ทูลเจ้านาย ใช้คู่สรรพนาม “หม่อมฉัน-ฝ่าพระบาท” ตามที่วางแผนไว้ ใช้ราชาศัพท์ในการทูล และใช้คำลงท้าย “เพคะ”</p> <p>*<u>'Oh no.'</u> และ <u>'then I would always</u> เจ้านายรับสั่งแก่สามัญชน ใช้คู่สรรพนาม เรา-เธอ ดังที่ได้อธิบายไว้ข้างต้น</p> <p>*<u>Stop it, or Savanna</u> พี่ต๋อง ใช้ภาษาปกติเหมือนคนทั่วไป ใช้กันในครอบครัว</p>

By now, the children had come to enjoy visits from their 'friend' Grigory as a welcome **diversion from their mother's sickbed**. He played with them and let them ride round the room on his back; he told them Russian folk tales and talked to them about God in a way that seemed entirely natural. He was clearly playing a key role as the girls' moral guardian and kept in regular touch with them, sending telegrams such as one received in February in which he thanked them for remembering him, 'for your sweet words, for your pure heart and your love for the people of God. Love the whole of God's nature, the whole of His creation in particular this earth.' On 29 March 1909 he arrived unexpectedly on a visit, which delighted all the children. 'I'm glad you had him so long to yourselves', Alexandra told Olga from her sickbed. In June, at Peterhof, young Olga sent a note to her father, who was away on a visit to the King of Sweden: 'My dear kind Papa. Today the weather is lovely, it's very warm. The little ones [Anastasia and Alexey] are running around barefoot. Grigoriy is coming to see us this evening. We are all so very happy that we will see him again.'

Despite her misgivings about the man himself, Olga Alexandrovna always refuted any suggestion of

ขณะนั้น พระโอรสพระธิดาทรงเริ่มสนุกกับการมาเยือนของ 'พระสหาย' กรีกอริ ซึ่งถือเป็นการหันเหความสนใจไปจาก**พระมารดาที่กำลังประชวร**อย่างเต็มพระทัย เขาเล่นกับพระโอรสพระธิดาและ**แบกแต่ละพระองค์ขึ้นหลัง**วิ่งไปรอบห้อง เขายังเล่านิทานพื้นบ้านถวาย และสนทนากับเจ้าหญิงเจ้าชายเกี่ยวกับพระเจ้าในแบบที่ดูเป็นธรรมชาติที่สุด เขาเล่นบทบาทสำคัญเป็นผู้ดูแลศีลธรรมของเจ้าหญิงทั้งสองอย่างชัดเจน และคอยติดต่อกับทุกพระองค์อย่างสม่ำเสมอด้วยการส่งโทรเลข ดังเช่นข้อความหนึ่งที่เจ้าหญิงทั้งสองทรงได้รับเมื่อเดือนกุมภาพันธ์ ซึ่งระบุว่าเขาซาบซึ้งในพระกรุณาที่เจ้าหญิงทรงจำเขาได้ 'สำหรับพระคำรสอันแสนอ่อนหวาน สำหรับพระทัยอันบริสุทธิ์ และความรักที่ทรงมีให้แก่ประชาชนของพระเจ้าเป็นเจ้า รักธรรมชาติของพระเจ้าผู้เป็นเจ้าทั้งหมดทั้งมวล สิ่งสร้างทั้งหมดของพระองค์โดยเฉพาะในโลกใบนี้' วันที่ ๒๙ มีนาคม ค.ศ. ๑๙๐๙ เขามาเยือนอย่างไม่คาดฝัน สร้างความปีติยินดีพระทัยแก่พระโอรสพระธิดาทุกพระองค์เป็นอย่างยิ่ง 'แม่ดีใจที่ได้พบเขาเสียทีนะ' **พระนางอะเลกซันดราซึ่งกำลังประชวรรับสั่งแก่เจ้าหญิงโอลกาจากพระแท่นบรรทม** เดือนมิถุนายน ณ พระราชวังเปเตียร์ฮอฟ เจ้าหญิงโอลกาทรงมีลายพระหัตถ์ไปถึงพระบิดาผู้อยู่ระหว่างเสด็จเยี่ยมพระมหากษัตริย์แห่งสวีเดนในขณะนั้น ความว่า 'ถึงทูลกระหม่อมพ่อที่รักของลูก วันนี้อากาศดีเพคะ อุ่นมากๆ น้องสองคนเล็ก [เจ้าหญิงอะนัสตาเซียกับเจ้าชายอะเลกเซย์] กำลังวิ่งเล่นเท้าเปล่าอยู่ กรีกอริจะมาหาเราเย็นนี้ เราทุกคนดีใจมากที่จะได้เจอเขาอีก'

แม้จะทรงแคลงพระทัยในตัวชายผู้นี้ แต่แกรนด์ดัชเชสโอลกา อะเลกซันดรอฟนาก็มักจะทรงปฏิเสธคำแนะนำเรื่องพฤติกรรมไม่

***diversion from their mother's sickbed** sickbed ไม่มีราชาศัพท์ ผู้วิจัยใช้วิธีแปลแบบตีความ ประโยค ...diversion from their mother's sickbed หากแปลตรงตัวจะแปลว่า การหันเหความสนใจไปจากเตียงคนป่วยของแม่ ซึ่งเมื่อพิจารณาแล้วเห็นว่าความหมายที่แท้จริงคือ การหันเหความสนใจไปจากแม่ที่กำลังป่วย นั่นเอง

***ride** คำว่า "ขี่" มีราชาศัพท์ในภาษาไทยคือ "ทรง" แต่ใช้เฉพาะกับสัตว์เท่านั้น เช่น ช้างหรือม้า ไม่เคยปรากฏว่าใช้กับคน และถึงนำมาใช้กับคนก็ไม่สื่อความ เช่นหากแปลตรงตัวแล้วแทนคำว่า ขี่ ด้วยคำราชาศัพท์ ก็จะได้ว่า "...และให้แต่ละพระองค์ทรงไปรอบห้องบนหลัง" ซึ่งจะทำให้เกิดความสับสนว่า "ทรง" ในที่นี้ทำหน้าที่เป็นอะไรในประโยคกันแน่เพราะไม่เคยมีการทรง "คน" มาก่อน ผู้วิจัยจึงใช้วิธีกลับมุมมองจาก "ให้ขี่" เป็น "แบกขึ้นหลัง" แทน เพื่อเลี่ยงการใช้ราชาศัพท์ โดยที่ความหมายยังคงเดิม ภาพที่ได้เป็นภาพเดิม

*'for your sweet words. สำนัญชนทูลเจ้านาย ใช้ราชาศัพท์

***Alexandra told Olga from her sickbed** sickbed คำนี้ไม่สามารถแก้ปัญหาด้วยวิธีเดิมได้ เนื่องจากเป็นคำที่สื่อถึงสิ่งของอย่างเป็นรูปธรรม คือเตียงคนป่วยจริงๆ ผู้วิจัยจึงแก้ปัญหาด้วยการนำราชาศัพท์ที่มีอยู่ คือ "พระแท่นบรรทม"

<p>impropriety by Rasputin towards her nieces: <u>'I know what their upbringing was down to the tiniest detail. The least sign of what is known as "freshness" on Rasputin's part would have dumbfounded them! None of it never happened. The girls were always glad to see him because they knew how greatly he helped their little brother.'</u></p> <p>Nevertheless, Alexandra continued to worry about the derogatory gossip in circulation about Rasputin. Although the charge of heresy had been abandoned as unproven, other accusations had followed and Stolypin (unmoved by Rasputin's bedside manner in 1906) now had him under police investigation. St Petersburg was rife with talk of Rasputin's disreputable drunken behaviour, his sexual exploits and the dubious company he kept. Even the faith of his erstwhile supporters Militza and Stana had waned, particularly now that Anna Vyubova – whom they despised – had gained privileged access to him, supplanting them as the link between Rasputin and the throne. The Montenegrin sisters began actively trying to dissuade Nicholas and Alexandra from having any further dealings with Rasputin, whom they now looked upon as a 'devil'. As a result, the close relationship they had until now enjoyed with the imperial family disintegrated. The imperial couple refused to be influenced by the gossip and doggedly clung to their own perception of Grigory as a true friend, despite</p>	<p>เหมาะสมของรัสเซียต่อบรรดาพระภาคิไนยหญิงของพระองค์เสมอ <u>'ฉันรู้ละเอียดที่สุดว่าหลานๆ ได้รับการเลี้ยงดูมาแบบไหน สติปัญญา แม้เพียงน้อยนิดที่สุดของสิ่งที่เรียกว่า "ความสดชื่น" จากรัสเซียก็ เพียงพอจะทำให้พวกเขาทั้งได้แล้ว! ไม่เคยมีสิ่งเหล่านี้เกิดขึ้นเลย เจ้าหญิงทั้งสี่ดีใจเสมอที่ได้พบเขา เพราะรู้ว่าเขาช่วยน้องชายได้มาก ขนาดไหน'</u> อย่างไรก็ตาม พระนางอะเลกซันดราทรงกังวลกับข่าว ชุบชิบในแง่ร้ายเกี่ยวกับรัสเซียอยู่ ถึงแม้ว่าคำครหาเรื่องนอกใจจะตก ไปเพราะพิสูจน์ไม่ได้ แต่ข้อกล่าวหาอื่นๆ ก็ตามมา และตอนนี้สโต- ลีปีน (ผู้เคยได้รับการรักษาจากรัสเซียแล้วไม่ได้ผลเมื่อ ค.ศ. ๑๙๐๖) ก็กำลังสั่งให้ตำรวจสอบสวนเขา คำเล่าลือถึงพฤติกรรมเมาน่าเย็บ อันอื้อฉาวของเขาแพร่กระจายไปทั่วเซนต์ปีเตอร์สเบิร์ก รวมถึงเรื่องที่เขาหาผลประโยชน์ทางเพศจากสตรี และเรื่องเหล่าสหายที่นางสงสัย ของเขาด้วย แม้แต่ศรัทธาของผู้สันทนุแต่เก่าก่อนอย่างเจ้าหญิง มิลิตซากับเจ้าหญิงสตานาก็ลดน้อยถอยลงเรื่อยๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ในขณะนี้ที่อันนา วีรูโบวา คนที่ทั้งสองพระองค์ทรงดูแลคน กลับมี อภิลิทธิในการเข้าถึงรัสเซีย และเข้ามาแทนที่ทั้งสองพระองค์ในฐานะ ตัวเชื่อมระหว่างรัสเซียกับราชบัลลังก์ เจ้าหญิงสองพี่น้องแห่งมอน- เตเนโกรทรงเริ่มพยายามห้ามปรามพระเจ้านิโคลัสกับพระนางอะเลก- ซันดราไม่ให้ทรงยุ่งเกี่ยวกับรัสเซียผู้ที่บัดนี้ถูกทั้งสองมองเป็น 'ปีศาจ' อีกต่อไป ผลคือความสัมพันธ์ใกล้ชิดที่ทั้งสองพระองค์กับพระราชวงศ์ มีต่อกันมาจนถึงตอนนี้ต้องพังทลายลง พระเจ้าซาร์และสมเด็จพระ- ราชินีไม่ทรงยอมให้ข่าวชุบชิบมา มีอิทธิพลต่อพระองค์ และทรงยึดติด กับพระวินิจฉัยของพระองค์เองอย่างเต็มใจว่ากรีกอริคือพระสหายแท้ แม้ว่าเขาจะมีข้อตำหนิอย่างเห็นได้ชัด – ชัดเกินกว่าที่จะไม่ ตระหนักถึง เหตุผลที่แท้จริงของความสัมพันธ์ระหว่างเขากับทั้งสอง</p>	<p>ซึ่งความหมายกว้างกว่ามาใช้แทน แต่หากแทนลงไปเลย ก็จะได้ประโยค "พระนางอะเลกซันดราตรัสแก่เจ้าหญิงโอลกาจาก พระแท่นบรรทม" ซึ่งความหมายไม่ครบถ้วน สภาพความ เจ็บป่วยขาดหายไป จึงใช้วิธีนำคำว่า "ซึ่งกำลังประจวบ" ไป ขยายไว้หลังพระนางอะเลกซันดรา เพื่อทดแทนความหมายที่ ขาดหายไป</p> <p><u>*My dear kind Papa</u> ข้อความในลายพระหัตถ์จากเจ้าหญิง โอลกาถึงพระเจ้านิโคลัสพระบิดา คำเรียก Papa แปลโดยใช้ คำลาลอง "ทูลกระหม่อมพ่อ" อ้างอิงจากหัวข้อ "คำเกี่ยวเนื่อง กับราชาศัพท์ที่ใช้ในภาษาพูด" ใน <i>ราชาศัพท์ ฉบับ ราชบัณฑิตยสถาน</i> ที่ระบุว่า "ทูลกระหม่อม – คำที่พระราช โอรสพระราชธิดาทรงเรียกพระราชบิดาที่เป็นพระมหากษัตริย์" และจากตัวอย่างการใช้ในพระราชนิพนธ์ พระนิพนธ์ และ หนังสือต่างๆ เกี่ยวกับราชวงศ์ ที่ได้ศึกษามา ภาษาที่ใช้เป็น ลักษณะลูกคุยกับพ่อเป็นส่วนตัว แสดงความใกล้ชิดสนิทสนม ไม่ใช่ราชาศัพท์</p> <p><u>*I know what their upbringing</u> พระดำรัสของแกรนด์ดัช- เซสโอลกา อะเลกซันดรอฟนาถึงบรรดาพระภาคิไนย การแปล ใช้หลักการเดียวกับหน้า ๑๐๒-๑๐๔</p>
--	--	--

<p>his obvious faults – to which they were far from oblivious. The true reason for their friendship and their increasing dependency – Alexey’s haemophilia – ‘was kept a strict secret and it bound the participants still closer to one another, separating them still further from the rest of the world’.</p> <p>By the end of 1909 Alexandra was seeking regular spiritual advice from Grigory and meeting him at Anna Vyubova’s house. Such was her trust in him that she was making unguarded and potentially compromising remarks in letters to him such as ‘<u>I wish only one thing: to fall asleep, fall asleep for ages on your shoulders, in your embrace</u>’, a comment which would later be seized on by her enemies and used against her. The girls too were writing regular notes, Thanking Grigory for his help, eager to see him again and asking his advice. Now at a highly impressionable age, Olga, in her isolation from other more suitable mentors, looked upon her friend almost as a father confessor. She wrote in November 1909 saying how much she had missed seeing him, for she had been confiding in him about a teenage crush and was finding it hard to control her feelings as Grigory had advised her. She wrote again in December once more asking what she should do:</p>	<p>พระองค์และการพึ่งพาอาศัยกันที่เพิ่มขึ้นเรื่อยๆ ซึ่งก็คือพระโรคฮีโมฟีเลียของเจ้าชายอะเล็กเซย์ นั้น ‘ถูกเก็บเป็นความลับสุดยอด และเหตุผลนั้นผูกมัดทั้งสองฝ่ายให้แนบชิดกันมากขึ้น แยกทั้งสองพระองค์และเขาให้ยิ่งห่างออกไปจากคนอื่นๆ ในโลก’</p> <p>เมื่อปลาย ค.ศ. ๑๙๐๙ พระนางอะเล็กซานดราเสด็จไปขอคำแนะนำทางศาสนาจากกรีกอริและทรงพบเขาที่บ้านของอันนา วีรูโบวา ความที่ทรงเชื่อพระทัยในตัวเขาทำให้พระองค์ใช้ถ้อยคำที่ขาดความระมัดระวังและอาจผิดศีลธรรมในลายพระหัตถ์ถึงเขา เช่น ‘<u>เราปรารถนาสิ่งเดียวเท่านั้น คือ ได้กลับไป กลับไปนานแสนนานบนไหล่ของท่าน ในอ้อมกอดของท่าน</u>’ ซึ่งภายหลังพวกศัตรูหยาบคายมาใช้โจมตีพระองค์ เหล่าพระธิดาของพระองค์ทรงเขียนข้อความถึงเขาเป็นประจำเช่นกัน ทรงชอบใจกรีกอริสำหรับความช่วยเหลือ ทรงกระตือรือร้นที่จะพบเขาอีก และทรงขอคำแนะนำจากเขา ตอนนี้นำเจ้าหญิงโอลกาซึ่งทรงเจริญพระชันษาเข้าสู่วัยที่ทรงประทับใจอะไรได้ง่ายและทรงรู้สึกโดดเดี่ยวแปลกแยกจากผู้ให้คำปรึกษาคนอื่นๆ ที่เหมาะสมกว่า ทรงเห็นพระสหายคนนี้เกือบจะเป็นบาทหลวงผู้รับฟังการสารภาพบาป เดือนพฤศจิกายน ค.ศ. ๑๙๐๙ พระองค์ทรงมีลายพระหัตถ์ถึงเขาเพื่อบอกเขาว่าทรงระลึกถึงการพบกับเขามากเพียงใด เนื่องจากเคยตรัสความลับแก่เขาเรื่องความรักวัยแรกรุ่น และทรงพบว่ายากที่จะควบคุมความรู้สึกตามที่กรีกอริเคยถวายคำแนะนำ พระองค์มีลายพระหัตถ์ถึงเขาอีกในเดือนธันวาคมเพื่อขอคำแนะนำอีกครั้งว่าควรทำอย่างไร</p>	<p>*‘<u>I wish only one thing</u>’ เจ้านายพูดถึงพระองค์เอง ไม่ใช่ราชาศัพท์ สรรพนามบุรุษที่ ๑ ใช้คำว่า “เรา” ตามที่ได้วางแผนไว้ ส่วนบุรุษที่ ๒ เนื่องจากพระนางอะเล็กซานดราทรงเชื่อว่ารัสเซียเป็นนักบวชจริงๆ และมีภินิหารจริง จึงทรงให้ความเคารพนับถือ ผู้วิจัยจึงเลือกใช้คำว่า “ท่าน”</p>
---	---	--

My precious friend! We often remember you, how you visited us and talked to us about God. It's hard without you: I have no one to turn to about my worries, and there are so very many of them. Here is my torment. Nikolay is driving me crazy. I only have to go to the Sophia Cathedral and I see him and could climb the wall, my whole body shakes ... I love him ... I want to fling myself at him. You advised me to be cautious. But how can I be when I cannot control myself ... We often go to Anna's. Every time I wonder whether I might meet you there, my precious friend; oh if only I could see you there again soon and ask your advice about Nikolay. Pray for me and bless me. I kiss your hands. Your loving Olga.

Olga's three sisters were all writing to Grigory in an equally trusting manner. Tatiana had sent a letter in March that year, asking him how long it would be before he returned from Pokrovskoe and wishing that they could all visit him there. 'When will that time come?' she asked impatiently. 'Without you it is boring, so boring.' Tatiana's words were echoed by Maria, who told him she was pining in his absence and finding life so dull without his visits and his kind words: 'As soon as I wake up in the morning I take the Gospel you gave me from under my pillow and kiss it ... then I feel as though I am kissing you.' Even the normally subversive Anastasia was demanding when she would see Grigory again:

I love it when you talk to us about God ... I often dream about you. Do you dream about me? When are you coming? ...

เพื่อนคนสำคัญของเรา! พวกเรานึกถึงท่านเสมอ นึกถึงตอนที่ท่านมาเยี่ยมพวกเรา และคุยกับพวกเราเรื่องพระเจ้า ช่วงลำบากเหลือเกินเมื่อไม่มีท่าน เราไม่รู้จะหันหน้าไปคุยกับใครเรื่องความกังวลของเรา และเราก็กังวลหลายเรื่องเหลือเกิน นี่คือการทรมานใจของเรา นี่โคโธลกำลังจะทำให้เราเป็นบ้า เราไปวิหารโซเฟีย และเห็นเขา เราเกือบเป็นกำแพงข้ามไปหา เราตัวสั่นไปหมด ... เรารักเขา ... อยากโผล่เข้าหาเขา ท่านเคยบอกให้เราระมัดระวังท่าที แต่เราจะทำได้อย่างไรในเมื่อเราควบคุมตัวเองไม่ได้ ... พวกเราไปบ้านอันนากันบ่อยๆ ทุกครั้งเราจะนึกสงสัยว่าจะได้เจอท่านที่นั่นหรือเปล่า เพื่อนคนสำคัญของเรา โอ๊ย ถ้าเพียงแต่เราจะได้เจอท่านที่นั่นอีกครั้งเร็วๆ นี้ และขอคำแนะนำจากท่านเรื่องนี้โคโธล ช่วยสวดภาวนาให้เราและอวยพรให้เราด้วยนะ จูบที่มือ จากโอลกาผู้รักท่าน

พระภคินีทั้งสามของเจ้าหญิงโอลกาก็ทรงมีลายพระหัตถ์ถึงกรีกอริด้วยความไว้พระทัยพอๆ กัน เจ้าหญิงตาเตียนามีลายพระหัตถ์ถึงเขาในเดือนมีนาคมปีนั้น ทรงถามเขาว่าอีกนานแค่ไหนกว่าเขาจะกลับจากไปครอฟสกอย และทรงหวังว่าทุกพระองค์จะเสด็จไปเยี่ยมเขาที่นั่นได้ 'เมื่อไหร่จะถึงตอนนั้นคะ' ทรงถามอย่างร้อนพระทัย 'มันน่าเบื่อมากเมื่อไม่มีท่าน น่าเบื่อมาก' เจ้าหญิงมาเรียทรงสะท้อนพระคำรัสของเจ้าหญิงตาเตียนา เมื่อตรัสบอกเขาว่าทรงเศร้าโศกเสียใจเมื่อเขาไม่อยู่ และทรงพบว่าชีวิตที่น่าเบื่อมากเมื่อปราศจากการมาเยี่ยมและคำพูดที่อ่อนโยนของเขา 'ทันทีที่เราตื่นนอนตอนเช้า เราจะเอาหนังสือพระวรสารที่ท่านเคยให้ออกมาจากใต้หมอน และจูบมัน ... แล้วเราจะรู้สึกเหมือนได้จูบท่าน' แม้แต่เจ้าหญิงอะนัสตาเซียที่ปกติจะทรงเป็นจอมพยศ ยังทรงเรียกร้องว่าเมื่อไหร่จะได้พบกรีกอริอีก

เราชอบเวลาที่ท่านคุยกับพวกเราเรื่องพระเจ้า ... เราฝันถึงท่านบ่อยๆ ท่านฝันถึงเราบ้างไหมคะ เมื่อไหร่ท่านจะมา ... มาเร็วๆ นะ แล้วเราจะพยายาม

*ข้อความจากเจ้าหญิงทั้งสี่ถึงรัสเซียดิน ขออธิบายรวมกัน เนื่องจากคู่สรพนามและลักษณะการใช้ภาษาในการพูดเหมือนกันทุกพระองค์ ตามที่วางแผนไว้ เจ้านายรับสั่งแก่สามภคินี ใช้สรพนามแทนพระองค์เองว่า "เรา" หรือ "ฉัน" ในที่นี้ สามภคินีเป็นผู้ใหญ่ที่อาวุโสกว่ามากและ(เชื่อกันว่า) เป็นนักบวชผู้มีอิทธิฤทธิ์ จึงไม่เหมาะที่บรรดาเจ้าหญิงที่ยังทรงพระเยาว์จะใช้สรพนาม "ฉัน" แทนพระองค์เอง ผู้วิจัยจึงเลือกใช้ "เรา" ส่วนสรพนามบุรุษที่ ๒ เหตุผลเดียวกับพระมารดาในข้อก่อนหน้า คือรัสเซียเป็นผู้ที่บรรดาเจ้าหญิงให้ความเคารพนับถืออย่างสูง จึงใช้สรพนาม "ท่าน" และตรัสด้วยอย่างสุภาพพอสมควร มีคำลงท้าย คะ คะ ในบางครั้ง

*life "ชีวิต" คำนี้ผู้วิจัยแปลด้วยคำสามัญ เนื่องจากไม่มีคำอื่นใดสามารถให้ความหมายเทียบเคียงได้ มีราชาศัพท์คำหนึ่งคือพระชนม์ แต่ใช้ในแง่อายุหรืออายุขัย ไม่ใช่ในแง่การใช้ชีวิตหรือชีวิตประจำวันเช่นในบริบทนี้ หากนำมาใช้จะเป็นการใช้คำผิดความหมาย และไม่ราชาศัพท์คำใดมีความหมายใกล้เคียงพอจะนำมาใช้แทนได้ นอกจากนี้การใช้คำว่า "ชีวิต" ยังเป็นการลดทอนความสูงลงมา ทำให้ภาพของพระราชวงศ์ใกล้เคียงมนุษย์ธรรมดาทั่วไปมากขึ้น

<p><u>Come soon, and then I will try to be good, like you have told me. If you were always around us then I would be good all the time.</u></p> <p>Such was the solitary existence of the four Romanov sisters that, by 1909, apart from each other's company and occasional contact with other royal cousins, they were largely reliant on the friendship of adults: their Aunt Olga, a few close officers, servants and ladies-in-waiting – and a forty-year-old reprobate and religious maverick whose continuing influence over their family life was already sowing the seeds of their ultimate destruction.</p>	<p>เป็นเด็กคือสิ่งที่ท่านบอกให้เป็น ถ้าท่านอยู่ใกล้ๆ ตลอด เราคงจะเป็นเด็กดี ตลอดเวลา</p> <p>การดำรงอยู่อย่างสันโดษของเจ้าหญิงทั้งสี่แห่งราชวงศ์โรมานอฟก็เป็นเช่นนั้น ซึ่งในช่วง ค.ศ. ๑๙๐๙ นอกจากการอยู่ด้วยกันและการติดต่อกับพระญาติวงศ์อื่นๆ ในบางโอกาสแล้ว พวกพระองค์มักจะทำทรงไว้วางพระทัยในความสัมพันธ์กับผู้ใหญ่เป็นส่วนใหญ่ ไม่ว่าจะเป็นแกรนด์ดัชเชสโอลกาพระปิตุจฉา เจ้าหน้าที่คนสนิทจำนวนหนึ่ง คนรับใช้และนางสนองพระโอษฐ์ รวมถึงนักบวชนอกรีตวัยสี่สิบปี ซึ่งอิทธิพลที่เขามีต่อพระราชวงศ์อย่างไม่หยุดหย่อนได้หว่านเมล็ดพันธุ์แห่งความวินาศอันใหญ่หลวงไว้</p>	
<p>Page 170-171</p> <p>At some point during 1912, and in the light of the tsarevich's precarious health, Nicholas and Alexandra must have considered the possibility that, should Alexey die, Dmitri would be the ideal match for Olga as potential heir. Nicholas was intent anyway in creating her co-regent with her mother, should he die before Alexey reached the age of twenty-one. Indeed, there was a great deal of logic in such a marriage; it would have been immensely popular in Russia, for Dmitri was one of their own; even better, from Nicholas and Alexandra's point of view, it would have spared Olga the agony, which she dreaded, of a marriage that might force to her leave Russia. A marriage to Dmitri Pavlovich would give him the title of joint heir presumptive, should Nicholas go even further and change the</p>	<p>หน้า ๑๗๐-๑๗๑</p> <p>ช่วงหนึ่งในระหว่าง ค.ศ. ๑๙๑๒ และเนื่องมาจากการที่มกุฎราชกุมารมีพระพลานามัยที่ไม่สู้ดีนัก พระเจ้านิโคลัสและพระนางอะเล็กซานดราทรงจำเป็นต้องพิจารณาความเป็นไปได้ที่แกรนด์ดยุค-ดมิตรีจะเป็นคู่อุปถัมภ์สำหรับเจ้าหญิงโอลกาในฐานะผู้สืบทอดราชบัลลังก์ หากเจ้าชายอะเล็กเซย์สิ้นพระชนม์ แต่อย่างไรเสียพระเจ้านิโคลัสก็ทรงตั้งพระทัยที่จะแต่งตั้งเจ้าหญิงโอลกาเป็นผู้สำเร็จราชการร่วมกับพระมารดาอยู่แล้ว ในกรณีที่พระองค์เองสวรรคตก่อน เจ้าชายอะเล็กเซย์จะเจริญพระชันษาครบยี่สิบเอ็ดปี ความจริงการเสกสมรสรูปแบบนี้มีความสมเหตุสมผลอย่างมาก คงเป็นที่นิยมชมชอบอย่างมหาศาลในรัสเซีย เนื่องจากแกรนด์ดยุคดมิตรีทรงเป็นหนึ่งในรัชทายาทของรัสเซียเอง และดีกว่าด้วยซ้ำในสายพระเนตรของพระเจ้านิโคลัสและพระนางอะเล็กซานดรา และคงช่วยเจ้าหญิงโอลกาไม่ให้อึดอัดกับความทุกข์ทรมานที่ทรงหวาดกลัวจากการเสกสมรสที่จะบังคับให้พระองค์ต้องเสด็จจากรัสเซียไป การเสก-</p>	<p>*die คำนี้ผู้วิจัยยกเว้น ไม่รวบระดับไปใช้คำในระดับต่ำที่สุด (ระดับพระอนุวงศ์ชั้นหม่อมเจ้า) ตามที่วางแผนไว้ เนื่องจาก “สวรรคต” หรือ “เสด็จสวรรคต” ซึ่งเป็นคำที่ใช้ในระดับพระมหากษัตริย์เป็นคำที่คนไทยคุ้นเคยดี หากนำคำในระดับหม่อมเจ้า คือ “ถึงชีพิตักษัย/สิ้นชีพิตักษัย” มาใช้กับพระเจ้านิโคลัสจะฟังผิดธรรมชาติมากเกินไป อีกทั้งขนาดคำยังยาวกว่าคำว่า “สวรรคต” ด้วย</p>

succession laws in Olga's favour after Alexey. Becoming tsar was a role that Dmitri coveted; at present he was sixth in line to the throne, but if he married Olga, that might all change.

Despite the twenty-three-year age difference, Dmitri and Nicholas greatly enjoyed each other's company; they loved playing billiards together in Nicholas's study and developed a father-son relationship so close that Dmitri always spoke extremely frankly – if not with a degree of bawdy, even homosexual innuendo – to him, in the manner of fellow officers in the barracks, such as signing off this letter from St Petersburg of October 1911:

This capital of yours, or, to speak with perfect clarity, MY capital, does not favour us with good weather. It's so shitty that it's just frightful – dirty and cold ... Well, and now I wrap my illegitimate mother in a firm embrace (the fault is mine – I am an illegitimate son, not she an illegitimate mother). I give the children a big, wet kiss, [and] you I clasp in my arms (but not without the proper respect). I am devoted to you with my whole heart, soul, and body (except, of course my arse hole).

Dmitri's lewd and ambiguous manner often blurred the divide between **familial jesting** and the dangerously erotic. While this might be par for the course with his cousin the tsar, even a diluted form of it might have been

สมรสกับแกรนด์ดยุกดมิตรี บัฟโลวิช อาจทำให้เจ้าชายทรงได้ตำแหน่งรัชทายาทร่วม หากพระเจ้านิโคลัสทรงแก้กฎหมายการสืบราชสมบัติให้เจ้าหญิงโอลกาอยู่ในลำดับรองจากเจ้าชายอะเล็กเซย์ การได้ขึ้นเป็นพระเจ้าซาร์เป็นบทบาทที่แกรนด์ดยุกดมิตรีทรงปรารถนาอยู่แล้ว ปัจจุบันทรงอยู่ในลำดับที่หกของสายการสืบสันตติวงศ์ แต่หากทรงเสกสมรสกับเจ้าหญิงโอลกา ลำดับอาจเปลี่ยนไปหมด

แม้จะมีพระชันษาห่างกันถึงยี่สิบสามปี แต่แกรนด์ดยุกดมิตรีกับพระเจ้านิโคลัสทรงเข้ากันได้ดีมาก โปรดเล่นบิลเลียดด้วยกันในห้องทรงงานของพระเจ้านิโคลัส และทรงพัฒนาความสัมพันธ์อันพ่อลูกไปสู่ความสนิทสนมเสียจนแกรนด์ดยุกดมิตรีมักจะตรัสกับพระเจ้านิโคลัสอย่างที่ไม่ถึงขั้นตลกกลามหรือแม้แต่แฝงนัยรักร่วมเพศ ก็ตรงไปตรงมาอย่างสุดซึ้ง ด้วยท่าทีของเพื่อนสนิทร่วมค่ายทหาร ดังเช่นลายพระหัตถ์ที่ส่งจากกรุงเซนต์ปีเตอส์เบิร์กเมื่อเดือนตุลาคม ค.ศ. ๑๙๑๑ ความว่า

เมืองหลวงเมืองนี้ของฝ่าพระบาท หรือถ้าจะพูดให้ชัดเจนไว้ทีดี ก็เมืองหลวงของหม่อมฉัน อากาศไม่ดีเอาเสียเลย มันห่วยแตกตรงที่มันแฉะ สกปรก แฉมหนาว ... และตอนนี้หม่อมฉันก็อดมารดานอกสมรสของหม่อมฉันไว้แน่น (ความผิดหม่อมฉันเอง หม่อมฉันเป็นบุตรนอกสมรส ไม่ใช่ว่าแม่เป็นมารดานอกสมรสหรอก) ขอส่งจูบแบบเปิดปากจ๊วบใหญ่ให้พวกเขาเด็กๆ [ส่วน] ฝ่าพระบาท หม่อมฉันขอเกาะเกี่ยวไว้แน่นในอ้อมแขน (แต่ไม่ใช่ด้วยความไม่เคารพอย่างเหมาะสม) หม่อมฉันจงรักภักดีต่อฝ่าพระบาทด้วยใจทั้งดวง ด้วยจิตวิญญาณ และด้วยร่างกาย (แน่นอนว่ายกเว้นรูทวาร)

ความสับสนและสองแง่สองง่ามของแกรนด์ดยุกดมิตรีมักทำให้การหยอกล้อกันเล่นในหมู่พระราชวงศ์กับความลามกอนาจารแยกออกจากกันได้ยาก ในขณะที่เรื่องนี้อาจดูปกติสำหรับพระเจ้าซาร์ ซึ่งเป็นพระภคตา (ลูกพี่ลูกน้องชาย) ของพระองค์ แต่แม้เพียง

*point of view ไม่มีราชาศัพท์ ตามปกติแล้วส่วนใหญ่จะแปลว่า มุมมอง ผู้วิจัยจึงลองค้นหาคำอื่นที่ใกล้เคียงหรือพอดแทนกันได้ พบว่าในบริบทนี้คำว่า “สายตา” พอใช้แทนได้ จึงเลยไปแปลว่า “ในสายพระเนตรของ...”

*This capital of yours เป็นข้อความที่เห็นได้ชัดว่าจงใจแสดงความไม่เคารพ มีทั้งคำหยาบและคำที่มีความหมายสองแง่สองง่ามหลายคำ แต่ในการแปล ยังจำเป็นต้องใช้ราชาศัพท์ เนื่องจากเป็นการพูดกับพระเจ้าแผ่นดิน และแกรนด์ดยุกดมิตรีก็มีฐานันดรศักดิ์ต่ำกว่าพอสมควร นอกจากนี้ ส่วนวนที่ใช้ในลายพระหัตถ์ก็แสดงให้เห็นว่าทรงพยายามเสแสร้งแสดงความนอบ (แม้ความจริงจะทรงพยายามตีพระองค์เสมอ) เช่นประโยค I am devoted to you with my whole heart, soul, and body จึงใช้ราชาศัพท์ในการแปล สรรพนามบุรุษที่ ๑ ใช้ “หม่อมฉัน” ตามที่วางแผนไว้ (เจ้านายรับสั่งกับเจ้านายด้วยกันที่ฐานันดรศักดิ์สูงกว่า เสมอกัน หรือต่ำกว่า

<p>rather too near the knuckle for his unworldly female cousins. As late as 1911 Dmitri still referred to the girls collectively as children, at a time when rumours were gathering in the foreign press of an imminent engagement between himself and Olga. But there is no solid evidence to support any interest in Dmitri on Olga's part; in fact rather the opposite, she appears to have found his blokeish behaviour with her father – the badinage and endless billiard playing – rather immature. And for someone as sexually experienced as Dmitri, who already was demonstrating an interest in strong-minded, older and often married women, Olga Nikolaevna would have seemed a total innocent, if not, as has been suggested, 'a wet blanket'.</p>	<p>รูปแบบที่บางเบาที่สุดของมัน ก็อาจจวนเจียนจะกลายเป็นความอนาจารหยาบโหลนสำหรับบรรดาพระญาติสตรีผู้ยังอ่อนต่อโลกได้ จนกระทั่ง ค.ศ. ๑๙๑๑ แกรนด์ดยุกดมิทรีก็ยังคงทรงเรียกเจ้าหญิงทั้งสี่แบบเหมารวมว่า พวกเด็กๆ ในขณะที่ข่าวลือเริ่มก่อตัวตามสื่อต่างประเทศเรื่องการหมั้นหมายที่ใกล้จะมาถึงระหว่างพระองค์เองกับเจ้าหญิงโอลกา แต่ไม่มีหลักฐานอย่างเป็นทางการที่ยืนยันได้ว่าเจ้าหญิงโอลกามีพระทัยปฏิบัติต่อแกรนด์ดยุกดมิทรี ความจริงแล้วค่อนข้างจะตรงข้ามทีเดียว ดูเหมือนเจ้าหญิงจะทรงพบว่าพฤติกรรมแบบผู้ชายที่เจ้าชายทรงมีร่วมกับพระบิดาของพระองค์ อย่างเช่น การสนทนาเรื่องข่าวขันและการเล่นบิลเลียดทั้งวันทั้งคืน ออกจะเป็นพฤติกรรมที่ไม่เป็นผู้ใหญ่ และสำหรับชายที่มีประสบการณ์ทางโลกมาอย่างโชกโชนเช่นแกรนด์ดยุกดมิทรี ผู้แสดงให้เห็นว่าทรงสนพระทัยในสตรีที่มีจิตใจเด็ดเดี่ยว อายุมากกว่า และมักสมรสแล้วนั้น เจ้าหญิงโอลกา นี่โคลาเยฟนา ดูจะเป็นเพียงเด็กไร้เดียงสาอย่างสิ้นเชิงหรือไม่เช่นนั้นก็เป็น 'ตัวทำงานกร่อย'</p>	<p>เล็กน้อย) ส่วนบุรุษที่ ๒ ใช้ "ฝ่าพระบาท" ตามที่วางแผนไว้เช่นกัน ส่วนคำหยาบต่างๆ ผู้วิจัยพยายามหาคำแปลที่พอเทียบเคียงได้ในด้านความหมาย เช่น "ห่วยแตก" แทน "shitty" แต่บางคำเช่น "arse hole" หากแปลให้เทียบเคียงอาจจะหยาบเกินไป ขัดแย้งกับราชาศัพท์รอบข้าง จึงลดระดับลงมาเล็กน้อย ให้เหลือเพียง "รูทวาร" จุดที่แกรนด์ดยุกทรงเน้นโดยใช้อักษรตัวใหญ่ คือ MY capital ผู้วิจัยใช้ตัวหนาทดแทน</p> <p>*familial jesting familial ในที่นี้มีแกรนด์ดยุกดมิทรีเป็นส่วนหนึ่งด้วย แสดงว่าไม่ได้มีเพียงครอบครัวของพระเจ้านิโคลัส ดังนั้นผู้วิจัยจึงใช้คำว่า "ในหมู่พระราชวงศ์"</p>
<p>Page 224-225</p> <p>The tsar and tsaritsa then processed out. Nicholas's face was a blank; Alexandra more than ever looked like 'a Madonna of Sorrows, with tears on her cheeks' and stooped to console people as she passed; others fell on their knees or tried to grasp at Nicholas and kiss his hand. When he emerged on the balcony overlooking Palace Square, a vast crowd of around 250,000 people who had been patiently waiting 'quiet, with faces grave and rapt' knelt down 'as one' 'in mute</p>	<p>หน้า ๒๒๔-๒๒๕</p> <p>จากนั้นพระเจ้าซาร์และสมเด็จพระราชินีก็ทรงพระดำเนินออกมา พระพักตร์ของพระเจ้านิโคลัสว่างเปล่า พระนางอะเลกซันดรา ทรงดูเหมือน 'เทพีแห่งความโศกเศร้า ที่มีพระอัสสุชลอาบพระปราง' ยิ่งกว่าที่เคยเป็นมา ทรงก้มพระองค์ลงปลอบโยนประชาชนเมื่อเสด็จผ่าน คนอื่นๆ คุกเข่าลง หรือไม่ก็พยายามคว้าจับพระเจ้านิโคลัสและถวายนวมพิทที่พระหัตถ์ เมื่อทรงปรากฏพระองค์บนหน้ามุขที่มองลงไปเห็นจัตุรัสพระราชวัง ผู้ชนจำนวนราว ๒๕๐,๐๐๐ คน ที่อดทนยืนรอ 'อย่างเงียบสงบ ด้วยใบหน้าเคร่งขรึมและใจจดใจจ่อ' ต่างคุกเข่าลง 'พร้อมกัน' 'ด้วยความเคารพบูชาอย่างไรเสีย' พระเจ้านิโคลัส</p>	

adoration'. Nicholas made the sign of the cross and brought Alexandra forward to greet them, after which he and she retreated inside. But the crowd did not want to let them go: 'Each time that the sovereigns left the balcony the people clamoured for their reappearance with loud hurrahs and sang *God Save the Tsar.*'

The day had been 'absolutely wonderful', Tatiana later wrote in her diary, but that evening for once there were no games of dominoes for Nicholas, and no reading aloud to **his family**. Returning to Peterhof at 7.15, they all spent it 'quietly'. The next morning, central St Petersburg seemed like a ghost town. The magnet of everyone's attention was now the railway stations as column after column of troops marched in great lines towards them singing popular Russian folk songs, waving their khaki caps and leaving behind a trail of sobbing women and children. On 22 July (4 August NS) Russia's ally Great Britain declared war on Germany, upon which **Nicky** received a telegram from the king, **his cousin Georgie**. They both were fighting 'for justice and right', he said, and he hoped 'this horrible war will soon be over'. In the meantime, 'God bless and protect you my dear Nicky ... Ever your very devoted cousin and friend.'

ทรงทำสำคัญมหากางเขนและทรงนำพระนางอะเล็กซันดราออกไปด้านหน้าเพื่อทรงทักทายประชาชน หลังจากนั้นจึงเสด็จกลับเข้าด้านใน แต่ฝูงชนไม่ยอมปล่อยให้เสด็จกลับ 'ทุกครั้งที่พระเจ้าซาร์และสมเด็จพระราชินีเสด็จไปจากหน้ามุข ประชาชนจะส่งเสียงโห่ร้องให้ปรากฏพระองค์อีกด้วยเสียงอันดัง และร้องเพลง *ขอพระองค์โปรดพิทักษ์พระเจ้าซาร์*'

วันนั้นเป็นวันที่ 'วิเศษอย่างแท้จริง' เจ้าหญิงตาเทียนาทรงเขียนไว้ในบันทึกส่วนพระองค์ภายหลัง แต่เย็นนั้นเป็นครั้งแรกและอาจเป็นครั้งเดียวสำหรับพระเจ้านิโคลัสที่ไม่ทรงเล่นโดมิโน และไม่ได้ทรงอ่านหนังสือออกเสียงประธาน **พระชายา พระโอรส และ พระธิดา** ทุกพระองค์เสด็จกลับพระราชวังเปเตียร์ฮอฟตอน ๗.๑๕ น. และทรงใช้เวลาอย่าง 'เงียบๆ' เข้าวันรุ่งขึ้น เซ็นทรัลเซนต์ปีเตอส์เบิร์กดูเหมือนเมืองร้างทีเดียว ตอนนี้อยู่ตรงความสนใจของคุณอยู่ที่สถานีรถไฟ เมื่อทหารแถวแล้วแถวเล่าเดินขบวนอย่างเป็นระเบียบมุ่งหน้าไปที่นั่น ต่างร้องเพลงพื้นบ้านรัสเซียที่มีชื่อเสียง โบกหมวกสีทากี้ และทิ้งบรรดาผู้หญิงกับเด็กๆ ที่กำลังสะอื้นไว้เบื้องหลัง วันที่ ๒๒ กรกฎาคม (๔ สิงหาคม ตามปฏิทินใหม่) พันธมิตรของรัสเซียอย่างสหราชอาณาจักร ประกาศสงครามกับเยอรมนี **พระเจ้านิโคลัส หรือนิกกี** ทรงได้รับโทรเลขจาก **พระเจ้าจอร์จที่ ๕ หรือจอร์จี่ พระภคินี** พระมหากษัตริย์แห่งสหราชอาณาจักร ทั้งสองพระองค์ทรงต่อสู้ 'เพื่อความยุติธรรมและความถูกต้อง' พระเจ้าจอร์จี่ตรัส และทรงหวังว่า 'สงครามอันเลวร้ายนี้จะจบสิ้นในไม่ช้า' ขณะเดียวกันก็ 'ขอให้พระเจ้าอวยพรและคุ้มครองท่าน นิกกีที่รัก ... จากญาติและเพื่อนผู้รักดีของท่านเสมอ'

***his family** แก่ปัญหาลักษณะเดียวกับคำเดียวกันที่พบก่อนหน้านี้นี้ คือแจกแจงสมาชิกในครอบครัวออกมา เพื่อให้ใช้ราชาศัพท์ได้ **his family** ในจุดนี้ คือครอบครัวของพระเจ้านิโคลัส ซึ่งไม่รวมพระองค์เอง เนื่องจากบริบทคือพระองค์ทรงอ่านหนังสือให้ครอบครัวฟัง ดังนั้นจึงแจกแจงออกมาได้เพียงพระชายา พระโอรส และพระธิดา

***Nicky** และ **Georgie** คาดว่าจุดประสงค์เกี่ยวกับการใช้พระนามล้าลงในจุดก่อนหน้านี้นี้ (where she liked to have **Nicky** to herself if she could) คือบรรยายด้วยพระนามที่ทรงใช้ในการเรียกขานกันและกันจริงๆ เพื่อแสดงความสัมพันธ์อันใกล้ชิดสนิทสนม ในจุดนี้เป็นความสัมพันธ์ระหว่างพระเจ้าจอร์จี่ที่ ๕ พระมหากษัตริย์แห่งสหราชอาณาจักรในขณะนั้นกับพระเจ้านิโคลัส ซึ่งเป็นลูกพี่ลูกน้อง ทรงเรียกกันด้วยพระนามล้าลง คือ "นิกกี" และ "จอร์จี่" ซึ่งผู้แตงนำพระนามทั้ง

		<p>สองนี้มาใช้ในการบรรยาย แต่ผู้วิจัยจำเป็นต้องแปลโดยเปลี่ยนมาใช้พระนามจริงพร้อมคำนำหน้า เพราะไม่สามารถใช้พระนามลาลองเฉยๆ ได้ และเพื่อไม่ให้สัมผัสของความใกล้ชิดสนิทสนมหายไป จึงใส่ “หรือ+พระนามลาลอง” ต่อท้ายพระนามทั้งสองพระองค์</p> <p>*<u>God bless and protect you</u> พระเจ้าจอร์จที่ ๕ และพระเจ้านิโคลัสทรงมีฐานันดรศักดิ์เสมอกันคือพระเจ้าแผ่นดิน จึงใช้สรรพนามบุรุษที่ ๒ ว่า “ท่าน” ตามแบบเจ้านายที่ฐานันดรศักดิ์เสมอกันทรงเรียกกันใน <i>เกิดวังปารุสก์</i></p>
<p>Page 235</p> <p>For its inception the Tatiana Committee proved to be a great success, in no small part thanks to Tatiana's high public profile as an imperial daughter and her active involvement with its work in setting up shelters, soup kitchens, maternity homes and refuges for orphaned children. The tedious bureaucracy of her Wednesday afternoon meetings in Petrograd was, however, a different matter, and she found Neidgardt a pompous bore. She also disliked the formalities, as one official recalled when he addressed her at a committee: '<u>If you should so please your imperial highness ...</u>' Tatiana was visibly embarrassed: 'she looked at me in astonishment and when I sat down next to her again, she gave me a sharp nudge under the table and whispered: "Are you off your head or</p>	<p>หน้า ๒๓๕</p> <p>การก่อตั้งคณะกรรมการตาเตียนาได้รับการพิสูจน์แล้วว่าประสบความสำเร็จอย่างยิ่ง ซึ่งสถานะทางสังคมอันสูงส่งของเจ้าหญิงตาเตียนาในฐานะเจ้าฟ้าหญิง และการที่พระองค์ทรงมีส่วนร่วมอย่างแข็งขันในงานด้านการจัดสร้างที่พักพิง โรงทาน บ้านพักชั่วคราวสำหรับหญิงตั้งครรภ์ และบ้านเด็กกำพร้า มีส่วนอย่างมากต่อความสำเร็จนี้ อย่างไรก็ตาม ความซับซ้อนและน่าเบื่อในการประชุมทุกบ่ายวันพุธที่เปโตรกราดนั้นเป็นคนละเรื่องกัน เจ้าหญิงตาเตียนาทรงพบว่าเนดการ์ดต์เป็นคนน่าเบื่อและมากพิธีรีตอง นอกจากนั้นพระองค์ยังไม่โปรดความเป็นทางการเลย ดังที่เจ้าหน้าที่คนหนึ่งระลึกถึงเหตุการณ์เมื่อครั้งทูลพระองค์ในการประชุมคณะกรรมการว่า 'ทูลได้ฝ่าพระบาททรงทราบ ...' เจ้าหญิงตาเตียนาทรงกระดากอายอย่างเห็นได้ชัด 'พระองค์ทอดพระเนตรมองผมด้วยความประหลาดพระทัย และเมื่อผมนั่งลงข้างพระองค์อีกครั้ง พระองค์ก็ทรงถองผมอย่างแรงได้โต๊ะและกระซิบว่า "เป็นบ้าไปแล้วหรือไง ถึงได้เรียกเรา</p>	<p>*imperial daughter ลูกสาวของจักรพรรดิ อ้างอิงการเทียบลำดับชั้น เทียบเท่ากับเจ้าฟ้าหญิง</p> <p>*<u>'If you should so please your imperial highness ...'</u> เมื่อวางแผนการแปลในบทที่ ๓ ผู้วิจัยวางแผนให้ใช้สรรพนามบุรุษที่ ๒ กับเจ้านายทุกพระองค์เพียงคำว่า “ฝ่าพระบาท” เท่านั้น {เป็นคำที่สามัญชนใช้กับพระอนุวงศ์ชั้นพระองค์เจ้า (พระวรวงศ์เธอ) และพระอนุวงศ์ชั้นหม่อมเจ้า} เนื่องจากเป็นคำระดับที่สั้นที่สุด แต่ประโยคนี้ต้องยกเว้น และเทียบใช้ตามระดับจริง เนื่องจากเจ้าหน้าที่ผู้พูดตั้งใจใช้วลีลาลองอย่างเป็นทางการที่ใช้ในการกราบทูลเจ้านายในภาษาอังกฤษ เป็นการยกฐานะของพระราชวงศ์ให้สูง ประโยคนี้จึงโดดออกมาจากบริบทรอบข้างอย่างชัดเจน บทแปลจึงจำเป็นต้องทำให้โดดเด่น</p>

<p>what, to address me in that way?” She and Olga both hated such formalities. ‘It’s <u>only at our hospital that we feel comfortable and at ease</u>’, admitted Olga to one of her patients. Nevertheless, they both got on with their public duties conscientiously and without complaint, Tatiana often having to tackle committee paperwork after long days in the hospital. Alexandra helped her with this, for the welfare of refugees became an increasingly urgent issue as the war went on. The committee’s budget was huge and rose to several million roubles – so much so that private donation soon was not enough to sustain it and the government had to step in.</p>	<p>แบบนี้” ทั้งพระองค์และเจ้าหญิงโอลกาทรงเกลียดชังความเป็นพิธีรีตองเช่นนี้ เจ้าหญิงโอลกาทรงยอมรับกับคนใช้คนหนึ่งของพระองค์ว่า ‘<u>เฉพาะที่โรงพยาบาลของพวกเราเท่านั้นที่พวกเราจะรู้สึกสบายและผ่อนคลาย</u>’ อย่างไรก็ตาม ทั้งสองพระองค์ทรงปฏิบัติพระกรณียกิจด้วยความทุ่มเท และไม่ทรงบ่นเลย เจ้าหญิงตาเตียนามักจะต้องทรงง่วนกับงานเอกสารของคณะกรรมการหลังจากวันอันยาวนานที่โรงพยาบาล พระนางอะเลกซันดราทรงเข้าช่วยเหลือพระธิดาในเรื่องนี้ เนื่องจากความเป็นอยู่ของผู้อพยพกลายเป็นปัญหาเร่งด่วนขึ้นเรื่อยๆ เมื่อสงครามดำเนินไป งบประมาณของคณะกรรมการนั้นสูงมาก และสูงขึ้นถึงหลายล้านรูเบิล จนกระทั่งในไม่ช้าคำพึ่งเงินบริจาคคงไม่เพียงพอ และรัฐบาลจำเป็นต้องเข้ามาช่วยเหลือ</p>	<p>ด้วย แต่เนื่องจากในบทแปล บริบทรอบข้างใช้ราชาศัพท์อยู่แล้ว จึงต้องทำให้โดดเด่นด้วยการปรับระดับคำและสำนวนราชาศัพท์ให้สูงขึ้นมาเท่ากับระดับจริง เพราะเดิมใช้ต่ำกว่าระดับจริง</p> <p>“your imperial highness” เป็นสรรพนามบุรุษที่ ๒ สำหรับเจ้านายระดับชั้นเจ้าฟ้าของรัสเซีย เทียบเท่ากับ “Your Royal Highness” คำนี้วินิตา ดิเทียนต์ เทียบไว้ว่าตรงกับคำว่า “ใต้ฝ่าละอองพระบาท” ของไทย แต่ <u>ราชาศัพท์ ฉบับราชบัณฑิตยสถาน</u> ให้ใช้ “ใต้ฝ่าพระบาท” สำหรับชั้นเจ้าฟ้าผู้วิชัยยึดตามราชบัณฑิตยสถาน</p> <p>ส่วน “If you should so please” หรือ “If you please” หรือ “May it please” เป็นวัจนลีลาในการกราบทูลเจ้านายในภาษาอังกฤษ มีความหมายคล้ายกับ “Excuse me” หรือ “ขอประทานโทษ” ในภาษาปกติ ใช้ขึ้นต้นก่อนกราบทูลบางสิ่งบางอย่าง จึงใช้วลี “ทูล...ทรงทราบ” ในการแปล เมื่อนำมารวมกัน จึงได้เป็น ‘ทูลใต้ฝ่าพระบาททรงทราบ ...’</p> <p>*“<u>Are you off your head</u>” เจ้านายตรัสแก่สามัญชน สรรพนามบุรุษที่ ๑ ใช้ “เรา” ตามที่วางแผนไว้ บุรุษที่ ๒ เห็นว่าสามารถละได้ จึงละเพื่อความเป็นธรรมชาติของภาษา</p> <p>*<u>It’s only at our hospital</u> เจ้านายตรัสถึงพระองค์เองกับสามัญชน ไม่ใช่ราชาศัพท์ ส่วนสรรพนามบุรุษที่ ๑ แบบพหูพจน์ ใช้ “พวกเรา”</p>
--	--	---

บทที่ ๕

บทสรุป

จากสมมติฐานของการวิจัยที่ว่า นอกจากทฤษฎีการแปล Skopostheorie ของ Reiss และ Vermeer แล้ว ผู้วิจัยยังได้ศึกษาประเภท ลักษณะ และบทบาทหน้าที่ของคำราชาศัพท์ของราชบัณฑิตยสถาน แนวทางการใช้ราชาศัพท์สำหรับราชวงศ์ต่างประเทศของราชบัณฑิตยสถาน และราชาศัพท์ในภาษาแปลของวินิตา ดิถียนต์ แนวทางการใช้ราชาศัพท์จากพระราชนิพนธ์ พระนิพนธ์ และหนังสือต่างๆ ที่เกี่ยวกับราชวงศ์ รวมถึงฐานันดรศักดิ์แห่งพระราชวงศ์ของไทย รัสเซีย อังกฤษ และ เฮสส์และไรน์ และพบว่าแนวคิดเหล่านี้สามารถนำมาประยุกต์ใช้ในการแก้ปัญหาการแปลคำราชาศัพท์ในหนังสือสารคดีชีวประวัติเรื่อง *Four Sisters: The Lost Lives of the Romanov Grand Duchesses* ของ Helen Rappaport ได้ สรุปว่าผลการวิจัยเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้เกือบทั้งหมด กล่าวคือทฤษฎี แนวทาง และแนวคิดดังกล่าวข้างต้น สามารถนำมาประยุกต์ใช้ในการแก้ปัญหาได้เกือบทุกประการ ยกเว้นปัญหาการแปลคำที่ไม่มีราชาศัพท์บัญญัติ โดยปัญหาที่สามารถแก้ไขได้ มีดังนี้

๑. ประเด็นปัญหาที่ว่าควรใช้ราชาศัพท์ในการแปลในระดับใด อย่างไร จึงจะเหมาะสมกับประเภทและจุดเด่นของตัวบท รวมถึงวัตถุประสงค์ของการแปล แก้ได้โดยใช้ทฤษฎี Skopostheorie ของ Reiss และ Vermeer มากำหนดหน้าที่ของบทแปลโดยประเมินความคาดหวังของผู้รับสารปลายทาง แล้วนำมาประกอบกับแนวทางการใช้ราชาศัพท์สำหรับราชวงศ์ต่างประเทศของราชบัณฑิตยสถาน และแนวทางการใช้ราชาศัพท์ในภาษาแปลของวินิตา ดิถียนต์ และนำตัวอย่างลักษณะการใช้ราชาศัพท์ที่ได้ศึกษาจากพระราชนิพนธ์ พระนิพนธ์ และหนังสือต่างๆ ที่เกี่ยวกับราชวงศ์มาสังเคราะห์เพื่อกำหนดสร้างรูปแบบตัวบ่งชี้วาทกรรม (Discourse Marker) ในการแปลตัวบทที่เลือกมาศึกษาวิจัย
๒. การกำหนดระบบสรรพนาม คำกรามพหู และคำเรียกขานในประโยคคำพูดที่ปรากฏในหลักฐานต่างๆ และข้อความในลายพระหัตถ์ จดหมาย โทรเลข และบันทึกประจำวัน ในข้อนี้ การศึกษาฐานันดรศักดิ์แห่งพระราชวงศ์ของไทย รัสเซีย อังกฤษ และเฮสส์และไรน์ ช่วยแก้ปัญหาได้ โดยช่วยให้ผู้วิจัยสามารถเทียบลำดับชั้นพระราชวงศ์เพื่อกำหนดสรรพนาม คำกรามพหู และคำเรียกขานตามลำดับชั้นและความสัมพันธ์ของเจ้านายแต่ละพระองค์ โดยนำตัวอย่างคำมาจากพระราชนิพนธ์ พระนิพนธ์ และหนังสือต่างๆ ที่เกี่ยวกับราชวงศ์ที่ได้ศึกษา ประกอบกับข้อมูลในราชาศัพท์ ฉบับราชบัณฑิตยสถาน หัวข้อสรรพนามราชาศัพท์ และคำเกี่ยวเนื่องกับราชาศัพท์ที่ใช้ในภาษาพูด
๓. การแปลคำนำหน้าพระนามและคำเรียกขานพระราชวงศ์ ใช้ตัวอย่างจากพระราชนิพนธ์ พระนิพนธ์ และหนังสือต่างๆ ที่เกี่ยวกับราชวงศ์ที่ได้นำมาศึกษา ประกอบกับข้อมูลในราชาศัพท์ ฉบับราชบัณฑิตยสถาน หัวข้อคำเกี่ยวเนื่องกับราชาศัพท์ที่ใช้ในภาษาพูด
๔. การแปลคำสามัญต่างๆ ที่มีราชาศัพท์บัญญัติอยู่แล้ว โดยคำสามัญในภาษาต้นทางและคำราชาศัพท์ในภาษาปลายทางมีความหมายตรงกันหรือเทียบเคียงกันได้ เช่น คำว่า shoes เท่ากับรองพระบาท bed เท่ากับพระ-

แทนบรรทม breakfast เท่ากับพระกระยาหารเช้า say เท่ากับรับสั่งหรือตรัส แต่ในการใช้ มีการรวบระดับลง มา ตามที่ได้ระบุไว้ในส่วนของการวางแผนการแปลในบทที่ ๓

ส่วนปัญหาที่ทฤษฎี แนวทาง และแนวคิดต่างๆ ที่นำมาศึกษาวิจัย ไม่สามารถนำมาประยุกต์ใช้ได้ทันที คือการ แปลคำสามัญที่ไม่มีราชาศัพท์ที่สามารถเทียบเคียงได้กับคำต้นฉบับ ทั้งนี้อาจเนื่องด้วยข้อจำกัดของราชาศัพท์ซึ่งเป็น หน่วยภาษาที่ตายตัว ไม่สามารถกำหนดคำขึ้นใหม่หรือแก้ไขตัดแปลงคำเดิมที่มีอยู่ได้ ซึ่งผู้วิจัยใช้ทางเลือกต่อไปนี้ในการ แก้ปัญหา

- แปลด้วยคำราชาศัพท์ที่ความหมายใกล้เคียงหรือพอดแทนกันได้ เช่น คำว่า “point of view” (from Nicholas and Alexandra’s point of view...) ที่แปลว่ามุมมอง ไม่มีราชาศัพท์ แต่จากบริบทสามารถเลี่ยงไปใช้คำอื่นที่ ความหมายใกล้เคียงกันซึ่งสามารถเปลี่ยนเป็นคำราชาศัพท์ได้ คือคำว่า “ในสายตาของ...” เมื่อเปลี่ยนเป็นคำ ราชาศัพท์จะได้คำว่า “ในสายพระเนตรของ...”
- แปลโดยเลี่ยงไปใช้วิธีพูดแบบอื่นที่ให้ความหมายเดิม เช่น คำว่า “family” ที่หมายถึง “ครอบครัว” เลี่ยงด้วยการ แจกแจงพระนามสมาชิกในครอบครัวออกมาเป็นรายบุคคล เช่น “Yet for many who knew the family,...” แปลว่า “แต่สำหรับหลายคนที่ยังมักคุ้นกับ**พระเจ้าซาร์ พระราชินี พระโอรส และพระธิดาทั้งสิ้น...**”
- กลับรูปแบบประโยคให้สามารถสื่อความหมายเดียวกับต้นฉบับได้โดยไม่ต้องใช้ราชาศัพท์ เช่น คำว่า “ride” ที่แปลว่า “ขี่” คำว่า “ขี่” มีราชาศัพท์ แต่ใช้กับสัตว์หรือยานพาหนะ แต่สถานการณ์ในดั่งบทคือเจ้าหญิงและ เจ้าชายขี่หลังสามัญชน ซึ่งผู้วิจัยแก้ปัญหาด้วยการกลับรูปแบบประโยคจากเจ้าหญิงและเจ้าชายเป็นผู้กระทำ กริยา “ขี่” ให้กลายเป็นสามัญชนผู้ขี่เป็นผู้ “แบก” เจ้าหญิงและเจ้าชายขึ้นหลังแทน
- แปลโดยใช้คำสามัญ ในบางคำที่ไม่สามารถแก้ไขด้วยวิธีต่างๆ ข้างต้นได้ เช่น nursery แปลว่า ห้องเด็ก life แปลว่า ชีวิต shy แปลว่า ขี้อาย

อย่างไรก็ตาม ทางเลือกในการแก้ปัญหามบางทางเลือกที่ผู้วิจัยใช้ เช่น การเลี่ยงไปใช้วิธีพูดแบบอื่นที่ให้ ความหมายเดียวกัน ก่อให้เกิดผลกระทบต่อตัวบทในแง่ของความรู้สึกและผลตอบสนองต่อผู้อ่านเปลี่ยนหรือเพี้ยนไป เล็กน้อย คำที่เห็นได้ชัดเจนคือคำที่มีความหมายเกี่ยวกับครอบครัว เช่น family, home หรือ home life ตัวอย่างเช่น

- ‘As dusk fell the family attended evensong together and Aunt Olga would stay till bedtime...’ แปลว่า ‘พลบค่ำ **ทุกพระองค์รวมทั้งพระเจ้านิโคลัสและพระนางอะเล็กซานดรา**จะทรงเข้าพิธีสวดมนต์เย็นด้วยกัน และแกรนด์ดัชเชสโอลกาพระปิตุจฉาจะประทับอยู่ด้วยจนถึงเวลาเข้าที่บรรทม...’
- Family supper แปลเหลือเพียง **พระกระยาหารค่ำ**
- ‘...and no reading aloud to his family.’ แปลว่า ‘และไม่ได้ทรงพระอักษรออกเสียงให้**พระชายา พระโอรส และพระธิดา**ฟัง’
- ‘the privacy of their home with her children’ แปลว่า ‘ประทับเป็นการส่วนพระองค์ใน**พระราชฐาน**กับ พระโอรสพระธิดา’

- 'home life' ที่ควรจะแปลว่า 'ชีวิตครอบครัว' เลี่ยงไปแปลว่า **ชีวิตส่วนพระองค์ของพระเจ้าอยู่หัวเมื่อทรงอยู่กับพระชายา พระโอรส และพระธิดา**

จะเห็นได้ว่าการพยายามเลี่ยงไม่ใช้คำว่า "ครอบครัว" ด้วยวิธีแจกแจงสมาชิกในครอบครัวออกมาเป็นรายบุคคล เพื่อให้สามารถใช้ราชาศัพท์ได้ ทำให้ภาพความอบอุ่นในครอบครัวหายไปบางส่วน เกิดผลตอบสนองไม่เท่ากับต้นฉบับในข้อแรก หากแปลว่า "ทั้งครอบครัวจะเข้าพิธีสวดเย็นด้วยกัน..." ภาพที่ได้คือภาพสมาชิกในครอบครัวร่วมกิจกรรมด้วยกันอย่างพร้อมหน้าและมีปฏิสัมพันธ์กัน แต่เมื่อแปลแยกเป็นรายบุคคลเช่นนี้ ไม่ให้ความรู้สึกของการที่สมาชิกในครอบครัวร่วมกิจกรรมด้วยกันมากนัก กลายเป็นลักษณะของการเข้าไปทำกิจกรรมอย่างใดอย่างหนึ่งพร้อมกัน และออกมาพร้อมกัน เช่นเดียวกับ family supper เมื่อแปลว่า "พระกระยาหารค่ำ" เฉยๆ ภาพความอบอุ่นพร้อมหน้าพร้อมตาของครอบครัวเวลารับประทานอาหารร่วมกันหายไป ประโยค 'the privacy of their home with her children' คำว่า "home" มีนัยของ "ครอบครัว" อยู่ร่วมกับสิ่งปลูกสร้าง ซึ่งหากใช้คำว่า "บ้าน" จะทดแทนได้ เพราะคำว่า "บ้าน" มีนัยของครอบครัวอยู่เช่นกัน แต่ในที่นี้ไม่สามารถใช้คำว่า "บ้าน" ได้ เพราะพระราชวงศ์ไม่อาศัยอยู่ในบ้าน เมื่อแปลว่า "พระราชฐาน" นัยของครอบครัวหายไป เหลือเพียงสิ่งปลูกสร้างอย่างเดียว ในขณะที่การแปลบางคำด้วยคำสามัญ เช่นแปล "life" ว่า "ชีวิต" กลับทำให้เห็นภาพของพระราชวงศ์ใกล้ชิดเคียงคนธรรมดามากขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับจุดเด่นของตัวบทที่นำเสนอภาพพระมหากษัตริย์และพระราชวงศ์ในฐานะมนุษย์คนหนึ่ง ดังที่ได้อภิปรายไว้ในบทที่ ๓

บรรณานุกรม

- กัลยาณิวัฒนา, สมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอ เจ้าฟ้า. เจ้านายเล็กๆ-ยุวกษัตริย์. พิมพ์ครั้งที่ ๒. กรุงเทพฯ: ด่านสุทธาการพิมพ์, ๒๕๓๑.
- จุลจักรพงษ์, พระเจ้าวรวงศ์เธอ พระองค์เจ้า. เกิดวังปารุสก. พิมพ์ครั้งที่ ๑๓. กรุงเทพมหานคร : ริเวอร์บุ๊กส์, ๒๕๕๒.
- พระราชนิพนธ์พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว เรื่องไกลบ้าน. พิมพ์ครั้งที่ ๗. กรุงเทพฯ: โกลบอลอินเตอร์คอม-มิวนิเคชั่น, ๒๕๕๑.
- ภาควิชาภาษาไทย คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. รายงานการประชุมทางวิชาการเรื่องราชาศัพท์กับสังคมไทย. พิมพ์ครั้งที่ ๑. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๔๒.
- ราชบัณฑิตยสถาน. ราชาศัพท์ฉบับราชบัณฑิตยสถาน. พิมพ์ครั้งที่ ๑. กรุงเทพฯ: ราชบัณฑิตยสถาน, ๒๕๕๐.
- วีธีร์ สายสิงห์ทอง. ราชนิเวศ. พิมพ์ครั้งที่ ๑. สมุทรปราการ: เว็บบัญ, ๒๕๔๕.
- ว. ณ ประมวญมารค. คลังเพราะรัก. พิมพ์ครั้งที่ ๑. กรุงเทพฯ: แสงดาว, ๒๕๕๕.
- ว. ณ ประมวญมารค. พระราชินีนาถวิคตอเรีย. พิมพ์ครั้งที่ ๑. กรุงเทพฯ: ต้นอ่อน, ๒๕๓๗.
- ว. ณ ประมวญมารค. ฤทธิราชินีสาว. พิมพ์ครั้งที่ ๑. กรุงเทพฯ: นานมีบุ๊คส์พับลิเคชันส์, ๒๕๔๘.
- เสริมสร้างเอกลักษณ์ของชาติ, สำนักงาน. ราชาศัพท์. พิมพ์ครั้งที่ ๔. กรุงเทพฯ: สำนักงาน, ๒๕๕๕.
- แสงสุรีย์ ดดาวัลย์, ม.ร.ว. สุวณัฏร์ศักดิ์แห่งพระราชวังศุโขทัย. พิมพ์ครั้งที่ ๑. นครปฐม: แผนกบริการกลาง สำนักงานอธิการบดี พระราชวังสนามจันทร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร, ๒๕๒๑.
- อนันต์ชัย เลหาพะพันธุ์ และ สันชัย สุวังบุตร. รัสเซียสมัยซาร์และสังคมนิยม. พิมพ์ครั้งที่ ๒. กรุงเทพฯ: ศักดิ์โสการพิมพ์, ๒๕๕๐.
- อมรา ประสิทธิ์รัฐสินธุ์. ภาษาในสังคมไทย. พิมพ์ครั้งที่ ๒. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๔๒.
- ฮอลต์, วิคตอเรีย. คำสารภาพของ มารี อังตัวแนตต์. แปลโดย นิดา. พิมพ์ครั้งที่ ๕. กรุงเทพฯ: เพื่อนดี, ๒๕๕๓.
- Barker, Adele & Grant, Bruce. (Eds.). *The Russia Reader: History, Culture, Politics*. Durham, NC: Duke University Press, 2010.
- Callies, Marcus. *Information highlighting in advanced learner English: the syntax-pragmatics interface in second language acquisition*. Amsterdam: John Benjamins Publishing Co., 2009.
- Durand, Carolyn. *Queen Elizabeth II Misses Church Again, Raising Health Concerns* [Online]. 2017. Available from: <http://abcnews.go.com/Entertainment/queen-elizabeth-ii-misses-church-raising-health-concerns/story?id=44509709> [2017, January 2]

- English Monarchs. *The House of Saxe-Coburg-Gotha* [Online]. 2017. Available from:
http://www.englishmonarchs.co.uk/saxe_coburg_gotha_2.htm [2017, January 7]
- Givón, Talmy. *On Understanding Grammar*. New York: Academic Press, 1979.
- Hughes, Lindsey. *The Romanovs: Ruling Russia 1613-1917*. London: Hambledon Continuum, 2008.
- Jackman, S W. *Romanov Relations*. London: Macmillan, 1969.
- Leech, Geoffrey. *The Pragmatics of Politeness*. New York: Oxford University Press, 2014.
- Rappaport, Helen. *Four Sisters: The Lost Lives of the Romanov Grand Duchesses*. London: Pan Macmillan, 2015.
- Rappaport, Helen. *Helen Rappaport's Biography* [Online]. 2016. Available from:
<http://www.helenrappaport.com/page2.html> [2016, September 30]
- Reiß, Katharina/Vermeer, Hans J. *Grundlegung einer allgemeinen Translationstheorie*. Tübingen: Niemeyer, 1984.
- The Royal Household. *Greeting a Member of the Royal Family* [Online]. 2017. Available from:
<https://www.royal.uk/greeting-member-royal-family> [2017, January 3]

ภาคผนวก

(Appendix)

ชื่อภาษารัสเซีย

ชื่อภาษารัสเซีย (สะกดด้วยอักษรโรมัน) เช่น พระนามของพระราชวงศ์ ชื่อสามัญชน ชื่อเมือง และชื่อสถานที่ต่าง ๆ ผู้วิจัยเขียนทับศัพท์แบบถ่ายเสียงโดยยึด “หลักเกณฑ์การทับศัพท์ภาษารัสเซีย” ของราชบัณฑิตยสถาน ยกเว้นบางชื่อที่เป็นที่รู้จักของคนไทยอยู่ก่อนแล้ว จะเขียนทับศัพท์ตามแบบที่นิยมใช้กันมา เพื่อป้องกันความสับสน

ชื่อคน

พระนาม, ชื่อ	ถ่ายเสียง	หมายเหตุ
Nicholas	นิโคลัส	สระ i ไม่มีตัวสะกด หลักเกณฑ์ฯ ให้ถอดเสียง “อี” แต่ชื่อนี้เป็นที่รู้จักของคนไทยในวงกว้าง เอกสารส่วนใหญ่ มักสะกดว่า “พระเจ้านิโคลัส” จึงสะกดตามแบบที่นิยม เพื่อป้องกันความสับสน
Alexandra	อะเล็กซันดรา	
Olga	โอลกา	
Tatiana	ตาเตียนา	
Maria	มาเรีย	
Anastasia	อะนัสตาเซีย	
Alexey	อะเล็กเซย์	
Maria Feodorovna	มาเรีย เฟโอดอโรฟนา	
Paul	ปอล	
Mariya Baryatinskaya	มารียา บาร์ยาตินสกายา	
Olga Alexandrovna	โอลกา อะเล็กซันดรอฟนา	
Dmitri Pavlovich	ดมีตรี ปฟโลวิช	
Mariya Geringer	มารียา เกรินเกอร์	
Ott	ออตต์	
Evgeniya Günt	เยฟเจนียา กึนสต์	Günt เป็นนามสกุลเยอรมัน ใช้ “หลักเกณฑ์การทับศัพท์ภาษาเยอรมัน” ของราชบัณฑิตยสถาน
Iza Buxhoeveden	อีซา บุกโซเฮเวเดน	
Trina Schneider	ตรีนา ชไนเดอร์	Schneider เป็นนามสกุลเยอรมัน ใช้ “หลักเกณฑ์การทับศัพท์ภาษาเยอรมัน” ของราชบัณฑิตยสถาน
Mariya Vishnyakova	มารียา วิชเนียโควา	
Sofya Tyutcheva	โซฟียา ยูตเชวา	
Feodor Tyutchev	เฟโอดอร์ ยูตเชฟ	
Grigory Rasputin	กรีกอริ รัสบูติน	

Stolypin	สโตลียีน	
Anna Vyrubova	อันนา วีรูโบวา	
Nikolay	นีโคไล	
Neidgardt	เนดการ์ดต์	

ชื่อเมืองและสถานที่

ชื่อ	ถ่ายเสียง	หมายเหตุ
Tsarskoe Selo	ซาร์สกอเย เซโล	นิยมสะกดด้วยอักษรโรมันว่า Tsarskoye Selo
Alexander Park	อะเล็กซันเดอร์พาร์ก	
Pokrovskoe	โปครอฟสกอย	นิยมสะกดด้วยอักษรโรมันว่า Pokrovskoye
Anichkov	อะนิชคอฟ	
Peterhof	เปเตียร์ฮอฟ	
Moscow	มอสโค	
St Petersburg	เซนต์ปีเตอส์เบิร์ก	เป็นชื่อที่เป็นที่รู้จักของคนไทยในวงกว้าง จึงสะกดตามแบบที่นิยม เพื่อป้องกันความสับสน